

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Ketabton.com

مدنی قانون

درېم ټوك

گڼه رسمي جريده (۳۵۳)

نېټه ۱۳۵۵/۱۰/۱۵ . ش

خواننده گرامی!

افتخار داریم که بعد از نشر "مجموعه قوانین افغانستان" با شیوه تنظیم موضوعی، اکنون بخاطر سهولت بیشتر در دسترسی شما به قوانین مورد نیاز، سلسله دیگر از قوانین نافذ کشور را با قطع کوچک جیبی در اختیار شما قرار می دهیم.

خارنپوه حبیب الله "غالب"

وزیر عدلیه

نام:	قانون مدنی - جلد سوم
ناشر:	وزارت عدلیه جمهوری اسلامی افغانستان
تهیه و ترتیب:	ریاست نشرات
مدیر پروژه:	قانونمل محمد رحیم "دقیق" سرپرست ریاست نشرات
تدارکات و اداری:	سید محمد هاشمی رئیس امور مالی و اداری و احمد خالد عزیزى معاون واحد پروژه بانک جهانی در وزارت عدلیه
طراح جلد و صفحه آرا:	امان الله صداقت (غیبی)، عباس رسولی و حسین امینی
مصححین:	نورعلم خان، حلیم سروش، احسان الله نیکزاد و محمد رفیع عمری
مشاورین:	اسماعیل حکیمی و محمد یما قاسمیار
تاریخ نشر:	۱۳۹۰
تیراژ:	۸۰۰۰
چاپ:	اول (قطع جیبی)
قیمت:	۱۵۰ افغانی
مطبعه:	مطبعه طباعتی و صنعتی احمد
تلفن ریاست نشرات:	۰۷۰۰۵۸۷۴۵۷
وب سایت:	www.moj.gov.af

کلیه حقوق چاپ برای وزارت عدلیه محفوظ است.

پشتو فهرست

۱۸.....	دوه یم کتاب
۱۸.....	تاکل شوي عقدونه
۱۸.....	لومړی باب: تملیک
۱۸.....	لومړی فصل: د بیعې عقد
۱۸.....	لومړی قسمت: د بیعې رکنونه
۱۸.....	لومړی مبحث: میعه
۲۷.....	دوه یم مبحث: د خرڅونکی وجیبي
۲۷.....	لومړی فرعه: عمومي حکمونه
۳۲.....	دوه یمه فرعه: د تعرض او استحقاق ضمان
۳۵.....	درېیمه فرعه: د پتو عیبونو ضمان
۳۸.....	درېیم مبحث: د اخیستونکی التزامونه
۴۲.....	دوه یم قسمت: مختلفې بیعې
۴۲.....	لومړی مبحث: سلم
۴۴.....	دوه یم مبحث: صرف
۴۴.....	درېیم مبحث: دوفاء بیعه
۴۹.....	خلورم مبحث: د بل چا د ملکیت خرڅول
۵۰.....	پنځم مبحث: د نائب بیعه د خپل ځان دپاره
۵۱.....	شپږم مبحث: د متنازع فیه حقوقو بیعه
۵۲.....	اووم مبحث: د متروکی بیعه

۵۳	اتم مبحث: د مرگ د رنځ په وخت کښی بیعه
۵۴	نهم مبحث: مقایضه
۵۵	دوه یم فصل: هبه
۵۵	لومړی قسمت: د هبې رکنونه
۵۸	دوه یم قسمت: د هبې حکمونه
۵۸	لومړی مبحث: د هبه کوونکی التزامونه
۵۹	دوه یم مبحث: د هبه کړه شوی شخص التزامونه
۶۰	درېیم قسمت: د هبې څخه رجوع کول
۶۴	درېیم فصل: شرکت
۶۴	لومړی قسمت: عمومي حکمونه
۶۴	لومړی مبحث: تعریفونه
۶۶	دوه یم مبحث: د شرکت عمومي رکنونه
۶۹	درېیم مبحث: د شرکت اداره
۷۱	څلورم مبحث: د شرکت اثرونه
۷۳	پنځم مبحث: د شرکت انحلال
۷۶	شپږم مبحث: د شرکت تصفیه او تقسیم
۷۸	دوه یم قسمت: مختلف شرکتونه
۷۸	لومړی مبحث: د مضاربت شرکت
۸۳	دوه یم مبحث: په کار کښی شرکت
۸۴	څلورم فصل: قرض
۸۶	پنځم فصل: صلحه
۸۶	لومړی قسمت: عمومي حکمونه
۹۰	دوه یم قسمت: د صلحې آثار

۹۲	درېيم قسمت: د صلحې باطلیدل
۹۳	دوه یم باب: د گټې اخیستلو عقدونه
۹۳	لومړی فصل: اجاره
۹۳	لومړی قسمت: عمومي حکمونه
۹۳	لومړی مبحث: د اجارې رکنونه
۹۵	دوه یم مبحث: هغه عین چه په اجارې ورکول کیږی
۹۸	درېيم مبحث: رجوره
۹۸	څلورم مبحث: موده
۹۹	دوه یم قسمت: د اجارې آثار
۱۰۹	درېيم قسمت: د اجارې او د باطنی اجارې څخه تېریدل
۱۱۰	څلورم قسمت: د اجارې پای
۱۱۶	پنځم قسمت: د اجارې ځینی نوعی
۱۱۶	لومړی مبحث: د زراعتی ځمکی اجاره
۱۱۹	دوهم مبحث: دهقانی
۱۲۴	درېيم مبحث: باغوانی
۱۲۷	څلورم مبحث: د وقف اجاره
۱۳۱	دوه یم فصل: عاریت
۱۳۱	لومړی قسمت: عمومي حکمونه
۱۳۱	دوه یم قسمت: د عاریت ورکونکی التزامونه
۱۳۲	درېيم قسمت: د عاریت اخیستونکي التزامونه
۱۳۷	څلورم قسمت: د عاریت پای
۱۳۸	درېيم باب: د کار عقدونه

تعهدات	۱۳۸
لومړې قسمت: قرارداد	۱۳۸
لومړې مبحث: عمومي حکمونه	۱۳۸
دوه یم مبحث: د قرارداد کوونکي التزامونه	۱۳۹
درېیم مبحث: د کار د خاوند وجیبي	۱۴۲
څلورم مبحث: دوهم تعهد کوونکي	۱۴۴
پنځم مبحث: د قرارداد پای ته رسیدل	۱۴۴
دوه یم قسمت: د یوشي د جوړولو غوښتنه	۱۴۶
درېیم قسمت: د عمومي مرفقونو تعهدات	۱۵۱
دوه یم فصل: د کار عقد	۱۵۳
لومړې قسمت: عمومي حکمونه	۱۵۳
دوه یم قسمت: د عقد رکنونه	۱۵۴
درېیم قسمت: د عقد حکمونه	۱۵۵
لومړې مبحث: د اجیر التزامونه	۱۵۵
دوه یم مبحث: د کار د خاوند التزامونه	۱۵۷
درېیم مبحث: د کار د عقد پای	۱۵۸
درېیم فصل: وکالت	۱۶۳
لومړې قسمت: عمومي حکمونه	۱۶۳
دوه یم قسمت: د وکالت حکمونه	۱۶۵
درېیم قسمت: د اخیستلو د پاره وکالت	۱۶۸
څلورم قسمت: په خرڅولو وکالت	۱۷۱
پنځم قسمت: د دعوی وکیل	۱۷۴

۱۷۵	شپږم قسمت: د وکالت پای
۱۷۶	څلورم فصل: ودیعت
۱۷۶	لومړۍ قسمت: عمومي حکمونه
دوه یم قسمت: د هغه چا التزامونه چه ودیعت ور سره ایښودل کیږی	۱۷۷
درېیم قسمت- د ودیعت ایښودونکی التزامونه	۱۸۱
څلورم قسمت- د ودیعت نوعی	۱۸۲
۱۸۳	پنځم فصل: ساتنه
۱۸۵	څلورم باب: احتمالی عقدونه
۱۸۵	لومړۍ فصل: جواړی
۱۸۶	دوه یم فصل: د بیمې عقد
۱۸۶	لومړۍ قسمت: عمومي حکمونه
دوه یم قسمت: د بیمې نوعی	۱۸۸
لومړۍ مبحث: د ژوند بیمه	۱۸۸
دوه یم مبحث: د اور اخیستلو په ضد بیمه	۱۹۱
۱۹۳	پنځم باب: د توثیق عقدونه
۱۹۳	لومړۍ فصل: کفالت
۱۹۳	لومړۍ قسمت: د کفالی رکنونه
دوه یم قسمت: د نفس کفالت	۱۹۷
درېیم قسمت: د کفالت آثار	۱۹۸
لومړۍ مبحث: د پور ورکوونکی او کفیل ترمنځ د پور آثار	۱۹۸
دوه یم مبحث: د پور وړی او کفیل ترمنځ د کفالت آثار	۲۰۳
۲۰۵	دوه یم فصل: حواله

۲۰۵	لومړې قسمت: د پور حواله.....
۲۰۵	لومړې مبحث: عمومي حکمونه.....
۲۰۶	دوه يم مبحث: د حوالی د صحت شرطونه.....
۲۰۷	درېيم مبحث: هغه پورونه چه حواله ورباندی جواز لری.....
۲۰۸	خلورم مبحث: د حوالی حکمونه.....
۲۱۴	پنځم مبحث: د حوالی ورکړه شوي د ذمی برائت.....
۲۱۵	دوه يم قسمت: د حق حواله.....
۲۱۹	درېيم فصل: حيازی گروي .....
۲۱۹	لومړې قسمت: د حيازی گروي رکنونه.....
۲۲۰	لومړې مبحث: د عقد د دواړو خواوو ترمنځ د حيازی گروي آثار.....
۲۲۰	لومړې فرعه: دگروي ورکونکی التزامونه.....
۲۲۲	دوه يم فرعه: د پورورکونکی گروي اخيستونکی التزامونه.....
۲۲۷	دوه يم مبحث: نسبت درېيم شخص ته د حيازی گروي آثار.....
۲۲۸	دوه يم قسمت: د حيازی گروي د مودی تيريدل.....
۲۳۰	درېيم قسمت: د حيازی گروي ځيني نوعی.....
۲۳۰	لومړې مبحث: عقاری گروي.....
۲۳۱	دوه يم مبحث: منقوله گروي.....
۲۳۳	درېيم مبحث: د پور گروي.....
۲۳۶	خلورم مبحث: د عاریت گروي.....
۲۳۸	خلورم فصل: رسمی گروي .....
۲۳۸	لومړې قسمت: د رسمی گروي انشاء.....
۲۴۲	دوه يم قسمت: د رسمی گروي آثار.....
۲۴۲	لومړې مبحث: د عقد د دواړو خواوو ترمنځ د رسمی گروي آثار.....

- لومړې فرعه: د رهن ورکونکي په نسبت د رسمي گروي آثار..... ۲۴۲
- دوه يمه فرعه: د گروي اخیستونکي داین په نسبت د گروي آثار ۲۴۴
- درېيمه فرعه: د بل چا په نسبت د گروي آثار..... ۲۴۶
- څلورمه فرعه: دوراندې والی او ورپسې والی حق ۲۴۷
- درېيم قسمت: د رسمي گروي د مودې تېرېدل ۲۵۵

فهرست (دری)

باب اول: تملیک.....	۲۵۹
فصل اول: عقد بیع.....	۲۵۹
قسمت اول: ارکان بیع.....	۲۵۹
مبحث اول: مبیعه.....	۲۵۹
مبحث دوم: وجایب بایع.....	۲۶۸
فرع اول: احکام عمومی.....	۲۶۸
فرع دوم: ضمان تعرض و استحقاق.....	۲۷۲
فرع سوم: ضمان عیوب پوشیده.....	۲۷۵
مبحث سوم: وجایب مشتری.....	۲۷۸
قسمت دوم: بیوع مختلفه.....	۲۸۲
مبحث اول: سلم.....	۲۸۲
مبحث دوم: صرف.....	۲۸۴
مبحث سوم: بیع وفا.....	۲۸۴
مبحث چهارم: بیع ملک غیر.....	۲۸۹
مبحث پنجم: بیع نایب برای خود.....	۲۹۰
مبحث ششم: بیع حقوق متنازع فیه.....	۲۹۱
مبحث هفتم: بیع متروکه.....	۲۹۲
مبحث هشتم: بیع در حین مرض موت.....	۲۹۳
مبحث نهم: مقایضه.....	۲۹۴

۲۹۵	.....	فصل دوم: هبه
۲۹۵	.....	قسمت اول: ارکان هبه
۲۹۸	.....	قسمت دوم: احکام هبه
۲۹۸	.....	مبحث اول: وجایب واهب
۲۹۹	.....	مبحث دوم: وجایب موهوب له
۳۰۰	.....	قسمت سوم: رجوع از هبه
۳۰۴	.....	فصل سوم: شرکت
۳۰۴	.....	قسمت اول: احکام عمومی
۳۰۴	.....	مبحث اول: تعریفات
۳۰۶	.....	مبحث دوم: ارکان عمومی شرکت
۳۰۹	.....	مبحث سوم: اداره شرکت
۳۱۱	.....	مبحث چهارم: آثار شرکت
۳۱۳	.....	مبحث پنجم: انحلال شرکت
۳۱۶	.....	مبحث ششم: تصفیه و تقسیم شرکت
۳۱۸	.....	قسمت دوم: شرکتهای مختلفه
۳۱۸	.....	مبحث اول: شرکت مضاربت
۳۲۲	.....	مبحث دوم: شرکت در کار
۳۲۴	.....	فصل چهارم: قرض
۳۲۶	.....	فصل پنجم: صلح
۳۲۶	.....	قسمت اول: احکام عمومی
۳۳۰	.....	قسمت دوم: آثار صلح
۳۳۲	.....	قسمت سوم: بطلان صلح
۳۳۳	.....	باب دوم: عقود انتفاع

۳۳۳	فصل اول: اجاره
۳۳۳	قسمت اول: احکام عمومی
۳۳۳	مبحث اول: ارکان اجاره
۳۳۵	مبحث دوم: عینی که به اجاره داده می‌شود
۳۳۷	مبحث سوم: اجرت
۳۳۸	مبحث چهارم: مدت
۳۳۹	قسمت دوم: آثار اجاره
۳۴۸	قسمت سوم: تنازل از اجاره و اجاره باطنی
۳۴۹	قسمت چهارم: ختم اجاره
۳۵۴	قسمت پنجم: بعضی انواع اجاره
۳۵۴	مبحث اول: اجاره زمین زراعتی
۳۵۸	مبحث دوم: دهقانی
۳۶۳	مبحث سوم: باغبانی
۳۶۶	مبحث چهارم: اجاره وقف
۳۷۰	فصل دوم: عاریت
۳۷۰	قسمت اول: احکام عمومی
۳۷۰	قسمت دوم: وجایب عاریت دهنده
۳۷۱	قسمت سوم: التزامات عاریت گیرنده
۳۷۶	قسمت چهارم: انتهای عاریت
۳۷۷	باب سوم: عقود کار
۳۷۷	فصل اول: مقاوله، استصناع و تعهدات مرافق عامه
۳۷۷	قسمت اول: مقاوله
۳۷۷	مبحث اول: احکام عمومی

۳۷۸	مبحث دوم: وجایب مقاوله کننده
۳۸۱	مبحث سوم: وجائب صاحب کار
۳۸۳	مبحث چهارم: متعهد ثانی
۳۸۴	مبحث پنجم: انجام قرارداد
۳۸۵	قسمت دوم
۳۸۵	استصناع: فرمایش ساختن شی
۳۹۰	قسمت سوم: تعهدات مرافق عامه
۳۹۲	فصل دوم: عقد کار
۳۹۲	قسمت اول: احکام عمومی
۳۹۳	قسمت دوم: ارکان عقد
۳۹۴	قسمت سوم: احکام عقد
۳۹۴	مبحث اول: وجایب اجیر
۳۹۶	مبحث دوم: وجایب صاحب کار
۳۹۷	مبحث سوم: انتهای عقد کار
۴۰۱	فصل سوم: وکالت
۴۰۱	قسمت اول: احکام عمومی
۴۰۳	قسمت دوم: احکام وکالت
۴۰۶	قسمت سوم: وکالت برای خرید
۴۱۰	قسمت چهارم: وکالت به فروش
۴۱۲	قسمت پنجم: وکیل به دعوی
۴۱۴	قسمت ششم: انتهای وکالت
۴۱۵	فصل چهارم: ودیعت
۴۱۵	قسمت اول: احکام عمومی

قسمت دوم: التزامات شخصی که نزد وی ودیعت گذاشته می شود	۴۱۵
قسمت سوم: وجایب ودیعت گذار	۴۲۰
قسمت چهارم: انواع ودیعت	۴۲۱
فصل پنجم: نگهداری	۴۲۲
باب چهارم: عقود احتمالی	۴۲۴
فصل اول: قمار بازی	۴۲۴
فصل دوم: عقد بیمه	۴۲۵
قسمت اول: احکام عمومی	۴۲۵
قسمت دوم: انواع بیمه	۴۲۷
مبحث اول: بیمه حیات	۴۲۷
مبحث دوم: بیمه ضد حریق	۴۳۰
باب پنجم: عقود توثیق	۴۳۲
فصل اول: کفالت	۴۳۲
قسمت اول: ارکان کفالت	۴۳۲
قسمت دوم: کفالت نفس	۴۳۶
قسمت سوم: آثار کفالت	۴۳۷
مبحث اول: آثار کفالت در بین داین و کفیل	۴۳۷
مبحث دوم: آثار کفالت بین مدیون و کفیل	۴۴۳
فصل دوم: حواله	۴۴۴
قسمت اول: حواله دین	۴۴۴
مبحث اول: احکام عمومی	۴۴۴
مبحث دوم: شروط صحت حواله	۴۴۵
مبحث سوم: دیونیکه حواله به آن جایز است	۴۴۶

مبحث چهارم: احکام حواله.....	۴۴۷
مبحث پنجم: برائت الذمه شخص حواله داده شده.....	۴۵۴
قسمت دوم: حواله حق.....	۴۵۵
فصل سوم: رهن حیازی	۴۵۸
قسمت اول: ارکان رهن حیازی (تأمینی).....	۴۵۸
مبحث اول: آثار رهن حیازی بین متعاقدين.....	۴۵۹
فرع اول: وجایب رهن دهنده.....	۴۵۹
فرع دوم: وجایب داین رهن گیرنده.....	۴۶۱
قسمت دوم: انقضای رهن حیازی.....	۴۶۷
قسمت سوم: بعضی از انواع رهن حیازی.....	۴۶۹
مبحث اول: رهن عقار.....	۴۶۹
مبحث دوم: رهن منقول.....	۴۷۰
مبحث سوم: رهن دین.....	۴۷۲
مبحث چهارم: رهن عاریت.....	۴۷۴
فصل چهارم: رهن رسمی	۴۷۶
قسمت اول: انشاء رهن رسمی.....	۴۷۶
قسمت دوم: آثار رهن رسمی.....	۴۸۰
مبحث اول: آثار رهن رسمی بین متعاقدين.....	۴۸۰
فرع اول: آثار رهن رسمی به نسبت رهن دهنده.....	۴۸۰
فرع دوم: آثار رهن به نسبت داین رهن گیرنده.....	۴۸۳
فرع سوم: آثار رهن به نسبت شخص ثالث.....	۴۸۴
فرع چهارم: حق تقدم و حق تتبع (تعقیب).....	۴۸۵
قسمت سوم: انقضای رهن رسمی.....	۴۹۳

دوه یم کتاب
ټاکل شوي عقدونه
لومړی باب
تملیک
لومړی فصل
د بیعی عقد

لومړی قسمت - د بیعی رکنونه
لومړی مبحث - مبیعه

۱۰۳۵ ماده:

(۱) د بیعی عقدهغه عقدته ویل کیږی چی خرخوونکی خپل مال، اخیستونکی ته د هغه مال په مقابل کښی تملیک کی چه د مبیعی ثمن وی.

(۲) په ټاکلو عقدونو کښی په عمومی رکنونو چه د عقدونو په لومړی قسمت کښی ذکر شوی په هغی علاوه، د هر عقد خاص رکنونه مراعات کیږی.

۱۰۳۶ ماده:

په پیسو د عین خرخولو ته مطلقه بیعه، پیسی په پیسو خرخولو ته د صرف بیعه او عین په عین خرخولو ته د مقایضی بیعه ویل کیږی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۹

۱۰۳۷ ماده:

بیعه په داسی ایجاب او قبول چه د تملکیت معنی افاده کی د مبیعی او ثمن د ټاکلو سره منعقد کیږی.

۱۰۳۸ ماده:

مبیعه باید چه موجود، قیمت لرونکی مال او تسلیمول ئی ممکن وی، او اخیستونکی ته داسی معلومه وی چه فاحش جهالت نفی کی.

۱۰۳۹ ماده:

که په عقد کښی دا رنگه ذکر شوی وی چه اخیستونکی په مبیعی پوره علم لری نو د هغه حق د بیعی په باطلولو د بی علمی په نسبت ساقطیږی، مگر داچه د خرڅوونکی دوکه کول ثابت کی.

۱۰۴۰ ماده:

که مبیعه د اخیستونکی په نزد معلومه نه وی نو باید چه د هغی په خصوصیاتو او ممیزه صفتونو، علم ولری.

۱۰۴۱ ماده:

که مبیعه د عقد په مجلس کښی موجوده وی، هغی ته اشاره کول بی د صفتونو د ذکرولو څخه کافی گڼل کیږی.

۱۰۴۲ ماده:

کوم شی چی د عقد په وخت کښی د عقد دواړو خواوو نه وی لیدلی د هغی اخیستل او خرڅول جواز لری، خو په دی شرط چه د هغی جنس او صفت ذکر شوی وی، یا د مبیعی خواته او یا د هغی ځای ته اشاره شوی

۲۰ ..... مدنی قانون / درپیم توک

وی. په دی صورت کښی که څه هم د بیعی عقد صحیح دی خو عقد پوره نه دی او په اخیستونکی کوم الزام نه شته.

۱۰۴۳ ماده:

د بیعی دلزوم دپاره شرط ده چه اخیستونکی د عقد په وخت کښی مبیعه وگوری، مگر داچه هغه یی ترمخه لیدلی وی او د عقد په وخت کښی یقین ولری چه مبیعه عیناً همغه شی دی.

۱۰۴۴ ماده:

که چا یو شی نه وی لیدلی او وائی خلی، د لیدلو په وخت کښی ورته خیار ورکول کیږی، که څه هم ترمخه ئی په هغی رضائیت بنسکاره کړی وی. که خرڅوونکی کوم شی د لیدلو ترمخه خرڅ کړی وی نو د لیدلو خیار نه لری.

۱۰۴۵ ماده:

د عقد دواړه خواوی کولی شی هغه موده چه د هغی په پای ته رسیدو سره د لیدلو خیار ساقطیږی وټاکی، خو په دی شرط چه په ذکر شوی مودی کښی د اخیستونکی څخه په صراحت یا دلالت داسی شی نه وی صادر شوی چه خیار باطل کی یا مبیعه نه وی عیب جنه شوی.

۱۰۴۶ ماده:

د رانده اخیستل او خرڅول صحیح دی، او خیار ئی د شی د ردولو، لمسولو، څکولو، بویولو یا هغه ته د شی د توصیف کولو څخه وروسته ساقطیږی، همدارنگه که رانده دشی د اخیستلو یا قبضولو دپاره وکیل نیولی وه نو د هغه خیار د هغه د وکیل په لیدلو ساقطیږی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۲۱

۱۰۴۷ ماده:

که خو متعدد او توپیر لرونکی شیان په یوه عقد خرڅ کړی شی، د بیعی د لزوم د پاره د هر یوه لیدنه هر ورومه ده.

۱۰۴۸ ماده:

که څوک توپیر لرونکی جنسونه په یوه عقد واخلی، خوځینی ئی لیدلی وی او ځینی نور ئی نه وی لیدلی، کولی شی چه عقد فسخ کی او یا ټول جنسونه قبول یا رد کی، عام له دی چه لیدل شوی جنسونه د موافقی سره مطابق وی او یا ورڅخه مغایر وی.

۱۰۴۹ ماده:

کوم شیان چه د نمونی په اقتضاء خرڅول کیږی د هغی د نمونی لیدنه کافی ده، که مبیعه د نمونی په خلاف ثابته شی، اخیستونکی اختیار لری چه هغه په مسمی شوی ثمن قبلوی او یائی د بیعی په فسخ کولو ردوی.

۱۰۵۰ ماده:

که اخیستونکی د مبیعی د لیدلو ترمخه په هغی کبنی داسی تصرف وکی چه فسخ ناممکنه کی او یا د هغی پوری د بل چا حق تعلق ونیسی په داسی توگه چه هغه په مطلق بیعی بی د خیار د شرط څخه خرڅه یا گروه کی او یایی په اجاری ورکی، او یا ورسره هلاکه شی او یائی هلاکه کی او یا عیب جنه شی د لیدلو په خیار د هغه حق د مبیعی په ردولو کبنی ساقطیږی او بیعه لازمیږی.

مدنی قانون / درپیم توک ۲۲

۱۰۵۱ ماده:

که کوم مال د مطلوب صفت په اساس خرڅ کړی شی او مبیعه د ذکر شوی صفت څخه عاری وی نو اخیستونکی کولی شی چه یائی په مسمی شوی ثمن قبوله کی او یا یی د بیعی په فسخ کیدو رد کی.

۱۰۵۲ ماده:

که څوک د صفت د نشتوالی له امله د خیار حق ولری او په مبیعه کښی مالکانه تصرف وکی، نو د مبیعی په ردولو کښی د هغه حق ساقطیږی، او که په مبیعه کښی داسی شی پیدا شی چه د هغی د ردولو مانع وگرځی، نو مبیعه به د صفت د موجودیت په حالت کښی او بی له هغی قیمت کیږی، او اخیستونکی به د دواړو قیمتونو توپیر د خرڅوونکی څخه غواړی که اخیستونکی د اختیار کولو ترمخه مړ شی، نو د فسخ کولو د غوښتنی حق د هغه وارثانو ته نقلیږی.

۱۰۵۳ ماده:

په اخیستلو کښی د وکیل کتنه یا قبضول او د هغه رضائیت د اصلی اخیستونکی د کتنی، قبضولو او رضائیت په شان دی.

۱۰۵۴ ماده:

د کوم شی خرڅول چه په ځانگړی توگه جواز لری، د هغی استثنی کول د اصلی مبیعی څخه هم جواز لری.

۱۰۵۵ ماده:

د معدوم شی بیعه باطله ده. د ونو میوی خرڅول د ظاهریدو ترمخه او د کښت خرڅول د زرغونه کیدو ترمخه، جواز نه لری.

۱۰۵۶ ماده:

د هغه شی بیعه چه یو د بل پسی ظاهریری، نو په هغه صورت کښی چه اکثره بی ظاهره شوی وی او څه ئی نه وی ظاهره شوی، په یوه عقد کښی جواز لری.

۱۰۵۷ ماده:

(۱) د عمارت د لومړی طبقی د جوړیدو ترمخه د پورتنی طبقی خرڅول جواز نه لری.
(۲) د عمارتونو د هغو طبقو او کورونو د خرڅولو قراردادونه چه د ښاری طرحه شوو نقشو په اساس او د دولت د ساختمانی مقرراتو سره سم صورت مومی، د هغی د جوړیدو ترمخه هم جواز لری.

۱۰۵۸ ماده:

که پورتنی طبقه د لومړنی طبقی د خاوند په ملکیت کښی وی، خرڅول ئی په هغه صورت کښی جواز لری چه آباډه وی، اخیستونکی په پورتنی طبقی کښی د دوام لرونکی اوسیدو حق لری، که پورتنی طبقه ونړیده نو کولی شی چه د پخوا په شان یی بیا آباډه کی.

۱۰۵۹ ماده:

د عقار څخه د شریکی معلومی حصی خرڅول پخواله ویشلو جواز نه لری مگر په هغه صورت کښی چه د هغی څخه خرڅوونکی یا شریک ته ضرر عاید وی.

مدنی قانون / دریم توک ۲۴

۱۰۶۰ ماده:

(۱) هغه بیعه چه په تجربی مشروطه شوی وی، په هغی کښی اخیستونکی کولی شی چه مبیعه قبوله یا رد کی، په هغی کښی خرڅوونکی مکلف دی چه اخیستونکی ته د تجربی امکان برابر کی، که اخیستونکی مبیعه رد کی، باید چه خپل نه قبلول د ټاکلی مودی په اوږدو کی اعلان کی، که موده نه وه ټاکل شوی نو خرڅوونکی به معقوله موده ټاکي، د ذکر شوی مودی په اوږدو کښی داخیستونکی سکوت د تجربی د توان سره، قبوله شوی گڼل کیږی.

(۲) په تجربی باندی مشروطه بیعه د واقف د شرط پوری معلقه ده، او هغه د مبیعی د قبلولو څخه عبارت ده، مگر داچه د موافقی یا حالونو څخه دارنگه معلومه شی چه د شرط پوری معلقه بیعه فسخ کوونکی ده.

۱۰۶۱ ماده:

کومه بیعه چه د ذایقی د پیژندلو پوری مشروطه وی، په هغی کښی اخیستونکی کولی شی چه مبیعه قبوله یا یی رد کی، د مبیعی دقبلولو اعلام د هغی مودی په اوږدو کښی چه په موافقی یا عرف وټاکل شی، صورت مومی، بیعه د قبلولو د اعلام د نپټی څخه نافذه گڼل کیږی.

۱۰۶۲ ماده:

ثمن د مبیعی د قیمت څخه عبارت دی که څه هم د مبیعی د قیمت څخه کم یا زیات وی. ثمن باید چه ټاکلی او معلوم وی، او په هغی باندی پوره علم حاصل وی.

۱۰۶۳ ماده:

(۱) په مطلقې بیعی کښی په نقدو پیسو باندی د ثمن ټاکل هرومرو دی، سره ددی هم کله د هغه اساسونو په ذکرولو چه د ثمن ټاکل په راتلونکی وخت کښی ایجاب کی، کفایت کوی.

(۲) که د ثمن په ټاکلو کښی د بازار په نرخ موافقه وشي، نو د نرخ د نوسان په حالت کښی هغی زمانی او ځای ته اعتبار ورکول کیږی چه اخیستونکی ته د مبیعی تسلیمول صورت مومی. که د تسلیمولو په ځای کښی بازار موجود نه وی د هغه ځای بازار ته چه عرف د هغی په عمومیت حکم وکی اعتبار ورکول کیږی.

۱۰۶۴ ماده:

بیعه په معجل او مؤجل ثمن چه د تأجیل موده ئی ټاکلی وی بی له دی چه د مودی اوږدوالی او لنډوالی په نظر کښی ونیول شی جواز لری. همدارنگه په ثمن کښی د قسطونو د ټاکلو شرط چه په ټاکلو میعادونو کښی تأدییه شی جواز لری. که داسی موافقه وشي چه که قسطونه د هغی په ټاکلی مودی کښی ورنه کړل شی نو په معجل ثمن دی تبدیل شی، دا کار هم جواز لری.

۱۰۶۵ ماده:

که په مؤجلی بیعی کښی د شرط خیار نه وو نو د مبیعی د تسلیمولو سره سم او که په کښی د شرط خیار وو نو د خیار د ساقطیدو د نېټې څخه، د ثمن د ادا کولو میعاد رارسیري.

مدنی قانون / درپیم توک ۲۶

۱۰۶۶ ماده:

په هغی مطلق بیعی کبنی چه په کبنی دثمن د تعجیل یا تأجیل ذکر نه وی شوی نو دهغی ثمن په معجل صورت ورکول کیږی، مگر دا چه عرف د هغی په خلاف حکم وکی.

۱۰۶۷ ماده:

د عقد څخه وروسته د ثمن زیاتوالی او کموالی جواز لری او اصلی عقد ته راجع کیږی، شفیع اخیستونکی د ثمن د کموالی څخه استفاده کولی شی او د هغی د زیاتوالی څخه ضرر نه مومی، که خرڅوونکی د ټول ثمن څخه منصرف شی شفیع اخیستونکی کولی شی چه عقار د هغی په مثل ثمن واخلي.

۱۰۶۸ ماده:

د بیعی عقد د مراتبی په صورت چه عبارت ده د شی د خرڅولو، د اخیستلو د ثمن په مثل د معلومی گتی سره، او د تولی په صورت چه عبارت ده د لومړنی ثمن په مثل خرڅولو څخه، او د اشتراک په صورت چه عبارت ده د ځینی مبیعی دخرڅولو څخه په ځینی ثمن، او د وضعی په صورت چه عبارت ده د لومړنی ثمن څخه په کم ثمن خرڅولو څخه، جواز لری.

۱۰۶۹ ماده:

خرڅوونکی کولی شی د ثمن د قبضولو ترمخه په هغی کبنی تصرف وکی یائی خپل قرض لرونکی ته حواله کی، عام له دی چه د داسی شیانو د جملی څخه وی چه ټاکل کیدای شی او که نه شی ټاکل کیدای.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۲۷

۱۰۷۰ ماده:

د دی دپاره چه د بیعی اثر د درپیم شخص په حق کښی نتیجی ته ورسیری، باید چه عقد د قانون د حکمونو سره سم ثبت شی.

دوه یم مبحث - د خرڅوونکی وجیبی

لومړی فرعه - عمومی حکمونه

۱۰۷۱ ماده:

که مبیعه بالذات ټاکل شوی وی او یا په تخمیني صورت خرڅه شوی وی نو د مبیعی ملکیت پخپله، اخیستونکی ته نقلیږی. په هغه صورت کښی چه یواځی د مبیعی نوعه معلومه وی نو د هغی ملکیت بی د خرڅوونکی د اقرار څخه نه شی نقلیدای.

۱۰۷۲ ماده:

اخیستونکی کولی شی د ملکیت د نقلیدو سره یو ځای په مبیعه کښی عام له دی چه منقوله وی او یا غیرمنقوله تصرف وکي. که څه هم د قبضولو ترمخه وی.

۱۰۷۳ ماده:

که خرڅوونکی د ثمن د قبضولو وروسته او اخیستونکی ته د مبیعی د تسلیمولو ترمخه، مفلس شی، اخیستونکی به مبیعه د خرڅوونکی څخه یا د هغه د وارثانو څخه اخلی، نور پور ورکوونکی د اخیستونکی مزاحم کیدای نه شی.

۱۰۷۴ ماده:

(۱) اخیستونکی کولی شی په هغی بیعی کښی چه په مؤجل ثمن نی صورت موندلی، اخیستونکی ته د مبیعی د ملکیت نقلول د ټول ثمن د ورکولو تر وخته پوری شرط کښیږدی، که څه هم د مبیعی تسلیمولو صورت موندلی وی.

(۲) که د مبیعی ثمن په قسطونو ورکول کیږی، د عقد دواړه خواوی کولی شی چه دا رنگه موافقه وکی چه خرڅوونکی به د ټولو قسطونو د نه ورکولو په صورت کښی د هغی یو جزء د تعویض په حیث د بیعی د فسخ کیدو په مقابل کښی د خپل ځان سره وساتی. سره ددی هم محکمه کولی شی د شرطونو او حالونو په نظر کښی نیولو سره، موافقه شوی تعویضونه د دی قانون د (۷۳۱) مادی د حکم سره سم، تنقیص کی.

(۳) که ټول قسطونه ورکړل شی نو د مبیعی ملکیت د بیعی د منعقد کیدو د نیټی څخه اخیستونکی ته نقلیږی.

(۴) د پورتنیو فکرو حکمونه که څه هم د عقد دواړه خواوی د بیعی عقد د اجاری په نامه مسمی کی، هم تطبیقیږی.

۱۰۷۵ ماده:

خرڅوونکی د هغی کارونو په اجراء کولو چه د مبیعی د ملکیت د نقلولو دپاره ضروری وگڼل شی او همدارنگه د هغه کارونو څخه په ځان ژغورلو چه د مبیعی د ملکیت نقلول نه کیدونکی کی، مکلف دی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۲۹

۱۰۷۶ ماده:

خرخوونکی مکلف دی چه مبیعه په هغه صفتونو چه د عقد په وخت کښی وه او په هغه حالت چه د مبیعی د طبیعت سره سمون ولری، اخیستونکی ته تسلیم کی.

۱۰۷۷ ماده:

تسلیمول د مبیعی ټولو ملحقاتو او هر هغه څه ته چه د مبیعی د استعمال دپاره په دایمی توگه برابر شوی وی، شامل دی. دا حکم د شی د طبیعت د ایجاب، عرف او د عقد د دواړو خواوو د قصد سره سم صورت مومی.

۱۰۷۸ ماده:

د مبیعی تسلیمول د اخیستونکی او مبیعی ترمنځ د موانعو د لیری کولو څخه عبارت دی، په داسی توگه چه اخیستونکی بی د حایل او مانع څخه د هغی په قبضولو قادر وی.

۱۰۷۹ ماده:

د موانعو لیری کول، حکمی قبض پیژندل شوی او د مبیعی د حال او نوعی په اختلاف د عرف د ایجاب سره سم، تغییر کوی.

۱۰۸۰ ماده:

که د بیعی ترمنځه عین مبیعه د اخیستونکی په تصرف کښی وی، نوی قبضول ئی ضرورت نه لری، عام له دی چه د بیعی ترمنځه د اخیستونکی تصرف د ضمان تصرف وی او که د امانت.

مدنی قانون / دریم ټوک ۳۰

۱۰۸۱ ماده:

په مطلق بیعی کبني د مبيعی تسلیمول په هغه ځای کبني چه د عقد د منعقیدو په وخت کبني مبيعه په هغی کبني موجوده وی صورت مومی، او د عقد ځای د تسلیمیدو ځای نه گڼل کیږی، مگر په هغه صورت کبني چه د دواړو خواوو په ټاکلی ځای کبني د مبيعی په تسلیمولو موافقه کړی وی.

۱۰۸۲ ماده:

که د مبيعی اندازه په عقد کبني ټاکل شوی وی، نو خرڅوونکی د عرف د اقتضاء سره سم د مبيعی د نقصان مسئول دی، خو په دی شرط چه د هغی په غیر موافقه نه وی شوی، سره ددی هم اخیستونکی په مبيعه کبني د نقص د پلوه د عقد د فسخ کولو غوښتنه نه شی کولی، مگر داچه ثابتنه کی چه نقص په دومره اندازه دی چه که اخیستونکی ورباندی علم لرلی نو بیعه ئی نه ترسره کوله.

۱۰۸۳ ماده:

که مبيعه پر هغه څه چه په عقد کبني پری صراحت شوی زیاته وی، نوکه ثمن د هر واحد په مقابل کبني ټاکل شوی وی او مبيعه د تقسیمولو وړنه وی، نو اخیستونکی د ثمن په پوره کولو مکلف کیږی، مگر داچه زیاتوالی فاحش وی، په دی صورت کبني د عقد د فسخ کېدو غوښتنه کولی شی خو په دی شرط چه د هغی په خلاف موافقه نه وی شوی.

۱۰۸۴ ماده:

د اخیستونکی له خوا د ثمن د کموالی غوښتنه او د خرڅوونکی له خوا د ثمن د زیاتوالی غوښتنه، د مبيعی د زیاتوالی او کموالی په هکله د

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۳۱

مبیعی د بالفعل تسلیمیدو د نیتې څخه د دری میاشتو وروسته نه اوریدله کیږی.

۱۰۸۵ ماده:

که مبیعه د تسلیمیدو تر مخه د داسی سببونو په اساس تلف شی چه د خرڅوونکی د ارادی بهر وی، نو عقد فسخ او ثمن اخیستونکی ته بیرته ورکول کیږی، مگر داچه اخیستونکی ته خبر ورکول شوی وی چه مبیعه تسلیم کی او ترهغی وروسته تلف شی.

۱۰۸۶ ماده:

که د تسلیمیدو تر مخه د مبیعی په قیمت کنبی د عیب د پیدا کیدو په نسبت کموالی راشی نو اخیستونکی اختیار لری چه عقد فسخ کوی او یائی د ثمن د کموالی سره قبلوی.

۱۰۸۷ ماده:

(۱) که یو شی د اخیستلو په قصد د ثمن د ټاکلو وروسته قبض شی او د قبض کوونکی سره هلاک یا ضایع شی، قبض کوونکی مسؤل گنبل کیږی، که ثمن نه وه ټاکل شوی د امانت حیثیت لری نو کوم هلاک یا ضایع کیدل چه بی د قبض کوونکی د قصد یا تقصیر څخه پیدا کیږی، قبض کوونکی ئی مسؤل نه گنبل کیږی.

(۲) که قبض د اخیستلو په قصد صورت نه وی موندلی او بی د قبض کوونکی د قصد څخه هلاک شی امانت شمارل کیږی او قبض کوونکی ته کوم مسؤلیت نه عاید یری عام له دی چه ثمن یی ټاکل شوی وی یا نه وی ټاکل شوی.

دوه یمه فرعه - د تعرض او استحقاق ضمان

۱۰۸۸ ماده:

خرخوونکی د مبیعی څخه د اخیستونکی د گټې اخیستلو د تعرض نه کولو په هکله په کلی او جزئی صورت سره ضامن گڼل کیږی، عام له دی چه تعرض پخپله د بايع د عمل څخه پیدا شوی وی یا د داسی درپیم شخص د عمل څخه پیدا شوی وی چه په مبیعی باندي د عقد په وخت کښی د داسی حق لرونکی وی چه د هغی په وسیله پراخیستونکی احتجاج کولی شی یا ذکر شوی حق د عقد څخه وروسته په داسی ډول ثابت کی چه د خرخوونکی له خوا ورته ورکول شوی وی.

۱۰۸۹ ماده:

که مبیعه د بل چا له خوا په استحقاق ویوړه شی، په هغی صورت کښی چه استحقاق د خرخوونکی ملکیت ته راجع وی، نو خرخوونکی ئی ضامن گڼل کیږی که څه هم ضمانت په عقد کښی نه وی شرط شوی.

۱۰۹۰ ماده:

د خرخوونکی دا شرط اینودل چه که مبیعه چا په استحقاق ویوړه زه یی ضامن نه یم، جواز نه لری، د داسی شرط اینودل د بیعی د فاسدیدو موجب گرځی.

۱۰۹۱ ماده:

(۱) که استحقاق یواځی د اخیستونکی په اقرار یا نکول ثابت شوی وی، نو د خرخوونکی څخه د ضمان غوښتنه جواز نه لری.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۳۳

(۲) که اخیستونکی د پورتنی فقری په درج شوی حالت کښی د ښه نیت خاوند وی، نو که ئی خرڅوونکی په مناسب وخت کښی د استحقاق د دعوی څخه خبر کړی وی او په دعوی کښی یی د مداخلی خبرتیا ورکړی وی او خرڅوونکی مداخله نه وی کړی، کولی شی چه د استحقاق د ضمان غوښتنه وکی.

(۳) که اخیستونکی د استحقاق په دعوی باندي خرڅوونکی نه وی خبر کړی او ورباندي قطعی حکم صادر شی د هغه د مراجعی حق ساقطیږی خو په دی شرط چه خرڅوونکی ثابتہ کی چه د هغه مداخله د استحقاق د دعوی په ردیدلو، منجر کیده.

۱۰۹۲ ماده:

که د استحقاق د دعوی د ثابتولو وروسته، مستحق شخص او اخیستونکی داسی موافقه وکی چه مبیعه دی د عوض په مقابل کښی د اخیستونکی سره وی، دا موافقه د مستحق څخه د اخیستلو معنی ورکوی، او اخیستونکی په خرڅوونکی رجوع کولی شی.

۱۰۹۳ ماده:

(۱) که مبیعه د اخیستونکی څخه په استحقاق ویسوره شی، نو که خرڅوونکی د عقد په وخت کښی د مبیعی د استحقاق څخه علم نه لرلو، اخیستونکی کولی شی چه د ټول ثمن د ردولو او د هغه حاصل د قیمت چه د هغی په ردولو د مستحق دپاره مکلف شوی، د گټورو مصرفونو او د ضمان د دعوی د ټولو مصرفونو په غیر دهغی چه اخیستونکی کولی شو د هغی د مصرف څخه خرڅوونکی ته د دعوی د خبرتیا په اساس د هغی

۳۴ ..... مدنی قانون / دریم ټوک

څخه ځان وژغوری، غوښتنه وکړی. په دی باره کښی د مبیعی د قیمت زیاتوالی او کموالی تاثیر نه لری.

(۲) که خرڅوونکی د عقد په وخت کښی د مبیعی په استحقاق علم ولری، په پورتنیو غوښتنو علاوه اخیستونکی کولی شی چه د مبیعی د قیمت زیاته اندازه د ثمن او غیر ضروری مصرفونو څخه چه په مبیعه ئی کړی دی د رسیدلی خساری د تعویض او د هغه حاصل د کموالی سره چه د مبیعی د استحقاق له پلوه ورته عاید شوی دی، هم غوښتنه وکړی.

۱۰۹۴ ماده:

(۱) که ځینی مبیعه په استحقاق ویوپه شی یا کوم داسی حق ورپوری تعلق نیولی وی چه اخیستونکی د عقد په وخت کښی ور څخه خبر نه وی، نوکولی شی چه عقد فسخ کړی.

(۲) که اخیستونکی د مبیعی پاتی برخه قبوله کی، کولی شی چه د استحقاق څخه د پیدا شوی خساری د تعویض غوښتنه وکړی.

۱۰۹۵ ماده:

(۱) د عقد دواړه خواوی کولی شی چه د خاصی موافقی په اساس د استحقاق ضمان زیات یا کم کی او یائی ساقط کی.

(۲) که د ارتفاق حق واضحه وی او یا خرڅوونکی هغه اخیستونکی ته ظاهره کړی وی، نو د ضمان د نشتوالی شرط پخپله پیدا کیږی.

۱۰۹۶ ماده:

(۱) خرڅوونکی د هغه استحقاق مسئول دی چه د هغه د فعل څخه پیدا شوی وی، که څه هم د ضمان د نشتوالی موافقه په دی باره کښی شوی وي. د دواړو خواوو موافقه چه ددی حکم په خلاف وی، اعتبار نه لری.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۳۵

(۲) که استحقاق د بل چا د فعل څخه پیدا شوی وی، نو خرڅوونکی یواځی د ثمن په ردولو مکلف کیږی.

درېمه فرعه - د پټو عیبونو ضمان

۱۰۹۷ ماده:

که مبیعه د تسلیمولو په وخت کښی د هغه صفتونو څخه خالی وی چه وجود ئی اخیستونکی ته اهمیت ولری یا په هغی کښی داسی عیب ولیدل شی چه د قیمت د ټیټوالی یا د هغی د گټی د ټیټوالی د عقد د غوښتلی غایی په اساس یاد شی د ظاهری طبیعت یا د هغه غرض چه ورته تیاره شوی، موجب شی، خرڅوونکی په ضمان ملزمیږی، که څه هم خرڅوونکی د هغی په وجود علم ونه لری.

۱۰۹۸ ماده:

که اخیستونکی د بیعی د عقد په وخت کښی د مبیعی په عیبونو علم ولری یا داچه که اخیستونکی د یو عادی انسان په شان مبیعه پلټلی وی نو د هغی په عیبونو پوهیده، نو په دی صورت کښی خرڅوونکی د ذکر شوو عیبونو ضامن نه گڼل کیږی، مگر داچه اخیستونکی ثابت کی چه خرڅوونکی مبیعه د عیبونو څخه خالی بنودلی او یا داچه د عیب د پټولو قصد ئی لرلو.

۱۰۹۹ ماده:

کوم شیان چه په یوه عقد خرڅ شوی وی او وروسته د هغی څخه د ځینو عیب جنی ظاهره شی، که یی د تقسیمولو څخه ضرر نه پیدا کیږی نو اخیستونکی کولی شی چه عیب جن مسترد کی او د خرڅوونکی څخه یی

۳۶ ..... مدنی قانون / درپیم توک

د ثمن غوښتنه وکي. اخیستونکی نه شی کولی چه پول ذکر شوی شیان بی د خرڅوونکی د رضاء څخه مسترد کی. که ئی په تقسیمولو کښی ضرر موجود وی نو اخیستونکی کولی شی چه پوله بیع په پول ثمن واخلی او یایی رد کی.

۱۱۰۰ ماده:

(۱) که په مبیعه کښی پخوانی عیب ظاهر شی بیا د اخیستونکی سره په کښی نوی عیب پیدا شی، اخیستونکی نه شی کولی چه هغه د نوی عیب سره مسترده کی مگر د خرڅوونکی څخه یواځی د ثمن د کموالی غوښتنه کولی شی.

(۲) که د مبیعی څخه نوی عیب لری شی نو اخیستونکی کولی شی چه د پخوانی عیب په نسبت هغه رده کی.

۱۱۰۱ ماده:

که اخیستونکی په مبیعه باندی څه شی زیات کی نو دا زیاتوالی د ردولو مانع گرځی خو اخیستونکی کولی شی د مبیعی د عیب په سبب د خرڅوونکی څخه د قیمت د ټیټوالی غوښتنه وکي.

۱۱۰۲ ماده:

که عیب لرونکی مبیعه د اخیستونکی په لاس کښی هلاکه شی، نو داخیستونکی څخه یواځی د ثمن د ټیټوالی غوښتنه کولی شی.

۱۱۰۳ ماده:

که اخیستونکی وروسته له دی چه په مبیعه کښی په پخوانی عیب خبر شی په هغی کښی مالکانه تصرف وکي د هغه د عیب خیار ساقطیږی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۳۷

۱۱۰۴ ماده:

د عقد دواړه خواوې کولې شی چه په خاصه موافقه د ضمانت اندازه وټاکي، که خرڅوونکي د مبيعی عیب عمداً پټ کړي وی. ټول هغه شرطونه چه ضمانت ساقطوی او یائی کموی، باطل گڼل کیږي.

۱۱۰۵ ماده:

کوم عیب چه په عرف کښی د اهمیت وړنه وی، خرڅوونکي ئی ضامن نه گڼل کیږي.

۱۱۰۶ ماده:

په هغی بیعی کښی چه د محکمی په حکم یا د دولتی ادارو په وسیله د مزایدی په توگه ترسره شوی وی د عیب ضمان، اعتبار نه لری.

۱۱۰۷ ماده:

(۱) د مبيعی د تسلیمیدو د نیتی څخه د شپږ میاشتو د تیریدو وروسته د عیب د ضمان دعوی د اوریدو وړنه ده، که څه هم د ذکر شوی مودی د تیریدو وروسته اخیستونکي ته د مبيعی عیب نه وی ظاهر شوی، خو په دی شرط چه خرڅوونکي زیاته موده نه وی قبوله کړی.

(۲) که اخیستونکي ثابته کی چه د عیب پتیدل د خرڅوونکي د غش څخه پیدا شوی نو ذکر شوی خرڅوونکي نه شی کولی چه د پورتنی مودی په تیریدو تمسک وکی.

درپیم مبحث - د اخیستونکی التزامونه

۱۱۰۸ ماده:

اخیستونکی د عقد د شرطونو سره سم موافقه شوی ثمن په ورکولو او د هغی د مصرفونو په اداء کولو مکلف دی.

۱۱۰۹ ماده:

(۱) که په عقد کښی د ثمن د اداء کولو ځای ټاکل شوی وی، نو ورکول یی په همغه ټاکلی ځای کښی او که نه وی ټاکل شوی په هغه ځای کښی صورت مومی چه مبیعه په کښی تسلیم ورکول کیږی.

(۲) که خرڅوونکی د مبیعی د تسلیمیدو په وخت کښی د ثمن مستحق ونه گڼل شی نو ذکر شوی ثمن به د استحقاق په وخت کښی د اخیستونکی په اوسیدن ځای کښی ورکول کیږی، مگر دا چه موافقه یا عرف د هغی په خلاف وی.

۱۱۱۰ ماده:

که د مبیعی د ثمن ادا کول په یوه ټاکلی وخت یا په قسطونو تعیین شوی وی نو د ثمن اداء کول د ټاکلی وخت په رسیدلو یا د هر قسط د مودی په رسیدو لږمیری، که د یوه قسط په اداء کولو کښی وروسته والی راغی نو د نورو قسطونو د تعجیل موجب نه گرځی مگر داچه په عقد کښی شرط شوی وی.

۱۱۱۱ ماده:

که خرڅوونکی د جنس د بیعی په نقدو صورت کښی، جنس عرضه کی نو اخیستونکی د جنس د تسلیمیدو تر مخه د مبیعی د ثمن په اداء کولو

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۳۹

مکلف دی. که بیعه جنس په جنس یا نقد په نقدو وه نو د مبیعی او د ثمن اداء کول یوځای صورت مومی.

۱۱۱۲ ماده:

(۱) خرڅوونکی د مبیعی د ثمن د قانونی گټی مستحق نه گڼل کیږی، مگر په هغه صورت کینی چه اخیستونکی ته ئی ترمخه د ثمن په اداء کولو خبرتیا ورکړی وی او یائی مبیعه ورته تسلیم کړی وی. په هر حال لازمه ده چه مبیعه د حاصل ورکولو یا د نورو عایداتو قابلیت ولری، مگر داچه موافقه یا عرف د هغی په خلاف وی.

(۲) د مبیعی گټی او حاصلات د هغی د تکلیفونو سره د عقدسره رسیدو د وخته د اخیستونکی پوری تعلق نیسی، مگر داچه موافقه یا عرف د هغی په خلاف وی.

۱۱۱۳ ماده:

(۱) که یو څوک په اخیستونکی باندی د بیعی د عقد څخه ترمخه د یوه حق په استناد یا د داسی حق په استناد چه د مبیعی په خصوص کینی د خرڅوونکی پوری تعلق ونیسی، اعتراض وکی یا د مبیعی د ملکیت د استملاک ویره موجوده وی، اخیستونکی کولی شی چه د تعرض د پریکړی یا د خطر د لیری کیدو تروخته په هغه صورت کینی چه د عقد شرطونه د هغی مانع نه وی د مبیعی ثمن د خپل ځان سره وساتی، سره ددی هم خرڅوونکی کولی شی د کفیل په ورکولو د مبیعی د ثمن د اداء کولو غوښتنه وکی.

(۲) که اخیستونکی په مبیعه کینی کوم عیب پیدا کی، د پورتنی فقری د درج شوی حکم څخه استفاده کولی شی.

۴۰ ..... مدنی قانون / درپیم توک

۱۱۱۴ ماده:

که ټول یا ځینی ثمن فی الحال د اداء کولو وړ وی، خرڅوونکی کولی شی د خپل استحقاق د حاصلولو تر وخته پوری، مبیعه د ځان سره وساتی، که څه هم په دی باره کښی اخیستونکی گروی یا تضمین ورکی، مگر داچه موافقه د هغی په خلاف شوی وی.

۱۱۱۵ ماده:

که خرڅوونکی د ثمن د قبضولو تر مخه مبیعه تسلیم کی نو د مبیعی د ساتلو حق د لاسه ورکوی، په دی صورت کښی د ثمن د حاصلولو دپاره د مبیعی د بیرته ردولو غوښتنه نه شی کولی.

۱۱۱۶ ماده:

که اخیستونکی د ثمن د اداء کولو تر مخه د خرڅوونکی د اجازی په غیر مبیعه قبض کی، خرڅوونکی کولی شی چه مبیعه بیرته واخلی، که مبیعه د ذکر شوی قبض کوونکی اخیستونکی سره هلاکه یا عیب جنه شوه نو ذکر شوی قبض صحیح گڼل کیږی او د ثمن په اداء کولو مکلف کیږی.

۱۱۱۷ ماده:

که خرڅوونکی د مبیعی د ثمن تأجیل قبول کړی، نو د مبیعی د ساتلو حق نه لری، اخیستونکی د هغی په تسلیمولو مکلف وی او د تأجیل د مودی د رسیدو تر مخه د ثمن د غوښتلو حق هم نه لری، مگر داچه د ثمن د اداء کولو د تأمیناتو کموالی د اخیستونکی له خوا ظاهره شی یا اخیستونکی د داسی افلاس په حالت کښی واقع شی چه د ثمن د ضایع کیدلو ویره ورڅخه متصوره وی، نو خرڅوونکی کولی شی چه مبیعه د ځان سره وساتی.

۱۱۱۸ ماده:

که اخیستونکی د مبیعی د قبضولو او د ثمن د اداء کولو تر مخه د افلاس په حالت کښی مړ شی، خرڅوونکی کولی شی چه مبیعه د ثمن د حاصلولو تر وخته پوری د ځان سره وساتی او یا د محکمی څخه د هغی د خرڅولو غوښتنه وکی، که د خرڅوونکی د حق څخه ثمن زیات شو نو د خرڅوونکی حق به ورکول کیږی او پاتی د نورو پور ورکوونکو پوری تعلق نیسی، او که د خرڅوونکی د حق څخه ثمن کم وه نو په پاتی حصه کښی د خرڅوونکی سره د نورو پور ورکوونکو په شان معامله کیږی.

۱۱۱۹ ماده:

که اخیستونکی د مبیعی د ثمن د اداء کولو څخه د اداء کولو په میعاد کښی ځان وژغوری یا نور التزامونه چه د بیعی د عقد په موجب په هغی مکلف دی اخلاص کی، نو خرڅوونکی کولی شی چه د بیعی د تنفیذیدلو یا فسخ کیدلو غوښتنه وکی.

۱۱۲۰ ماده:

که د عقد دواړه خواوی موافقه وکی چه که ثمن په ټاکلی میعاد کښی اداء نه کړی شو بیعه به پخپله فسخ شوی گڼل کیږی، نو محکمه کولی شی ترڅو چه د عقد د فسخ کیدو خبرتیا صورت نه وی موندلی د تأجیل موده اوږده کی. که په عقد کښی داسی تصریح شوی وی چه فسخ بی له خبرتیا واقع کیږی نو په دی صورت کښی محکمه نه شی کولی چه اخیستونکی ته مهلت ورکړی.

مدنی قانون / درېم ټوک ۴۲

۱۱۲۱ ماده:

اخیستونکی مکلف دی چه مبیعه په هغه ځای کښی تسلیم شی چه د بیعی د عقد په وخت کښی په هغی ځای کښی موجوده وه، مگر داچه موافقه د هغی په خلاف شوی وی. باید چه د مبیعی نقلول بی د معطل تیا صورت ومومی مگر داچه نقلول یی څه موده ایجابوی او یایی نقلول په عقد کښی په ټاکلی زمانی یا ځای کښی ټاکل شوی وی.

۱۱۲۲ ماده:

که د مبیعی صادرول اخیستونکی ته لازم شوی وی، نو تسلیمیدل اخیستونکی ته د مبیعی د رسیدو وروسته ترسره کیږی، مگر داچه موافقه په بل ډول شوی وی.

۱۱۲۳ ماده:

د مبیعی د تسلیمیدو، د بیعی د عقد، د ثبت د محصول او نور هغه مصرفونه چه مبیعه یی ایجابوی د اخیستونکی په ذمه دی مگر داچه موافقه یا عرف د هغی په خلاف وی.

دوه یم قسمت - مختلفې بیعی

لومړی مبحث - سلم

۱۱۲۴ ماده:

سلم، عبارت دی د آجل ثمن د بیعی په عاجل ثمن.

۱۱۲۵ ماده:

سلم په هغه شیانو کښی صورت موندلی شی چه اندازه او صفت یی ټاکل او تثبیت کیدای شی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۴۳

۱۱۲۶ ماده:

د سلم د صحت د پاره شرط ده چه د عقد موضوع غله او د هغی امثال وی او د عقد له وخته د تسلیمیدو تروخته پوری موجوده وی.

۱۱۲۷ ماده:

په سلم کښی شرط ده چه جنس، نوع، صفت، اندازه او د مبیعی د تسلیم میعاد، د ثمن قیمت او د مبیعی د تسلیمیدو ځای بیان شوی وی.

۱۱۲۸ ماده:

دسلم د صحت د دوام د پاره شرط ده چه ثمن د عقد د دواړو خواوو د جدائی ترمخه قبض شی.

۱۱۲۹ ماده:

د تسلیمیدو موده د عقد د دواړو خواوو د موافقی په اساس ټاکل کیږی، باید چه دا موده د یوی میاشتی څخه کمه نه وی.

۱۱۳۰ ماده:

د سلم حکم عبارت دی د عقد د دواړو خواوو د ملکیت د ثبوت څخه په دواړو بدلونو کښی، د عقد د پوره کیدو سره یو ځای.

۱۱۳۱ ماده:

سلم ورکونکی نه شی کولی چه په ثمن کښی د هغی د قبضولو ترمخه او سلم اخیستونکی نه شی کولی په مبیعه کښی د هغی د تسلیمیدو ترمخه، تصرف وکی.

مدنی قانون / درپیم توک ۴۴

۱۱۳۲ ماده:

د سلم موده د سلم ورکونکی په مړینه باطلیږي نه د سلم اخیستونکی په مړینه، او میعه د سلم ورکونکی له ترکی څخه اخیستل کیږي.

دوه یم مبحث - صرف

۱۱۳۳ ماده:

صرف عبارت دی د نقدو د بیعی څخه په نقدو.

۱۱۳۴ ماده:

د صرف د صحت دپاره شرط ده چه دواړه بدلونه د عقد د دواړو خواوو د جدایی تر مخه قبض شی او باید چه عقد د شرط د خیار او تأجیل څخه خالی وی.

۱۱۳۵ ماده:

د صرف حکم دا دی چه د عقد دواړه خواوی د بدل مالک کیږي.

درپیم مبحث - دوفاء بیعه

۱۱۳۶ ماده:

د وفاء بیعه عبارت ده د میعی د بیرته ردولو د حق لرلو څخه خرشونکی ته او د ثمن اخیستونکی ته.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۴۵

۱۱۳۷ ماده:

د خرڅوونکي او اخیستونکي دبیرته ردولو حق د مودی پوری مشروط او مقید کیدای نه شی، هره نوعه موافقه چه د هغی په خلاف صورت ومومی، باطله گنل کیږی.

۱۱۳۸ ماده:

د وفا په بیعه کښی اخیستونکي کولی شی د مبیعی د ټولو یا یوی برخي گټو څخه استفاده وکی مگر نه شی کولی چه مبیعه په بل چا خرڅه کی یا د هغی د رقبی ملکیت په بل یو سبب د سببونو څخه نقل کی.

۱۱۳۹ ماده:

خرڅوونکي هغه وخت کولی شی چه د وفا په بیعی کښی مبیعه خرڅه کی چه اخیستونکي ورڅخه د ثمن د بیرته ردولو غوښتنه وکی او خرڅوونکي بی د مبیعی د خرڅولو څخه د ثمن په اداء کولو قادر نه وی.

۱۱۴۰ ماده:

(۱) د وفا په بیعی کښی، مبیعه د بیرته ردولو تروخته پوری د اخیستونکي ملکیت گنل کیږی او د ملکیت پوری مربوطی قاعدی په هغی کښی مراعات کیږی.

(۲) د وفا په بیعی کښی اخیستونکي کولی شی ترهغی پوری د مبیعی څخه د ملکیت استفاده وکی ترڅو چه ورته د خرڅوونکي له خوا، حق رد کړی شی مگر داچه د هغه عمل غش ولری.

۴۶ ..... مدنی قانون / دریم ټوک

۱۱۴۱ ماده:

(۱) د مبیعی بیرته ردول په داسی رسمی خبرتیا صورت مومی چه د اخیستونکی له خوا صادریری.

(۲) د خبرتیا د پوره کیدو وروسته د بیعی عقد فسخ کیږی، اخیستونکی په مبیعه د هغه تضمیناتو څخه خالی بیرته ردوی چه په هغی یی وارد کړی دی.

(۳) دا خبرتیا په هغه اشخاصو تاثیر نه کوی چه ترهغی وروسته یی یو حق په ښه نیت په مبیعه کښی کسب کړی وی، مگر داچه ذکر شوی خبرتیا ثبت شوی وی یا د بیعی د ثبت په حاشیه کښی ورته اشاره شوی وی.

۱۱۴۲ ماده:

(۱) که خرخوونکی د بیرته ردولو د حق څخه استفاده وکی مکلف دی په استثنی د هغه مصرفونو چه د مبیعی د ساتنی دپاره شوی، ثمن، د عقد مصرفونه، د بیرته ردولو د حق د استعمال مصرفونه او نور ضروری مصرفونه چه د اخیستونکی له خوا شوی، ورکی، مگر داچه موافقه د هغی په خلاف وی.

(۲) اخیستونکی کولی شی یوه موده چه په هغی کښی خرخوونکی ددی مادی د (۱) فقری پیسی حقیقتاً عرضه کی، وټاکي نو که خرخوونکی د ذکر شوی مودی په اوردو کښی دا پیسی ورنه کی، اخیستونکی کولی شی چه مبیعه د اداء کولو ترورخته پوری د ځان سره وساتی.

۱۱۴۳ ماده:

که اخیستونکی په مبیعه باندی گټور او ضروری مصرفونه کړی وی او د هغی په سبب د مبیعی قیمت لوړ شوی وی، د هغی د غوښتنی حق لری،

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۴۷

خوپه دی شرط چه ذکر شوی مصرفونه د خرخوونکی په اجازی شوی وی او اسراف په کښی نه وی شوی.

۱۱۴۴ ماده:

که خرخوونکی د هغه څه چه په ردولو یی مکلف دی اخیستونکی ته رد کی، نو په اخیستونکی لازمه ده مبیعه او کوم زیادت چه په هغی کښی د بیعی د وخته را په دی خوا شوی دی یا هغه څه چه ئی د ذکر شوو پیسو د ردولو د نېټې څخه وروسته قبض کړی دی، خرخوونکی ته ورکی.

۱۱۴۵ ماده:

که مبیعه زراعتی ځمکه وه او خرخوونکی د زراعتی کال په اوږدو کښی د هغی ردول وغوښتل، که اخیستونکی هغه پخپله کرلی وی، کولی شی چه ذکر شوی ځمکه د لو کولو تر وخته پوری د ځان سره وساتی د هغی مودی په مقابل کښی چه د فسخ کیدو او د لو کولو ترمنځ ده په کوم شی چه عرف حکم کوی هغه به ورکوی.

۱۱۴۶ ماده:

که د وفا په بیعی کښی مبیعه مشترکه حصه وی، او شریکان د اخیستونکی څخه د ذکر شوی عین د تقسیمولودنه امکان دامله دبیعی غوښتنه وکی، نو اخیستونکی مکلف دی چه خرخوونکی ته د هغه د حق د بیرته اخیستلو دپاره خبر ورکی، که خرخوونکی د بیرته اخیستلو د حق څخه استفاده ونه کړه، او ټول ذکر شوی عین د مزایدی په اساس د اخیستونکی پوری تعلق ونیسی او ترهغی وروسته خرخوونکی د هغه څه چه یی خرڅ کړی دی د هغی د بیرته رد ولو اراده وکی، نو اخیستونکی کولی شی چه خرخوونکی د ټول عین په بیرته ردولو مجبور کی.

۴۸ ..... مدنی قانون / دریم توک

۱۱۴۷ ماده:

که د وفأ په بیعی کښی مبیعه تلف شی او قیمت یی د مطلوب پور سره مساوی وی نو پور ساقطیږی، او که قیمت یی د مطلوب پور څخه کم وو د هغی د قیمت په اندازه پور ساقطیږی، او اخیستونکی به پاتی حصه پور د خرڅونکی څخه بیرته اخلی.

۱۱۴۸ ماده:

که د وفأ په بیعی کښی مبیعه د اخیستونکی سره تلف شی او قیمت ئی د پور د اندازی څخه زیات وی، دهغه د قیمت څخه دپور په اندازه ساقطیږی او اخیستونکی د پاتی زیاتی اندازی په ورکولو مکلف دی.

۱۱۴۹ ماده:

اخیستونکی دهغه اساسی تغیرونو چه په مبیعه کښی پخپله د هغه د عمل په اساس یا د بل مسئول شخص د عمل په اساس پیدا کیږی او خرڅونکی ته ورڅخه ضرر ورسپیږی، مسئول گڼل کیږی.

۱۱۵۰ ماده:

که د وفأ په بیعه کښی د عقد د دواړو خواوو څخه کوم یو مړ شو نو د وفأ د بیعی په حکمونو کښی وارثان د هغه قایم مقام کیږی.

۱۱۵۱ ماده:

(۱) که د وفأ په بیعی کښی عقاری حیازی گروی مستوره وی، نو عقد د بیعی په صفت او هم د گروی په صفت، باطل دی.
(۲) د وفأ بیعه هغه وخت حیازی گروی گڼل کیږی چه په هغی کښی د ثمن ردول د گټی سره شرط شوی وی یا مبیعه په هر صفت چه وی د

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۴۹

خرخوونکی په حيازت کښی پاتی شی. د مستتری گرووی ثابتول د اثبات په ټولو طریقو جواز لری.

خلورم مبحث - د بل چا د ملکیت خرخول

۱۱۵۲ ماده:

که شوک د بل چا ملکیت بی د هغه د اجازی څخه په بل چا خرخ کی، بیع منعقد کیږی خو نفاذ بی د مالک د اجازی پوری موقوف دی، که ئی د بیعی اجازه ورکړه، نافذه کیږی او که ئی اجازه ورنه کړه نو کولی شی چه د هغی د فسخ کیدو غوښتنه وکی.

۱۱۵۳ ماده:

که مالک د بیعی اجازه ورکی نو بیعه د اخیستونکی او خرخوونکی په حق کی صحیح ده، همدارنگه د عقد څخه وروسته د مبیعی ملکیت خرخوونکی ته نقل شی، په بیعه کی عقد صحیح گڼل کیږی.

۱۱۵۴ ماده:

که د بیعی په فسخ کیدو حکم صادر شی او اخیستونکی د خرخوونکی د ملکیت په نشتوالی علم ونه لری، کولی شی چه د خرخوونکی څخه د خساری جبره وغواړی که څه هم خرخوونکی د ښه نیت خاوند وی.

پنجم مبحث - د نائب بیعه د خپل خان دپاره

۱۱۵۵ ماده:

- (۱) کوم پلار چه په خپل اولاد ولایت ولری، کولی شی چه خپل مال په اولاد یا د خپل اولاد مال د مثل په قیمت د خپل خان دپاره واخلي.
- (۲) نیکه د پلار حکم لری.

۱۱۵۶ ماده:

- (۱) کوم وصی او قیم چه د محکمی له خوا ټاکل شوی وی نه شی کولی چه خپل مال په قاصر یا په حجر کړه شوی خرڅ کی یا د هغوی مال دخپل خان دپاره واخلي.
- (۲) ذکر شوی وصی او قیم کولی شی چه د قاضی په اجازه داسی کار ته اقدام وکی.

۱۱۵۷ ماده:

- (۱) کوم وصی چه د پلار یا د نیکه له خوا ټاکل شوی وی، نه شی کولی چه خپل مال په قاصر خرڅ کی یا د هغه مال خان ته واخلي، مگر داچه دا کار د قاصر په گټه وی او د محکمی په اجازه ئی صورت موندلی وی.

۱۱۵۸ ماده:

- (۱) کوم دلال او اهل خبری ته چه مالونه ورته د خرڅولو یا د قیمت د ټاکلو دپاره سپارل شوی، نه شی کولی چه هغه پخپل نامه یا پخپل مستعار نامه واخلي.
- (۲) کوم شخص ته چه مال تعلق نیولای وی، نو د لازم اهمیت لرلو سره د عقد اجازه بی ورکړی وی، عقد صحیح گنل کیږی.

شپږم مبحث - د متنازع فیه حقوقو بیعه**۱۱۵۹ ماده:**

که څوک د خپل متنازع فیه حق څخه د یوشی په مقابل کی بل چا ته تیر شی، د نزاع بله خوا کولی شی چه داخیستونکی څخه (متنازع الیه) هغه بیرته واخلي، خو په دی شرط چه اخیستونکی ته د هغه ورکړی شوی ثمن د مصرفونو او قانونی ربحي سره د اداء کولو د وخته څخه بیرته ورکی.

۱۱۶۰ ماده:

د پورتنی مادی حکم په راتلونکو حالونو کښی نه شی تطبیقیدلی:

- ۱ - په هغه حالت کښی چه متنازع فیه حق د داسی مالونو جز وی چه د اټکل په توگه په یوه ثمن خرڅ شوی وی.
- ۲ - په هغه حالت کښی چه متنازع فیه حق د څو وارثانو یا مالکانو ترمنځ شریک وی او یو شریک خپله حصه پر بل خرڅه کړی وی.
- ۳ - په هغه حالت کښی چه پور وړی متنازع فیه حق د پور په بدل کښی پورورکونکی ته پریښی وی.
- ۴ - په هغه حالت کښی چه متنازع فیه حق په گرو شوی عقار کی وی او پر هغه چاچه عقار د هغه په حیازت کښی دی خرڅ شوی وی.

۱۱۶۱ ماده:

قاضیان، د څارنوالی، غړی، د حکومت د قضایاوو غړی، د دفاع وکیلان او د محکمو مؤظفین نه شی کولی کوم متنازع فیه حق چه د هغی محکمی د واک په حوزه کښی وی چه هلته وظیفه اجراء کوی، ټول یا د

۵۲ ..... مدنی قانون / در بیم توک

هغی یوه برخه پخپل نامه یا پخپل مستعار نامه واخلی، او که ئی وایستلو نو بیعه باطله گنل کیږی.

۱۱۶۲ ماده:

د دفاع وکیلان په هغه متنازع فیه حقوقو کښی چه د هغی دفاع په غاړه لری نه شی کولی چه دخپل مؤکل سره پخپل نامه یا په مستعار نامه کومه معامله ترسره کی او که ئی داکار وکه نوعقد باطل گنل کیږی.

اووم مبحث - د متروکی بیعه

۱۱۶۳ ماده:

که څوک متروکه بی د هغی د مشتملا تو د تفصیل څخه خرڅه کی، نو یواځی د خپل وراثت په ثابتولو مکلف دی، مگر داچه د هغی په خلاف موافقه شوی وی.

۱۱۶۴ ماده:

د متروکی خرڅول د نورو په حقوقو تاثیر نه کوی مگر داچه اخیستونکی ټول هغه لازمی اجراءات چه په ترکه کښی د ټولو شاملو حقوقو د نقلولو دپاره ضروری وی، ترسره کړی وی. د عقد د دواړو خواوو د حق د نقلولو د پاره د قانون د حکمونو مراعات هر ورو دی.

۱۱۶۵ ماده:

که خرڅوونکی د متروکی ځینی پورونه ترلاسه کی یا د ترکی پوری مربوط ځینی شیان خرڅ کی، اخیستونکی ته د هغی په ردولو مکلف دی، مگر داچه د هغی نه ردول د بیعی په وخت کښی شرط شوی وی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۵۳

۱۱۶۶ ماده:

اخیستونکی مکلف دی چه کوم پورونه پر ترکی وو او د خرخوونکی له خوا اداء شوی وی خرخوونکی ته ورکی، او ټول هغه پورونه او حقوق چه پر ترکه وی د خرخوونکی سره محاسبه کی، خو په دی شرط چه موافقه په بل ډول نه وی شوی.

اتم مبحث - د مرگ د رنځ په وخت کښی بیعه

۱۱۶۷ ماده:

که شوک د مرگ د رنځ په وخت کښی یو شی په وارث یا په بل چا د هغی د قیمت څخه په کم ثمن د مرگ په ورځ خرڅ کی، دا عقد په هغه صورت کښی په وارثانو تطبیقیری چه د قیمت د توپیر اندازه دټولی ترکی ددریمی حصی څخه زیاته نه وی، مبیعه په ټولی ترکی کښی شامله او حسابیری.

۱۱۶۸ ماده:

که د قیمت توپیر د ټولی ترکی دثلث د قیمت څخه زیات وی نو د وارثانو په حق کښی نه نافذیری، مگر داچه وارثان هغه قبوله کی یاداچه اخیستونکی دومره اندازه وارثانو ته رد کی چه د ترکی دوه ثلثه پوره کی.

۱۱۶۹ ماده:

د مرگ د رنځ د بیعی په عقد کښی هغه حکمونه مراعات کییری چه د داسی رنځور په تبرع کی. د مراعات وړ دی.

۵۴ ..... مدنی قانون / درپیم توک

۱۱۷۰ ماده:

د درپیم پورتنیو مادو حکمونه د درپیم شخص په ضرر چه د بنه نیت
خاوند وی او د عوض په بدل کی ئی په میبعی باندى عینی حق کسب
کړی وی نه تطبیقیری.

نهم مبحث - مقایضه

۱۱۷۱ ماده:

مقایضه عبارت ده د جنس د بیعی څخه په جنس.

۱۱۷۲ ماده:

که د مقایضی په عقد کښی یو جنس چه د بل جنس بدل وی د عقد د
دواړو خواوو له نظره توپیر لرونکی قیمتونه ولری نو د توپیر داندازی
تعویض په نقدو پیسو جواز لری.

۱۱۷۳ ماده:

(۱) د مقایضی په عقد کښی هر یو جنس چه یو د بل بدل دی د میبعی
حکم لری په هغی کښی د میبعی شرطونه مراعات کیږی، که د
تسلیمیدلو په باره کښی جگړه پیدا شوه د ذکر شوو جنسونو ورکړه راکړه
په یوه وخت کښی صورت نیسی.

(۲) د مقایضی په عقد کښی د عقد دواړه خواوی نسبت هغه څه ته چه یی
تسلیم کړی خرڅوونکی اونسبت هغه څه ته چه یی اخیستی دی
اخیستونکی گڼل کیږی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۵۵

۱۱۷۴ ماده:

که د مقایضی په عقد کښی عقد کوونکی یو جنس تسلیم شی او بیا وروسته ورڅخه په استحقاق ویوړ شی او یائی د عیب له امله رد کی، نو کولی شی چه د هغی د بدل جنس د بیرته ردولو غوښتنه وکی یا ئی قیمت د استحقاق د وخت یا ئی د مقایضی د وخت چه د عیب څخه خالی وی د عقد د بلی خوا څخه وغواړی. که په دواړو حالونو کښی قانونی موجه پیدا شی نو ذکر شوی شخص د خساری تعویض غوښتلی شی.

۱۱۷۵ ماده:

د مقایضی د عقد مصرفونه په نیمائی توگه د عقد په دواړو خواوو تحمیلیری مگر داچه موافقه د هغی په خلاف شوی وی.

دوه یم فصل

هبه

لومړی قسمت- د هبې رکنونه

۱۱۷۶ ماده:

هبه عبارت ده د مال د تملیکولو څخه بل چا ته بی د عوضه، او کله کله د عوض په مقابل کښی هم صورت نیسی.

۱۱۷۷ ماده:

که څوک د تبرع حق ولری او حجر کړی شوی نه وی کولی شی چه د صحت په حالت کښی خپل ټول ملکیت یا د هغی یوه برخه هرچاته چه بی زړه وغواړی، هبه کی.

مدنی قانون / دریم توک ۵۶

۱۱۷۸ ماده:

(۱) هبه بی د هغه چا د قبلولو یا قبضولو څخه چه مال ورته هبه شوی یا د هغه د نایب بی قبلولو یا قبضولو نه پوره کیږی.
(۲) که هبه د هبه کړه شوی د ولی یا د وصی له خوا صورت موندلې وی، هبه کوونکی به د هبی په قبلولو او قبض کولو کښی هم نیابت کوی.

۱۱۷۹ ماده:

هبه یو بل ته په ورکولو سره منعقدی شی.

۱۱۸۰ ماده:

د هبه شوی عین ملکیت هغه وخت ثابتیږی چه ذکر شوی عین پوره قبض شی، که هبه شوی شی عقار وی د هبی د منعقیدو د پاره په رسمی پائی کښی د عقد لیکل هر ورو دی.

۱۱۸۱ ماده:

که مال په داسی حالت کښی هبه شی چه د هبه کړه شوی په تصرف کښی وی، نو هبه قبض شوی پیژندل کیږی.

۱۱۸۲ ماده:

که پور د پور ورکوونکی له خوا پور وړی ته هبه شی یا له هغی څخه پور وړی ته ابراء وکی او پور وړی دا ابراء رد نه کی، نو د هبی عقد پوره کیږی او پور ساقطیږی. که هبه کړی شوی بی د پور وړی بل څوک وی، نو هبه د هبه کړه شوی د قبض کولو تر مخه یواځی د هبه کوونکی په اجازه نه پوره کیږی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۵۷

۱۱۸۳ ماده:

د هبه شوی شی موجودیت د هبی د عقد په وخت کښی شرط دی، باید چه ټاکلی وی او د هبه کوونکی په ملکیت کښی وی.

۱۱۸۴ ماده:

که هبه کړی شوی شی شریک او تقسیمول یی ممکن وی، نو د هغی هبه کول په قبض کولو سره هم د ملکیت افاده نه کوی، مگر په هغه وخت کښی چه هبه کوونکی هغه تقسیم کی او هبه کړی شوی ته یی جلا شوی تسلیم کی.

۱۱۸۵ ماده:

که هبه کړی شوی شی شریک وی خو د تقسیمولو امکان یی نه وی، قبضول یی د ملکیت افاده کوی، خو په دی شرط چه اندازه یی معلومه وی.

۱۱۸۶ ماده:

هبه د ټول ژوند د مودی په قید جواز لری، خو په میراث نه وره کیری. کومه هبه چه د ټاکلی مودی پوری مقیده وی، جواز نه لری.

۱۱۸۷ ماده:

کوم شی چه د معدوم په حکم کښی وی د هغی هبه جواز نه لری.

۱۱۸۸ ماده:

هبه د پور ورکوونکو په ضرر جواز نه لری.

مدنی قانون / دریم ټوک ۵۸

۱۱۸۹ ماده:

هېبه د هېبه کوونکي په مړیني هېبه کړي شوي ته د عین د تسلیمیدو تر مخه، باطله گڼل کیږي.

۱۱۹۰ ماده:

هېبه د هېبه کړي شوي په مرگ د هېبه شوي شي د قبضولو تر مخه باطله گڼل کیږي او وارثان یې په هغی کښی حق نه لري.

۱۱۹۱ ماده:

د مرگ په رنځ کښی د یو چا هېبه، د وصیت حکم لري.

دوه یم قسمت- د هېبه حکمونه

لومړی مبحث - د هېبه کوونکي التزامونه

۱۱۹۲ ماده:

هغه څوک چه ورته مال هېبه شوي دي که عین هېبه شوي شي تسلیم شوي نه وي، هېبه کوونکي د هغی په تسلیمولو مکلف دي. د تسلیمیدو په باره کښی د مبیعی پوری د تسلیمیدلو ټول مربوط حکمونه مراعات کیږي.

۱۱۹۳ ماده:

هېبه کوونکي د هېبه شوي شي د استحقاق وړلو څخه مسؤل نه دي، مگر داچه د استحقاق سبب یې عمداً پټ کړي وي، یا دا چه هېبه د عوض په مقابل کښی شوي وي. په لومړني حالت کښی به قاضي هېبه کړه شوي شخص ته عادلانه تعویض ټاکی، او په دوهم حالت کښی هېبه کوونکي د

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۵۹

هغه څه په اندازی چه د هبه کړه شوی شخص څخه ئی حاصل کړی
مسئولیت لری، مگر داچه دا موافقه په بل ډول شوی وی.

۱۱۹۴ ماده:

که هبه شوی مال په استحقاق ویوړ شی هبه کړی شوی شخص په حقوقو او
دعوو کښی د هبه کوونکی قایم مقام گرځی.

۱۱۹۵ ماده:

(۱) هبه کوونکی د هبه شوی مال د عیب مسئول نه دی.
(۲) که هبه کوونکی عمداً عیب پت کړی وی یائی د هغی د عیب د
نشتوالی تضمین کړی وی، د عیب څخه د پیدا شوی ضرر مسئول دی. که
هبه د عوض په بدل کښی وی نو د هبه کوونکی مسئولیت د هبی د عوض
د اندازی څخه نه زیاتیری.

۱۱۹۶ ماده:

هبه کوونکی یواځی د عمدی فعل او لوی خطا مسئول گڼل کیږی.

دوه یم مبحث - د هبه کړه شوی شخص التزامونه

۱۱۹۷ ماده:

هبه کړه شوی شخص د هغه شی په اداء کولو مکلف دی چه هبه کوونکی د
هبه شوی شی په عوض کښی شرط کړی وی، عام له دی چه د عوض ادا
کول پخپله د هبه کوونکی یا د بل چا د پاره ټاکل شوی وی.

۶۰ ..... مدنی قانون / درپیم توک

۱۱۹۸ ماده:

که د هبه شوی شی قیمت د شرط کره شوی عوض د قیمت خخه کم وی، نو هبه کره شوی یواځی د هغی اندازی عوض په اداء کولو مکلف دی چه د هبه شوی شی د قیمت معادل شی.

۱۱۹۹ ماده:

(۱) که هبه کوونکی د هبی په عوض د خپلو پورونو اداء کول شرط کنسیردی، نو هبه کره شوی یواځی دهغی اندازی پورونو په اداء کولو مکلف دی چه د هبی ورکولو په وخت کنبی موجود وو، مگر داچه موافقه په بل ډول شوی وی.

(۲) که هبه شوی شی په یوه عینی حق د داسی پور په تضمین مستغرق وی چه د هبه کوونکی یا د بل چا په ذمه وی، نو هبه کره شوی ددی پور په اداء کولو مکلف دی، مگر داچه موافقه په بل ډول شوی وی.

۱۲۰۰ ماده:

د هبی مصرفونه په شمول د عقد او محصولونو د مصرفونو د هبه کړی شوی په غاړه دی، مگر داچه موافقه په بل ډول شوی وی.

درپیم قسمت- د هبی خخه رجوع کول

۱۲۰۱ ماده:

هبه کوونکی کولی شی چه د هبه کړی شوی په موافقه د هبی خخه رجوع وکی، هبه کوونکی به د محکمی خخه د رجوع کولو اجازه اخلی خو په دی شرط چه په معقول عذر مستند وی او د رجوع مانع نه وی پیدا شوی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۶۱

۱۲۰۲ ماده:

په راتلونکو حالونو کېنې د هبې څخه رجوع کول معقول عذر گڼل کېږي:
۱- په هغه حالت کېنې چې هبه کړه شوی خپلې وجیبې د هبه کوونکي په مقابل کېنې داسې اخلال کي چې دا اخلال کول د هغه له خوا لویه بې اعتنایي وگڼل شي.

۲- په هغه حالت کېنې چې هبه کوونکي د نفقي د پیدا کولو څخه لکه چې د ده اجتماعي حیثیت یې ایجابوي عاجز شي، یا د هغه چا د نفقي د ورکولو توان ونه لري چې د قانون په حکم ورباندې لازم ده.

۳- په هغه حالت کېنې چې د هبې کولو وروسته د هبه کوونکي طفل وزېږېږي او درجوع تر وخته ژوندی وي، یا داچې هبه کوونکي داسې ولد ولري چې د هبې په وخت کېنې پري د مړي گمان کوي، او هغه ژوندی وي.

۱۲۰۳ ماده:

که هبه کوونکي عمداً او ناحقه د هبه کړه شوی له خوا په قتل ورسېږي، نو د هغه وارثان کولی شي چې هبه باطله کي.

۱۲۰۴ ماده:

د ټولې هبې څخه یا د هغې د یوې برخې څخه رجوع کول جواز لري که څه هم هبه کوونکي خپل حق ساقط کړي وی خو په دې شرط چې لاندې ذکر شوو مادو د موانعو څخه کومه یوه پیدا نه شي.

۱۲۰۵ ماده:

که د هبه شوی شي په عین کېنې داسې زیاتوالی راشي چې د هغې سره یوځای وي او د هغې د قیمت د زیاتوالی موجب وگرځي، د رجوع کولو مانع کېږي، او که مانع لري شوه نو درجوع کولو حق ورسره عودت کوي.

۶۲ ..... مدنی قانون / درپیم توک

۱۲۰۶ ماده:

که د هبی د عقد د دواړه خواوو څخه کوم یو د هبی د قبضولو وروسته مړ شی نو په کښی د رجوع کولو حق ساقطیږی.

۱۲۰۷ ماده:

که هبه کړه شوی، شی کښی آخرنی تصرف کړی وی، نو د هبه کوونکی رجوع کول جواز نه لری، که ذکر شوی تصرف د هبه شوی شی په یو جزء کی شوی وی نو په پاتی جزء کښی یی رجوع کول جواز لری.

۱۲۰۸ ماده:

که هبه د میړه او بنسځی ترمنځ شوی وی، نو رجوع کول ورڅخه جواز نه لری، که څه هم د هبی وروسته د هغوی ترمنځ جدایی واقع شی.

۱۲۰۹ ماده:

که هبه د محرمو خپلوانو ترمنځ واقع شوی وی په هغی کښی رجوع کول جواز نه لری.

۱۲۱۰ ماده:

(۱) که عین هبه شوی شی تلف یا هلاک شی په هغی کښی د رجوع کولو حق ساقطیږی.

(۲) که تلفیدل یا هلاکیدل د ذکر شوی عین په یوی برخه کښی شوی وی نو په پاتی برخه کښی رجوع کول جواز لری.

۱۲۱۱ ماده:

که هبی د عوض په بدل کښی صورت موندلی وی په هغی کښی د رجوع کولو حق ساقطیږی، خو په دی شرط چه عوض د هبه شوی شی د یوی

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۶۳

برخی په مقابل کښی نه وی. که عوض په استحقاق ویورل شی، هبه کونکی رجوع کولی شی خو په دی شرط چه په هبه شوی شی کښی داسی زیاتوالی چه د رجوع مانع شی یا بل کوم مانع پیدانه شی.

۱۲۱۲ ماده:

پلار نه شی کولی چه د خپل صغیر زوی د مال څخه د هغی هبی په عوض کښی چه ورته یی کړی څه شی واخلي.

۱۲۱۳ ماده:

که هبه د صدقی په صفت یا د خیر په منظور شوی وی په هغی کښی رجوع کول جواز نه لری.

۱۲۱۴ ماده:

په هبه کښی رجوع کول د دواړو خواوو په موافقه یا د محکمی په حکم صورت نیسی او د دی رجوع سره عقد باطلیری. په دی صورت کښی هبه کړه شوی د هبه شوی شی د حاصل شوو گټو د موافقی تروخته پوری یا د دعوی د اقامه کیدو تر وخته پوری په ورکولو مکلف دی، هبه کړه شوی شخص کولی شی کوم ضروری مصرفونه چه یی کړی دی د هبه کونکی څخه وغواړی، مگر گټور مصرفونه په هغه حالت کښی غوښتلی شی چه دهغی په اثر د هبه شوی شی په قیمت کښی زیاتوالی راغلی وی.

۱۲۱۵ ماده:

(۱) که هبه کونکی هبه شوی مال بی د هبه کړه شوی د رضا یا د محکمی د حکم څخه بیرته تر لاسه کی د هغی د تلفیدو څخه د هبه کړه شوی په مقابل کښی مسئول گڼل کیږی عام له دی چه د هبه شوی مال تلفیدل د

۶۴ ..... مدنی قانون / دریم ټوک

هیه کونکي د فعل څخه یا د استعمال په اثر یا په بل کوم باندنی علت پیدا شوی وی.

(۲) که محکمی د هبی په رجوع حکم صادر کړی وی، او موهوبه د تسلیمولو په اخطار وروسته د موهوب له په لاس کښی تلف شی، موهوب له د موهبی د تلفیدو څخه مسؤل دی. که څه هم د هغه د عمل څخه نه وی.

دریم فصل شرکت

لومړی قسمت - عمومي حکمونه

لومړی مبحث - تعریفونه

۱۲۱۶ - ماده:

شرکت د داسی عقد څخه عبارت دی چه د هغی په موجب دوه یا د دوو څخه زیات اشخاص تعهد کوی چه د یومالی فعالیت په کار اچولو دپاره د یوی اندازی مال په ورکولو، یا د یوکار د سرته رسولو یا په اعتبار په داسی توگه سره شریک شی چه گټه او خساره به یی ترمنځ د هغی موافقی په اساس چه د دوی ترمنځ شوی، ویشل کیږی.

۱۲۱۷ ماده:

شرکت عام له دی چه د مال په ورکولو یا د کار په ترسره کولو یا په اعتبار وی، په دوه ډوله دی:

د مفاوضی شرکت او د عنان شرک.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۶۵

۱۲۱۸ ماده:

د مفاوضی شرکت هغه دی چه شریکان په تصرف، پانگی، گتیی او خساری کنبی سره مساوی وی.

۱۲۱۹ ماده:

د عنان شرکت هغه دی چه شریکان داسی موافقه وکی چه په تصرف، یا پانگی، یا گتیی یا خساری کنبی به سره توپیر لری.

۱۲۲۰ ماده:

په اعتبار شرکت هغه دی چه په هغی کنبی دوه یا زیات اشخاص د اعتبار په اساس د مال په اخیستلو دنسیه په صورت په داسی توگه موافقه وکی چه مال به خرخوی او هریو به دیوی ټاکلی حصی څخه مسئول وی، په گتیه او خساره کنبی به شریک وی.

۱۲۲۱ ماده:

(۱) شرکت د تشکیلیدو سره سم حکمی شخصیت گنل کیږی خو په دی شرط چه ثبت او خپور شوی وی. شرکت نه شی کولی چه د ثبتیدو او خپریدو ترمخه په نورو اشخاصو تمسک وکی مگر نور اشخاص په دی شخصیت بی له خپریدو تمسک کولی شی.

(۲) تجارتي شرکتونه د تجارت د قانون د حکمونو تابع دی.

دوه یم مبحث - د شرکت عمومی رکنونه

۱۲۲۲ ماده:

د شرکت عقد باید چه لیکلی وی د هغی په غیر اعتبار نه لری. همدارنگه په عقد کښی وارد شوی تعدیل ترڅو چه د عقد شکل نه وی پوره شوی باطل گڼل کیږی، شریکان نه شی کولی چه په دی باطلیدلو په بل چا تمسک وکی، همدارنگه دا باطلیدل د شریکانو ترمنځ د اعتبار وړنه دی مگر د هغی نېټې څخه چه شریک د باطلیدلو د حکم غوښتنه کړی وی.

۱۲۲۳ ماده:

د حصو توپیر جواز لری، حصه د مال ملکیت یا د هغی یواځی گټی کیدای شی.

۱۲۲۴ ماده:

د شریک حصه د هغه د نفوذ یا مالی اعتماد پوری نه شی منحصریدای.

۱۲۲۵ ماده:

که د یوه شریک سهم نقدی پیسی وی او هغه ورنه کی د استحقاق د نېټې څخه د هغی د قانونی گټو په ورکولو بی له دی چه قضایی غوښتنه یا خبرتیا صورت موندلی وی، مکلف دی. د خپل سهم د وروسته والی له امله د پیدا شوی خساری په ورکولو هم مکلف کیږی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۶۷

۱۲۲۶ ماده:

که د یوه شریک سهمیه د ملکیت حق یا د گټی حق یا نور عینی حقوق وی د ضمان په باره کښی، د هلاک یا استحقاق یا د عیب د ظاهریدو په مواردو کښی د بیعی حکمونه تطبیقیری.

۱۲۲۷ ماده:

که د یو شریک سهمیه یواخی د مال څخه گټه اخیستل وی، په هغی کښی د اجاری حکمونه تطبیقیری.

۱۲۲۸ ماده:

که د کوم شریک سهم کار کول وی د هغی خدمتونو په تر سره کولو چه په عقد کښی ئی د هغی تعهد کړی او د هغی څخه د حساب په ورکولو مکلف دی.

۱۲۲۹ ماده:

د کار کولو سهمیه د کار په کولو جیره کیری، په دی صورت کښی شریک یواخی د شرکت پوری د مربوطو کارونو په کولو مسئول دی.

۱۲۳۰ ماده:

که د یوه شریک سهمیه پور وی نو تعهد ئی هغه وخت اداء کیری چه پور په ټاکلی مودی کښی شرکت ته ورکول شوی وی، که یی ورنه کړو نو شریک د سهمی د نه ورکولو په مسئولیت علاوه د مودی د تاخیر په نسبت د تعویض په ورکولو هم مکلف دی.

مدنی قانون / دریم توک ۶۸

۱۲۳۱ ماده:

شخص د گتیی په هغی طریقی مستحق کیږی چه په عقد کنبی شرط شوی، عام له دی چه د کار کولو یا د مال په بدل کنبی وی.

۱۲۳۲ ماده:

که د شرکت په عقد کنبی په گتیی او تاوان کنبی د هر شریک حصه نه وی معلومه شوی د هر شریک د گتیی برخه د هغوی د پانگو د سهمیو په تناسب ویشل کیږی.

۱۲۳۳ ماده:

که په عقد کنبی یواځی د شریکانو د گتیی برخه ټاکل شوی وی نو د ټاکلی گتیی په اندازه د تاوان په ورلو کنبی د اعتبار وړ گڼل کیږی. همدارنگه که په عقد کنبی د هر شریک تاوان ټاکل شوی و د گتیی د ټاکلو په شکل د اعتبار وړ گڼل کیږی.

۱۲۳۴ ماده:

که د شریکانو پانگه یو برابره وه، سره د هغی هم د گتیی په ویش کنبی زیاتوالی جواز لری.

۱۲۳۵ ماده:

که د یوه شریک سهمیه په کار او عمل کنبی منحصره وی نو د هغه د کار خحه د شرکت د گتیی اخیستلو تابع دی. که شریک په کار کولو علاوه نقدی پیسی یا بل شی ورکی نو یوه حصه د کار کولو په بدل کنبی او یوه حصه د هغه شی په بدل کنبی چه په کار کولو بی علاوه ورکړی، مستحق کیږی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۶۹

۱۲۳۶ ماده:

(۱) که داسی موافقه وشي چه یو شریک دی په گټه یا تاوان کښی شریک نه وی د شرکت عقد باطل گڼل کیږی.

(۲) کوم شریک چه بی د کار کولو په شرکت کښی سهم ونه لری د شریکانو په موافقه د تاوان د حصی څخه هغه وخت معافیدی شی چه د هغه دکار په بدل کښی اجوره نه وی ټاکل شوی.

۱۲۳۷ ماده:

د اعتبار په شرکت کښی گټه او تاوان د هغه مال په تناسب ویشل کیږی، چه هر یوه شریک هغه د شرکت په حساب په نسیه اخیستی او ضامن شوی نی دی. په دی باره کښی بل رنگه موافقه صورت نه شی موندلی.

درېیم مبحث - د شرکت اداره

۱۲۳۸ ماده:

شریکان یو د بل په مقابل کښی د امین صفت لری، د شرکت مال د یوه شریک سره د امانت حکم لری، نو که مال د شریک د قصور یا تیږی په غیر تلف شی، ذکر شوی شریک مسؤل نه گڼل کیږی، مگر د قصور او تیږی په حالت کښی مسؤل گڼل کیږی.

۱۲۳۹ ماده:

(۱) د شرکت عقد متضمن دی د اداری طرز العمل نه، د مدیره هیأت نوم یا نومونو ته او د ذکر شوی هیأت د هر غړی د واک حدودو ته.

(۲) د پورتنیو مطلبونو درجول په وروستنی موافقه کښی جواز لری خو په دی شرط چه د تعدیل د قانوني شکل مراعات په کښی شوی وی.

مدنی قانون / دریم توک ۷۰

۱۲۴۰ ماده:

(۱) که کوم یو شریک د شرکت د عقد د خاصی تصریح په اساس د شرکت په اداری مؤظف شی نو د شرکت اداری او هغه کارونو ته به دوام ورکوی چه د شرکت په هدفونو کبسی شامل دی، خو په دی شرط چه د هغه کارونه او تصرفونه د غش څخه خالی وی، د داسی شریک عزلول د شرکت د دوام تر وخته بی د قانونی اجازی یا د شرکت د عقد د تعدیل څخه جواز نه لری.

(۲) که د ذکر شوی شریک انتخاب په مدیره هیأت کبسی د وروسته موافقی په اساس صورت موندلی وی د نورو عادی وکالتونو په شان په هغی کبسی رجوع کول جواز لری.

۱۲۴۱ ماده:

که خو متعدد اشخاص بی د وظیفی د ټاکلو او د واک د جلا والی څخه د شرکت د اداری په کارونو مقرر شی، نو هریو کولی شی چه په ځانگړی توگه اداری کارونه وکی مگر هریو مقرر شوی د کار د کولو ترمخه په هغی کبسی د اعتراض حق لری، دا اعتراض د مقرر شوو غړو د رایو د اکثریت په اساس ردیدلی شی، که د دوی ترمخ رای مساوی وی نو د ټولو شریکانو د رایو اکثریت ته رجوع کیږی.

۱۲۴۲ ماده:

که داسی موافقه شوی وی چه تصویبونه دی د مدیره هیأت د اکثر و رایو په موافقه صورت ومومی د هغی مخالفت جواز نه لری مگر په هغه صورت کبسی چه مخالفت د داسی یو عاجل کار د سرته رسولو دپاره وی چه که

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۷۱

هغه د لاسه لاپ شی نو شرکت ته داسی لوی تاوان رسپیری چه جییره کولی ئی نه شی.

ماده: ۱۲۴۳

که د تصویبونو صادریدل په اکثریت ټاکل شوی وی نو د هغی څخه مقصد د آراوو د عدد اکثریت دی، مگر داچه موافقه د هغی په خلاف شوی وی.

ماده: ۱۲۴۴

د مدیره هیأت په غیر نور شریکان په اداری چارو کنبی د مداخلی حق نه لری، مگر کولی شی چه د شرکت د دفترانو او سندونو څخه پخپله معلومات حاصل کی، کومه موافقه چه د هغی په خلاف وی باطله گنیل کیږی.

څلورم مبحث - د شرکت اثرونه

ماده: ۱۲۴۵

(۱) شریک باید د هر هغه فعالیت څخه چه د شرکت په ضرر وی یا د شرکت د تاسیس د هدفونو مخالف وی ځان وژغوری.
(۲) شریک مکلف دی چه د شرکت د بنیگنو په تدبیر کنبی داسی توجه وکی لکه چه ئی پخپلوشخصی بنیگنو کنبی کوی مگر داچه د اجوری په بدل کنبی د اداری کارونو دپاره مؤظف شوی وی، په دی صورت کنبی نه شی کولی چه دیوه عادی شخص څخه کمه توجه وکی.

۱۲۴۶ ماده:

(۱) که شریک مال یا پیسی د شرکت څخه واخلی یائی د حجز لاندی راوړی د هغی د گټو په ورکولو داخیستلو یا دحجز د نېټې څخه بی د قضائی غوښتنی یا خبرتیا څخه مکلف دی، د ایجاب په صورت کښی د تکمیلی تعویض په ورکولو هم مکلف کیږی.

(۲) که شریک د شرکت سره د خپل یوی اندازی مال په ورکولو سره مرسته وکی یا په ښه نیت د شرکت د ښیگڼو دپاره گټور مصرفونه وکی، نو کولی شی چه د ذکر شوو پیسو گټې د ورکولو د نیتې څخه د شرکت څخه واخلی.

۱۲۴۷ ماده:

(۱) که د شرکت مالونه د هغی پورونه نه پوره کوی نو شریکان مکلف دی چه دخپلی حصی د تناسب په اندازی د شرکت په تاوان کښی د خپل شخصی مال څخه پور اداء کی، مگر داچه د شریکانو په موافقه کوم بل تناسب تثبیت شوی وی. د شریکانو دا موافقه چه د شرکت د پورونو مسئولیت نه لری، اعتبار نه لری.

(۲) د شرکت پور ورکوونکی کولی شی چه د هریوه شریک څخه په شرکت کښی د هغه د گټی د حصی په اندازه د پور غوښتنه وکی.

۱۲۴۸ ماده:

(۱) شریکان د هغه څه په باره کښی چه د شرکت د پورونو څخه د دوی په ذمی لازم شوی دی دمتضامن په صفت نه پیژندل کیږی، مگر داچه د هغی په خلاف موافقه شوی وی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۷۳

(۲) په هغه صورت کښی چه یو شریک مفلس شی د هغه د پور حصه په نورو شریکانو باندی په تاوان کی د هریوه د حصی دتناسب په اندازی توزیع کیږی.

۱۲۴۹ ماده:

که په یوه شریک شخصی پورونه وی، د هغه پور ورکوونکی نه شی کولی ترڅو چه شرکت دوام لری خپل حق د پوروپی د حصی څخه د شرکت د پانگی څخه و غواړی، مگر د پور وپی د حصی د گټو څخه دارنگه غوښتنه کولی شی. د شرکت دتصفیی په صورت کښی د پوروپی د حصی د شرکت د پانگی څخه هم غوښتنه کولی شی خو په دی شرط چه د پور د اداء کولو موده پوره شوی وی، سره د دی هم د شرکت د تصفیی څخه ترمخه پور ورکوونکی حق لری چه د شرکت څخه وغواړی د هغوی د پوروپی په حصی احتیاطی حجز قایم کی.

پنځم مبحث - د شرکت انحلال

۱۲۵۰ ماده:

شرکت په یوه لاندنی حالتونو کی منحل کیږی:

- ۱ - د ټاکلی مودی تیریدل.
- ۲ - د هغی کار ترسره کیدل چه شرکت د هغی دپاره تأسیس شوی.
- ۳ - د شرکت د ټولی پانگی یا د زیاتی اندازی تلفیدل په داسی توگه چه د هغی په دوام کښی گټه متصوره نه وی.
- ۴ - د یوه شریک مړینه یا پرهغه د حجر واقع کیدل یا د هغه د افلاس تشیتیدل.

مدنی قانون / درېم ټوک ۷۴

- ۵ - که د شرکت د فعالیت موده نه وی تحدید شوی نو د شرکت څخه د یوه شریک وتل خو په دی شرط چه د خپلی ارادی څخه بی د شرکت څخه د وتلو په باره کنبی دری میاشتی ترمخه نورو شریکانوته خبر ورکړی وی د هغی په غیر د هغه وتل په غش بنادی او یا په نامناسب وخت کنبی گڼل کیږی، مگر داچه موافقه په بل ډول شوی وی.
- ۶ - په منحلیدلو باندی د شریکانو موافقه.
- ۷ - په منحلیدو باندی د محکمی حکم.

۱۲۵۱ ماده:

(۱) که شریکان داسی موافقه وکی که کوم یو شریک مړ شو نو شرکت دی د هغه د وارثانو سره که څه هم قاصر وی دوام پیدا کی نو دا موافقه جواز لری.

(۲) که شریکانو موافقه وکړه چه که کوم شریک مړ شو یا پری حجر واقع شو یایی افلاس ثبت شو او یا د شرکت څخه ووتلو. شرکت دی دنورو شریکانو ترمخ باقی پاتی وی، نو دا موافقه جواز لری. په دی صورت کنبی ذکر شوی شریک او د هغه وارثان بی د خپل مال د حصی څخه چه په شرکت کنبی یی لری چه د حادثی د ورځی د قیمت په تناسب سنجول کیږی بل کوم حق نه لری، دا اندازه مال ورته نقد ورکول کیږی، د نورو حقوقو څخه چه وروسته پیدا کیږی استفاده نه شی کولی مگر د هغی اجراتو د نتیجو څخه گټه اخیستی شی چه د هغه د وتلو د حادثی ترمخه شوی وی.

۱۲۵۲ ماده:

(۱) که د شرکت ټاکلی موده پای ته ورسیري یا هغه کارونه چه شرکت د هغی دپاره تأسیس شوی ترسره شی خو سره د دی هم شریکان داسی نوعه کارونو ته اقدام وکی چه شرکت د هغی دپاره تأسیس شوی، نو عقد په عین شرطونو کال په کال دوام پیدا کوی.

(۲) د یوه شریک پور ورکوونکی کولی شی چه د پورتنی فقری په دوام اعتراض وکی او د شرکت مرتب آثار د هغی شریک په حصه کښی متوقف کی.

۱۲۵۳ ماده:

محکمه کولی شی چه د یوه شریک د غوښتنی په اساس د بل شریک د تعهداتو دنه اداء کولو له امله یا په بل کوم علت دښکاره کړه شوو دلیلونو د معقولیت په کتنه، د شرکت په منحلیدلو حکم صادر کی، هره نوعه موافقه چه د هغی په خلاف وشی اعتبار نه لری.

۱۲۵۴ ماده:

(۱) هر شریک کولی شی د محکمی خخه د هغه شریک د ایستلو غوښتنه وکی چه تصرفونه ئي د شرکت منحلیدوته منجر کیږی یا د هغی په تمدید د اعتراض کولو باعث گرځی او ورسره دی شرکت پخپل حال پاتی شی.

(۲) همدارنگه که د شرکت د فعالیت موده محدوده وی هر شریک کولی شی چه د خپلو ایستلو غوښتنه په معقولو دلیلونو باندی متکی د محکمی خخه وغواړی، په دی صورت کښی شرکت منحل کیږی، مگر داچه نور شریکان د هغی په دوام موافقه وکی.

شپږم مبحث - د شرکت تصفیه او تقسیم

ماده ۱۲۵۵:

د شرکت د مالونو تصفیه او تقسیم د هغه شرطونو سره سم صورت نیسی چه په عقد کښی ذکر شوی، او که په عقد کښی نه وه ذکر شوی د لاندنیو موادو حکمونه مراعات کیږی:

ماده ۱۲۵۶:

د مدیره هیأت صلاحیت د شرکت د منحلیدو سره یوځای د مینځه ځی، مگر د شرکت شخصیت د یوی لازمی مودی پوری د تصفیوی او د تصفیوی د پای ته رسولو دپاره دوام کوی.

ماده ۱۲۵۷:

- (۱) تصفیه د ټولو شریکانو یا د یوه شخص یا خو اشخاصو په وسیلی چه د رایو په اکثریت ټاکل کیږی، صورت مومی.
- (۲) که شریکان د رایو په اکثریت شخص یا اشخاص ونه ټاکی، نو د یوه شریک په غوښتنه د محکمی له خوا ټاکل کیدای شی.
- (۳) د شرکت د باطلیدلو په حالت کښی محکمه به تصفیه کوونکی شخص یا اشخاص، د واک حدود او د تصفیوی طرز العمل، د علاقوی لرونکو اشخاصو د غوښتنی په اساس ټاکی.
- (۴) د تصفیه کوونکی د ټاکلو تروخته مدیره هیأت نسبت نوروته د تصفیوی د هیأت حکم لری.

۱۲۵۸ ماده:

(۱) تصفیه کوونکی نه شی کولی چه په شرکت کښی نویو کارونو ته اقدام وکی، مگر دا چه ذکر شوی کارونه د پخوانیو کارونو د پوره والی د ضروریاتو څخه وی.

(۲) تصفیه کوونکی کولی شی چه د شرکت مالونه عام له دی چه عقار وی او که منقول د مزایدی په توگه یا بی بی له هغی خرڅ کی، مگر داچه د هغه واک د ټاکل کیدو په وخت کښی مقید شوی وی.

۱۲۵۹ ماده:

(۱) د شرکت مالونه د معجلو پورونو د ورکولو او د مؤجلو پورونو او د متنازع فیه پورونو د وضع کیدو وروسته او د هغی مصرفونو او قرضونو د اداء کولو وروسته چه د یوه شریک له خوا د شرکت د ښیگڼو دپاره د سره شوی دی، د ټولو شریکانو ترمنځ تقسیمیری.

(۲) هر شریک ته د هغه د سهم د قیمت معادل چه د شرکت په پانگه کښی بی لری د عقد سره سم تخصیص ورکول کیږی، که په عقد کښی د سهم قیمت نه وی توضیح شوی، نو قیمت د تسلیمیدو له وخته معادله کیږی مگر داچه د شریک سهم د کار په سرته رسولو منحصر وی یا د شرکت د گټی د پاره د یو شی په ورکولو پوری یا یواځی د گټی اخیستلو دپاره منحصر وی.

(۳) که د مال څخه یوشی پاتی شی د هر یوه د ربحی په تناسب د شریکانو ترمنځ تقسیمیری.

۷۸ ..... مدنی قانون / درپیم توک

(۴) په هغه صورت کښی چه د شرکت پاتی مال ددی مادی د لومړی فقری د پیسو د وضع کیدو وروسته د شریکانو حصی پوره نه کی نو تاوان به د شریکانو د موافقی په اساس د تاوان په ویشلو کښی سنجول کیږی.

۱۲۶۰ ماده:

د شرکتونو د مالونو د تقسیم په باره کی د شریک مال د تقسیمو لپورې مربوط حکمونه تطبیقیري.

دوه یم قسمت - مختلف شرکتونه

لومړی مبحث - د مضاربت شرکت

۱۲۶۱ ماده:

مضاربت د دوه اشخاصو ترمنخ د داسی شرکت خخه عبارت دی چه یو د سرمایی په ورکولو او بل چه د مضارب په نامه یادیري د کار په کولو په هغی کښی سهم لری.

۱۲۶۲ ماده:

د پانگی په خاوند کښی د وکیل نیولو اهلیت او په مضارب کښی د وکالت اهلیت په مضاربت کښی شرط دی.

۱۲۶۳ ماده:

پانگه باید چه نقدی پیسی او معلومی وی او مضارب ته تسلیم کړی شی، کوم پور چه د چا په غاړه وی پانگه کیدای نشی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۷۹

۱۲۶۴ ماده:

باید چه د دواړو خواوو د گټې اندازه د یو شریک جزء په صورت وټاکل شی. که گټه نه وه ټاکل شوی نو په نیمائی توگه ویشل کیږی.

۱۲۶۵ ماده:

د مضاربت شرکت د حکمی شخصیت لرونکی کیدای نه شی.

۱۲۶۶ ماده:

مضاربت به یا مطلق وی او یا به مقید وی.

۱۲۶۷ ماده:

(۱) مطلق مضاربت هغه دی چه د زمانی، ځای او معاملی پوری مقید نه وی، او اخیستونکی او خرڅوونکی په کښی نه وی ټاکل شوی.

(۲) مقید مضاربت هغه دی چه د پورتنی فقری په یو قید مقید شوی وی.

۱۲۶۸ ماده:

مضارب د امین او پانگه ورسره د امانت حیثیت لری، مگر د پانگی په تصرفونو کښی د پانگی دځاوند وکیل گڼل کیږی او په گټه کښی شریک دی.

۱۲۶۹ ماده:

(۱) په مطلق مضاربت کښی د مضارب خرڅول، اخیستل او وکیل نیول جواز لری، مضارب کولی شی لکه چه په تجارت کښی عرف وی په نقدو پیسو یا په نسبه معامله وکی.

(۲) د حوالی قبولول، د مضاربت د مال په ودیعت ایښودل، گرو اخیستل یا په گرو وی ورکول شی د مضارب له خوا، همدارنگه په اجاری ورکول، او د

۸۰ ..... مدنی قانون / دریم توک

معاملی په منظور د مضاربت د مال نقلول هرځای ته چه وی د مضارب له خوا جواز لری، مضارب نه شی کولی چه یو مال په فاحش غبن واخلی او که یی د اکار وکه نو اخیستل شوی مال د مضارب په حساب محاسبه کیږی.

۱۲۷۰ ماده:

په مطلق مضاربت کبسی مضارب نه شی کولی د مضاربت مال د خپل مال سره خلط یا یی بل چاته په مضاربت ورکی، مگر داچه ترمخه ورته اجازه ورکول شوی وی. همدارنگه مضارب نه شی کولی چه بی د پانگی د خاوند د صریحی د اجازی څخه د پانگی د اندازی څخه زیات قرض واخلی.

۱۲۷۱ ماده:

په مقید مضاربت کبسی مضارب مکلف دی د هغی شرطونو مراعات وکی چه د پانگی خاوند وضع کړی دی. که ئی ورڅخه مخالفت وکړو نو غصبوونکی گنل کیږی، د تلف شوی مال مسئول او د گتیی او د تعویض په ورکولو مکلف دی.

۱۲۷۲ ماده:

که مضاربت باطل شو نو گتیه د پانگی خاوند پوری تعلق نیسی او مضارب د مثل د اجوری مستحق دی، خو په دی شرط چه د مثل اجوره د ټاکل شوی اجوری څخه زیاته نه شی. که گتیه موجوده نه وه نو مضارب د اجوری حق نه لری.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۸۱

۱۲۷۳ ماده:

که مضارب په جایزو حالونو کښی د مضاربت مال د خپل مال سره خلط کی، نو گټه د هریو د پانگی د حصی په تناسب ویشله کیږی، د مضارب د مال گټه پخپله د مضارب پوری تعلق نیسی، او د مضاربت د پانگی گټه د هغی شرطونو سره سم چه په عقد کښی پری موافقه شوی د پانگی د خاوند او د مضارب ترمنځ ویشله کیږی.

۱۲۷۴ ماده:

که مضارب د پانگی د خاوند په اجازی د پانگی د اندازی څخه زیاته اندازه مال په نسبه واخلی نو دا کار د هغوی ترمنځ د اعتبار شرکت گڼل کیږی.

۱۲۷۵ ماده:

باید چه مضارب او د پانگی خاوند دواړه په گټه کښی شریک وی. که داسی شرط ایښودل شوی وی چه ټوله گټه دی د مضارب وی دا عقد قرض گڼل کیږی او که داسی شرط ایښودل شوی وی چه ټوله گټه دی د پانگی د خاوند وی نو مضارب د معامله لرونکی په حیث د مثل اجوری په بدل کښی پیژندل کیږی.

۱۲۷۶ ماده:

تاوان یواځی د پانگی د خاوند په غاړه دی، مگر داچه مضارب په هغی کښی د گډون ضمانت کړی وی.

مدنی قانون / دریم ټوک ۸۲

۱۲۷۷ ماده:

که د مضاربت یوڅه اندازه مال تلف شی نو د خالصی گټی څخه جیره کیری. که تلف شوی اندازه د گټی څخه زیاته وه نومضارب یی مسئول نه دی.

۱۲۷۸ ماده:

د مضارب د تلو راتلو مصرفونه چه ئی د مضاربت د کارونو د اجراء کولو دپاره کوی، په مناسبی اندازی د مضاربت د مال څخه وضع کیری.

۱۲۷۹ ماده:

(۱) مضاربت په عقد کنبی د ټاکلی مودی په پای ته رسیدو یا د عقد د دواړو خواوو څخه د یوه په مړینه او یا د مضارب د اهلیت په د منځه تللو آخرته رسیږی.

(۲) که مضارب د مضاربت د تصفیی ترمخه مړ شی نو د پانگی د خاوند حقوق د هغه د متروکی څخه اداء کیری.

۱۲۸۰ ماده:

د پانگی خاوند مکلف دی په هغه حالت کنبی چه د مضارب د عزلیدلو اراده وکی د موضوع څخه خبرتیا ورکی، نو تر هغی وروسته مضارب نه شی کولی چه د مضاربت په مال کنبی تصرف وکی، مگر داچه د هغی څخه دا منظور وی چه جنسونه په نقدو پیسو مبادله کی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۸۳

دوه یم مبحث - په کار کښی شرکت

۱۲۸۱ ماده:

په کار کښی شرکت دا دی چه دوه یا د هغی څخه زیات اشخاص د یو کار کول یا د یو تعهد د بل چا دپاره په داسی توگه قبول کی چه اجوره دی د هغوی ترمنځ مساوی یا په توپیر سره ویشل کیږی.

۱۲۸۲ ماده:

د شریکانو څخه هر یو د کار په قبلولو کښی یو د بل وکیل گڼل کیږی، د کار خاوند کولی شی چه د کار کول د هریوه شریک څخه وغواړی. هر شریک کولی شی چه د اجوری پاتی برخه د کار د خاوند څخه وغواړی. که د کار خاوند اجوره یوه شریک ته ورکی نو بری الذمه گڼل کیږی.

۱۲۸۳ ماده:

یو شریک په یواځی توگه د کار په کولو نه مکلف کیږی، هغه کولی شی چه د نظر لاندی کار یو بل شریک ته د شریکانو په غیر بل چاته وسپاری مگر داچه د کار خاوند د کار کول د یو ټاکلی شریک په وسیله شرط کړی وی.

۱۲۸۴ ماده:

د شریکانو ترمنځ گټه په داسی توگه ویشل کیږی چه په هغی موافقه شوی وی. د کار په کولو او اجوری کښی د مساوات او توپیر شرط اینسودل جواز لری.

۱۲۸۵ ماده:

شریک چه څرنگه د کار تضمین وکړو د گټی مستحق گڼل کیږی که څه هم په عمل کښی یی کوم کار نه وی کړی.

مدنی قانون / درېم ټوک ۸۴

۱۲۸۶ ماده:

که د کار موضوع د یوه شریک د عمل په اثر تلف یا عیب جنه شی د کار خاوند کولی شی هر شریک چه ئی زړه وغواړی په تعویض ورکولو ئی مجبوره کی. تاوان د هر شریک د تضمین په اندازی د هغوی ترمنځ ویشل کیږی.

۱۲۸۷ ماده:

خو تنه د شریکانو څخه کولی شی چه د کار په شرکت کښی، د ځای برابرول او ځینی نور د کار د وسیلو برابرول او د کار کول په غاړه واخلي.

څلورم فصل قرض

۱۲۸۸ ماده:

قرض د داسی عقد څخه عبارت دی چه د هغی په موجب د عقد د دواړو خواوو څخه یو د نقدو پیسو یا د یوه عین ملکیت چه مثلی وی بلی خوا ته نقل کی چه بل طرف د هغی مثل په نوعی، اندازی، او صفت کښی د ټاکلی مودی وروسته قرض ورکونکی ته رد کی.

۱۲۸۹ ماده:

(۱) قرض اخیستونکی د قبضولو وروسته د شی مالک کیږی، د هغی مثل ئی په ذمه ثابتیږی نه عین که څه هم موجودوی. قرض ورکونکی نه شی کولی چه اخیستونکی د ټاکلی مودی د رسیدو ترمنځه د مثل په ردولو مکلف کی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۸۵

(۲) که شی د عقد خخه وروسته او د قبضولو ترمخه تلف شی، قرض اخیستونکی ضامن نه گنل کیږی.

۱۲۹۰ ماده:

(۱) کوم شی چه په قرض اخیستل شوی که په کبني پت عیب ظاهر شی او قرض اخیستونکی د هغی د رد ولو اراده ونه کی نو یواخی د شی د قیمت په رد ولو د عیب په حالت کبني مکلف کیږی.

(۲) که قرض ورکونکی عیب په قصد سره پت کږی وی، قرض اخیستونکی کولی شی چه د عیب د اصلاح کولو غوښتنه وکی او یایی په سالم شی د بدلولو تقاضا وکی.

۱۲۹۱ ماده:

که شی په استحقاق ویوږ شی په هغی کبني د بیعی حکمونه او که نه نو د عاریت حکمونه مراعات کیږی.

۱۲۹۲ ماده:

قرض اخیستونکی د کمیت او کیفیت له لحاظه د شی د مثل په ردولو او په هغه وخت او ځای کبني چه پری موافقه شوی، مکلف دی. که ترمخه د ردولو وخت او ځای نه وی ټاکل شوی، قرض اخیستونکی کولی شی هروخت چه یی زړه وغواړی هغه د عقد په ځای کبني بیرته ورکی.

۱۲۹۳ ماده:

که قرض په پیمانی کیدونکو، یا وزن کیدونکو شیانو، یا په مسکوکاتو او یا په بانکنوټ صورت موندلی وی، قرض اخیستونکی د هغی په مثل مکلف دی که څه هم نرخ کښته یا پورته شوی وی.

۸۶ ..... مدنی قانون / در بیم توک

ماده: ۱۲۹۴

که د هغه شی مثل چه په قرض اخیستل شوی دی د استهلاک څخه وروسته په بازار کښی ناپایه شی، نو قرض ورکونکی کولی شی چه په بازار کښی د هغی د مثل د پیدا کیدو تر وخته پوری انتظار وکی او د قبض کولو د ورځی قیمت وغواړی.

ماده: ۱۲۹۵

په قرض کښی گټه جواز نه لری، مگر داچه قانون بل رنگه تصریح کړی وی.

ماده: ۱۲۹۶

که حجر کړی شوی یو شی په قرض واخلی او استهلاک یی کی په هغی اندازی چه ورڅخه استفاده شوی ضامن گڼل کیږی، که ذکر شوی مال پخپله تلف شی نو قرض اخیستونکی ئی ضامن نه دی، او که مال په عیب جن شکل پاتی وی نو قرض ورکونکی هغه بیرته اخیستی شی.

پنځم فصل صلحه

لومړی قسمت- عمومي حکمونه

ماده: ۱۲۹۷

صلحه یو عقد دی چه جگړه لری کوی او د دواړو خواوو د رضائیت په اساس خصومت پری کوی.

۱۲۹۸ ماده:

(۱) د صلحی په عقد کښی شرط ده چه د کوم حق څخه چه صلحه پیدا کیږی پخپله د صلحی کوونکی حق وی او ثابت وی او د داسی ځای پوری مربوط وی چه د هغی په منظور صلحه صورت مومی او د هغی څخه د تعویض اخیستل جواز ولری.
(۲) د صلحی په مقابل کښی د بدل اخیستل جواز نه لری.

۱۲۹۹ ماده:

(۱) د صلحی بدل مملوکه مال، قیمت لرونکی چه تسلیمولی یی ممکن وی او یا گټه، ټاکل کیدای شی.
(۲) د صلحی بدل په هغه صورت کښی چه د قبضولو او تسلیمیدو ایجاب وکی، نو باید چه معلوم وی.

۱۳۰۰ ماده:

د صلحی عقد کوونکی باید چه د تصرف داهلیت لرونکی په هغی حقوقو کښی وی چه صلحه ورته شاملیږی.

۱۳۰۱ ماده:

په تجارت بانندی مأذون صغیر کولی شی چه د خپل پوروپری سره په هغه پور کښی چه وربانندی قضائی حکم صادر شوی نه وی او د هغی د ثابتولو دپاره شاهد هم موجود نه وی یا په هغی پور کښی چه په مفلس پوروپری ثابت وی، صلحه وکی. همدارنگه هغه کولای شی چه د ټاکلی مودی په سینځ کښی د پور د تأجیل په هکله له پور وړی سره صلح وکړی.

۱۳۰۲ ماده:

(۱) د قاصر ولی او وصی نه شی کولی د هغه پور په باره کښی چه قاصر ئی په بل چا لری او پور وړی په هغی معترف وی، یا د محکمی په حکم ثابت وی یا د هغی د ثابتولو دپاره شاهد موجود وی د پور وړی سره صلحه وکی، مگر په هغه صورت کښی چه ذکر شوی پور د ولی یا د وصی د عقد په اثر پیدا شوی وی، چه په دی صورت کښی ولی یا وصی د پور په اندازی د قاصر په مقابل کښی ضامن گنل کیږی. که صلحه د بل مال په بدل کښی شوی وی په هغه صورت کښی چه د مال قیمت د پور معادل یا یو څه اندازی ترهغی کم وی جواز لری. مگر که په کښی فاحش غښ وو جواز نه لری.

(۲) که ولی یا وصی د ټول پور د نه ثابتولو څخه ویره لرله، په داسی ډول چه شاهد موجود نه وی او منکر پوره وړی قسم خوړلو ته حاضر شی د محکمی د اجازی وروسته د پور په یوی برخی صلحه کولی شی.

۱۳۰۳ ماده:

که په ممیز صغیر باندی د پور دعوی اقامه شی او مدعی دخپلی دعوی د ثابتولو دپاره شاهد ولری، نو وصی او ولی د محکمی په اجازی کولی شی چه په یوشی باندی صلحه وکی او پاتی نور پور ورکی. که مدعی شاهد ونه لری ولی یا وصی صلحه نه شی کولی.

۱۳۰۴ ماده:

په جگړی کولو وکیل صلحه نه شی کولی. که څوک په جگړی کولو په یوی دعوی کښی وکیل شوی وی او د خپل مؤکل د اجازی په غیر صلحه وکی، د هغه دا صلحه صحیح نه ده.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۸۹

۱۳۰۵ ماده:

که څوک د یوه ټاکلی عین مدعی وی او مدعی علیه پری اقرار وکی. نو که مدعی د یوی گټی په بدل کښی د یوی ټاکلی مودی دپاره صلحه وکی، دا صلحه صحیح ده او د اجاری حکم لری. که په ټاکلی مودی کښی د ننه د صلحی د موضوع شی د مینځه لاړ، نو صلحه باطلیری.

۱۳۰۶ ماده:

که څوک د یوه ټاکلی عین مدعی وی او مدعی علیه پری اقرار وکی د هغی څخه د یو ټاکلی مال په بدل کښی صلحه صحیح ده او دا صلحه د بیعی حکم لری.

۱۳۰۷ ماده:

که څوک د بل چا په لاس کښی عین باندي عام له دی چه معلوم وی یا مجهول دعوی وکی او بل طرف د مدعی په لاس کښی عین باندي دعوی وکی، صلحه په هغه څه چه د یو او بل په لاس کښی دی صحیح ده او دا صلحه د مقایضی حکم لری. د داسی نوعی صلحی صحت په دواړو عوضونو د علم په صحت پوری موقوف نه دی.

۱۳۰۸ ماده:

که مدعی د دعوی کړی شوی شی په یوی برخه د مدعی علیه سره صلحه وکی دا نوعه صلحه د یوی برخی د حق د اخیستلو او د بلی برخی د ساقطیدلو معنی لری.

۹۰ ..... مدنی قانون / دریم توک

۱۳۰۹ ماده:

که صلحه په هبی، بیعی یا بل عقد محتوی وی د همغی عقد حکمونه چه دهغی په باره کنبی صلحه شوی د صحت او په هغی باندی د مرتبو آثارو له حیثه، مراعات کیږی.

۱۳۱۰ ماده:

صلحه د شخصي حالونو او عمومی نظام پوری په مربوطو مسألو کنبی جواز نه لری، مگر صلحه د هغی مالی حقوقو څخه چه په شخصي حالونو مرتب شوی یا د جرم د ارتکاب څخه پیدا شوی وی جواز لری.

۱۳۱۱ ماده:

صلحه بی له دی چه په لیکلی توگه وی یا په رسمی محضر کنبی ثبت شوی وی، نه شی ثابتیدلی.

دوه یم قسمت- د صلحې آثار

۱۳۱۲ ماده:

صلحه چه کومو منازعاتوته شامله وی هغه پری کوی، او د دواړو خواوو څخه هیڅ یو حق نه لری چه ورڅخه رجوع وکی.

۱۳۱۳ ماده:

که صلحه په غوښتل شوی صورت تر سره شی دعوی متوقف کیږی او د صلحی بدل د مدعی په ملکیت کنبی داخلېږی، او مدعی علیه د هغی د بیرته اخیستلو حق نه لری.

۱۳۱۴ ماده:

(۱) که د صلحی بدل مثلی شیان او د دعوی کړی شوی شی د جنس څخه وی او مدعی ته د تسلیمیدو ترمخه ټول یا یوه برخه یی تلف شی او یا په استحقاق ویور شی نو صلحه پخپل حال پاتی کیږی او مدعی علیه په مثل د هغه څه چه تلف شوی، مکلف کیږی عام له دی چه صلحه د مدعی علیه د اقرار څخه وی یا د هغه د انکار څخه او یا یی د سکوت څخه وی.

(۲) که د صلحی بدل غیر مثلی شیان وی او د تسلیمیدو ترمخه ټول یائی یوه برخه تلف یا په استحقاق ویور شی، که صلحه د اقرار څخه شوی وی نو مدعی د دعوی کړی شوی شی په ټول یا یوی برخی په ورکولو مکلف دی او که صلحه د مدعی علیه د انکار یا سکوت څخه شوی وی نو جگړی ته به رجوع کوی.

۱۳۱۵ ماده:

صلحه نسبت هغی حقوقو ته چه ورته شامله ده د کشفوونکی اثر لرونکی ده او ایجادوونکی نده، او دا اثر یواځی د نزاع د موضوع په حقوقو کښی منحصر دی.

۱۳۱۶ ماده:

د صلحی عبارتونه باید چه په محدود صورت تفسیر شی او موضوع شاملی نزاع ته منسوب وی.

۱۳۱۷ ماده:

که صلحه د معاوضی د حکمونو تابع وی نو دواړه خواوی ورڅخه اقاله کولی شی په هغی صورت کښی دعوی کړی شوی شی د مدعی پوری اود صلحی بدل د مدعی علیه پوری تعلق نیسی.

۹۲ ..... مدنی قانون / درپیم توک

۱۳۱۸ ماده:

که صلحه د ځینو حقوقو د ساقطیدو متضمنه وه، نواقاله په کښی جواز نه لری.

درپیم قسمت د صلحې باطلیدل

۱۳۱۹ ماده:

د قانون د فهم د غلطی په سبب پر صلحه اعتراض کول جواز نه لری.

۱۳۲۰ ماده:

صلحه په راتلونکو حالونو کښی باطله گڼل کیږی:

۱- صلحه په اقالی، د صلحی د بدل په ردولو، دعیب او د لیدلو په خیاری، د دواړو د بدلونو څخه د یوه په استحقاق وړلو سره باطلیږی.

۲- په هغه حالت کښی چه په کومو پاڼو کښی صلحه په هغی بنا شوی، تزویر ثابت شی.

۳- په هغه حالت کښی چه صلحی ته شاملی موضوع کښی ترمخه د محکمی قطعی حکم صادر شوی وی، او دواړه خواوی او یا د هغوی څخه یوه خوا د ذکر شوی حکم په صادریدلو علم و نه لری.

۱۳۲۱ ماده:

صلحه تجزیه نه قبلوی، د صلحی د اجزاوو څخه د یوه جزء باطلیدل د ټولی صلحی د باطلیدلو سبب کیږی مگر داچه د عقد د متن یا د حالونو څخه دارنگه ظاهره شی چه د عقد دواړو خواوو د عقد د اجزاوو په استقلال یو د بل څخه، موافقه کړی ده.

دوه یم باب
د گټې اخیستلو عقدونه
لومړی فصل
اجاره

لومړی قسمت - عمومي حکمونه

لومړی مبحث - د اجارې رکنونه

۱۳۲۲ ماده:

د اجاری عقد عبارت دی د هغه عین د گټې د تملیکولو څخه چه په اجاره ورکول کېږي، د عین د گټو تملیکول د اجاری ورکونکي په وسیله، اجاری اخیستونکي ته په داسی عوض صورت مومی چه د بدل قابلیت ولري.

۱۳۲۳ ماده:

د اجاری عقد د منقولو او نا منقولو اعیانو په گټو او همدارنگه په جایز کار منعقدی شی.

۱۳۲۴ ماده:

د اجاری په عقد کېنې د عقد د صحت په عمومی شرطونو علاوه د هغه عین ټاکل چه په اجاری ورکول کېږي، او د هغی څخه د گټې اخیستلو ذکر په داسی توگه چه منازعی ته ونه رسیږي، د گټې اخیستلو د مودی بیان او د اجوری اندازه شرط ده، د هغی په غیر د اجاری عقد فاسد گڼل کېږي.

مدنی قانون / دریم توک ۹۴

ماده: ۱۳۲۵

که خوک یواخی د مال د اداری واک ولری، نونشی کولی چه د اجاری موده د دری کلونو خخه زیاته و تاکی، که د اجاری موده د دری کلونو خخه زیاته تاکل شوی وه، دری کلونو ته راکمیرپی، مگر داچه قانون بل رنگه حکم کړی وی.

ماده: ۱۳۲۶

د فضولی د اجاری عقد د مالک د اجازی پوری موقوف دی، که مالک قاصر یا حجر کړی شوی وو نو د اجاری د عقد منعقیدل د ولی یا وصی یا قیم د اجازی پوری موقوف دی.

ماده: ۱۳۲۷

د دی قانون (۱۳۲۶) مادی د درج شوی عقد اجازه هغه وخت صحیح گنله کیږی چه د عقد دواړه خواوی او په کوم شی چه عقد شوی موجود وی او د اجاری بدل د نقدو پیسو په غیر بل شی وی.

ماده: ۱۳۲۸

(۱) هغه عین چه په اجاری ورکول کیږی د هغی په باره کنبی د شرط، د لیدلو او د عیب د خیارونو پوری مربوط حکمونه مراعات کیږی.
(۲) د اجاری د بدل په باره کنبی د جدایی خیار، د صفقی عقد، د ثمن صفت، د غبن، د تغیر وصف، د خیانت او د تاکلو پوری مربوط حکمونه مراعات کیږی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۹۵

۱۳۲۹ ماده:

که هر یوه اجاری ورکونکی او اجاری اخیستونکی ته خیار شرط شوی وه نو که هر یو د شرط په مودی کښی د ننه د اجاری عقد فسخ که، فسخ کیږی، او که هر یو د عقد اجازه ورکړه د هغه د خیار حق ساقطیږی، او د بل خیار، د مودی د تیریدو تر وخته پوری پخپل حال پاتی کیږی.

۱۳۳۰ ماده:

د خیار موده د عقد له وخته او د اجاری موده د خیار د ساقطیدو له وخته پیل کیږی، مگر داچه موافقه په بل ډول شوی وی.

۱۳۳۱ ماده:

د شریکی حصی اجاره، شریک ته او هم بل چا ته جواز لری.

۱۳۳۲ ماده:

که عین د عقد څخه وروسته شریک شی عقد نه فاسده وی.

دوه یم مبحث - هغه عین چه په اجاری ورکول کیږی

۱۳۳۳ ماده:

(۱) د هغه عین اجاره چه ورڅخه گټه اخیستل بی د عین د مینځه تللو څخه ممکنه نه وی، جواز نه لری.

(۲) په کار کولو اجاره هغه وخت جواز لری چه کار روا وی او اجیر د قانون له جیسه د هغی په کولو مکلف نه وی.

(۳) د هغی شی اجاره چه گټه اخیستل ورڅخه په حقیقی یا حکمی توگه ناممکن وی، باطله ده.

۹۶ ..... مدنی قانون / دریم ټوک

۱۳۳۴ ماده:

که عین د هغه چاله خوا چه د هغی د گټی مستحق دی په اجاری ورکول شو، نو که د گټی اخیستلو د حق موده تیره شوه او د عین مالک اجازه ورنه کړه، اجاره پای ته رسیږی. خو په دی شرط چه د تخلیه کولو د خبرتیا ټاکلی موده او د کرهڼی د ځمکی د حاصلاتو د نقلولو دپاره لازمه موده مراعات شی.

۱۳۳۵ ماده:

اجاره اخیستونکی د ټاکلی مودی په اوږدو کښی د لیدلو د خیار حق لری، اما اجاره ورکونکی که د اجاری ورکولو ترمنځه عین نه ولیدلی نو د لیدلو د خیار حق نه لری.

۱۳۳۶ ماده:

که څوک داسی عین په اجاری واخلي چه ترمنځه ئی لیدلی وی نو د خیار حق ئی ساقطیږی، مگر داچه ذکر شوی عین د پخوانی حالت څخه تغییر کړی وی.

۱۳۳۷ ماده:

د اجاری اخیستونکی د لیدلو د خیار حق په راتلونکو حالونو کښی ساقطیږی:

- ۱ - د عقد په وخت کښی د اجاری اخیستونکی په دی اقرار چه کوم شی په اجاری ورکول کیږی مالیدلی دی.
- ۲ - د عقد په وخت کښی داسی صفت چه د لیدلو قایم مقام کیدای شی، او چه د عین ثابتول په ذکر شوی صفت کیږی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۹۷

۳ - په هغی حالت کښی چه د اجاری اخیستونکی څخه داسی قول یا فعل صادر شی چه خیار باطلوی.

۴ - د یو کافی وخت تیریدل چه په هغی کښی اجاره اخیستونکی د عین په لیدلو قدرت پیدا کولو(که څه هم هغه ئی نه وی لیدلی).

۵ - د اجاری اخیستونکی د مړینی په حالت کښی.

درییم مبحث - اجوره

۱۳۳۸ ماده:

(۱) اجوره نقدی پیسی، مال، گټه یا جایز تعهد ټاکل کیدای شی.

(۲) که په مسمی شوی اجورې کې فاحش غبن شوی وو نو په مثلی اجوری تعدیلېږی. د مثلی اجرت ټاکل د واک لرونکو مراجعوله خوا او یا د محکمی په حکم صورت مومی.

۱۳۳۹ ماده:

د اجوری نوی والی د هغه عین د استعمال سره سم چه په اجاری ورکول کیږی جواز لری.

۱۳۴۰ ماده:

اجوره د گټی په حاصلیدلو او یا په هغی قادریدلو لازمیږی.

۱۳۴۱ ماده:

د اجوری تعجیل او تأجیل او په ټاکلو وختونو کښی دننه د قسطونو په صورت د هغی ورکول جواز لری.

مدنی قانون / دریم توک ۹۸

ماده: ۱۳۴۲

که د اجوری په ورکولو کښی تعجیل شرط شوی وو نواچاره اخیستونکی مکلف دی چه هغه د عقد په وخت کښی ورکی او اچاره کوونکی کولی شی چه د اجوری د تسلیمیدو تر وخته پوری د عین د تسلیمیدو څخه ځان وژغوری.

ماده: ۱۳۴۳

که د اجوری تأجیل شرط شوی وو، نو که عقد د اعیانو په گټو شوی وو، اچاره ورکوونکی مکلف دی چه عین اچاره اخیستونکی ته تسلیم کی، په دی صورت کښی اجوره د مودی د رسیدو تر مخه نه لازمیږی.

ماده: ۱۳۴۴

بی له دی چه د اجوری د کمیت او کیفیت په باره کښی د اجاری ورکوونکی له خوا موافقه شوی وی، که په اجاری اخیستونکی هغه عین چه په اجاری ورکول کیږی قبض کښی او گټه ور څخه واخلی نو ورباندی مثلی اجوره لازمیږی.

څلورم مبحث - موده

ماده: ۱۳۴۵

د اجاری موده د هغی نېټې څخه چه په عقد کښی ټاکل شوی پیل کیږی، او که نه وه ټاکل شوی نو د عقد د نېټې څخه اعتبار لری.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۹۹

۱۳۴۶ ماده:

که په عقد کښی د اجاری موده نه وی تصریح شوی نو اجاری ته د اجوری د ورکولو د ټاکلی مودی دپاره د جاری عرف سره سم د اجاری په عین مورد کښی اعتبار ورکول کیږی، ددی مودی په پای ته رسیدو سره اجاره آخرته رسیږی، خو په دی شرط چه د ټاکلی مودی د اجوری د ورکولو د آخر نیمائی ترمخه د تخلیې په باره کښی خبرتیا صورت موندلی وی.

دوه یم قسمت- د اجاری آثار

۱۳۴۷ ماده:

اجاره ورکونکی وروسته له دی چه هغه ته ټاکلی اجوره چه تعجیل ئی شرط ایښودل شوی قبض کی، نو مکلف دی هغه عین چه په اجاره ورکول کیږی د هغی د نورو ملحقاتو سره اجاری ورکونکی ته د پخوانی موافقی سره سم په داسی توگه چه د هغی څخه د گټی حاصلولو قابلیت د اجاری د مورد د عین د طبیعت سره سم ممکن وی، تسلیم کی.

۱۳۴۸ ماده:

(۱) که هغه عین چه په اجاره ورکول کیږی په داسی حالت کښی تسلیم کړی شی چه د اجاری د عقد له نظره د گټی اخیستلو قابلیت ونه لری او یا د هغی څخه د گټی اخیستل د لوی نقصان سره یوځای وی، نو اجاره اخیستونکی کولی شی چه د عقد د فسخ کیدو یا په گټی اخیستلو کښی د نقص په اندازی د اجوری د کموالی غوښتنه وکی.

(۲) اجاره اخیستونکی په دواړو پورتنیو حالونو کښی کولی شی چه د اقتضاء سره سم د تعویض غوښتنه وکی.

مدنی قانون / دریم توک ۱۰۰

۱۳۴۹ ماده:

که هغه عین چه په اجاری ورکول کیرې په داسی حالت کینی وی چه دهغی له پلوه د اجاری اخیستونکی صحت یا د هغه اشخاصو صحت چه د هغه سره یوځای ژوند کوی یا د هغه د مستخدمینو او کارگرانو صحت د لوی خطر سره مخامخ شی نو اجاره اخیستونکی کولی شی چه د عقد د فسخ کولو غوښتنه وکی، که څه هم ترمنځه د دی حق څخه تیر شوی وی.

۱۳۵۰ ماده:

هغه عین چه په اجاری ورکول کیرې د هغی د تسلیمیدو د التزام په باره کینی هغه حکمونه مراعات کیرې. چه د عین مبیعی د تسلیمیدو د التزام په باره کینی مراعات کیرې.

۱۳۵۱ ماده:

اجاره ورکونکی په عین اجاره ورکول شوی شی د هغی نقصانونو په اصلاح کولو او ترمیمولو مکلف دی چه د هغه څخه د مقصودی گتی اخیستلو د اخلال باعث کیرې.

۱۳۵۲ ماده:

(۱) که اجاره ورکونکی د دی قانون د (۱۳۵۱) مادی د درج شوی اصلاح کولو او ترمیمولو څخه ځان وژغوری نو اجاره اخیستونکی کولی شی چه اجاره فسخ کی یا پخپله د محکمی د اجازی وروسته د هغی اصلاح کولو او ترمیمولو ته اقدام وکی او بیا د مصرف د اندازی په تناسب اجاری ورکونکی ته رجوع وکی او یا یی د اجوری څخه وضع کی.

(۲) اجاره اخیستونکی کولی شی د اجاری په عین مورد کینی بی د محکمی د اجازی څخه عاجل او بسیط ترمیمونه وکی او دا په هغه

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۰۱

صورت کښی چه په اجاره ورکوونکی د خیرتیا وروسته په مناسب وخت کښی هغه نه وی ترسره کړی. اجاره اخیستونکی به د اصلاح کولو او ترمیمولو مصرفونه د مصرف د سندونو سره سم د اجوری څخه وضع کوی.

۱۳۵۳ ماده:

هغه عین چه په اجاره ورکول کیرې د هغی د محصول او مالیی تکلیفونه د اجاری ورکوونکی په غاړه دی. اوبه او بریننا اونور هغه څه چه د شخص د استعمال پوری مربوط وی د اجاری اخیستونکی په غاړه دی، مگر داچه د هغی په خلاف موافقه شوی وی.

۱۳۵۴ ماده:

(۱) که عین اجاره شوی شی د اجاری د مودی په اوږدو کښی پوره د مینځه لاړشی، اجاره د خپله ځانه فسخ کیرې.

(۲) په هغه صورت کښی چه د عین یو جزء د مینځه تللی وی یا عین په داسی حالت کښی قرار ونیسی چه د اجاری د عقد څخه د قصد کړه شوی گتیی د اخیستلو قابلیت ونه لری یا گتیی اخیستلو ته داسی لوی نقصان ورسیرې چه په هغی کښی اجاره اخیستونکی قصور ونه لری، نو که اجاره ورکوونکی په مناسب وخت کښی لومړنی حالت ته د هغی اعاده کولو ته اقدام ونه کی، اجاره اخیستونکی کولی شی د حالونو سره سم د اجوری د کموالی یا د اجاری د فسخ کیدو غوښتنه وکی. بی له دی چی په اصلاح کولو او ترمیمولو کی د هغه د اقدام حق ددی قانون د (۱۳۵۲) مادی د درج شوی حکم سره سم اخلال کی.

۱۰۲ ..... مدنی قانون / درپیم توک

(۳) ددی مادی په دواړو پورتنیو حالتونو کښی که اجاره ورکوونکی د عین د مینځه تللو یا نقصان کښی قصور و نه لری نو اجاره اخیستونکی نه شی کولی د تعویض غوښتنه وکی.

۱۳۵۵ ماده:

اجاره اخیستونکی نه شی کولی چه اجاره ورکوونکی د هغی عاجلو ترمیمونو د اجراء کولو څخه منعی کی چه د عین د ساتنی دپاره ضروری وی، که د داسی کارونو اجراء کول د گتبی داخیستلو د اخلال باعث شی نو اجاره اخیستونکی کولی شی چه د اجاری د فسخ کیدو یا د اجوری د کموالی غوښتنه وکی. په هغه صورت کښی چه اجاره اخیستونکی د ذکر شوو کارونو تر پایه پوری په عین اجاره شوی کښی پاتی شی نو د هغه حق د اجوری د کموالی او د فسخ کیدو په غوښتنه کښی ساقطیږی.

۱۳۵۶ ماده:

اجاره ورکوونکی نه شی کولی چه د اجاری په مودی کښی د اجاری اخیستونکی د هغی شی څخه په گتو اخیستلو تعرض وکی چه په اجاری ورکول شوی دی او یا په هغی کښی داسی تغییر راوړی چه د عین څخه د گتبی اخیستلو د اخلال باعث شی چه اجاره د هغی په اساس عقد شوی ده.

۱۳۵۷ ماده:

اجاره ورکوونکی نه یواځی د هغی اعمالو ضامن گڼل کیږی چه د هغه له خوا یا د هغه د مربوطینو له خوا کیږی بلکه د هر هغه تعرض څخه چه د قانونی سببونو په اساس بل اجاره اخیستونکی یا بل کوم شخص چه په اجاره شوی عین باندی ئی د هغه څخه حق کسب کړی هم ضامن گڼل کیږی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۰۳

ماده: ۱۳۵۸

که بل څوک د داسی حق دعوی وکی چه د اجاری اخیستونکی د حقوقو سره متعارض واقع شی نو اجاره اخیستونکی مکلف دي چه اجاره ورکونکی ته د دعوی د مقابلې په غرض خبرتیا ورکی. که د دعوی په نتیجی کینی اجاره اخیستونکی د عین د گتی اخیستلو څخه محروم شی، نو کولی شی چه اجاره فسخه کی او داقتضاء سره سم د تعویض غوښتنه هم وکی.

ماده: ۱۳۵۹

(۱) که هغه عین چه په اجاره ورکول شوی دی غصب شی او اجاره اخیستونکی د دی توان ونه لری چه د غصبونکی لاس د هغی څخه پورته کی، نو کولی شی چه عقد فسخ او د تعویض غوښتنه وکی.
(۲) که اجاره اخیستونکی د غصبونکی د لاس په پورته کیدو کینی سره د دی چه امکان ئی هم وی قصور وکی او اجاری ورکونکی ته د غصب د واقع کیدو څخه خبرتیا ورنه کی، نو اجوره نه ساقطیږی خو کولی شی چه د غصبونکی څخه د تعویض غوښتنه وکی.

ماده: ۱۳۶۰

اجاره ورکونکی دهغه عیبونو چه دعین اجاره شوی شی څخه دگتی داخیستلو مانع گرځی یا گتی اخیستلو ته کلی نقص پیدا کی، ضامن گنل کیږی. اجاره ورکونکی د هغی عیبونو چه ترمخه ئی د هغی څخه اجاره اخیستونکی ته خبرتیا ورکړی، یا پخپله اجاره اخیستونکی د عقد په وخت کینی په هغی علم لرلو یائی په آسانتیا سره کولی شو چه په هغی

۱۰۴ ..... مدنی قانون / دریم ټوک

علم راوړی، نو ضامن نه گڼل کیږی، مگر داچه اجاره ورکوونکی عین اجاره شوی شی د عیب څخه خالی اعلام کړی وی.

۱۳۶۱ ماده:

که د اجاره شوی شی په عین داسی عیب موجود شی چه د ضمان ایجابوونکی وی نو اجاره اخیستونکی کولی شی چه د عقد د فسخ کیدو یا د اجوری د کموالی د تعویض سره غوښتنه وکی خو په دی شرط چه د هغی څخه ورته ضرر رسیدلی وی او که اجاره ورکوونکی ثابته کی چه د عیب د وجود څخه ئی علم نه لرلو نو مسئول نه گڼل کیږی.

۱۳۶۲ ماده:

(۱) که څو اشخاص یو عین په اجاری واخلی نو هغه چاته ترجیح ورکول کیږی چه عین ئی بی له غش څخه تر ټولو اول تصرف کړی وی. په هغه صورت کښی چه د اجاره کوونکو څخه یوه د اجاره شوی عقار د تصرف څخه ترمخه، د بل اجاره اخیستونکی له خوا یا داجاری د عقد دنوی والی ترمخه، عقد په ښه نیت ثبت کړی وی پر نورو د وړاندی والی حق لری.

(۲) که د یوه اجاره کوونکی د ترجیح سبب پیدا نه شو نو هغوی کولی شی چه د تعویض غوښتنه وکی.

۱۳۶۳ ماده:

که د یوی دولتی اداری د قانونی عمل په اساس د اجاره شوی عین گټو اخیستلو ته لوی نقصان ورسیدلو نو اجاره اخیستونکی کولی شی چه د عقد د فسخ کیدو یا داجوری د کموالی غوښتنه وکی. که د دولتی اداری عمل د داسی سببونو څخه پیدا شوی وی چه اجاره ورکوونکی په هغی

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۰۵

کښی مسئولیت ولری، نو د اجاره اخیستونکی له خوا د تعویض غوښتنه هم جواز لری، مگر داچه د هغی په خلاف موافقه شوی وی.

ماده: ۱۳۶۴

که اجاره ورکوونکی په غش سره دضمان سبب پت کړی وی نو هره نوعه موافقه چه د تعرض یا عیب څخه د اجاره ورکوونکی د ضمانت د معافیت یا محدودیت متضمنه وی اعتبار نه لری.

ماده: ۱۳۶۵

د هغی گټی د استحقاق څخه تیری چه د عقد په اساس ثابت شوی جواز نه لری.

ماده: ۱۳۶۶

اجاره اخیستونکی د اجاره شوی شی د عین څخه په داسی توگه گټه اخیستی شی چه پری موافقه شوی وی. که ترمخه موافقه نه وی شوی نو جاری عرف اعتبار لری.

ماده: ۱۳۶۷

اجاره اخیستونکی نه شی کولی چه د اجاره شوی شی په عین کښی داسی تغییر راوړی چه ورڅخه ضرر پیدا شی، که د التزام د حدودو څخه تیری وشو نو اجاره اخیستونکی په لومړنی حالت د عین په اعاده کولو او د اقتضاء په حالت کښی د هغی په تعویض مکلفیدای شی.

۱۰۶ ..... مدنی قانون / درپیم توک

ماده: ۱۳۶۸

د اوبو رسولو، گاز، بریښنا، تیلیفون، راډیو او داسی نور آلو نصبول د اجاره اخیستونکی له خوا چه دهغی څخه د اجاره شوی شی عین ته ضرر ونه رسیږی جواز لری.

ماده: ۱۳۶۹

اجاره اخیستونکی په جزئی ترمیمونو چه عرف ئی ایجابوی مکلف دی، مگر دا چه موافقه دهغی په خلاف شوی وی.

ماده: ۱۳۷۰

کوم اصلاحات چه اجاره اخیستونکی د اجاره ورکونکی په اجازه د اجاره شوی شی په عین کښی د خرابیدو څخه د هغی د ښه والی او ساتنی دپاره کړی دی د هغی مصرفونه د اجاره ورکونکی څخه غوښتلی شی که څه هم رجوع کول نه وی شرط شوی. که اصلاح کول د اجاره اخیستونکی د گټو د تأمین د پاره وی، نو د رجوع کولو حق نه لری، مگر دا چه رجوع کول شرط شوی وی.

ماده: ۱۳۷۱

د اجاره شوی شی عین د اجاره اخیستونکی سره امانت گڼل کیږی د هغی په پاملرنه مکلف دی او د هغی تلفیدو او نقصان څخه چه د عادی استعمال څخه نه وی پیدا شوی، مسئول دی.

ماده: ۱۳۷۲

اجاره اخیستونکی مکلف دی چه هر هغه څه چه د اجاره ورکونکی د مداخلی ایجاب کوی هغه ته خبرتیا ورکی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۰۷

ماده: ۱۳۷۳

(۱) اجاره اخیستونکی مکلف دی ټاکلی اجوره په هغی موده کښی چه پری موافقه شوی اداء کی. که ترمخه موافقه نه وی شوی نو د اداء کولو د مودی دپاره د خای عرف اعتبار لری.

(۲) د اجوری ورکول د اجاری اخیستونکی په استوگنخی صورت مومی مگر دا چه عرف یا د دواړو خواوو موافقه بل رنگه حکم وکی.

ماده: ۱۳۷۴

د اجوری دیوه قسط اداء کول د نورو پخوانیو قسطونو د اداء کولو قرینه ده ترخو چه د هغی په خلاف دلیل ظاهر شی.

ماده: ۱۳۷۵

اجاره اخیستونکی مکلف دی چه د اجاری د مودی په پای کښی د اجاره شوی شی عین بیرته ورکی، که هغه ذکر شوی عین بی موجه پخپل تصرف کښی وساتی د هغی اندازی د تعویض په ورکولو چه په هغی کښی د ذکر شوی عین د اجاری قیمت مراعات شی او د تاوان د جبری په ورکولو، اجاره ورکونکی ته ملزمیږی. که داساتنه د اضطرار په اساس یا د داسی سبب په اساس وی چه اجاره اخیستونکی په هغی کښی مداخله ونه لری نو د مثلی اجرت په ورکولو اجاره ورکونکی ته مکلف دی.

ماده: ۱۳۷۶

(۱) اجاره اخیستونکی مکلف دی اجاره شوی عین په هغه توگه بیرته ورکی چه تسلیم شوی وو، هغه تلفیدل یا نقصان چه اجاره اخیستونکی په هغی کښی دخپل نه وی د دی حکم خخه مستثنی دی.

۱۰۸ ..... مدنی قانون / دریم ټوک

(۲) که د اجاره شوی عین تسلیمیدل بی د هغی د صفتونو د شرحی څخه صورت موندلی وی نو داسی فرض کیږی چه ذکر شوی عین د ښه صفتونو په حالت کښی تسلیم شوی دی. مگر داچه دهغی په خلاف دلیل موجود شی.

۱۳۷۷ ماده:

اجاره شوی عین د اجاری دمودی په پای کښی د پخوا په شان د اجاره اخیستونکی سره د امانت په حیث پاتی کیږی. که اجاره اخیستونکی سره د غوښتنی هغه د ځان سره وساتی د هغی د تلفیدو ضامن گڼل کیږی.

۱۳۷۸ ماده:

(۱) که اجاره اخیستونکی د اجاره شوی شی په عین کښی بنا جوړه کړی یا ونی وکړی یا نور داسی زینتی کارونه وکی چه د عقار د قیمت په لوړیدو کښی مؤثر وی، اجاره ورکوونکی مکلف دی د اجاری په پای کښی کم تر کمه هغه څه چه مصرف شوی یا د قیمت د توپیر اندازه، اجاره اخیستونکی ته ورکی، مگر داچه د هغی په خلاف موافقه شوی وی.

(۲) که ذکر شوی تزئینات بی د اجاره ورکوونکی د علم څخه یا د هغه د اعتراض سره شوی وو نو اجاره ورکوونکی کولی شی چه د هغی لیری کول د هغه ضرر د تعویض سره چه د دی تزئیناتو د لیری کولو د پلوه عقار ته رسیږی د اجاره اخیستونکی څخه وغواړی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۰۹

درېیم قسمت- د اجارې او د باطنی اجارې څخه تیریدل

۱۳۷۹ ماده:

اجاره اخیستونکی د اجارې یا باطنی اجارې څخه په ټولو هغو شیانو کښې چه په اجاره ئی اخیستی یا دهغی په ځینو کښی، د تیریدلو حق لری، مگر داچه د هغی په خلاف موافقه شوی وی.

۱۳۸۰ ماده:

د باطنی اجارې څخه د اجارې اخیستونکی منعه کول، د اجارې څخه د تیریدلو دمنع کیدو مستلزم او دهغی عکس وی، مگر داچه اجاره د داسی عقاری اجارې پوری خاصه وی چه په هغی کښی صنعتی یا تجارتي دستگاہ بنأشی او اجاره اخیستونکی د ضرورت په حکم د ذکر شوی دستگاہ خرڅولو ته اقدام وکی، په دی صورت کښی محکمه کولی شی سره د دی چه د اجارې مانع شرط موجود دی، د اجارې په دوام حکم وکی، خو په دی شرط چه اخیستونکی کافی تضمین ورکی او د هغی څخه اجاره ورکوونکی ته محقق ضرر عاید نه وی.

۱۳۸۱ ماده:

د اجارې څخه د تیریدلو په حالت کښی دهغه چا دپاره چه تیریدلو صورت موندل دهغه او داجاره ورکوونکی د علاقی ترمنځ د اجارې د عقد څخه د پیدا شوو حقوقو او واجباتو له پلوه، د اجارې اخیستونکی قایم مقام گرځی، خو سره د دی هم اجاره اخیستونکی د واجباتو په اداء کولو کښی د هغه چا دپاره چه تیر شوی دی، د هغه ضامن گڼل کیږی.

مدنی قانون / درېم ټوک ۱۱۰

۱۳۸۲ ماده:

باطنی اجاره اخیستونکی مکلف دي د اصلی اجاره اخیستونکی په مقابل کې، ټول هغه ثابت التزامونه چه ئی لری د اجاره ورکوونکی د خبرتیا په وخت کېنسی په مستقیم ډول هغه ته اداء کی، او نه شی کولی چه د اجاره ورکوونکی په مقابل کېنسی په هغی اجوری باندی چه په پیشکی توگه ئی اصلی اجاره اخیستونکی ته ورکړی دی تمسک وکی، مگر دا چه دا کار د خبرتیا ترمخه د عرف او د هغی موافقی سره سم چه د باطنی اجاری د وخته ئی نېته ثابته وی، صورت موندلی وی.

۱۳۸۳ ماده:

لومړنی اجاره اخیستونکی په راتلونکو حالونو کېنسی د اجاره ورکوونکی په مقابل کېنسی بری الذمه گنیل کېږی:

۱ - په هغه حالت کېنسی چه د اجاری یا د باطنی اجاری په تیریدلو سره اجاره ورکوونکی صریحه قبولی وکی.

۲ - په هغه حالت کېنسی چه چاته تیریدل شوی وی یا د باطنی اجاره اخیستونکی څخه د اجوری حاصلول، بی له دی چه د لومړنی اجاره اخیستونکی په مقابل کېنسی د هغه د حقوقو د ساتنی اظهاروشی.

څلورم قسمت د اجاری پای

۱۳۸۴ ماده:

اجاره په عقد کېنسی د تصریح شوی مودی په آخر کېنسی بی د تخلیه کولو د خبرتیا څخه پای ته رسیږی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۱۱

۱۳۸۵ ماده:

(۱) که اجاره اخیستونکی د اجاری د عقد د پای ته رسیدو وروسته د اجاره شوی شی د عین څخه گټی اخیستلو ته دوام ورکی، او اجاره ورکونکی سره ددی چه په هغی علم لری، وربانندی اعتراض و نه کی، نو اجاره د نامعلومی مودی د پاره په همغی لومړنیو شرطونو، نوی شوی گټل کیږی او د دی قانون د (۱۳۴۴) مادی درج شوی حکم وربانندی تطبیقیری.

(۲) د اجاری د ضمنی نوی والی په صورت کنبی د پخوانی اجاری پوری مربوط عینی تأمینات عیناً انتقال کوی، خو شخصي یا عینی ضمانت بی د ضامن د رضا څخه نه انتقالیری.

۱۳۸۶ ماده:

که د دواړو خواوو څخه د یوی خوا له پلوه بلی خوا ته د تخلیه کولو خبرتیا صادره شوی وی خو سره د دی هم اجاره اخیستونکی د اجاری د مودی د پای ته رسیدو وروسته د اجاره شوی عین څخه گټی اخیستلو ته دوام ورکی، د اکار د اجاری د نوی والی معنی نه لری، مگر داچه د هغی په خلاف کوم دلیل اقامه شی. په داسی حالت کنبی اجاره اخیستونکی چه د اجاره شوی عین څخه د اجاری د پای ته رسیدو وروسته هر څومره موده گټه اخیستی وی د هغی مودی په تخلیه کولو او د مثلی اجوری په ورکولو مکلف دی.

۱۳۸۷ ماده:

اجاره د اجاره ورکونکی یا اجاره اخیستونکی په مړینه پای ته نه رسیږی، سره د دی هم د اجاره اخیستونکی وارثان د هغه د مړینی وروسته کولی شی، ثابته کی، چه د هغوی عایدات د مورث د مړینی له امله د اجاری د

۱۱۲ ..... مدنی قانون / دریم توک

دوام تحمل نه لری یا اجاره دهغوی د احتیاج دحدودو و خخه بهر شوی ده نو په دی صورت کښی کولی شی چه د اجاری د عقد د پای ته رسیدو غوښتنه وکی. خو په دی شرط چه د اجاری اخیستونکی د مړینی د نیټی خخه د شپرو میاشتو په اوږدو کښی د فسخ کیدو غوښتنه شوی وی او همدارنگه د تخلیه کولو په باره کښی د خبرتیا د ټاکلی مودی مراعات هم شوی وی.

۱۳۸۸ ماده:

که اجاره یواځی د اجاره اخیستونکی د کسب د اجراء کولو په سبب یا د هغه پوری د ځینو مربوطو نورو خاصو اعتبارونو په سبب، عقد شوی وی نو د هغه د مړینی وروسته د اجاری ورکونکی له خوا او د اجاری اخیستونکی د وارثانو له خوا، د عقد د فسخ کیدو غوښتنه جواز لری.

۱۳۸۹ ماده:

د اجاره اخیستونکی غریبی او افلاس د هغه د اجوری د تعجیل، موجب کیږی نه چه لاموده یی نه ده پور شوی. خو سره د دی هم که په یوی مناسبی مودی کښی یی داسی تأمینات ورنه کړل چه د هغه د راتلونکی اجوری د ادا کولو ضمانت وکړی شی، نو اجاره ورکونکی کولی شی چه د اجاری د فسخ کیدو غوښتنه وکی. همدارنگه اجاره اخیستونکی کولی شی په هغه صورت کښی چه ورته د اجاری یا باطنی اجاری خخه د تیریدلو اجازه نه وی ورکړه شوی، د عادلانه تعویض په ورکولو سره د عقد د فسخ کیدو غوښتنه وکی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۱۳

۱۳۹۰ ماده:

(۱) که د اجاره شوی عین ملکیت بل چا ته انتقال وکی نو که د ملکیت د انتقال د عقد ترمخه د اجاری نېټه ثابته نه وی، د ذکر شوی شخص په باره کښی نافذه نه گڼل کیږی.

(۲) که چاته د دی مادی د(۱) فقری سره سم ملکیت انتقال کړی وی، سره ددی چه د اجاری عقد د هغه په باره کښی نافذ نه دی، خو کولی شی چه په ذکر شوی عقد تمسک وکی.

۱۳۹۱ ماده:

(۱) چاته چه د اجاره شوی شی د عین ملکیت انتقال کړی وی او اجاره د هغه په باره کښی نافذه نه گڼل کیږی، نو نه شی کولی چه اجاره اخیستونکی په تخلیه کولو مکلف کړی، مگر هغه دا کار کولی شی چه ددی قانون (۱۳۴۶) مادی د حکم سره سم خیرتیا ورکول شوی وی.

(۲) که نوی مالک د اجاری د عقد د پای ته رسیدو ترمخه اجاره اخیستونکی ته په تخلیه کولو خیرتیا ورکی نو اجاره اخیستونکی ته د تعویض په ورکولو مکلف دی، مگر دا چه د هغی په خلاف موافقه شوی وی. اجاره اخیستونکی په تخلیه کولو نه مکلف کیږی مگر په هغه وخت کښی چه د اجاره ورکونکی څخه یا د هغه په نیابت د هغه چا څخه چه ملکیت ورته انتقال کړی، تعویض واخلی.

۱۳۹۲ ماده:

چاته چه د اجاره شوی شی دعین ملکیت انتقال کړی وی نو که اجاره اخیستونکی ته په هغه وخت کښی چه اجاره ورکونکی ته پیشکی اجوره

۱۱۴ ..... مدنی قانون / دریم ټوک

ورکوی ثابتته کی چه ملکیت هغه ته انتقال کړی، نو اجاره اخیستونکی نه شی کولی چه د ذکر شوی اجوری په ورکولو تمسک وکی، که نوی مالک د اجاره شوی عین د ملکیت د ثابتولو څخه عاجز شو نو کولی شی چه اجاره ورکونکی ته رجوع وکی.

۱۳۹۳ ماده:

(۱) اجاره ورکونکی نه شی کولی چه د اجاری دمودی د پوره کېدو تر مخه د اجاری د فسخ کېدو غوښتنه وکی، که څه هم خپله اراده دخپل شخصي اوسیدنی یا استعمال دپاره اعلام کی، مگر دا چه دهغی په خلاف موافقه شوی وی.

(۲) که داسی موافقه شوی وی چه که اجاره ورکونکی د اجاره شوی شی عین ته شخصي احتیاج پیدا که، اجاره به فسخ کېږی نو اجاره ورکونکی مکلف دی د دی قانون د (۱۳۴۶) مادی حکمونه د اجاری اخیستونکی د خبرتیا په باره کښی مراعات کی مگر دا چه د هغی په خلاف موافقه شوی وی.

۱۳۹۴ ماده:

که څوک یو دکان په اجاره واخلي بیا تر هغی وروسته دهغه په اخیستلو او خرڅولو کښی کساد پیدا شی، نه شی کولی چه د اجاری عقدفسخ کی او یا د اجوری د ورکولو څخه ځان وژغوری.

۱۳۹۵ ماده:

که اجاره اخیستونکی په مستقیمه توگه د اجاره شوی شی د عین څخه گټه وانه خلی یا ونه شی کړی چه د هغی څخه پوره گټه ترلاسه کی نو دا کار د هغه د خطا یا بل داسی علت ته چه پخپله د هغه پوری مربوط دی

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۱۵

راجع کیږي، نو د اجاری په عقد او په ټولو هغو التزاماتو چه د هغی څخه پیدا شوی مکلف دی. خو په دی شرط چه د اجاره شوی شی عین د اجاری ورکوونکی له خوا په داسی حالت کښی د اجاری اخیستونکی په تصرف کښی ورکول شوی وی چه د موافقه شوی گټی اخیستلو قابلیت ولری.

۱۳۹۶ ماده:

(۱) د عقد د دواړو خواوو څخه هریو کولی شی د هغی اجاری د عقد د فسخ کېدو غوښتنه وکی چه موده یی محدوده وی او د اجاری موده پای ته نه وی رسیدلی. او دا حکم په هغه وخت کښی د تطبیق وړ دی چه غیر مترقبه حالتونه د عقد تنفیذ د اول څخه یا د هغی په جریان کښی نا ممکن کی، د دی قانون د (۱۳۴۶) مادی د درج شوی خبرتیا د مهلت مراعات د فسخ کوونکی له خوا د عادلانه تعویض سره هرو مرو دی.

(۲) که اجاره ورکوونکی د فسخ کیدو غوښتنه کړی وی اجاره اخیستونکی د اجاره شوی شی دعین په ردولو مجبورولی نه شی، مگر دا چه اجاره اخیستونکی ته یی لازمی تعویض ورکړی وی یا دا چه د دی منظور د پاره ئی د هغه سره کافی تأمین ایښی وی.

۱۳۹۷ ماده:

که اجاره اخیستونکی د مؤظفینو یا مستخدمینو یا د داسی اشخاصو د جملی څخه وی چه د هغه کار د استوگنخی تغییر ایجابوی نو د دی قانون د (۱۳۴۶) مادی د درج شوی حکم په نظر کښی نیولو سره، کولی شی چه دخپل داوسیدلو د ځای د اجاری چه موده یی محدوده وی د فسخ کېدو غوښتنه وکی.

۱۱۶ ..... مدنی قانون / درېم ټوک

پنځم قسمت- د اجاری ځینی نوعی

لومړی مبحث- د زراعتی ځمکی اجاره

۱۳۹۸ ماده:

د کرهڼی د پاره د ځمکی اجاره سره د هغی شی د بیا نولو چه په هغی کښی باید وکرل شی یا د اجاری اخیستونکی ته د شی د کرلو د انتخاب په باره کښی اختیار ورکول، صحت لری.

۱۳۹۹ ماده:

(۱) کومه ځمکه چه د بل چا په کښت مشغوله وی او د حاصل د ټولولو وخت یی نه وی رسیدلی او ناحقه هم نه وی کرل شوی نو اجاره ئی د ځمکی د فارغیدو تر وخته پوری نه نافذیږی مگر داچه په ځمکه کښی موجوده کرهڼه د اجاری اخیستونکی ملکیت وی.

(۲) که کرهڼه د راټولولو دپاره تیاره وی نو د ځمکی اجاره ورکول د کرهڼی د خاوند څخه غیر بل چا ته هم جواز لری، نو اجاری اخیستونکی ته په مناسب وخت کښی د ځمکی په تخلیه کولو او تسلیمولو مکلف کیږی.

۱۴۰۰ ماده:

که په ځمکه بانندی موجوده کښت ناحقه کرل شوی وی نو د حاصل د راټولولو د مودی نه رارسیدل د بل چا سره د اجاری د عقد د صحت نه مانع کیږی او کروڼکی په تخلیه کولو مکلف دی.

۱۴۰۱ ماده:

که ځمکه د اجاری اخیستونکی څخه په غیر د بل چا په کښت مشغوله وی، اجاره ئی صحیح ده خو د حاصل د راټولولو د مودی او په یوه معین

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۱۷

وخت کښی اجاری اخیستونکی ته د تسلیمیدو دپاره دځمکی دتیارولو پوری موکوله ده.

۱۴۰۲ ماده:

د ځمکی اجاره اخیستونکی دویالی او د لازی د حق څخه گټه اخیستی شی که څه هم په عقد کښی نه وی ذکر شوی، نور حقوق دموافقی او دځای د عرف تابع دی.

۱۴۰۳ ماده:

کومه ځمکه چه د یوه کال د پاره په اجاری ورکول شوی وی او د کښت د نوعی اختیار اجاری اخیستونکی ته ورکول شوی وی نو اجاره اخیستونکی کولی شی چه په هغی کښی دوه فصلونه وکړی.

۱۴۰۴ ماده:

که اجاره شوی ځمکه د اوبو د پورته کیدو په سبب د اوبولاندی شی یائی اوبه قطع شی او په هغی کښی د کرلو امکان نه وی، نو اجوره نه لازمیږی او اجاره اخیستونکی د عقد د فسخ کولو حق لری، خو په دی شرط چه د دی پلوه هغه ته قصور متوجه نه وی.

۱۴۰۵ ماده:

که د اجاره شوی ځمکی کښت د آسمانی آفت په اثر د مینځه ولاړ شی د آفت څخه ترمخه د اجوری حصه د اجاری اخیستونکی په ذمی لازمیږی او د آفت څخه د وروستی مودی د حصی اجوره د هغه د ذمی څخه ساقطیږی، مگر دا چه اجاره اخیستونکی په کرهڼه داسی توان ولری چه د آفت څخه ترمخه په شان وی او یا ترهغی کم.

مدنی قانون / درېم ټوک ۱۱۸

ماده: ۱۴۰۶

(۱) که حاصلات د لوکولو وروسته د مینځه ولاړ شی اجاره اخیستونکی کولی شی چه د اجوری د ساقطیدو یا کموالی غوښتنه وکړی، خو په دی شرط چه موافقه په داسی صورت نه وی شوی چه اجاره ورکوونکی د محصول د یو جزء حق لرونکی وی، په دی صورت کښی که حاصلات د اجاری اخیستونکی د خطا په وسیله او یا وروسته له دی چه د تسلیمولو خبرتیا ورکړه شی، د مینځه لاړ شی نو اجاره ورکوونکی د خپلی حصی په اندازه متحمل کیږی.

(۲) که د عقد د منعقیدو په وخت کښی د ضرر د واقع کیدو پیشبینی موجوده او محققه وی نو اجاره اخیستونکی نه شی کولی چه د اجوری د ساقطیدو غوښتنه وکړی.

ماده: ۱۴۰۷

که د اجاری موده پوره شوی وی خو په ځمکه باندي حاصلات د داسی سبب په اساس چه د اجاری اخیستونکی د ارادی بهروی نه وی رسیدلی نو ځمکه د مثلی اجوری په بدل کښی د حاصلاتو درسیدو تروخته پوری د اجاری اخیستونکی په تصرف کښی پاتی کیږی.

ماده: ۱۴۰۸

اجاره اخیستونکی مکلف دی چه د کرهڼی د ځمکی څخه داسی گټه واخلی چه خلک پری پوهیږی او په داسی توگه دی پکښی کار وکړی چه د گټی اخیستلو د پاره تیاره پاتی شی. اجاره اخیستونکی نه شی کولی چه د اجاری ورکوونکی د اجازی په غیر د ځمکی څخه په داسی توگه گټه

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۱۹

واخلي چه په ځمکه کښی دومره تغییر راوړی چه منفی اثری د اجاری د پای ته رسیدو وروسته دوام وکی.

۱۴۰۹ ماده:

اجاره اخیستونکی مکلف دی چه په ځمکه کښی داسی اصلاحات وکی چه د اجاره شوی ځمکی څخه یی عادی گټه اخیستل ایجابوی.

۱۴۱۰ ماده:

اجاره اخیستونکی مکلف دی کومه ځمکه چه یی په اجاری اخیستی ده په داسی مودی کښی تخلیه کي چه کوم سړی تر هغه وروسته په ځمکه کښی تصرف کوی، وکولی شی چه ځمکه کرهڼی او کښت ته تیاره کی، خو په دی شرط چه له دی پلوه هغه ته ضرر ونه رسیږی.

دوهم مبحث - دهقانی

۱۴۱۱ ماده:

دهقانی د ځمکی د کرلو عقد دی د مالک او د دهقان ترمنځ په داسی توگه چه د ځمکی حاصل به په هغو حصو ویشل کیږی چه د عقد په وخت کښی ورباندی موافقه شوی ده.

۱۴۱۲ ماده:

د دهقانی د عقد د صحت شرطونه په لاندی ډول دی:

۱- د کښت د پاره د ځمکی تیاری.

۲- د تخم، سړی د آفتونو په ضد دواگانو اود کښت د نورو ضروری مصرفونو د برابرولو د پاره د مکلف شخص معلومول.

۱۲۰ ..... مدنی قانون / درپیم توک

۳- د کښت د وسیلو د برابرولو د پاره د مکلف شخص معلومول.

۴- دهقان ته د کښت څخه د خالی ځمکې تسلیمول که څه هم تخم د ځمکې د مالک وی.

۱۴۱۳ ماده:

د جاري عرف سره سم د دهقانی د مودی ټاکل د عقد د صحت د شرطونو څخه دی، که موده نه وه ټاکل شوی نو عقد صحیح دی او دیوه فصل دپاره اعتبار لری، مگر دا چه په خاص قانون کښی بل رنگه حکم شوی وی.

۱۴۱۴ ماده:

د تخم د جنس په صریحه یا ضمنی توگه او د هغه شخص د حصی ټاکل چه تخم د هغه له خوا، نه دی د عقد د صحت شرط گڼل کیږی، که د تخم جنس نه وه ټاکل شوی نو که د ځمکې د مالک له خوا وی د دهقانی عقد صحیح او که د دهقان له خوا وی نو عقد صحیح نه دی. مگر دا چه د تخم د جنس د ټاکلو اختیار دهقان ته ورکول شوی وی.

۱۴۱۵ ماده:

کوم حیوانات او آلات چه په کرهڼه کښی استعمالیږی که د عقد په وخت کښی، پرځمکه موجود وی او د ځمکې د خاوند ملکیت وی، د دهقانی عقد ورته شاملیږی، په دی شرط چه د هغی په خلاف موافقه نه وی شوی.

۱۴۱۶ ماده:

(۱) دهقان مکلف دی چه په کرهڼه او د کښت په ساتنه کی داسی توجه وکی لکه چه دخپل مال په باره کښی یی کوی. دهقان دگټی اخیستلو دمودی په اوږدو کښی د ځمکې د تلفیدو مسؤل دی، مگر داچه ثابته کړی چه

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۲۱

دهغی د ساتنی او صیانت په باره کښی یی دیو عادی شخص په اندازی کونښن کړی دی.

(۲) دهقان د تلف شوو حیواناتو د تعویض او د هغی آلاتو د استهلاکیدو چه هغه پکښی مقصر نه وی، مکلف نه دی.

۱۴۱۷ ماده:

دهقان نه شی کولی بی د مالک د اجازی څخه ځمکه بل چاته په اجاری ورکی یا د هغی د اجاری څخه بل چاته تیر شی. که یی ددی حکم څخه مخالفت وکي، مالک کولی شی چه عقد فسخ کی او یا د دهقان څخه د تعویض غوښتنه وکي.

۱۴۱۸ ماده:

دهقان حق نه لری چه مربوطه ځمکه بی د مالک د اجازی بل چاته په دهقانی ورکی.

۱۴۱۹ ماده:

دهقان د ځمکی پوری د مربوطو عمارتونو او د اوبولو د وسیلو په ساتنه مکلف دی او کوم ترمیمونه چه د دهقان خانی د ساتنی د پاره ضروری دی د دهقان په غاړه دی مگر د عمومی نهرونو او د نوو ویالو ویستننه د مالک په غاړه دی.

۱۴۲۰ ماده:

دهقان نه شی کولی په قرار داد کښی داخلی دځمکی د مخ ونی وکارې او یا ئی قطع کی خو کولی شی چه د مالک په اجازی وچی ونی قطع او په

۱۲۲ ..... مدنی قانون / در بیم توک

عوض یی بل نیالگی وکری. د قطع کولو او کرلو کار په دهقان او د نیالگی قیمت د مالک په غاړه دی.

۱۴۲۱ ماده:

د مالیی ورکول د مالک په غاړه دی.

۱۴۲۲ ماده:

بی له هغی چه په دی قانون کنبی درج شوی، مالک حق نه لری چه د دهقان خخه د بلی گتیی لکه نقدی یا غیر نقدی گتیه یا په مستقیمه یا نامستقیمه توگه د هغه خخه د خدمتونو تقاضا وکی.

۱۴۲۳ ماده:

د قرارداد دواړه خواوی کولی شی چه یو د بل په موافقه د دهقانی قرارداد، داجاری په عقد تبدیل کی.

۱۴۲۴ ماده:

که دهقان د خپلی خُمکی خاوند شو نو که وغواړی پخپله هغه وکری، کولی شی چه د دهقانی قرار داد فسخ کی.

۱۴۲۵ ماده:

که د دهقانی د قرارداد د پای ته رسیدو خخه دری میاشتی ترمخه، قرارداد نوی نه شی نو قرار داد تر یوه بل کال پوری اوږد پیری.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۲۳

۱۴۲۶ ماده:

د دهقان او د ځمکې د مالک ترمنځ حاصلات د دواړو خواوو د موافقې سره سم یا په هغه تناسب چه عرف ټاکلی ویشل کیږي، که پخوانی موافقه او عرف موجود نه وه نو حاصلات نیمائی کیږي.

۱۴۲۷ ماده:

که د غیر مترقبه حادثو په اثر ټول حاصلات یا یوه برخه یې د مینځه ولاړل دواړه خواوې به په مساوی توگه د تاوان متحمل کیږي او یو په بل رجوع نه شی کولی.

۱۴۲۸ ماده:

که د عقد موده د فصل د پخیدو ترمنځه تیره شوه، نو کښت تر پخلنې پورې په ځمکه کښې پاتې کیږي، په دی مودی کښې لازمی مصرفونه لکه اوبه کول، لو، درمند میده کول او بادول د هر یوه د حصی په اندازی د دواړو په ذمی دی.

۱۴۲۹ ماده:

(۱) که د ځمکې مالک د فصل د پخیدو ترمنځه مړ شی نو دهقان به د فصل تر پخیدو پورې خپل کار ته دوام ورکوی د مړې وارثان نه شی کولی چه هغه منع کی.

(۲) که دهقان د فصل د پخیدو ترمنځه مړ شی دهغه وارثان که ئی توان لرلو یا د هغوی قانونی وکیل به د فصل تر پخیدو پورې د قایم مقام په صفت کار ته دوام ورکوی، که څه هم د ځمکې مالک رضائیت ونه لری.

۱۲۴ ..... مدنی قانون / درپیم توک

۱۴۳۰ ماده:

که د دهقانی عقد فسخ یا باطل شی نو حاصلات د تخم د مالک پوری تعلق نیسی د هغه مقابله خوا د مثلی اجوری مستحق کیږی مگر داچه موافقه بل ډول شوی وی.

۱۴۳۱ ماده:

که په خاص قانون کښی د دهقان او د ځمکی د مالک ترمنځ حقوقی رابطی بل رنگه تنظیم شوی وی نو د خاص قانون حکمونو ته امتیاز ورکول کیږی.

درپیم مبحث - باغوانی

۱۴۳۲ ماده:

(۱) د باغوانی عقد عبارت دی بل چاته د ونو او تاکنونو ورکولو څخه د پالنی دپاره د هغی د یوی ټاکلی حصی د ثمر په بدل کښی.
(۲) ونه د هغه نبات څخه عبارت ده چه په ځمکه کښی یو کال یا ترهغی زیاته ثابته او باقی پاتی شی.

۱۴۳۳ ماده:

په باغوانی کښی د دهقانی عقد د صحت خاص شرطونه مراعات کیږی.

۱۴۳۴ ماده:

د باغوانی عقد د هغی مودی دپاره چه په عرف کښی پری عمل کیږی، صحت لری. که عقد کښی موده نه وی قید شوی، د هغی کال د لومړنی ثمر په حاصل حملیږی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۲۵

۱۴۳۵ ماده:

که د باغوانی دپاره دومره موده وټاکل شی چه د ثمر د ظاهریدو څخه کمه وی، عقد صحیح نه دی.

۱۴۳۶ ماده:

که د باغوانی دپاره دومره موده وټاکل شی چه په هغی کښی د ثمر د ظاهریدلو او نه ظاهریدلو احتمال موجود وی نو عقد موقوف گڼل کیږی، که ثمر په ټاکلی وخت کښی په داسی توگه ظاهر شی چه د هغی مشابه په معاملو کښی د علاقسی وړ گرځی نو باغوانی صحیح ده، او د پخوانی موافقی سره سم ویشل کیږی، که ثمر په ټاکلی وخت کښی ظاهر نه شی نو عقد فاسد دی او باغوان د خپل کار د مثلی اجوری مستحق گڼل کیږی. که ثمر بیخی ظاهر نه شی هېڅ یوه خوا یو په بل حق نه لری.

۱۴۳۷ ماده:

د ثمر د ظاهریدو ترمخه لازمی کارونه لکه اوبه کول، پیوند، القاح او ساتنه پر باغوان دی، او کوم کارونه چه د ثمر د ظاهریدو وروسته لازمی گڼل کیږی لکه د میوی ټولول او داسی نور د عقد په دواړو خواوو لازم دی، مگر داچه موافقه په بل ډول شوی وی.

۱۴۳۸ ماده:

(۱) باغوان نه شی کولای بی د مالک د اجازی ونی بل چاته په اجاره ورکی، که ئی ددی حکم مخالفت وکه نو ثمر د مالک پوری تعلق نیسی او دوه یم باغوان د لومړنی باغوان څخه د مثلی اجوری مستحق کیږی او لومړنی باغوان د اجوری حق نه لری.

۱۲۶ ..... مدنی قانون / درپیم توک

(۲) باغوان نه شی کولای بی د مالک د اجازی د خپلی پالنی لاندی ونی قطع کی او یا په باغ کبنی نیالگی وکری.

(۳) د باغ د ځمکی کرهڼه بی د مالک د اجازی جواز نه لری، که ئی په کرهڼه موافقه وشوه د دهقانی د عقد پوری مربوط حکمونه یا د زراعتی ځمکو د اجاری د عقد پوری مربوط حکمونه مراعات کیږی.

۱۴۳۹ ماده:

که ونه په داسی حالت کبنی په استحقاق ویوره شی چه ثمرئی ظاهر شوی وی نو د ونی مالک کار کوونکی ته د مثلی اجوری په ورکولو سره مکلف دی. که ونه د ثمر د ظاهریدلو تر مخه په استحقاق ویوره شی نو باغوان د هېڅ شی مستحق نه گڼل کیږی.

۱۴۴۰ ماده:

که کار کوونکی د کار د اجراء کولو څخه عاجز شی یا د ثمر د ظاهریدو څخه اطمینان ونه لری نو د باغوانی د عقد فسخ کول جواز لری.

۱۴۴۱ ماده:

که د باغوانی موده تیره شی نو عقد پای ته رسېږی. که په ونه کبنی ثمر وی چه د گټی اخیستلو قابلیت ونه لری، باغوان اختیار لری چه بی د اجوری څخه خپل کارته دوام ورکوی ترڅو چه ثمر پوخ شی او یا کار پرېږدی. همدارنگه د ونی مالک اختیار لری چه نه رسیدلی ثمر عیناً د موافقه شوو شرطونو سره سم وویشي او یا باغوان ته د هغی څخه د هغه د استحقاق د حصی قیمت ورکوی او یا د ثمر د رسیدو پوری لازمی مصرفونه په غاړه اخلی او بیا وروسته خپل مصرف د رسیدلی ثمر څخه د باغوان د حصی څخه غواړی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۲۷

ماده: ۱۴۴۲

(۱) که د ونی خاوند په داسی وخت کښی مړ شی چه ثمرتازه ظاهر شوی وی، نو باغوان به د پخوا په شان خپل کارته دوام ورکوی. که څه هم د مالک وارثان راضی نه وی.

(۲) که باغوان د کار د پریښودلو اراده وکړی په کار کولو نه مجبوره کیږی او د ځمکی د مالک وارثان د دی قانون د (۱۴۴۱) مادې درج شوو دری گونو خیارونو څخه استفاده کولی شی.

ماده: ۱۴۴۳

که د ځمکی مالک او باغوان دواړه په داسی حالت کښی مړه شی چه ثمرتازه ظاهره شوی وی نو د باغوان وارثان اختیار لری چه د ثمر د پخېدو تر وخته پوری خپل کارته دوام ورکوی او یایی پریږدی. په دی حالت کښی د ځمکی د مالک وارثان ددی قانون د (۱۴۴۱) مادې درج شوو دری گونو خیارونو څخه استفاده کولی شی.

ماده: ۱۴۴۴

که ددی قانون حکمونه د خاص قانون سره توپیر ولری نو د خاص قانون حکمونه تطبیقیری.

څلورم مبحث - د وقف اجاره

ماده: ۱۴۴۵

د وقف ناظر د وقف د اجاری ولایت لری خو چا ته چه مال وقف کړه شوی دی دا ولایت نه لری مگر داچه د وقف کوونکی له خوا متولی وی یا د هغه چا له خوا چه د اجاری ولایت ولری لکه قاضی یا اجازه ورکړ شوی ناظر.

۱۲۸ ..... مدنی قانون / دریم تورک

ماده: ۱۴۴۶

د اجوری د قبضولو ولایت خاص ناظر ته دی نه هغه چاته چه مال ورته وقف کره شوی دی، مگر داچه ناظر ورته د اجوری د قبضولو اجازه ورکړی وی.

ماده: ۱۴۴۷

کوم شرط چه د وقف کوونکی له خوا د وقف د اجاری په باره کښی وضع شوی مراعات کیږی، متولی نه شی کولی هغی مودی ته تغییر ورکی چه وقف کوونکی د وقف د اجاری دپاره ټاکلی ده.

ماده: ۱۴۴۸

که د وقف کوونکی له خوا د اجاری موده نه وی ټاکل شی نو په کور او دکان کښی د اجاری موده یو کال او په ځمکه کښی دری کلونه ټاکل کیږی. مگر داچه په کور او دکان کښی د مودی د زیاتوالی او په ځمکه کښی د مودی د کموالی ښیگڼه ولیدله شی.

ماده: ۱۴۴۹

(۱) د ضروری حالتونو په غیر د وقف کره شوی کور یا ځمکی اجاره د اوږدی مودی دپاره یا په پرله پسې عقدونو جواز نه لری.
(۲) که ناظر د ضرورت په حکم د وقف کره شوی مال آبادولو ته مجبور شی نو کولی شی چه د محکمی په اجازی ددی قانون د(۱۴۴۸) مادی تصریح شوو حدودو څخه د اجاری دپاره زیاته موده وټاکي خو په دی شرط چه د انسان د عادی عمر د مودی څخه زیاته نه وی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۲۹

۱۴۵۰ ماده:

ناظر نه شی کولی چه وقف د خپل ځان دپاره په اجاری واخلی، که څه هم په مثلی اجوری وی.

۱۴۵۱ ماده:

اجاره د مثلی اجوری څخه په کمه جواز نه لری مگر په کم توییر سره که څه هم اجاره ورکوونکی یواځینی شخص وی چه په وقف کبنی د تصرف کولو ولایت ولری.

۱۴۵۲ ماده:

(۱) د وقف په اجاری کبنی معیار د هغی وخت مثلی اجوره ده چه اجاره پکبنی عقد شوی ده، وروستنی تغییرونه پکبنی تأثیر نه لری.
(۲) که وقف د ناظر له خوا په فاحش غبن په اجاری ورکول شوی وی نو اجاره اخیستونکی مکلف دی چه مثلی اجوره پوره کی د هغی په غیر اجاره فسح کیږی.

۱۴۵۳ ماده:

(۱) که وقف کره شوی بناء جوړولو ته ضرورت ولری او اجاره اخیستونکی د ناظر په اجازی د خپل مال څخه هغی ته اقدام وکی، نو که د عمارت زیاتی گتی وقف ته عایدی وی، اجاره اخیستونکی کولی شی د ذکر شوو مصرفونو اداء کول د وقف د حاصل څخه د ناظر څخه وغواړی، که څه هم ترمخه د اجاری اخیستونکی رجوع نه وی شرط شوی.
(۲) که د عمارت زیاتی گتی اجاره اخیستونکی ته عایدی وی بی د پخوانی شرط د وجود څخه په ناظر رجوع نه شی کولی که اجاره اخیستونکی یا مستحق شخص بی د ناظر د اجازی څخه د وقف د

۱۳۰ ..... مدنی قانون / دریم توک

مخروبی په موادو د بنا جوړولو ته اقدام وکی او بنا په داسی توگه جوړه شی که وړانه شی نویی د تخریب شوو موادو څخه د هغی څخه بل قیمت نه پاتی کیږی، نو بنا د وقف جزء گنیل کیږی او اجاری اخیستونکی د رجوع حق نه لری.

۱۴۵۴ ماده:

که اجاره اخیستونکی د وقف علاموته تغییر ورکی په داسی توگه چه د هغه ټول یا یوه برخه ئی خرابه کی بیائی په بل شکل نوی آباده کی، که وارد شوی تغییر د وقف په گټه وه نو بنا پخپل حال پاتی کیږی، اجاره اخیستونکی متبرع گنیل کیږی او د مثلی اجوری مستحق کیږی که وارد شوی تغییر د وقف په گټه نه وه نو د بنا په خرابولو او لومړنی شکل ته گرځولو باندی امر کیږی.

۱۴۵۵ ماده:

د اجاری د عقد حکمونه د وقف په اجاری تطبیقیری مگر داچه د دی مبحث د درج شوو حکمونو متناقض وی.

دوه یم فصل عاریت

لومړی قسمت- عمومي حکمونه

۱۴۵۶ ماده:

عاریت عبارت دی د عاریت ورکوونکی د گټو د تسلیمولو د تعهد څخه عاریت اخیستونکی ته بی له عوضه د یوې ټاکلې مودې یا د یوه ټاکلې غرض دپاره په دی شرط چه د استعمالولو وروسته به ئی بیرته ورکوی.

۱۴۵۷ ماده:

د عاریت د صحت شرط دا دی چه په عاریت ورکړی شوی شی د گټی اخیستلو قابلیت دهغی د عین د بقاء سره ولري.

۱۴۵۸ ماده:

په عاریت ورکړه شوی شی عین د عاریت ورکوونکی د ملکیت څخه نه وځي.

دوه یم قسمت- د عاریت ورکوونکی التزامونه

۱۴۵۹ ماده:

عاریت ورکوونکی مکلف دی چه په عاریت ورکړ شوی عین په همغه د عقد د وخت په حالت عاریت اخیستونکی ته تسلیم او هغه د عاریت دمودې په اوږدو کي د عاریت اخیستونکی په اختیار کښی کیږدی.

۱۳۲ ..... مدنی قانون / درپیم توک

۱۴۶۰ ماده:

عاریت ورکوونکی مکلف دی چه کوم مصرفونه عاریت اخیستونکی په عاریت ورکړ شوی شی د هلاکیدو او ضایع کیدو د خلاصون دپاره کړی، اداء کي.

۱۴۶۱ ماده:

(۱) عاریت ورکوونکی د عاریت ورکړ شوی شی د استحقاق وړلو ضامن نه دی، مگر داچه د استحقاق سبب ئی عمدأ پت کړی وی او یائی د خاصی موافقی په اساس تضمین قبول کړی وی.
(۲) عاریت ورکوونکی د پتو عیبونو ضامن نه دی مگر داچه عیب ئی عمدأ پت کړی وی او یائی د شی سلامتیا تضمین کړی وی.

درپیم قسمت- د عاریت اخیستونکي التزامونه

۱۴۶۲ ماده:

عاریت اخیستونکی مکلف دی چه په عاریت ورکړ شوي شي په ساتنه او صیانت کنبې داسې توجه وکي لکه چه خپل مال ته ئې کوي.

۱۴۶۳ ماده:

که عاریت ورکوونکی د عاریت ورکړ شوي شي د استعمال نوعه، وخت یا خای مقید کي، نو عاریت اخیستونکی نه شي کولی چه هغه د ټاکلي وخت او خای څخه غیر استعمال کي، همدارنگه د هغې نوعې استعمال څخه چه پري اجازه ورکول شوي مخالفت کولی نه شي، او د هغې اندازې څخه چه اجازه ورکول شوی زیات تیرې کولی نه شي، بلکه د هغې اندازې

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۳۳

د مماثل په اندازې چه په استعمال مقید شوي یا د هغې څخه په کمې اندازې اقدام کولې شي.

۱۴۶۴ ماده:

که د عاریت د عین څخه گټه اخیستل د وخت، ځای اود استعمال د نوعې پورې مقیده نه وي، عاریت اخیستونکی کولی شي چه د هغې څخه په هر وخت، هر ځای او په هره نوعه چه ئې زړه وغواړي په عادي توگه گټه واخلي، که د عاریت اخیستونکي د تیری په سبب د عاریت شوي شي عین د مینځه ولاړ شي ضامن ئې گنل کیږي.

۱۴۶۵ ماده:

(۱) که عاریت ورکونکی په مطلق صورت عاریت اخیستونکی ته د گټې اخیستلو اجازه ورکړي او گټه اخیستونکی شخص و نه ټاکي، نو عاریت اخیستونکی کولی شي چه پخپله د عاریت ورکړ شوي شي څخه گټه واخلي او یایې بل چاته په عاریت ورکړي، عام له دې چه د استعمال کوونکی تغییر د عاریت په عین کښې مؤثر وي او که نه وي. دا حکم په هغه صورت کې دی چه عاریت اخیستونکی پخپله په عاریت ورکړ شوي عین استعمال نه کي او هغه د داسې شیانو څخه وي چه د استعمال کوونکی تغییر ورباندې تاثیر کوي، د هغې په غیر بل چاته د عین په عاریت ورکول جواز نه لري.

(۲) که د عاریت ورکونکی له خوا گټه اخیستونکی شخص ټاکل شوی وي نو عاریت اخیستونکی د ذکر شوي شخص د قید په مراعات مکلف دی، که عاریت اخیستونکی مخالفت وکړو د عاریت د عین د مینځه تللو ضامن دی.

۱۳۴ ..... مدنی قانون / درېم ټوک

۱۴۶۶ ماده:

که عاريت ورکوونکی د عاريت ورکړ شوي شي د ورکولو څخه عاريت اخیستونکی بل چاته منع کړی وي، او عاريت اخیستونکی هغه بل چاته په عاريت ورکي د هغې د مینځه تللو ضامن گڼل کیږي.

۱۴۶۷ ماده:

عاريت اخیستونکی په ټولو هغو حالونو کې چې د عین د عاريت ورکولو څخه بل چاته منع شوی وي، نه شي کولی چې د عاريت شوي شي عین بل چاته په عاريت ورکي. که عاريت اخیستونکی هغه د بل چا سره په ودیعت کېښودلو او د عاريت عین د همدې شخص سره هلاک شو، عاريت اخیستونکي ئې ضامن دی.

۱۴۶۸ ماده:

په ټولو هغو حالونو کې چې عاريت اخیستونکی واک لري چې د عاريت عین بل چاته په عاريت ورکي، کولی شي چې ذکر شوی عین بل چاته په ودیعت ورکي. په دې صورت کې چې که عین بې د ودیعت اخیستونکی د تیري څخه هلاک شي، عاريت اخیستونکی ضامن نه گڼل کیږي.

۱۴۶۹ ماده:

عاريت اخیستونکی نه شی کولی د عاريت عین په اجاری یا گروهی ورکي مگر په هغه صورت کې چې هغه ئې د عاريت ورکوونکی په اجازی د گروهی دپاره په عاريت اخیستی وي.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۳۵

۱۴۷۰ ماده:

(۱) که عاریت اخیستونکی د عاریت عین بی د عاریت ورکوونکی د اجازی په اجاری ورکی او ذکر شوی عین د اجاری اخیستونکی سره هلاک شی، عاریت ورکوونکی کولی شی چه د هغی ضمان د عاریت اخیستونکی یا اجاری اخیستونکی خخه وغواړی. که ئی د عاریت اخیستونکی خخه ضمان وغوښتلو، نو نه شی کولی چه بل چا ته رجوع وکی. که ئی د اجاری اخیستونکی خخه د ضمان غوښتنه وکړه، اجاره اخیستونکی کولی شی چه عاریت اخیستونکی ته رجوع وکی. خو په دی شرط چه د اجاری د عقد په وخت کښی خبر نه وی چه عین د هغه سره عاریت دی.

(۲) که عین بی د عاریت ورکوونکی د اجازی په گروهی ورکول شی او د گروهی اخیستونکی سره هلاک شی نو که ضمان د عاریت اخیستونکی خخه وغوښتل شو نو گروهی د گروهی ورکوونکی او گروهی اخیستونکی ترمنځ پای ته رسیدلي گڼل کیږي.

۱۴۷۱ ماده:

عاریت اخیستونکی د عاریت په مال کښی چه بی د تیری خخه هلاک شی ضامن نه دی. په عاریت کښی د ضمان شرط باطل دی. که عاریت اخیستونکی د عاریت د عین په ساتنه کښی قصور یا اهمال وکی، ضامن دی.

۱۴۷۲ ماده:

که د عاریت عین عادی استعمال په نتیجه کښی یا د عرف سره سم داسی عیب جن شی چه د هغی د قیمت د کښتنه کیدو موجب شی، عاریت

۱۳۶ ..... مدنی قانون / دریم توک

اخیستونکی ددی قیمت د کموالی ضامن نه دی او که ئی په غیر عادی توگه استعمال که ضامن گنل کیږی.

ماده: ۱۴۷۳

که عاریت اخیستونکی په یو قسم د اقسامو د عاریت د عین د تلفیدو د مخنیوی توان ولری او مخنیوی ئی ونه کی، د ضمان په ورکولو مکلف کیږی. همدارنگه که د غصبوونکی د لاس په لیری کولو کښی قصور وکی، ضامن گنل کیږی.

ماده: ۱۴۷۴

مالی تکلیفونه، د عادی ساتنی مصرفونه او د عاریت د عین، بیرته ورکول د عاریت اخیستونکی په غاړه دی.

ماده: ۱۴۷۵

(۱) عاریت اخیستونکی مکلف دی چه د عاریت په پای کښی د عاریت عین په همغه پخوانی حالت رد کی. دا حکم د عاریت د عین د هلاک یا نقصان مسئولیت نه اخلالوی.

(۲) د عین بیرته ورکول په همغه ځای کښی صورت مومی چه عاریت اخیستونکی هلته تسلیم شوی، مگر داچه د هغی په خلاف موافقه شوی وی.

ماده: ۱۴۷۶

که عاریت اخیستونکی د عاریت د مودی د تیریدو وروسته عین دځان سره وساتی او یا ئی په موافقه شوی ځای کښی تسلیم نه کی نو که هلاک شو د هغی ضامن دی.

څلوم قسمت - د عاریت پای**۱۴۷۷ ماده:**

(۱) عاریت د موافقه شوی مودی په تیریدو پای ته رسیږی. که موده نه وی ټاکل شوی نو د هغه منظور د پوره کیدو سره پای ته رسیږی چه د هغی دپاره عین په عاریت اخیستل شوی. په هغه صورت کښی چه د عاریت موده نه وی ټاکل شوی، عاریت ورکوونکی کولی شی هر وخت چه ئی زړه وغواړی د عاریت د پای غوښتنه کولی شی.

(۲) عاریت اخیستونکی کولی شی چه د عاریت د مودی د پای ته رسیدو ترمخه عین بیرته ورکی، خو که د عین بیرته ورکول د عاریت ورکوونکی په ضرر وو نو د هغی په قبلولو کښی مجبوریدلی نه شی.

۱۴۷۸ ماده:

عاریت ورکوونکی کولی شی چه په راتلونکو حالونو کښی بی له قیده د عاریت د پای غوښتنه وکی:

۱- په هغه حالت کښی چه غیر مترقبه احتیاج د عاریت عین ته پیدا کی.
۲- په هغه حالت کښی چه عاریت اخیستونکی عین بد استعمال کی او یائی په ساتنه کښی قصور وکی.

۳- په هغه حالت کښی چه عاریت اخیستونکی د عاریت د عقد د منعقیدو وروسته یا تر هغی ترمخه مفلس شی خو په دی شرط چه عاریت ورکوونکی د عقد په وخت کښی د هغه د افلاس څخه خبر نه وی بیا وروسته خبر شی.

۱۳۸ ..... مدنی قانون / درپیم توک

ماده: ۱۴۷۹

د عاريت عقدد عاريت اخیستونکی په مړینه پای ته رسیږی او د هغه وارثانو ته نه نقلیږی.

ماده: ۱۴۸۰

که عاريت اخیستونکی مړ شی او د عاريت عین په متروکی کښی موجود نه وی نو په ترکه کښی د واجب الاداء پور په حیث پیژندل کیږی.

درپیم باب

د کار عقدونه

لومړی فصل

قرارداد، د یو شی د جوړولو غوښتنه او د عمومي مرفقونو تعهدات

لومړی قسمت - قرارداد

لومړی مبحث - عمومی حکمونه

ماده: ۱۴۸۱

قرارداد داسی عقد دی چه د هغی په موجب د دواړو خواوو څخه یو د یو شی په جوړولو یا د یو کار په کولو په مؤقتی یا غیر مؤقتی صورت د بلی خوا دپاره د اجوری په بدل کښی تعهد کوی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۳۹

۱۴۸۲ ماده:

د کار د کولو یا د داسی شیانو د جوړولو قرار داد چه د قانون یا عمومی نظام مخالف وی جواز نه لری.

۱۴۸۳ ماده:

(۱) تعهد کوونکی کولی شی چه یواځی دکار کولو تعهد وکی او کوم مواد چه د کار په اجراء کولو کښی په کار اچول کیږی او یا ورڅخه گټه اخیستل کیږی د کار د خاوند په غاړه کښیږدی.
(۲) که تعهد کوونکی د کار د کولو او د موادو د برابرولو تعهد وکی، جواز لری.

دوه یم مبحث - د قرارداد کوونکی التزامونه

۱۴۸۴ ماده:

که قرارداد کوونکی د کار د ټولو یا ځینو موادو په برابرولو تعهد وکی، د هغی د کیفیت څخه مسئول او د کار د خاوند په مقابل کښی د هغی څخه ضامن دی.

۱۴۸۵ ماده:

(۱) که مواد دکار د خاوند له خوا برابر شو نو تعهد کوونکی مکلف دی چه د موادو په استعمال کښی دقت وکی او فنی اصول په کار واچوی.
(۲) که د تعهد کوونکی د اهمال په نسبت یا د هغه د فنی کفایت د نقصان له امله ځینی مواد د گټی اخیستلو قابلیت د لاسه ورکی نو مکلف دی چه د هغی قیمت د کار خاوند ته ورکی.

۱۴۰ ..... مدنی قانون / دریم ټوک

ماده: ۱۴۸۶

تعهد کوونکی مکلف دی هغه اضافی سامان چه د کار اجرا کول ئی ایجابوی پخپل مصرف برابر کی، مگر داچه د کسب گرو عرف یا د دواړو خواوو موافقه په بل ډول وی.

ماده: ۱۴۸۷

د تعهد کوونکی له خوا د موافقه شوی اجوری زیاتوالی او دکار خاوند له خوا د هغی کمالی، د قرار داد د عقد څخه وروسته جواز نه لری، مگر داچه قانون یا موافقه د هغی په خلاف وی.

ماده: ۱۴۸۸

که ظاهره شی چه تعهد کوونکی په ناقص صورت یا د عقد په خلاف کار ترسره کوی، نو د کار خاوند کولی شی چه هغه ته خیرتیا ورکی چه په یوی ټاکلی مودی کسبی د خپل طرز العمل څخه صرف نظر وکی، که تعهد کوونکی د ټاکلی مودی په اوږدو کې د خپل طرز العمل څخه صرف نظر ونه کړو نو د کار خاوند کولی شی چه عقد فسخ کی او یا د لومړنی کار پوره کول د لومړنی متعهد په حساب بل چاته وسپاری.

ماده: ۱۴۸۹

تعهد کوونکی نه شی کولی دکار د پوره کیدو او د کار خاوند د هغی د تسلیمیدو ترمخه د موافقه شوی اجوری غوښتنه وکی مگر دکار خاوند کولی شی چه داجوری یوه برخه په پیشکی توگه ادا کی یا دارنگه موافقه وکی چه اجوره به دکار د ترسره کولو په تناسب ورکوم خو په دی شرط چه تعهد کوونکی دپاتی برخی په پوره کولو مجبور کړی شی د هغی په غیر به د کار خاوند د تعهد کوونکی په مصرف هغه پوره کوی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۴۱

۱۴۹۰ ماده:

ساختمانی انجنیر او قرارداد کوونکی ترلسو کلونو پوری د عمارتونو د نریدلو، ماتیدلو، د هغی د ټول یا یو جزء کنیناستلو څخه یا د نورو ثابتو ملحقاتو چه اعمار کړی نی دی، په متضامن صورت مسؤل گنبل کیږی. که څه هم نریدل، ماتیدل یا کنیناستل پخپله د ځمکی د عیب په سبب وی یا داچه پخپله د کار خاوند د عیب جن عمارت په جوړولو اجازه ورکړی وی. مگر داچه د عقد دواړی خواوی اصلاً غواړی چه عمارت دی ترلسو کلونو پوری دوام ونه کی.

۱۴۹۱ ماده:

(۱) کوم عیبونه چه د بنا پوحوالی مقاومت او سلامتیا تهدیدوی ددی قانون د (۱۴۹۰) مادی د درج شوی ضمان تابع دی.
(۲) د دی قانون د (۱۴۹۰) مادی د درج شوو لسو کلونو موده د کار د تسلیم ورکولو د نبتی څخه پیل کیږی.
(۳) ددی مادی حکم د هغه تعهد کوونکی په باره کینی چه په دوهم تعهد کوونکی (باطنی تعهد کوونکی) د رجوع کولو حق لری، نه تطبیقیری.

۱۴۹۲ ماده:

دپلان او د نقشی د طرحی مهندس چه د کار په اجرا کولو نظارت ونه لری نو یواخی د پلان او نقشی دعیب مسؤل دی.

۱۴۹۳ ماده:

هرشرط چه د ساختمانی مهندس انجنیر او قرار داد کوونکی د ضمان مانع وی، باطل دی.

۱۴۲ ..... مدنی قانون / درپیم توک

۱۴۹۴ ماده:

د ضمان دعوی ددی قانون د (۱۴۹۰، ۱۴۹۱، ۱۴۹۲) مادو په حالونو کښی د نړیدو، ماتېدو کښیناستو یا د عیب د کشف کېدو د یوه کال د مودی د تیریدو وروسته ساقطیږی.

درپیم مبحث - د کار د خاوند وجیبی

۱۴۹۵ ماده:

که د نړېدلو، ماتیدلو او د عمارت د ټول یا یوه جزء د کښیناستلو څخه پیدا شوی تعویض د ساختمانی بیمی له خوا ورکول شوی وی، نو د عمارت خاوند نه شی کولی چه د هغی غوښتنه د ساختمانی انجنیر، مهندس او قرارداد کوونکی څخه وکي.

۱۴۹۶ ماده:

د کار خاوند مکلف دی د کار د پوره کېدو سره یوځای، د جاری عرف سره سم هغه تسلیم شی، د هغی په غیر تعهد کوونکی کولی شی د یوی ټاکلی مودی په اوږدو کښی د هغی په تسلیمیدلو ورته خبرتیا ورکي. که د کار خاوند د ذکر شوی مودی په تیریدو سره هغه تسلیم نه شی، نو تسلیم شوی گڼل کیږی.

۱۴۹۷ ماده:

د کار خاوند مکلف دی چه کومه اجوره یی شرط کړی هغه د تسلیمیدو په وخت کښی ورکي، مگر داچه عرف یا موافقی د هغی په خلاف حکم کړی وی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۴۳

۱۴۹۸ ماده:

(۱) که د کار د اجرا کولو په وخت کېښی د موافقې د حدودو څخه تیری ولیدل شی، تعهد کوونکی مکلف دی د زیاتو تکلیفونو د اندازې څخه د کار خاوند ته خبرتیا ورکې، د هغې په غیر نه شی کولی چه کوم زیات مصرفونه ئی د موافقه شوی اندازې د قیمت څخه کړی د هغې غوښتنه وکې.

(۲) په هغه صورت کېښی چه د موافقه شوی اندازې څخه زیاتوالی ډیر لوی وونو د کار خاوند کولی شی چه عقد فسخ کی او تعهد کوونکی ته د هغه چه د عقد سره سم ئی پوره کړی قیمت ورکې.

۱۴۹۹ ماده:

(۱) که عقد په بالمقطع اجوری تمام شوی وی، تعهد کوونکی نه شی کولی چه د اجوری د زیاتوالی غوښتنه وکې که څه د تعهد کوونکی د کار په پلان کېښی تعدیل راغلی وی. مگر داچه تعدیل د کار د خاوند د تصمیم په اثر صورت موندلی وی.

(۲) تعهد کوونکی نه شی کولی چه د نرخ او اجوری د لوړیدو په موجب، د اجوری د زیاتوالی غوښتنه وکې، مگر په هغه صورت کېښی چه داسی استثنائی او عمومی حوادث پیداشی چه د عقد په وخت کېښی ئی پیشبینی نه شوی کیدای او د هغې په اثر هغه معیار چه د قرارداد مالی سنجول ورباندی ټینگ ولاړ دی بل رنگه شی. په دی صورت کېښی محکمه کولی شی چه د اجوری په زیاتوالی یا د عقد په فسخ کیدو حکم وکې. مگر داچه دواړو خواوو بل رنگه موافقه کړی وی.

۱۴۴ ..... مدنی قانون / دریم توک

۱۵۰۰ ماده:

که اجوره نه وه ټاکل شوی د پوره شوی کار مصرفونه د پوهانو په وسیلی ټاکل کیږی.

۱۵۰۱ ماده:

که د نقشی مهندس د اندازونیول پوره کرل یا د تعمیر اداره د هغی د خاوند په امر د ټاکلی اجوری په بدل کښی په غاړه واخلي د ذکر شوی اجوری مستحق گڼل کیږی.

۱۵۰۲ ماده:

که د کار خاوند د مهندس اجوره نه وی ټاکلی د مثلی اجوری مستحق کیږی او د هغی مودی سره سم چه د هغه کار په کښی شوی او د عرف سره ټاکل کیږی.

څلوم مبحث - دوهم تعهد کوونکی

۱۵۰۳ ماده:

(۱) که د کار طبیعت یا د عقد صراحت مانع نه شی نو تعهد کوونکی کولی شی چه بل څوک د ټول یا ځینی کار د اجرا کولو دپاره مکلف کی، په هر صورت تعهد کوونکی د کار د خاوند په مقابل کښی د دوه یم تعهد کوونکی د کار مسؤل دی.

(۲) دوه یم تعهد کوونکی د لومړنی تعهد کوونکی په مقابل کښی مسؤل گڼل کیږی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۴۵

پنځم مبحث - د قرار داد پای ته رسیدل

۱۵۰۴ ماده:

د قرارداد عقد د تعهد شوی کار په سرته رسیدو، د دواړو خواوو د موافقی سره سم د هغی په تسلیمولو او د قانون په حکمونو پای ته رسیږی.

۱۵۰۵ ماده:

د کار خاوند کولی شی هر وخت چه ئی زړه وغواړی د کار اجراً کول متوقف کی او عقد ته خاتمه ورکی، خو په دی شرط چه د تعهد کوونکی مصرفونه، د سرته رسیدلی کار اجوره او کومه گټه چه د کار په سرته رسیدو ترسره کېده جبیړه کی. محکمه کولی شی د شرطونو د ایجاب په صورت کښی، تعویض کم کی.

۱۵۰۶ ماده:

که د تعهدشوی کار ترسره کول محال شی د قرارداد عقد پای ته رسیږی.

۱۵۰۷ ماده:

(۱) که شی پخوا له دی چه د کار خاوند ته تسلیم کړی شی د غیر مترقبه سببونو په اساس هلاک شی، نو تعهد کوونکی نه شی کولی چه د کار د اجوری او مصرفونو غوښتنه وکی، مگر داچه د کار خاوند ته ئی ترمخه لیکلی خبرتیا ورکړی وی. د موادو د هلاکیدو تاوان د موادو په برابر وونکی دی.

(۲) که د شی هلاک یا نقصان د کار د خاوند د خطا په اثر وی یا د هغی موادو د عیب په اثر وی چه د کار خاوند هغه برابر کړی دی، نو تعهد کوونکی د اجوری او د ایجاب وخت کښی د تعویض هم مستحق کیږی.

۱۴۶ ..... مدنی قانون / دریم توک

۱۵۰۸ ماده:

که د قرار داد په عقد کښی د تعهد کوونکی شخصی اعتماد د اعتبار ځای وی، نو عقد د تعهد کوونکی په مړینی پای ته رسیږی، د هغی په غیر عقد پخپل حال پاتی کیږی، مگر داچه د تعهد کوونکی په وارثانو کښی د کار د ښه اجرا آتو په باره کښی کافی تضمینات موجود نه وی.

۱۵۰۹ ماده:

(۱) که د مقاولی عقد د تعهد کوونکی په مړینی پای ته ورسپړی د کار خاوند د انجام شوی کار د قیمت په اداء کولو او د هغی مصرفونو چه دناپوره برخی د اجراء کولو د پاره بی صورت موندلی مکلف کیږی، دا مکلفیت د هغی گټی په اندازی دی چه د ذکر شوی کار او مصرفونو څخه د کار خاوند ته رسیدلی دی، ددی په مقابل کښی دکار خاوند کولی شی چه برابر شوی مواد دیو عادلانه تعویض په بدل کښی وغواړی.

(۲) ددی مادی د پورتنی فقری حکم د هغه تعهد کوونکی په باره کښی هم تطبیقپږی چه د کار کولو ته یی اقدام کړی خو د ارادی څخه دباندی سببونو په اساس د هغی د پوره کیدو څخه عاجز شوی وی.

دوه یم قسمت- د یوشی د جوړولو غوښتنه

۱۵۱۰ ماده:

د یوشی د جوړولو د غوښتنی قرارداد د یو مشخص قیمت په بدل کښی د ټاکلی شی جوړول دی په داسی توگه چه قرارداد شی په عین واردوی نه د جوړوونکی په کار.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۴۷

۱۵۱۱ ماده:

د یو شی د جوړولو د غوښتنی په قرارداد کښی د مطلوب شی د جنس، نوعی، اندازی او د صفت بیان شرط دی.

۱۵۱۲ ماده:

د یو شی د جوړولو د غوښتنی په قرارداد کښی د نظر لاندی شی د قیمت ادا کول په معجل صورت هرو مرو نه دی.

۱۵۱۳ ماده:

(۱) که د یو شی د جوړولو د غوښتنی قرار داد منعقد شوی وی نو قرارداد کوونکی نه شی کولی چه د خپلو تعهدونو څخه منصرف شی، مگر داچه د دواړو خواوو ترمنځ بل رنگه موافقه شوی وی.

(۲) که جوړوونکی خپل تعهد د قرار داد د شرطونو سره سم تر سره کړی نه وی نو د شی د جوړولو غوښتونکی د جوړ شوی شی په قبلولو مکلف نه دی، کولی شی چه د جوړوونکی څخه د رسیدلی تاوان د تعویض غوښتنه وکی.

(۳) که د شی د جوړولو غوښتونکی د خپل غوښتل شوی شی د قبلولو او تسلیمیدلو څخه بی سببه او بی د معقولو د لیلونو ځان وژغوری، نو د هغی په تسلیمیدو مکلف کیږی، د هغی په غیر جوړوونکی کولی شی چه د شی د جوړولو د غوښتونکی څخه د هغی تاوان د تعویض غوښتنه وکی چه د تسلیمیدو د تأخیر په سبب یا د تعهد د نه په ځای کولو په سبب ورته رسیدلی دی.

۱۴۸ ..... مدنی قانون / درپیم توک

۱۵۱۴ ماده:

(۱) جوړوونکی مکلف دی چه د جوړولو غوښتل شوی شی په داسی توگه جوړکی چه د تضمین شوی صفت لرونکی وی او د هغی څخه غوښتل شوی گټه واخیستل شی. همدارنگه باید چه ذکر شوی شی د داسی عیب څخه خالی وی چه د شی قیمت ټیټه وی.

(۲) که د جوړولو غوښتل شوی شی موافقه شوی صفتونه او شرطونه ونه لری نو د شی د جوړولو غوښتونکی کولی شی چه د عیب د لیری کېدو غوښتنه وکي.

(۳) که جوړوونکی د عیب په لیری کېدلو کښی تأخیر وکي، د شی د جوړولو غوښتونکی کولی شی چه عیب لیری کی او مصرفونه د جوړوونکی څخه وغواړی.

۱۵۱۵ ماده:

د شی د جوړولو غوښتونکی به ددی قانون د (۱۵۱۴) مادی د درج شوی عیب د لیری کولو دپاره مناسبه موده ټاکی او دا خبره به توضیح کوی چه که په ټاکلی مودی کي موجود عیب لیری نه شي نو شی به بیرته ورکوي. د ټاکلي مهلت د تیریدو وروسته د شی د جوړولو غوښتونکی کولی شی چه د قرارداد څخه رجوع وکی او یا د عیب په تناسب د قیمت د ټیټوالی غوښتنه وکي.

۱۵۱۶ ماده:

که د شی د جوړولو غوښتونکی، د غوښتل شوی جوړ شوی شی په عیب پوه شی او سره د هغی هم تسلیم شی، نو په جوړوونکی د رجوع حق نه لری مگر داچه د عیب خیارئی دځان دپاره شرط کړی وی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۴۹

۱۵۱۷ ماده:

(۱) د جوړولو د غوښتل شوی شی قیمت د تسلیمیدلو په وخت کښی د اداء کولو وړوی، مگر داچه موافقه په بل ډول شوی وی.
(۲) که د جوړونو غوښتل شوی شی جزء په جزء د تسلیمیدو وړ وی نو قیمت ئی د هر جزء د تسلیمیدو په مقابل کښی د ادا کولو وړ دی.

۱۵۱۸ ماده:

(۱) که جوړ شوی شی پخواله دی چه د جوړولو غوښتونکی ته تسلیم کړی شی، تلف شی نو جوړوونکی ئی ضامن گڼل کیږی.
(۲) که ذکر شوی شی په داسی وخت کښی تلف شی چه ټاکلی موده پای ته رسیدلی وی او جوړوونکی د شی د جوړولو غوښتونکی ته خبرتیا ورکړی وی چه جوړ شوی شی تسلیم شی، او هغه بی موجه په تسلیمیدو کښی وروسته والی راوړی، نو جوړوونکی مسئول نه گڼل کیږی مگر داچه تلف کول د جوړوونکی یا د هغه د اجیرانو د قصور په سبب صورت موندلی وی.

۱۵۱۹ ماده:

که جوړوونکی د شی جوړولو د غوښتونکی د غوښتنی په اساس، جوړ شوی شی د خپل د جوړولو د ځای څخه بل ځای ته لیږی نو په دی حالت کښی د خرڅولو پوری مربوط حکمونه مراعات کیږی.

۱۵۲۰ ماده:

جوړوونکی حق لری چه د خپلی اجوری د اخیستلو دپاره چه د قرارداد له لحاظه د هغی مستحق دی، کوم شی چه ئی جوړ کړی او په تصرف کښی ئی لری، حبس کی.

مدنی قانون / دریم ټوک ۱۵۰

۱۵۲۱ ماده:

(۱) د شی د جوړولو غوښتونکی او د هغه وارثان کولی شی چه عقد فسخ کی، که څه هم جوړوونکی د جوړولو د غوښتل شوی شی په جوړولو پیل کړی وی، خو په دی شرط چه جوړوونکی ته د شوی کار اجوره، د مصرف شوو موادو د قیمت او د تیار شوو موادو تاوان ورکی، مگر داچه موافقه بل رنگه شوی وی.

(۲) محکمه کولی شی د ایجاباتو، حالونو او کیفیتونو سره سم د تعویض اندازه کمه کی.

۱۵۲۲ ماده:

(۱) د شی د جوړولو غوښتونکی کولی شی په را تلونکو حالونو کښی جوړوونکی ته د خیرتیا وروسته قرارداد فسخ او د ضرر رسیدلو په صورت کښی د تعویض غوښتنه وکی:

۱- په هغه حالت کښی چه جوړوونکی بی د معقول عذر څخه د معقولي مودی په اوږدو کښی د خپل تعهد په اجراء کولو پیل ونه کی.

۲- په هغه حالت کښی چه جوړوونکی د ټاکلی مودی په اوږدو کښی د شی د جوړولو د غوښتونکی، د غوښتل شوی شی په تسلیمولو کښی وروسته والی راوړی.

(۲) که وروسته والی او د جوړوونکی له خوا د تعهد نه اجراء کول د خطا یا د داسی کار څخه پیدا شوی وی چه د شی د جوړولو د غوښتونکی پوری مربوط وی او د جوړوونکی د صریحی او لیکلی غوښتنی سره د هغی په اداء کولو ته ئی اقدام نه وی کړی، نو جوړوونکی کولی شی چه عقد فسخ او د رسیدلی تاوان د تعویض غوښتنه وکی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۵۱

۱۵۲۳ ماده:

که د تعهد اداء کول د پیل کیدو وروسته په داسی سبب چه د قرارداد کوونکو د ارادو دباندي وی قطع شی، جوړوونکی نه شی کولی چه د ثمن د قبضولو غوښتنه وکی، مگر د هغه کار په تناسب چه د تعهد د قطع کیدو تر مخه ئی برابر کړی وی.

۱۵۲۴ ماده:

کوم کار کوونکی او اجیران چه د قرار داد په عقد کښی استخدا میری د شی د جوړولو د غوښتونکی په مقابل کښی یا د هغه چا چه جوړول شوی شی د هغه په گټه تیار شوی د مستقیمی دعوی حق د هغی پیسو په حدودو کښی لری چه د شی د جوړولو غوښتونکی جوړوونکی ته د هغی په اداء کولو مکلف وی. ذکر شوی اشخاص د محکمی د حکم د صادریدلو وروسته په ذکر شوو پیسو د امتیاز حق پیدا کوی، دوه یم قرار داد کوونکی د لومړنیو قرار داد کوونکو له خوا او نور اشخاص چه اولنی مवाद د جوړوونکی دپاره برابر وی، د شی د جوړولو په غوښتونکی د مستقیمی دعوی حق نه لری.

درېیم قسمت- د عمومی مرفقونو تعهدات

۱۵۲۵ ماده:

د عمومی مرفقونو تعهدات داسی عقد دی چه ورڅخه غرض د عمومی مرفقونو اداره چه گټور صفت ولری د حکومت او فرد ترمنځ یا د حکومت او شرکت ترمنځ منعقد یری او د هغی په موجب د یوی ټاکلی مودی دپاره

۱۵۲ ..... مدنی قانون / دریم توک

د عمومی مرفقونو څخه گټه اخیستل د تعهد کوونکی په اختیار کښی ورکول کیږی.

۱۵۲۶ ماده:

د عمومی مرفقونو تعهد کوونکی د هغه عقد په موجب چه د معامله لرونکو سره ئی تړی، تعهد کوی چه د مقابلی خوا دپاره به معمول لازمی خدمتونه د هغی اجوری په بدل کښی چه د عقد د تصریح شوو شرطونو سره سم وی او د هغه شرطونو موافق وی چه د کار طبیعت او د مربوطو قوانینو حکمونه ئی ایجابونه وی هغه به ترسره کوی.

۱۵۲۷ ماده:

(۱) د عمومی مرفقونو تعهد کوونکی مکلف دی د خپلو معامله لرونکی ترمنځ د اجوری د ورکولو او د خدمتونو ترسره کولو په باره کښی پوره مساوات تأمین کوی. د هغی عقدونو په باره کښی چه تعهد کوونکی ئی د معمولی لرونکو سره منعقدوی کوم نرخ چه د حکومت له خوا ټاکل کیږی، مراعات یی لازم دی او د عقد دواړه خواوی د هغی په خلاف موافقه نه شی کولی. که حکومت د دی نرخ تعدیل لازم وگڼلو او منظور ئی کړو نوی نرخ د منظوریږدو د نښتې څخه یی له دی چه په ماقبل تاثیر وکی، اجرا کیږی.

(۲) کوم معامله لرونکی چه د ټاکلی نرخ څخه زیات ورکړی وی، کولی شی چه د هغی د بیرته اخیستلو غوښتنه وکی. که تعهد کوونکی د ټاکلی نرخ څخه کم اخیستی وی کولی شی چه د هغی د پوره کیدو غوښتنه وکی، د دی حکم په خلاف هره نوعه بله موافقه باطله گڼل کیږی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۵۳

۱۵۲۸ ماده:

(۱) د خلکو د وړو او راوړو تعهد کونکی مکلف دی د سورلیو د سلامتیا دپاره لازمی احتیاط ونیسی، تعهد کونکی د هغه ضرر مسؤل دی چه د سوریدو او کښته کیدو په وخت کښی خلکوته رسیږی، مگر داچه ثابتته کي ضرر د بهرنی سبب څخه پیدا شوی او بی د هغه د ارادی څخه وو.

(۲) که د تعهد کونکی له خوا د ځینو غیر قانونی آلو د استعمال په نسبت ضرر ورسیدلو دا ضرر د بهرنی سبب څخه پیدا شوی نه گڼل کیږی.

دوه یم فصل د کار عقد

لومړی قسمت- عمومي حکمونه

۱۵۲۹ ماده:

د کار عقد د هغه عقد څخه عبارت دی چه د هغی په موجب د عقد یوه خوا د بلی خوا سره داسی تعهد کوی چه خدمت به د هغه د لارښوونی لاندی د یوی ټاکلی اجوری په بدل کښی ترسره کوي.

۱۵۳۰ ماده:

(۱) ددی فصل درج شوی حکمونه د کرهڼی د کار گرانو او د کورونو د مستخدمینو په باره کښی نه تطبیقیري. د هغوی پوری مربوط امور د خاصو قوانینو او د هغی پوری مربوط عرف تابع دی.

۱۵۴ ..... مدنی قانون / دریم ټوک

(۲) ددی فصل درج شوی حکمونه د دولت د نورو کارگرانو او اجیرانو په باره کښی ترکوم ځایه چه د کار او کارگر او اجیرانو د قوانینو سره مغایرت ونه لری تطبیقیري.

(۳) قانونی رخصتی، مریضی، سفربیه او کرایه، د اجوری کمه اندازه، د گتبی په فیصدی کښی گډون، عایدات او تولیدات، د استخدام شرطونه، دتنظیم پوري مربوط حکمونه د کار تصنیف او تقسیم، مؤیدی، تقاعد او نور اجتماعی تأمینات، حقوق، امتیازونه او د کار د خاوند او کارگر مکلفیتونه چه په دی قانون کښی ئی پیش بیښی نه ده شوی، د خاص قانون د حکمونو تابع دی.

دوه یم قسمت- د عقد رکنونه

۱۵۳۱ ماده:

د کار په عقد کښی خاص شکل شرطونه دی، مگر داچه قانون د هغی په خلاف تصریح کړی وی.

۱۵۳۲ ماده:

د کار عقد د یوه ټاکلی خدمت دپاره یا د ټاکلی مودی یا نا ټاکلی مودی دپاره جواز لری.

۱۵۳۳ ماده:

که موده په عقد کښی نه وی ټاکل شوی د عقد دواړه خواوی کولی شی هر وخت چه ئی زړه وغواړی عقد فسخ کی، خو په دی شرط چه کم ترکمه ئی دوه میاشتی ترمخه بلی خواته خبرتیا ورکړی وی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۵۵

۱۵۳۴ ماده:

که د عقد موده ټاکلی وی نو د عقد د مودی په تیریدو سره پخپله پای ته رسیږي، او که یی د عقد د پای ته رسیدو وروسته دواړو خواوو عقد ته دوام ورکړو، نو د نامعلومی مودی دپاره عقد نوی شوی گڼل کیږي.

۱۵۳۵ ماده:

که په عقد کښی د اجوري اندازه نه وی ټاکل شوی، د جاری عرف سره سم مثلی اجوره ټاکل کیږي. که عرف موجود نه وو نو محکمه به هغه په داسی توگه ټاکي چه عدالت تأمین شی.

درېیم قسمت- د عقد حکمونه

لومړی مبحث- د اجیر التزامونه

۱۵۳۶ ماده:

کار کوونکی په راتلونکو کارونو مکلف دی:

۱- په مستقیم صورت د کار اجراً کول او د یو عادی شخص په شان په هغی کښی توجه کول.

۲- د موافقه شوی کار په ساحه کښی د کار خاوند د امرونو اجراً کول، خو په دی شرط چه داسی کارونو ته شامل نه وی چه د عقد، قانون یا عمومی آدابو مخالف وی، او د هغی اجراً کول خطر پیدا نه کی.

۱۵۶ ..... مدنی قانون / دریم توک

۱۵۳۷ ماده:

(۱) که کار کوونکی ته د ورسپارل شوی کار طبیعت په داسی توگه وی چه هغه د کار په عمده اسرارو خیر وی، نو دواړه خواوی کولی شی داسی موافقه وکی چه کار کوونکی نه شی کولی د عقد د مودی دپای ته رسیدو وروسته د کار د خاوند سره رقابت وکی او یا په داسی پروژی کنبی گډون وکی چه د کار د خاوند سره رقابت لری.

(۲) د پورتنی فقری د صحت دپاره د راتلونکو شرطونو مراعات ضروری

دی:

۱- کارگر باید چه د عقد د تړون په وخت کنبی د رشد عمر ته رسیدلی وی.
۲- په کارگر باندی وارد شوی محدودیت باید د زمانی، ځای، او د کار د نوعیت له حیثه د کار د خاوند د جایزو بنسنگینو د ضرورت د اندازی د ساتلو په اندازی منحصر وی.

۳- دا موافقه باید چه د کارگر په راتلونکی ژوند د اقتصاد له پلوه د عدالت منافی تاثیرونه لری.

۴- د کارگر دپاره په عقد کنبی د محدودیت څخه د پیدا شوی تاوان تعویض د ټاکل شوی تاوان په تناسب وی.

۱۵۳۸ ماده:

که کارگر د کار په وخت کنبی په اختراع موفق شی د اختراع امتیازونه او حقوق پخپله کارگر پوری مربوط دي، مگر داچه موافقه په بل ډول شوی وی او یا د کار خاوند له خوا کارگر د اختراع او ابتکار دپاره استخدام شوی وی، سره د دی هم د کار خاوند مکلف دی چه د عدالت د ایجاباتو سره سم کارگر ته مکافات او بخشش ورکی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۵۷

۱۵۳۹ ماده:

د رقابت څخه د ځان د نه ژغورلو په صورت کښی که په جزایی شرط موافقه شوی وی او شرط په داسی توگه وی چه د ټاکلی مودی څخه د کار د خاوند دپاره د اجیر د اجباری وظیفی د زیات دوام موجب وگرځی، نو ذکر شوی شرط باطل گڼل کیږی او د ذکر شوی شرط باطلیدل د نه رقابت شرط هم د مینځه وړی.

دوه یم مبحث - د کار د خاوند التزامونه

۱۵۴۰ ماده:

د کار خاوند په راتلونکو امورو مکلف دی:

- ۱- د دی قانون د حکمونو سره سم داجیر داجوری ورکول.
- ۲- د اجیر د سلامتیا د تأمین او د خطر څخه د هغه د ساتنی دپاره د لازمو وسیلو برابرول.
- ۳- د عقد د پای ته رسیدو وروسته د داسی تصدیق ورکول چه د اجیر د کار د داخلیدو او وتلو د نبتی، د کار د نوعی، د اجوری د اندازی او د عقد د التزامونو څخه د هغه د برائت متضمن وی.
- ۴- د هغی پانوی او تصدیقونو بیرته ورکول چه د اجیر له خوا ورته تسلیم کړی شوی دی.
- ۵- نور هغه مکلفیتونه چه په خاص قانون کښی تصریح شوی وی.

۱۵۴۱ ماده:

که اجیر په ټاکلی مودی کښی د وظیفی د سرته رسولو دپاره حاضر شی او خپله تیاری د کارکولو دپاره اعلام کی، مگر د هغی سببونو په اساس چه

۱۵۸ ..... مدنی قانون / دریم توک

د کار خاوند ته راجع دی د کار اجرا کولو ته اقدام ونه کړی شی، نو د ټاکلی مودی د اجوری مستحق دی.

۱۵۴۲ ماده:

که دکار موده په عقد کښی ټاکل شوی وی اود کار خاوند بی له دی چه په اجیر کښی کوم داسی عیب وگوری یا کوم عذر پیدا شی چه د عقد د فسخ کېدو موجب وگرځی، عقد فسخ کی نو د ټولی مودی د اجوری په ورکولو او دایجاب په وخت کښی دتعویض سره مکلف دی.

۱۵۴۳ ماده:

د کار خاوند ددی قانون د(۱۵۴۰، ۱۵۴۱، ۱۵۴۲) مادو په درج شوو التزامونو علاوه مکلف دی چه د هغی وظیفو په سرته رسولو ته اقدام وکی چه د خاصو قوانینو سره سم مکلف شوی دی.

دریم مبحث - د کار د عقد پای

۱۵۴۴ ماده:

ددی قانون د(۱۵۳۳، ۱۵۳۴) مادو د درج شوو حکمونو په مراعات کولو سره د کار عقد د ټاکلی مودی په پای ته رسیدو یا د هغه کار په پوره کېدو چه د هغی دپاره عقد صورت موندلی دی، پای ته رسیږی.

۱۵۴۵ ماده:

که د عقد فسخ کېدل د دواړو خواوو څخه دیوه له خوا د حق د بد استعمال څخه پیدا شوی وی بله خوا کولی شی په هغی تعویض علاوه چه په ټاکلی مودی کښی دنه خبرتیاله امله دهغی مستحق کیږی، د حق د بد استعمال له

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۵۹

امله چه ورڅخه د عقد فسخ کېدل پیداشوی دهغی د تعویض غوښتنه هم وکي.

۱۵۴۶ ماده:

که د کار د خاوند هغه رویه چه د عقد د شرطونو مخالفه وی ددی باعث شی چه اجیر انفصال ته مجبور کی او په ظاهر کښی اجیر د عقد فسخ کوونکی وگڼل شی، محکمه کولی شی چه د کار خاوند په تعویض ورکولو محکوم کی.

۱۵۴۷ ماده:

محکمه به د هغه تعویض د ټاکلو د اندازی په باره کښی چه د حق د بد استعمال د انفصال څخه پیدا شوی جاری عرف، د هغه کار طبیعت چه عقد دهغی د پاره تړل شوی، د اجیر د خدمت موده او د رسیدلی ضرر اندازه په نظر کښی نیسی.

۱۵۴۸ ماده:

په راتلونکو حالونو کښی د کار خاوند کولی شی بی د پخوانی خبرتیا څخه د عقد فسخ کېدو ته اقدام وکي:

۱- په هغه حالت کښی چه اجیر خپل شهرت په واقعی صورت نه وی معرفی کړی او یایی جعلی تصدیقونه او جوازبنکاره کړی وی.

۲- په هغه حالت کښی چه شخص د کار د نامزدی په دوری کښی د کار د خاوند رضائیت نه وی حاصل کړی، خو په دی شرط چه د هغه د ټاکلو د نېټی څخه انفصال د دری میاشتو په اوږدو کښی صورت موندلی وی.

۱۶۰ ..... مدنی قانون / دریم ټوک

۳- په هغه حالت کېښی چه د اجیر له خوا د کارخاوندته د مادی تاوان درسولو په مقصد، عمدی عمل یا تقصیر واقع شی، خو په دی شرط چه د هغی د واقع کېدو د نېټې څخه شی د موضوع څخه د څلیرویشتهو ساعتونو په اوږدو کېښی قانونی واک لرونکی شخص ته خبرتیا ورکړی وی او د تحقیق په نتیجی کېښی اتهام ثابت شی.

۴- په هغه حالت کېښی چه په یوه کال کېښی د پنځلسو ورځو څخه زیات او یا یوه هفته پرله بسی بی د معقول عذر څخه ناسوب شی.

۵- په هغه حالت کېښی چه د اجیر له خوا په عقد مرتب شوی التزامونه اداء نه شی.

۶- په هغه حالت کېښی چه د اجیر له خوا د کار د دستگاه پوری د مربوطو صنعتی یا تجارتي اسرارو افشاء کول ثابت شی.

۷- په هغه حالت کېښی چه اجیر په داسی جنایت یا جنحی محکوم شی چه د شرف، امانت داری او د اخلاقو منافی وی.

۸- په هغه حالت کېښی چه په اجیر بانندی د کار په دستگاه کېښی د کار د اجراء کولو په وخت کېښی د عمومی آدابو په خلاف د یو جرم ارتکاب ثابت شی.

۹- په هغه حالت کېښی چه اجیر د کار په وخت کېښی یا د کار په سبب په رئیس یا د مدیره هیأت په یوه غړی تیری وکی.

۱۵۴۹ ماده:

(۱) په راتلونکو حالونو کېښی اجیر کولی شی بی د پخوانی خبرتیا عقد فسخ او کار پریردی:

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۶۱

۱- په هغه حالت کښی چه د کار خاوند د عقد په وخت کښی پر هغه د غش څخه کار اخیستی وی. خو په دی شرط چه د هغه د کار څخه د دپرش ورځو څخه زیاتی نه وی تیری شوی.

۲- په هغه حالت کښی چه د کار خاوند خپلی هغه وجیبی چه د قانون د حکمونو او عقد سره سم د هغی په کولو مکلف دی، ترسره نه کی.

۳- په هغه حالت کښی چه د کار خاوند د اجیر یا هغه کورنی د یوه فرد په مقابل کښی د داسی فعل ارتکاب کوونکی شی چه د عمومی آدابو مخالف وی.

۴- په هغه حالت کښی چه د کار خاوند یا د هغه نماینده په اجیر باندی په وهلو سره تیری وکی.

۵- په هغه حالت کښی چه لوی خطر د اجیر سلامتیا یا صحت تهدید کی، خو په دی شرط چه د کار خاوند سره ددی چه په هغی علم لری لازمی تدبیرونه ونه نیسی.

(۲) په هغه صورت کښی چه اجیر د پورتنی فقری د درج شوو سببونو څخه په یوه سبب کار پریردی د تعویض حق لری.

۱۵۵۰ ماده:

که تجارتخانه د تاسیساتو سره څرخه کړی شی یا داچه د نورو تاسیساتو سره د هغی د یوځای کېدو یا مزجیدو په نسبت تعدیل راشی، نو د کار ټول عقد چه د بیعی یا تعدیل په وخت کښی یی مراعات کېدلو، دکار د نوی خاوند او اجیر ترمنځ د نفاذ په حالت پاتی کیږی. دکار نوی خاوند او د کار پخوانی خاوند د تضامن په صورت د اجوری د ورکولو او تعویض د حقوقو مسئول دی.

۱۶۲ ..... مدنی قانون / دریم توک

۱۵۵۱ ماده:

د کار عقد د کار د خاوند په مړینی پای ته نه رسیږی، مگر داچه د کار د قرارداد په عقد کښی د هغه د شخصیت مراعات شوی وی، خو د اجیر په مړینی عقد فسخ کیږی.

۱۵۵۲ ماده:

که د اجیر مړینی، اوږدی رنځوری یا د بل مجبره سبب په اثر چه د اجیر د کار د دوام مانع گرځی عقد فسخ شی، د کار خاوند مکلف دی اجیر ته او په هغه حالت کښی چه اجیر مړ شوی وو د هغه بنځی یا فرعی ته دومره تعویض ورکی چه بی د خبرتیا د انفصال د حالت د تاوان معادل وی. د تاوان اندازه د خاصو قوانینو په وسیلی یا د موافقتنامی په وسیلی ټاکل کیږی.

۱۵۵۳ ماده:

کومی دعوی چه د کار د عقد څخه پیدا شوی وی د عقد د پای ته رسیدو د نیتي څخه یو کال وروسته نه اوریدلی کیږی، مگر داچه دعوی د حق الزحمی، په گټه کښی د گډون یا د فروشاتو د قیمت په ټاکلی فیصدی پوری مربوطه وی. نو په دی حالت کښی د یوه کال د مودی د تیریدلو وخت د هغی نېټې څخه پیل کیږی چه د کار خاوند اجیر ته د استحقاق پوری مربوط توضیحات دروستنی حساب د صورت سره سم، تسلیم کړی وی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۶۳

درېیم فصل وکالت

لومړی قسمت - عمومي حکمونه

ماده: ۱۵۵۴:

وکالت یو عقد دی چه د هغی په موجب وکیل نیوونکی په قانونی او معلومو تصرفونو کښی بل څوک خپل قایم مقام کوی.

ماده: ۱۵۵۵:

د وکالت د صحت دپاره شرط ده چه وکیل، نیوونکی د هغه څه په باره کښی چه وکیل نیسی پخپله د قانونی تصرفونو واک ولری، او وکیل هم داسی څوک وی چه د عقد په معنی پوه شی.

ماده: ۱۵۵۶:

په وکالت باندی د وکیل علم شرط دی، که وکیل په وکالت باندی د خبرېدو وروسته هغه رد کي، وکالت ردیږی او ترهغی وروسته د وکیل تصرف صحیح نه دی.

ماده: ۱۵۵۷:

وکیل نیول په مطلق، مقید، معلق په شرط یا د راتلونکی وخت پوری موکول، صحیح دی.

ماده: ۱۵۵۸:

اجازه او امر د وکیل نیولو حکم لري خو لیرل دوکیل نیولو په حکم کې نه دی. وروسته اجازه د پخوانی وکالت حکم لری.

۱۶۴ ..... مدنی قانون / دریم ټوک

ماده: ۱۵۵۹

هر عقد چه وکیل نیوونکی ئی په مستقیمه توگه ترسره کولی شی د وکیل په وسیله هم جواز لری.

ماده: ۱۵۶۰

(۱) کوم وکالت چه په عامو الفاظو، په مطلقه توگه ذکر شوی وی او په هغی کبسی د قانونی عمل په نوعیت هېڅ رنگه تخصیص نه وی شوی نو وکیل یواځی په اداری چارو کبسی د وکالت صفت پیدا کوی.

(۲) د وکیل نیوونکی د مال اجاره په دی شرط چه موده ئی د دری کلونو څخه زیاته نه وی، د وکیل نیوونکی د مالونو د ساتنی مربوطو کارونو کی، لکه د پور ورکول، د هغه د حقوقو قبضول، د زمانی د تیریدلو قطع کول، په وثیفه کبسی د گرووی د عقد ثبتول د محالی دعوی پورته کول، د ذوالیدی دعوی. کوم کارونه چه د اداری کارونو د جملی څخه حسابیږی. هغه حقوقی تصرفونه دی چه اداری کارئی ایجابوی لکه د هغی محصولاتو خرڅول چه زر تلفیږی او د کرهڼی د حیواناتو او آلاتو اخیستل په اداری کارونو کبسی شامل دی.

ماده: ۱۵۶۱

په مقید وکالت کبسی وکیل د وکالت پوری د ټاکلو چارو په اجرا کولو او ضروری توابعو چه د امر طبیعت او جاری عرف ئی اقتضاء وکي، مقیددی.

ماده: ۱۵۶۲

(۱) که وکالت د قانونی عمل په نوعی کبسی مقید شی نو د اداری چارو په غیر د نورو حقوقی تصرفونو پوری مربوط دی، صلحه، اقرار، حکمیت، د قسم توجیه کول او د لازمی دعوی اقامه کول دی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۶۵

(۲) که وکالت د تبرع په تصرفونو کښی لکه هبه او عاریت مقید شی، نو د وکالت قید د قانونی عمل په نوعیت او موضوع کښی شرط دی.

دوه یم قسمت- د وکالت حکمونه

۱۵۶۳ ماده:

وکیل نه شی کولی چه د وکالت د ټاکل شوو حدودو څخه تپری وکی مگر داچه د هغه رجوع وکیل نیوونکی ته ناممکن وی او حالونه او ظروف داسی وی چه په غالب گمان که وکیل نیوونکی ته خبرتیا شوی وی هغه موافقه کوله، په دی صورت کښی وکیل مکلف دی د وکالت د حدودو څخه د خپل تیری څخه ژر تر ژره وکیل نیوونکی ته خبرتیا ورکی.

۱۵۶۴ ماده:

که وکالت په اجوری وی یا بی د اجوری وی وکیل مکلف دی چه د وکالت په تنفیذ کښی داسی توجه وکی لکه چه پخپلو شخصی کارونو کښی یی کوی، خو په هېڅ صورت کښی د یو عادی شخص د توجه څخه په زیاته توجه مکلف نه دی.

۱۵۶۵ ماده:

وکیل نه شی کولی چه د خپل وکیل نیوونکی مالونه پخپلو شخصی گټو کښی استعمال کړي او که ئی دا کار وکړ نو د استعمال د نېټې څخه د استعمال شوی اندازی په تعویض مکلف دی.

۱۶۶ ..... مدنی قانون / دریم ټوک

۱۵۶۶ ماده:

وکیل مکلف دی چه د خپلو مربوطو کارونو د اجراآتو څخه خپل وکیل نیوونکی یو وخت او بل وخت خیر کړي او د وکالت په پای کښی ورته د حساب صورت ورکړي.

۱۵۶۷ ماده:

په یوه عقد متعدد وکیلان، تضامنی مسؤلیت لری، خو په دی شرط چه وکالت د تجزیی قابلیت ونه لری، یا وکیل نیوونکی ته رسیدلی ضرر د هغوی د گډی خطا په نتیجی کښی وی. که یو متضامن وکیل د وکالت د حدودو څخه تیری وکه او یائی د هغی په تنفیذ کښی بد اجراآت وکړل، نو تضامنی مسؤلیت ورڅخه نه پیدا کیږی.

۱۵۶۸ ماده:

که په یوه عقد متعدد وکیلان ټاکل شوی وی خو په ځانگړو اجراآتو اجازه نه وی ورکول شوی، مکلف دی چه په ډله ئیزه توگه کار اجراء کی، مگر دا چه د کار اجرا کول د رای مبادللی ته ضرورت ونه لری لکه پور یا په کښی یوځای والی ممکن نه وی لکه دعوی.

۱۵۶۹ ماده:

(۱) وکیل نه شی کولی بی د وکیل نیوونکی د اجازی څخه بل څوک د وکیل په حیث وټاکی.

(۲) که د کار اجرا کول وکیل ته وسپارل شو کولی شی چه د وکیل نیوونکی په اجازی بل څوک د وکیل په حیث وټاکی. په دی صورت کښی دوه یم وکیل د وکیل نیوونکی وکیل گڼل کیږی د لومړنی وکیل په عزل یا مړینه نه عزل کیږی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۶۷

۱۵۷۰ ماده:

که وکالت په اجوری وی نو وکیل د کار په اجراً کولو سره د ټاکلی اجوری مستحق کیږی. که اجوره نه وی شرط شوی او وکیل د هغو اشخاصو د جملی څخه وی چه په اجوری وکالت اجراً کوی نو د مثلی اجوری مستحق کیږی دهغی په غیر تبرع کوونکی گڼل کیږی.

۱۵۷۱ ماده:

(۱) که وکیل بی له دی چه اجازه ورکول شوی وی د وکالت په تنفیذ کښی بل څوک د خپل ځان په نیابت مؤظف کړی، نو د نایب د عمل مسئول دی او دارنگه فرض کیږی چه په گډه بی ترسره کړی دی. وکیل او د هغه نایب تضامنی مسئولیت لری.

(۲) که وکیل ته بی له دی چه یو ټاکلی شخص وټاکل شی د نایب د نیولو اجازه ورکول شوی وی، په دی صورت کښی وکیل یواځی د نایب د انتخاب د خطا په باره کښی یا په لارښوونه کښی د خطا مسئول دی.

۱۵۷۲ ماده:

وکیل نیوونکی مکلف دی د وکیل عادی مصرفونه د وکالت په تنفیذ کښی وکیل ته ورکی.

۱۵۷۳ ماده:

وکیل نیوونکی د هغه ضرر مسئول دی چه وکیل ته د وکالت د عادی اجراًتو په سبب بی د خطا د ارتکاب نه رسیږی.

مدنی قانون / درپیم توک ۱۶۸

۱۵۷۴ ماده:

په دی قانون کښې د نیابت په باره کښې درج شوی حکمونه د وکیل او وکیل نیوونکی یا د بل چا چه د وکیل سره معامله کوی د هغوی په علایقو تطبیقیری.

درپیم قسمت- د اخیستلو د پاره وکالت

۱۵۷۵ ماده:

د اخیستلو دپاره د وکالت د صحت دپاره شرط ده چه کوم شی اخیستل کیری د هغی عین یا جنس او اندازه معلومه وی. د شی د اندازی په ټاکلو کښې د ثمن ټاکل کفایت کوی.

۱۵۷۶ ماده:

که د یوه مجهول شی د اخیستلو کار وکیل ته سپارل شوی وی، دا نوعه وکالت صحیح دی، وکیل کولی شی هره نوعه او جنس چه ئی زړه وغوازی هغه واخلي.

۱۵۷۷ ماده:

(۱) که د یوه مجهول شی د اخیستلو کار وکیل ته سپارل شوی وی او د شی جهالت فاحش وی، وکالت صحیح نه دی، که څه هم ثمن توضیح شوی وی.

(۲) په هغه صورت کښې چه د شی جهالت فاحش نه وی په داسی توگه چه د شی جنس ئی بیان کړی وی او د هغی نوعه ئی نه وی بیان کړی، وکالت صحیح دی، که څه هم ثمن ئی نه وی توضیح شوی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۶۹

۱۵۷۸ ماده:

که وکیل نیوونکی د هغی شی نوعه چه د وکیل په وسیلی اخیستل کیږی وټاکی، او وکیل بله نوعه واخلی نو دا اخیستنه د وکیل نیوونکی په حق کښی نافذه نه گڼل کیږی.

۱۵۷۹ ماده:

که وکالت مقید شی، نو وکیل نه شی کولی چه د شی په اخیستلو کښی د هغی مخالفت وکی، مگر داچه د وکیل نیوونکی په گټه وی.

۱۵۸۰ ماده:

که وکیل نیوونکی د ټاکلی شی د اخیستلو دپاره دهغی ثمن په نقده توگه وټاکی، او وکیل ئی په نسیه واخلی، وکیل نیوونکی یی په قبلولو مکلف کیږی. په هغه صورت کښی چه وکیل د هغی په اخیستلو په نسیه توگه مامور شوی وی خو په نقدو پیسوئی واخلی، وکیل پری ملزم کیږی.

۱۵۸۱ ماده:

که وکیل د مبیعی د اخیستلو دپاره ثمن د خپل مال څخه ورکی، نو په وکیل نیوونکی د رجوع حق لری، کولی شی چه مبیعه ترهغی وخته پوری د ځان سره وساتی ترڅو چه د خپل وکیل نیوونکی څخه د هغی ثمن واخلی. که څه هم د هغی ثمن ئی خرڅوونکی ته نه وی ورکړی.

۱۵۸۲ ماده:

که وکیل د یو شی د اخیستلو دپاره په مؤجله توگه مامور شی، د هغه اخیستنه چه په هره توگه وی د وکیل نیوونکی په حق کښی مؤجله ده. وکیل نه شی کولی چه د وکیل نیوونکی څخه ثمن فی الحال وغواړی،

۱۷۰ ..... مدنی قانون / دریم ټوک

مگر په هغه صورت کښې چه وکیل د شی د اخیستلو دپاره په نقده توگه مامور شوی وی، او وکیل نیوونکی ثمن مؤجل کې، نو وکیل کولی شی چه ثمن فی الحال دوکیل نیوونکی څخه وغواړي.

ماده ۱۵۸۳:

د یو ټاکلی شی په اخیستلو وکیل نه شی کولی ذکر شوی شی د وکیل نیوونکی په غیاب کښې د ځان دپاره واخلی مگر داچه هغه ئی د ټاکلی ثمن څخه په زیات ثمن یا په بل جنس اخیستی وی.

ماده ۱۵۸۴:

کوم شخص چه دشی د اخیستلو دپاره وکیل شوی، نه شی کولی چه خپل مال پخپل وکیل نیوونکی خرڅ کړی.

ماده ۱۵۸۵:

که د اخیستلو دپاره وکیل په اخیستل شوی شی کښې پخوانی عیب پیدا کی، په هغی حالت کښې چه لاشی د هغه سره وی، کولی شی چه ئی رد کی، که ئی خپل وکیل نیوونکی ته تسلیم کړی وه نو نه شی کولی چه د خپل وکیل نیوونکی د اجازی په غیر هغه د عیب په سبب رد کی.

ماده ۱۵۸۶:

(۱) مبیعه د اخیستلو دپاره د وکیل سره د امانت حیثیت لری که بی د وکیل د تیری څخه هلاکه یا ناقصه شی تاوان په وکیل نیوونکی لازمېږی او د ثمن څخه ئی څه شی نه کمېږی.
(۲) که وکیل د ثمن د حاصلولو دپاره شی د ځان سره وساتی او په همدی وخت کښې هلاک یا ناقص شی نو ثمن ئی پر وکیل لازمېږی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۷۱

۱۵۸۷ ماده:

د اخیستلو دپاره وکیل نه شی کولی چه بیعه بی د وکیل نیوونکی د اجازی څخه اقاله کی.

څلورم قسمت - په خرڅولو وکالت

۱۵۸۸ ماده:

د خرڅولو دپاره وکیل نه شی کولی چه د کوم شی د خرڅولو دپاره وکیل شوی، په هغو اشخاصوئی خرڅ کی چه شهادت یی د هغه په گټه جواز نه لری مگر په هغه صورت کبسی چه ثمن یی د قیمت څخه زیات وی.

۱۵۸۹ ماده:

(۱) که د شی ثمن د وکیل نیوونکی له خوا ټاکل شوی وی، د خرڅ دپاره وکیل نه شی کولی چه شی د هغی ثمن څخه په کمه خرڅ کی، که ئی مخالفت وکړو نو بیعه منعقد کیږی او د وکیل نیوونکی د اجازی پوری موقوفه ده.

(۲) که وکیل مال د هغی د ثمن څخه په کم ثمن خرڅ کړ او د وکیل نیوونکی اجازه یی نه وه اخیستی او مبیعه اخیستونکی ته تسلیم کی د ثمن د کمبود ضامن گڼل کیږی.

۱۵۹۰ ماده:

وکیل نه شی کولی چه د کوم شی په خرڅولو مامور شوی هغه د خپل ځان دپاره واخلي، که څه هم وکیل نیوونکی په هغی تصریح کړی وی.

مدنی قانون / دریم توک ۱۷۲

۱۵۹۱ ماده:

که د خرخولو دپاره وکیل شی په نسبه توگه خرڅ کی، وکیل کولی شی چه د اخیستونکی څخه ضامن واخلی، که څه هم وکیل نیوونکی ورته امر نه وی کړی.

۱۵۹۲ ماده:

د ثمن د قبضولو حق د خرخولو دپاره د وکیل حق دی او د وکیل نیوونکی حق نه دی، اخیستونکی کولی شی چه وکیل نیوونکی ته د ثمن د ورکولو څخه ځان وژغوری، په هغه صورت کښی چه ثمن وکیل نیوونکی ته ورکی، نو اخیستونکی بری الذمه کیږی او وکیل نیوونکی نه شی کولی چه د وکیل څخه د ثمن غوښتنه وکی.

۱۵۹۳ ماده:

وکیل مکلف دی چه د ثمن د قبضولو وروسته په هغه صورت کښی چه عقد په معجل صورت وی، مبیعه اخیستونکی ته تسلیم کی.

۱۵۹۴ ماده:

د خرخولو دپاره وکیل چه ترڅو د هغی شی ثمن چه بی خرڅ کړی قبض نه کی، د خپل مال څخه د ثمن په ورکولو نه مکلف کیږی.

۱۵۹۵ ماده:

که وکالت د اجوری په بدل کښی وی، نو وکیل مکلف دی چه د اخیستونکی څخه ټول ثمن تحصیل کی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۷۳

۱۵۹۶ ماده:

که مبیعه په استحقاق ویوره شی، نو که اخیستونکی ثمن ورکړی وی د بیرته اخیستلو غوښتنه به یی د وکیل څخه کوی، عام له دی چه ثمن د وکیل سره وی او یائی وکیل نیوونکی ته تسلیم کړی وی، که وکیل ثمن وکیل نیوونکی ته ورکړی وه نو ورباندی به رجوع کوی، که اخیستونکی ثمن وکیل نیوونکی ته ورکړی وو نو د استحقاق په حالت کښی به په وکیل نیوونکی رجوع کوی.

۱۵۹۷ ماده:

د خرڅولو دپاره وکیل د ثمن د قبضولو تر مخه کولی شی چه بیعه بی د وکیل نیوونکی د اجازی څخه اقاله کی، خو عقد د وکیل نیوونکی په حق کښی نافذ نه گڼل کیږی وکیل د ثمن په ورکولو وکیل نیوونکی ته ملزم دی. وکیل نه شی کولی چه د ثمن د قبضیدو وروسته بیعه اقاله کړی.

۱۵۹۸ ماده:

که اخیستونکی په مبیعی کښی دایمی عیب پیدا کی، نو که ئی ثمن وکیل ته تسلیم کړی وه نو د هغی د بیرته اخیستلو غوښتنه به د وکیل څخه کوی، او که یی ثمن وکیل نیوونکی ته تسلیم کړی وه نو د بیرته اخیستلو غوښتنه به یی د وکیل نیوونکی څخه کوی.

مدنی قانون / درېم ټوک ۱۷۴

پنځم قسمت- د دعوی وکیل

ماده: ۱۵۹۹

د پور د ثابتولو، عین او نورو داسی حقوق دپاره چه تصریح یی په وکیل نیولو کښی لازمه ده، د دعوی وکالت صحیح دی. د دعوی وکالت په رسمی وثیقی کښی درجیږی.

ماده: ۱۶۰۰

د دعوی وکیل د صلحی واک او دصلحی وکیل دجگړی واک بی دوکیل نیوونکی د خاصی اجازی څخه، نه لری.

ماده: ۱۶۰۱

که د وکیل نیوونکی له خوا وکیل ته د اقرار کولو واک سپارل شوی وی نو د هغه اقرار د محکمی په نزد صحیح گڼل کیږی، مگر داچه وکیل نیوونکی د مدنی محاکمو د اصول د قانون د حکمونو سره سم د هغی څخه منعی شوی وی.

ماده: ۱۶۰۲

که وکیل نیوونکی پخپل ځان باندی د اقرار کولو څخه وکیل منع کړی وی، نو که وکیل په وکیل نیوونکی اقرار وکه د وکالت څخه عزل کیږی.

ماده: ۱۶۰۳

په اجاری ورکولو وکیل د خپل وکیل نیوونکی په اجازی د اجاری د ثابتولو او د اجاری د قبضولو د جگړی حق لری او مکلف دی عین هغه شی چه په اجاری ورکول کیږی اجاری اخیستونکی ته یی تسلیم کی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۷۵

۱۶۰۴ ماده:

د دعوی وکالت د قبضولو د وکالت مستلزم نه دی، مگر داچه د وکالت په عقد کښی تصریح شوی وی. همدارنگه د قبضولو وکالت د دعوی د وکالت مستلزم نه دی.

۱۶۰۵ ماده:

د دعوی وکیل نه شی کولی چه د دعوی کوونکی، مال دعوی کړی شوی ته وپخښی او یا ورڅخه ابراً وکی.

شپږم قسمت- د وکالت پای

۱۶۰۶ ماده:

وکالت په یوه راتلونکی حالونو کښی پای ته رسیږی:
۱- دهغه کار د پوره کېدو په حالت کښی چه وکالت په کښی صورت موندلی.

۲- د وکالت د ټاکلی مودی د پای ته رسیدو په حالت کښی.

۳- دوکیل یا وکیل نیوونکی دمړینی په حالت کي.

۴- د وکیل یا وکیل نیوونکی د اهلیت د زوال په حالت کښی.

۱۶۰۷ ماده:

وکیل نیوونکی کولی شی هر وخت چه وغواړی خپل وکیل د وکالت څخه عزل کی خو په دی شرط چه د، موضوع څخه وکیل ته خبرتیا ورکی، مگر داچه د وکالت پوری دبل چا حق تعلق نیولی وی په هغی صورت کښی وکیل نیوونکی بی دهغه چا د قبلولو څخه چه وکالت د هغه په گټه عقد شوی دی، نه شی کولی چه وکالت مقیدکی او یایې پای ته ورسوی.

مدنی قانون / دریم توک ۱۷۶

۱۶۰۸ ماده:

د وکالت دپای ته رسیدو په ټولو حالونو کېښی، وکیل مکلف دی کوم کارونه یی چه شروع کړی دی هغه داسی مرحلی ته ورسوی چه د تلف کیدلو د خطر څخه یی لیری وساتی.

څلورم فصل ودیعت

لومړی قسمت- عمومی حکمونه

۱۶۰۹ ماده:

ودیعت داسی عقد دی چه د هغی په موجب مالک د خپل مال د ساتنی واک بل چاته سپاری، کوم مال چه د بل چا سره د ساتنی دپاره ایښودل کیږی د ودیعی په نامه یاد کیږی.

۱۶۱۰ ماده:

د ودیعت د عقد د صحت شرط دا دی چه په ودیعت ایښول شوی شی دتصرف او ذوالیدی لاندی راوړل کیدای شی، او د ودیعت اخیستونکی له خواقبض شوی وی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۷۷

دوه یم قسمت- د هغه چا التزامونه چه ودیعت ور سره اینبودل کیږی

۱۶۱۱ ماده:

د چاسره چه د ودیعت مال اینبودل کیږی مکلف دی چه ودیعه حقیقتاً یا حکماً تسلیم شی.

۱۶۱۲ ماده:

د چا سره چه د ودیعت مال اینبودل کیږی مکلف دی چه د هغی ساتنی ته په داسی توگه توجه وکی لکه چه د خپل مال ساتنی ته یی کوی.

۱۶۱۳ ماده:

د چا سره چه د ودیعت مال اینبودل شوی، نه شی کولی چه د ودیعی د ساتنی په بدل کنبی د اجوری غوښتنه وکی، مگر داچه په عقد کنبی د هغی په خلاف تصریح شوی وی.

۱۶۱۴ ماده:

د ودیعت مال امانت دی، که هلاک شو، نو ودیعت اخیستونکی د هغی ضامن نه دی، مگر داچه د هغی هلاک د ودیعت اخیستونکی د تیری په اثر شوی وی او یایې په ساتنه کنبی تقصیر کړی وی.

۱۶۱۵ ماده:

که ودیعت داجوری سره وی او دځینو سببونو په اساس هلاک شی یا داسی نقصان پیدا کی چه مخنیوی یی ممکن وی نو دچاسره چه د ودیعت مال اینبودل شوی په ضمان مکلف دی.

۱۶۱۶ ماده:

۱۷۸ ..... مدنی قانون / دریم ٲوک

د چا سره چه د ودیعت مال اینبودل کیږی، نه شی کولی چه هغه د ودیعت د مال د مالک د اجازی په غیر استعمال کی اویا ور څخه گټه واخلي، په هغی صورت کښی چه هغه بی د مالک د اجازی استعمال، استهلاک یا هلاک کی د حالونو سره سم ضامن گڼل کیږی.

۱۶۱۷ ماده:

د چا سره چه ودیعه اینبودل شوی، نه شی کولی چه هغه بی د مالک د اجازی بل چاته په اجاری، عاریت یا په گروي ورکی، د مخالفت په صورت کښی که د ودیعت مال د اجاری اخیستونکی، عاریت اخیستونکی یا د گروي اخیستونکی سره، هلاک شی د هغی مالک اختیار لری چه ضمان د اجاری اخیستونکی څخه، عاریت اخیستونکی، د گروي اخیستونکی یا د هغه چا څخه چه د ودیعت مال ورسره اینبودل شوی وغواړی.

۱۶۱۸ ماده:

که د ودیعی د مال مالک هغه څوک چه مال یې ورسره په ودیعت اینبی د ودیعی د مال سره د مسافرت څخه منع کی یا یوځای د هغی د ساتنی دپاره وټاکی، نو د مخالفت په صورت کښی که د ودیعی مال هلاک شی ضامن گڼل کیږی. مگر داچه د خپل قصور نشتوالی ثابت کی.

۱۶۱۹ ماده:

د چا سره چه د ودیعی مال اینبودل شوی که هغه بی د مالک د اجازی د خپل مال سره یا د بل چا د مال سره داسی خلط کی چه جلاوالی یی ناممکن وی نو د ضمان په ورکولو مکلف دی. که د ودیعی د مال خلطول د مالک په اجازی شوی وی د چا سره چه د ودیعی مال اینبودل شوی

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۷۹

ملکیت شریک گنیل کیږي او که مال بی د تقصیر نه هلاک شو ضامن نه گنیل کیږي.

۱۶۲۰ ماده:

(۱) د چا سره چه مال په ودیعت ایښودل شوی نه شی کولی چه بی د مالک د اجازی هغه د بل چا سره په ودیعت کښیږدي د مخالفت په صورت که د ودیعی مال هلاک شو مالک اختیار لری د لومړنی شخص څخه چه ودیعت ورسره ایښودل شوی ضمان وغواری او که د دوه یم شخص څخه. که د لومړنی شخص څخه ضمان واخیستل شی هغه به په دوهم شخص رجوع کوی او که د دوه یم شخص څخه ضمان واخیستل شی په هیچا د رجوع کولو حق نه لری.

(۲) که ودیعت اخیستونکی ثابتہ کی چه د ودیعت مال یی د معقولو عذرونو په اساس د بل چا سره په ودیعت ایښی، نو ضمان ورباندی نه لازمیری.

۱۶۲۱ ماده:

که د ودیعی مالک په دایمی توگه غایب شی د چا سره چه مال په ودیعت ایښودل شوی مکلف دی چه ترڅو د مالک په ژوند یا مړینی علم حاصلوی هغه وساتی. که د ودیعت مال داسی وی چه د ډیرو پاتی کیدو په اثر تلف کیږی، نو د چا سره چه مال په ودیعت ایښودل شوی کولی شی چه د محکمی څخه تقاضا وکی چه عین خرڅ کی او ثمن یی د بانک د امانت په حساب کښی وساتی.

مدنی قانون / دریم ټوک ۱۸۰

۱۶۲۲ ماده:

که د چا سره چه مال په ودیعت ایښودل شوی مړ شی او د ودیعی عین په متروکی کښی موجود وی، ذکر شوی عین د وارثانو سره امانت دی د هغی په بیرته ورکولو ودیعت ورکونکی ته مکلف دی.

۱۶۲۳ ماده:

که خوک چه د ودیعی مال ورسره ایښودل شوی مړ شی او وارثان ئی د ودیعی عین په بل چا خرڅ کړی او اخیستونکی ته ئی تسلیم کی او د اخیستونکی په لاس کښی هلاک شی، نو د ودیعی مالک کولی شی که عین قیمتی وه د هغی قیمت د خرڅولو او د تسلیمولو د ورځی د قیمت معادل او که مثلی وه د هغی مثل د خرڅوونکی یا اخیستونکی څخه وغواړی، د مړی د وارث خبرتیا او ناخبرتیا د ودیعت څخه په تضمین کښی تاثیر نه لری.

۱۶۲۴ ماده:

د چا سره چه مال په ودیعت ایښودل شوی، مکلف دی چه د غوښتنی په وخت کښی هغه مالک ته بیرته ورکی، مگر داچه ودیعت د یوی ټاکلی مودی دپاره وی او ددی مودی ټاکل د ودیعی د مالک په گټه وی.

۱۶۲۵ ماده:

د چا سره چه مال په ودیعت ایښودل شوی وی، کولی شی هروخت چه وغواړی مالک د ودیعی د مال په تسلیمیدو مکلف کی مگر داچه د عقد څخه داسی معلومه شی چه مهلت د ودیعی د مالک په گټه دی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۸۱

۱۶۲۶ ماده:

که د ودیعی مالک مړ شی نو ودیعت اخیستونکی مکلف دی چه هغه د مالک وارثانو ته ورکي، مگر داچه ترکه په پور غرقه وی. په دی صورت کښی د ودیعی مال د واک لرونکی محکمی په اجازی ورکول کیږی، که د ودیعی مال بی د واک لرونکی محکمی د اجازی وارثانو ته تسلیم او د ودیعی مال هلاک یا ناقص شی، نو د چا سره چه مال په ودیعت ایښودل شوی، په ضمان مکلف کیږی.

درېیم قسمت- د ودیعت ایښودونکی التزامونه

۱۶۲۷ ماده:

که ودیعت په اجوره وی، ودیعت ایښودونکی مکلف دی چه اجوره د ودیعت په پای کښی ورکي، مگر داچه موافقه په بل ډول شوی وی.

۱۶۲۸ ماده:

ودیعت ایښودونکی د هغی مصرفونو په ورکولو مکلف دی چه د ودیعت اخیستونکی له خوا د ودیعی د مال دساتنی دپاره مصرف شوی خو په دی شرط چه مصرفونه د ودیعی د قیمت څخه زیات نه وی.

۱۶۲۹ ماده:

که د ودیعی مال په استحقاق ویوړ شی نو د چا سره چه مال په ودیعت ایښودل شوی ضمان به یی هغه ورکوی او هغه د ضمان په اندازی په ودیعت ایښودونکی رجوع کولی شی.

مدنی قانون / دریم ټوک ۱۸۲

۱۶۳۰ ماده:

وديعت ايښودونکي مکلف دی د ټول هغه تاوان تعویض وديعت اخیستونکي ته ورکي چه د وديعت په سبب ورته رسیدلي، خو په دی شرط چه دا تاوان د وديعت ايښودونکي د قصور څخه پیدا شوی وی.

څلورم قسمت- د وديعت نوعی

۱۶۳۱ ماده:

که وديعت ايښودونکي هغه چا ته چه مال ورسره په وديعت ايښودل شوی د وديعتی د استعمال اجازه ورکي او وديعه د داسی مالونو د جملی څخه وی چه په استعمال سره د مینځه ځي لکه نقدی پیسی، نو دا عقد قرض گنیل کیږي.

۱۶۳۲ ماده:

د استراحت د ځایونو، هوټلونو او د هغی د امثالو اداره کوونکي د هغی مالونو مسؤلیت په غاړه لری چه مسافران او میلمانان یې د ځان سره راوړي، په استثنی د هغی نغدو پیسو او قیمتی شیانو چه تعویض یې د پنځو زرو افغانیو څخه زیات وی. مگر داچه اداره کوونکي سره ددی چه د ذکر شوو شیانو د قیمت څخه خبر وی د ساتنی تعهد وکي یا داچه بی د قانونی تمسک څخه د امانت په توگه د هغی د تسلیمیدلو څخه ځان وژغوری یا د خپلی لویې خطا په سبب یا د خپلو لاس لاندی اشخاصو د لویې خطا په سبب د ضرر د واقع کیدو سبب شوی وی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۸۳

۱۶۳۳ ماده:

(۱) مسافر مکلف دی کوم وخت چه د غلا یا د شی د ضایع کیدو څخه خبر شی فی الحال او پخوا له دی چه هویل پریږدی د موضوع څخه د اوسیدلو د ځای یا د هویل اداره کوونکو ته خبرتیا ورکوی، د هغی په غیر حق یې ساقطیږی.

(۲) په دی باره کښی د هغی نېټې څخه چه د اوسیدلو ځای یا هوتل پریښودل شی دری میاشتی وروسته دعوی نه اوریدل کېږی.

پنځم فصل ساتنه

۱۶۳۴ ماده:

ساتنه داسی عقددی چه د هغی په موجب د جگړی دواړه خواوی د جگړی لاندی عقار، منقول یا د مالونو مجموعه د جگړی د حل کېدو تر وخته پوری د ساتنی او اداری کولو دپاره یې بل چا ته سپاری په داسی ډول چه په هغی کښی د هرچا حق ثابت شی نو هغه به د حاصل سره همغه شخص ته ورکوی.

۱۶۳۵ ماده:

محکمه کولی شی په راتلونکو حالونو کښی په ساتنه امر وکی:
۱- د دی قانون د (۱۶۳۴) مادی په درج شوو حالونو کښی چه د دعوی دواړه خواوی د جگړی لاندی شی د ساتنی په باره کښی موافقی ته سره ونه رسپړی.

۱۸۴ ..... مدنی قانون / دریم توک

۲- په هغه حالت کښی چه علاقه لرونکی شخص دمتصرف سره دشی د موجودیت څخه عاجل خطر احساس کی.

۳- په نورو هغو حالونو کښی چه قانون پری تصریح کړی وی.

۱۶۳۶ ماده:

د ساتونکی ټاکل عام له دی چه رضائی وی او که قضائی په نزاع کښی د ټولو شاملو اشخاصو په موافقه صورت مومی. که په ساتونکی د هغوی موافقه را نه غله نو د قاضی له خوا ټاکل کیږی.

۱۶۳۷ ماده:

د ساتونکی د التزامونو او واک حقوق په موافقی یا د محکمی په حکم کښی ټاکل کیږی. که نه وه ټاکل شوی نو د ودیعت او وکالت حکمونه تر کومه ځایه چه د ساتنی د حکمونو مناقض نه وی تطبیقیږی.

۱۶۳۸ ماده:

(۱) ساتونکی د ساتنی لاندی مالونو د اداری او د ساتنی مکلفیت لری، او لږمه ده چه په دی باره کښی د یو عادی شخص په اندازی توجه وکی.
(۲) ساتونکی نه شی کولی د علاقی لرونکو اشخاصو د جملی څخه کوم یو بی د نورو د رضائیت څخه د خپل ځان قایم مقام کی.

۱۶۳۹ ماده:

ساتونکی نه شی کولی د اداری چارو په غیر د ساتنی لاندی مالونو کښی بی د علاقی لرونکو اشخاصو د اجازی یا بی د قاضی د اجازی، تصرف وکی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۸۵

۱۶۴۰ ماده:

ساتونکی کولی شی چه د واک لرونکی محکمی څخه د ساتنی د اجوری د ټاکلو غوښتنه وکی مگر داچه په صریح یا ضمنی ډول د هغی څخه تیر شوی وی.

۱۶۴۱ ماده:

ساتونکی د حساب د منظم دفتر په لرلو مکلف دی. که ساتونکی په رضائی ډول ټاکل شوی وی نو مکلف دی په جگړی کښی شاملو اشخاصو ته په کال کښی یو ځل د سندونو د مخی د خپلی اداری اجراآتو څخه حساب ورکی، که ساتونکی د محکمی له خوا ټاکل شوی وو نو محکمی ته د حساب د صورت د یو نقل په ورکولو مکلف دی.

۱۶۴۲ ماده:

ساتنه د محکمی په حکم یا په جگړی کښی د شاملو اشخاصو په موافقه پای ته رسیږی، او ساتونکی د ټولو مالونو او سندونو په ورکولو چه د هغه، د ساتنی لاندی دی هغه چاته چه په جگړی کښی د شاملو اشخاصو موافقه پری شوی او یا هغه شخص ته چه محکمه ئی ټاکي مکلف دی.

څلورم باب احتمالی عقدونه

لومړی فصل جواری

۱۶۴۳ ماده:

د قمار بازی په باره کښی هره نوعه موافقه باطله گڼل کیږی.

دوه یم فصل د بیمې عقد

لومړۍ قسمت- عمومي حکمونه

۱۶۴۴ ماده:

(۱) بیمه داسې عقد دی چه د هغی په موجب بیمه کوونکی، یوه اندازه پیسی یا مرتب عاید یا په بل مالی تعویض د داسی حادثی یا خطر د واقع کیدو په حالت کښی چه په قرار داد کښی ټاکل شوی بیمه شوی یا هغه چاته چه بیمه د هغه په گټه شرط شوی دهغی پیسو په بدل کښی چه په یوځل یایی په قسطونو ورکوی، تعهد کوی.

(۲) د دی فصل حکمونه ترکوم ځایه چه د خاص قانون د حکمونو سره مغایرت ونه لری تطبیقیری.

۱۶۴۵ ماده:

هره نوعه مشروعه گټه چه شخص ته د ټاکلی خطر د واقع کیدو څخه پیدا کیږی د بیمی موضوع کیدای شی.

۱۶۴۶ ماده:

که د بیمی په قرار داد کښی د راتلونکو شرطونو څخه کوم یو ذکر شی نو شرط باطل گڼل کیږی:

۱- هغه شرط چه د قوانینو او مقرراتو د حکمونو د مخالفت په سبب د بیمی د حق په ساقطیدو امر کوی. مگر داچه مخالفت د عمدی جنایت یاجنحی په اساس واقع شی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۸۷

۲- هغه شرط چه د حادثی د خبرتیا د تأخیر په سبب یا واک لرونکی مقام ته د سندونو د وړاندی کولو د تأخیر په سبب د هغه شخص د حقوقو په ساقطیدلو امر وکی چه بیمه د هغه دپاره شوی خو په دی شرط چه د حالونو څخه داسی معلومه شی چه تأخیر د معقول عذر په اساس راغلی.

۳- هره نوعه مطبوع شرط چه په ظاهری شکل ئی تبارز نه وی کړی او د یوه داسی حالت پوری مربوط وی چه د نتیجی په ساقطیدلو یا باطلیدو منجر شی.

۴- د حکمیت شرط چه د بیمی د قرارداد په عقد کبسی د عمومی شرطونو په ضمن کبسی د مطبوع شرط په توگه وی. مگر داچه د حکمیت شرط د عمومی شرطونو څخه په ځانگړی او خاصی موافقی صورت موندلی وی.

۵- هر بل تحمیلی شرط چه که ظاهره شی چه د هغی څخه مخالفت د بیمه شوی حادثی په واقع کېدو کبسی تاثیر نه لری.

۱۶۴۷ ماده:

بیمه کوونکی د بیمه شوی په تعویض ملزم نه دی. مگر یواځی د هغی ضرر چه د داسی خطر د واقع کېدو په اثر وی چه بیمی د هغی دپاره صورت موندلی او دبیمی د قیمت په اندازی ملزم کیږی.

۱۶۴۸ ماده:

د بیمی د عقد څخه پیدا شوی دعوی، د دعوی د موضوع د واقعی د پیدا کیدو د نېتې څخه د دوه کلونو د تیریدو وروسته، نه اوریدل کیږی.

۱۶۴۹ ماده:

هره نوعه موافقه چه د دی فصل د درج شوو حکمونو مخالفه وی باطله ده مگر داچه د بیمه شوی یا گتې اخیستونکی په گتیه وی.

دوه یم قسمت- د بیمې نوعې**لومړۍ مبحث - د ژوند بیمه****۱۶۵۰ ماده:**

کومی پیسی چه د بیمه کوونکی له خوا بیمه شوی یا گټی اخیستونکی دپاره د حادثی د واقع کېدو په وخت کښی یا د مودی د سرته رسیدو په صورت کښی د بیمی د عقد په قرار داد کښی ئی تعهد شوی، نو بیمه شوی یا گټه اخیستونکی د حادثی د واقع کېدو یا د مودی د سرته رسیدو سره یوځای بی له دی چه د رسیدلی ضرر ثابتول په نظر کښی ونیول شی، د هغی مستحق کیږی.

۱۶۵۱ ماده:

د بل چا په ژوند بیمه ترڅو چه هغه د بیمی د عقد د تړون څخه ترمخه په هغی لیکلی موافقه نه وی کړی باطله گڼل کیږی. که هغه بل چه ژوند یی بیمه کیږی د قانونی اهلیت لرونکی نه وی د عقد د صحت دپاره د هغه د قانونی ممثل لیکلی موافقه هر ورو ده.

۱۶۵۲ ماده:

(۱) که د ژوند بیمه شوی شخص انتحار وکی نو بیمه کوونکی د بیمی د پیسو په ورکولو مکلف نه دی، مگر سره ددی هم د بیمی د احتیاطی قیمت د معادل پیسو په ورکولو هغو اشخاصو ته مکلف دی چه حق د هغوی پوری تعلق نیسی، په هغه صورت کښی چه دانتحار سبب عقلی

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۸۹

مریضی وی، په داسی توگه چه مریض خپله اراده د لاسه ورکړی وی نو د بیمه کوونکی مکلفیت په پوره صورت پاتی کیږی.

(۲) که د بیمی د قرارداد په عقد کنبی شرط شوی وی چه که شخص سره ددی چه اراده او اختیار ولری او انتحار وکی نو بیمه به ورکول کیږی، دا شرط اعتبار نه لری، مگر داچه انتحار د عقد د نېټې څخه دوه کاله وروسته صورت موندلی وی.

۱۶۵۳ ماده:

که د بیمه شوی شخص څخه په غیر د بل چا ژوند بیمه شوی وی، او بیمه شوی عمداً د ذکر شوی شخص د مړینی سبب شی او یایی مړینه د هغه د تحریک په سبب صورت ومومی، بیمه کوونکی بری الذمه گنل کیږی. که د بیمه شوی له خوا یواځی د گتبی اخیستونکی په وژلو پیل شوی وی نو بیمه کوونکی حق لری چه بیمه شوی تبدیل کی که څه هم گتبه اخیستونکی بیمه شوی شخص قبول کی.

۱۶۵۴ ماده:

(۱) د ژوند په بیمی کنبی دا موافقه جواز لری چه د بیمی بیسی دی ټاکلو اشخاصو ته یا هغو اشخاصو ته چه د بیمه شوی له خوا وروسته ټاکل کیږی، ورکول شی.

(۲) که بیمه شوی د بیمی د عقد په قرار داد کنبی ذکر کی چه بیمه دی زما د نبځی، یا اولاد یا فروعو عام له دی چه زیریدلی او یا لائر اوسه نه دی زیریدلی په گتبه وی او یا دی زما د وارثانو په گتبه وی بی له دی چه د هغوی نومونه ذکر کی، نو بیمه د ټاکلو گتبه اخیستونکو په گتبه اعتبار لری، که بیمه د وارثانو په گتبه له دی چه د هغوی نومونه ذکر شی عقد

مدنی قانون / درېم ټوک ۱۹۰

شی، نو هر وارث د میراث د حصی په تناسب په هغی کنبی مستحق کیږی که څه هم د میراث څخه تیر شوی وی.

۱۶۵۵ ماده:

کوم بیمه شوی چه د مستمری قسطونو په ورکولو تعهد کړی وی، کولی شی هروخت چه وغواړی بیمه کوونکی ته د لیکلی خبرتیا په لیږلو سره د جاری مودی د تیریدو تر مخه هغه منحل کی، په دی صورت کنبی د پاتی قسطونو د ورکولو څخه بری الذمه کیږی.

۱۶۵۶ ماده:

(۱) په هغی عقدونو کنبی چه د ژوند د مودی د اوږدوالی دپاره بی بیمه شوی شخص د ژوند د دوام د شرط ایښودلو څخه د یوی ټاکلی مودی دپاره، منعقد شوی وی. همدارنگه په ټولو هغو عقدونو کنبی چه د بیمی د پیسو ورکول د یوی ټاکلی مودی د تیریدو وروسته شرط شوی وی، بیمه شوی کولی شی چه که ئی کم تر کمه د دری کلونو قسطونه ورکړی وی اصلی قرارداد د بیمی د پیسو په قیمت کنبی د تخفیف راوړلو په مقابل کنبی د ورکول شوی وجهی څخه په بل قرارداد تبدیل کی که څه هم د هغی په خلاف موافقه شوی وی، خو په دی شرط چه د بیمه شوی حادثی واقع کیدل محقق وی.

(۲) که د ژوند د بیمی عقد مؤقتی وی د تخفیف وړ نه دی.

۱۶۵۷ ماده:

(۱) که بیمه شوی کم تر کمه دری کاله قسطونه اداء کړی وی کولی شی چه بیمه تصفیه کی خو په دی شرط چه د بیمی شوی حادثی واقع کیدل محقق وی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۹۱

(۲) د ژوند مؤقتی بیمه د تصفیې وړ نه ده.

۱۶۵۸ ماده:

د تخفیف او تصفیې شرطونه د بیمې د عمومی شرطونو جزء ګڼل کیږي او لږمه ده چه د بیمې په قرار داد کښی شامل شی.

۱۶۵۹ ماده:

د چا په ګټه چه بیمه عقد کیږي که د هغه د عمر په باره کښی خطا او غلط اظهارات شوی وو نو د هغی په نسبت د بیمې عقد نه باطلیږي، مگر داچه د بیمه شوی شخص حقیقی عمر د هغی ټاکلی حدودو څخه چه د بیمې په تعرفی کښی تصریح شوی، زیات وی، په دی صورت کښی د کومو پیسو اداء کول چه لږم دی د حقیقی عمر په اساس سنجول کیږي.

دوه یم مبحث - د اور اخیستلو په ضد بیمه

۱۶۶۰ ماده:

بیمه کوونکی د اور د اخیستلو په ضد بیمه کښی مکلف دی، د اور څخه پیدا شوی ضررونه او هغه ضررونه چه د اور اخیستلو هرومرو نتیجه ګڼل کیږي تعویض کی، خصوصاً د هغه ضررونو چه د نجات د وسیلو په سبب د اور د اخیستلو یا د اور مخنیوی د پراختیا له امله د اور اخیستلو په وخت کښی بیمه شوو شیانو ته رسیږي، همدارنگه د اور اخیستلو په وخت کښی بیمه کوونکی د بیمه شوو شیانو د ضایع کیدو او پتیدو مسئول دی، مگر داچه پتیدل د غلا نتیجه ثابته شی. ددی مادی حکمونه په هغی حالت کښی تطبیقېږي چه د هغی په خلاف موافقه نه وی شوی.

مدنی قانون / دریم توک ۱۹۲

۱۶۶۱ ماده:

بیمه کوونکی د هغه تاوان په تعویض مکلف دی چه د اور اخیستلو په اثر رسیدلی دی، که څه هم اور د بیمه شوی شی څخه نه وی پیدا شوی.

۱۶۶۲ ماده:

بیمه کوونکی د بیمه شوی د هغی ضررونو چه د غیر عمدی قصور څخه پیدا شوی وی، همدارنگه د هغی ضررونو چه د آسمانی آفت څخه پیدا شوی وی، مسئول دی. خو که د بیمه شوی د عمدی فعل یا غش څخه بیمه شوو شيانو ته ضرر ورسیدلو نو بیمه کوونکی ئی مسئول نه دی، که څه هم د هغی په خلاف موافقه شوی وی.

۱۶۶۳ ماده:

که د ضررونو سبب داسی اشخاص وی چه بیمه شوی د هغوی مسئول وی، نو د هغوی قصور چه په هری نوعی وی، بیمه کوونکی ئی مسئول دی.

۱۶۶۴ ماده:

(۱) که بیمه شوی شی د حیازی گروهی، بیمه یی گروهی یا د نورعینی بیمو لاندی وی، دا حقوق د بیمی د عقد په اقتضاء هغی تعویض ته نقلیږی چه پور وړی د هغی مستحق دی.

(۲) که دا حقوق ثبت شی یا بیمه کوونکی ته ورڅخه خبرتیا ورکول شی، که څه هم په ثبت شوی لیک وی، بیمه کوونکی نه شی کولی کوم شی چه په ذمه ئی ثابت دی، بی د پور وړو د رضائیت څخه هغه بیمه شوی ته ورکی.

(۳) که بیمه شوی شیان د حجز لاندی راشی یا د ساتنی لاندی کښیښودل شی ترهغی وروسته چه د موضوع څخه بیمه کوونکی ته خبر ورکول شی،

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۹۳

نه شی کولی چه کوم شی د هغه په ذمی لازم شوی، هغه بیمه شوی ته ورکی.

پنځم باب د توثیق عقدونه

۱۶۶۵ ماده:

توثیق د داسی عقدونو څخه عبارت دی چه یو دین ټینګوی، او د کفالی، حوالی او گروهی څخه عبارت دی.

لومړی فصل کفالت

لومړی قسمت- د کفالی رکنونه

۱۶۶۶ ماده:

کفالت د اصیل د ذمی سره د کفیل د ذمی د ضم کیدو څخه عبارت دی، دنفس، پور یا د عین په غوښتنه کی.

۱۶۶۷ ماده:

ترڅو چه کفالت د غوښتونکی یا د هغه د نائب که څه هم فضولی وی دقبلولو سره یوځای نه وی، یواځی د کفیل په ایجاب صحت نه لری.

مدنی قانون / درېم ټوک ۱۹۴

۱۶۶۸ ماده:

د داسې رنځور کفالت چه د مرگ په رنځ پروت وی او مال یی په پور غرق وی، صحیح نه دی. که پور د هغه ټول مال ته شامل نه وی او که کفالت د پور د ادا کولو وروسته په پاتې درېیمه برخه کښی صورت ونیسی، کفالت صحیح دی، که کفالت د پاتې درېیمې حصی څخه په زیات مال کښی وه نو یواځی د درېیمې حصی په اندازی صحت لری.

۱۶۶۹ ماده:

د کفالت د صحت دپاره شرط ده چه د کفالت موضوع عام له دی چه پور، عین یا نفس وی معلومه وی او پراصیل لازمه وی، او د کفیل له خوا د هغی تسلیمول ممکن وی.

۱۶۷۰ ماده:

د داسی عین کفالت چه په اصیل باندي پخپله ددی عین څخه بل عین لږم وی صحیح دی، او هغه د داسی عین څخه عبارت دی چه که هلاک شی نو که قیمتی وی د هغی قیمت او که مثلی وی مثل ئی لازمیری.

۱۶۷۱ ماده:

د داسی عین کفالت چه په اصیل باندي پخپله د عین څخه بل عین نه وی لازم صحت نه لری او هغه د داسی عین څخه عبارت دی چه که موجود وی تسلیمول ئی لږم دی او که هلاک شونو قیمت یا مثل ئی نه لازمیری.

۱۶۷۲ ماده:

کفالت په مؤجل یا معجل صورت یا دمناسب شرط پوری معلق، جواز لری.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۹۵

۱۶۷۳ ماده:

په امانتونو کفالت لکه ودیعت، د مضاربت مال، شرکت، عاریت او د اجاری اخیستونکی سره اجاره شوی مال صحت نه لری، مگر داچه کفالت د مالونو د عین د ضمان د قصور په سبب شوی وی.

۱۶۷۴ ماده:

په مال کفالت عام له دی چه معلوم وی او که مجهول صحیح دی. همدارنگه کفالت دصحیح او ثابت پور څخه چه د پور وړی په ذمی وی، صحیح دی.

۱۶۷۵ ماده:

ترڅو چه د اصیل التزام صحیح نه وی، کفالت صحیح نه دی.

۱۶۷۶ ماده:

د ناصحیح پور څخه کفالت صحیح نه دی، مگر داچه پور دبنسځی ټاکلی نفقه وی په رضائیت یا د محکمی په حکم ټاکل شوی وی.

۱۶۷۷ ماده:

که چیرته دوه یا زیات شریکان پرچا پور ولری نو دشریک پور څخه دیوه شریک کفالت دبل شریک دحصی څخه جواز نه لری.

۱۶۷۸ ماده:

د وکیل کفالت د هغه څه په ثمن چه په اخیستونکی ئی خرڅ کړی، د وصی کفالت د هغه څه په ثمن چه صغیر د مال څخه ئی خرڅ کړی او د ناظر کفالت دهغه څه په ثمن چه د وقف د مال څخه یی خرڅ کړی، صحیح نه دی.

۱۹۶ ..... مدنی قانون / دریم توک

۱۶۷۹ ماده:

د کفالت د ثابتولو دپاره لیکلی شکل هر ورو دی که څه هم د اصلی التزام ثبوت په شهادت رواوی.

۱۶۸۰ ماده:

که پور وړی د کفیل په ورکولو ملزم شی، مکلف دی چه د توان خاوند د کفیل په حیث ورکی، پور وړی کولی شی چه د کفیل پر ځای کافی عینی تأمینونه د پور ورکوونکی په اختیار کښی کښیږدی.

۱۶۸۱ ماده:

که چا د اهلیت د نقصان لرونکی د تعهد کفالت کړی وی او کفالت د اهلیت د نقص په سبب عقد شوی وی، که د اصلی پور وړی د خوا تعهد تنفیذ نه شو نو کفیل د تعهد په تنفیذ مکلف دی.

۱۶۸۲ ماده:

کفالت د هغی اندازی څخه چه د پور ورکوونکی د استحقاق څخه پر پور وړی زیات وی او په داسی شرط سره چه د پور وړی د شرطونو څخه سخت وی، جواز نه لری، مگر په کمی اندازی او آسان شرط جواز لری.

۱۶۸۳ ماده:

کفالت د پور ملحقاتو، د لومړنی غوښتنی مصرفونو، او هغی مصرفونو ته د کفیل د غوښتنی وروسته پیدا کیږی، شامل دی. مگر داچه موافقه د هغی په خلاف شوی وی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۹۷

دوه یم قسمت- د نفس کفالت

۱۶۸۴ ماده:

د نفس د کفالت موضوع دهغه چا حاضرول تشکیلوی چه د هغه خخه کفالت شوی دی. که د هغه تسلیمول په ټاکلی وخت کښی شرط شوی وی نو کفیل مکلف دی د چا دپاره چه د هغه دکفالت شوی ورته یی د غوښتنی په صورت کښی په ټاکلی وخت کښی حاضر کی. نو که یی په ټاکلی وخت کښی حاضر کړی، کفیل د کفالت خخه بری الذمه کیږی، د هغی په غیر محکمه کولی شی چه کفیل په تهدیدوونکی نقدی جزأ محکوم کی، مگر داچه د کفالت کړه شوی د حاضرولو عجز ثابت شی.

۱۶۸۵ ماده:

که کفالت کړه شوی په یوه معلوم ځای کښی غایب وی او د چا دپاره چه کفالت شوی هغه ئی حاضرول وغواړی، کفیل د هغه په حاضرولو مکلف کیږی. په دی صورت کښی د چا دپاره چه کفالت شوی کولی شی چه کوم وخت کفیل د هغه دحاضرولو دپاره سفر کوی دهغه دتوثیق دپاره بل وکیل واخلي. که کفالت کړه شوی غایب وی او کفیل ثابته کی چه ځای ئی نامعلوم دی، نو کفیل د کفالت کړه شوی په حاضرولو نه مکلف کیږی.

۱۶۸۶ ماده:

کفیل په نفس، که کفالت کړه شوی تسلیم کی یا د کفالت د موضوع پور اداء کی بری الذمه کیږی.

۱۹۸ ..... مدنی قانون / درپیم توک

۱۶۸۷ ماده:

کفیل د کفالت کره شوی په مړینه بری الذمه کیږی مگر د پور ورکوونکی په مړینه چه ورته کفالت شوی کفیل نه بری الذمه کیږی د هغه وارشان کولی شی چه کفالت کره شوی د حاضرولو غوښتنه وکی.

درپیم قسمت- د کفالت آثار

لومړی مبحث - د پور ورکوونکی او کفیل ترمنځ د پور آثار

۱۶۸۸ ماده:

پور ورکوونکی کولی شی په هغی صورت کښی چه پور معجل وی د هغی غوښتنه د کفیل څخه فوراً او که مؤجل وه نو د تأجیل د مودی د پوره کیدو سره سم د کفیل څخه د هغی غوښتنه وکی. که پور د شرط پوری یا د راتلونکی وخت پوری موکول وه نو د شرط د تحقق یا د ټاکلی مودی د رسیدو ترمنځه د کفیل څخه د هغی غوښتنه نه شی کولی.

۱۶۸۹ ماده:

د شرط د تحقق سره د صفت او قید تحقق هم لازم دی.

۱۶۹۰ ماده:

که خو نفره د یوه پور کفیلان شی، او هر یوه په ځانگړی ډول د ټول پور کفالت په پرله پسې عقدونو کږی وی، د هر یو څخه د ټول پور غوښتنه کیدای شی، که پور د یوه له خوا ورکول شی نور بری الذمه کیږی، که یو د بل د ټول پور په اداء کولو کښی کفیل وه، نو چا چه پور اداء کړی هغه کولی شی چه په نورو د هغوی دپور په اندازی رجوع وکی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۱۹۹

۱۶۹۱ ماده:

که خو نفرو د یوه پور په ډله ایزه توگه په یوه عقد کښی کفالت کړی وی د هریوه څخه د اصیل د پور څخه د هغه د حصی په اندازی غوښتنه کیدای شی. که هریوه په جلا ډول د ټول هغه پور چه د بل په ذمه دی کفالت کړی وه نو پور ورکوونکی کولی شی چه د هریو څخه په جلا ډول د ټول پور غوښتنه وکی.

۱۶۹۲ ماده:

که پور په اصیل باندی مؤجل وه، او بل څوک د هغی څخه کفالت وکی، نو د کفیل په باره کښی هم مؤجل گڼل کیږی.

۱۶۹۳ ماده:

که څوک د معجل پور څخه په مؤجل صورت کفالت وکی نو دا تأجیل د اصیل په باره کښی هم اعتبار لری مگر داچه کفیل د تأجیل موده یواځی د ځان دپاره تخصیص کړی وی یا داچه پور ورکوونکی د کفالت په وخت کښی مهلت یواځی د کفیل په باره کښی شرط کړی وی، نو په دی دوه وروستنیو حالونو کښی، تأجیل د اصیل په باره کښی اعتبار نه لری.

۱۶۹۴ ماده:

که پور ورکوونکی چه پخپله پوروری دی اصیل ته مهلت ورکی نو دامهلت د کفیل او د کفیل د کفیل په باره کښی هم اعتبار لری. که لومړنی کفیل ته پور تأجیل شی، د دوه یم کفیل په باره کښی تأجیل اعتبار لری او د اصیل په باره کښی اعتبار نه لری.

مدنی قانون / دریم توک ۲۰۰

۱۶۹۵ ماده:

مؤجل پور د کفیل په مړینه یواځی د هغه په باره کښی د مړینی د نېټې څخه د اداء کولو وړ دی، پور ورکوونکی کولی شی چه پور د هغه د متروکی څخه واخلی. که پور ورکوونکی ته د هغه پور د مړی د وارثانو له خوا ورکول شی، نو وارثان نه شی کولی چه د مودی د رسیدو ترمخه اصیل ته رجوع وکړی.

۱۶۹۶ ماده:

که مبیعه په استحقاق ویوره شی نو کفیل د کفالت کړه شوی ثمن څخه بری الذمه کیږی.

۱۶۹۷ ماده:

که پور ورکوونکی د پور په بدل کښی د بل شی اخیستل قبول کی، کفیل بری الذمه گڼل کیږی، که څه هم هغه شی په استحقاق ویور شی.

۱۶۹۸ ماده:

که کفیل هغه څه چه ئی کفیل شوی دی د خپل مال څخه ادا کی نو کوم شی چه بی ادا کړی کولی شی چه په هغی اصیل ته رجوع وکی خو په دی شرط چه کفالت د اصیل په امر صورت موندلی وی او کفیل د هغه اشخاصو د جملی څخه وی چه اقرار ئی پخپل ځان معتبر گڼل کیږی.

۱۶۹۹ ماده:

کفیل د هغی تأمیناتو په حدودو کښی چه د پور د تضمیناتو دپاره تخصیص شوی او د پور ورکوونکی د خطا په اساس ضایع شوی وی،

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۲۰۱

بری الذمه گڼل کیږي. که څه هم ذکر شوی تأمینات د کفالت یا د قانون د حکم څخه وروسته ټاکل شوی وی.

۱۷۰۰ ماده:

کفیل نه شی کولی پخوا له دی چه کفالت کړه شوی پور، پور ورکوونکی ته ورکړه شی، د اصیل څخه د هغی غوښتنه وکي.

۱۷۰۱ ماده:

که پورورپی مفلس شی، پور ورکوونکی مکلف دی چه پور د ثابتولو دپاره په افلاس خط کښی ښکاره کي، او که دا کار، ونه کي نو په کفیل باندی دهغه درجوع حق کفیل ته د رسیدلی ضرر په حدودو کښی چه د پور ورکوونکی د اهمال په سبب رسیدلی ساقطیږي.

۱۷۰۲ ماده:

که کفالت کړه شوی مال د اصیل یا کفیل له خوا اداء شو نو د دواړو د براءت موجب کیږي.

۱۷۰۳ ماده:

که پورورکوونکی پورورپی ته ابراء وکړه نو د کفیل د ذمی د براءت موجب کیږي. خو د کفیل براءت د اصیل د براءت موجب نه دی نو که پور ورکوونکی اصیل ته براءت ورکي، اصیل نه بری الذمه کیږي.

۱۷۰۴ ماده:

که هغه پور ورکوونکی چه د پور کفالت ئی شوی مړ شی او پورورپی د هغه یواځنی وارث وی، کفیل بری الذمه گڼل کیږي. که پور ورکوونکی د

۲۰۲ ..... مدنی قانون / دریم ټوک

پورورپی په غیر بل وارث هم ولری نو کفیل یواځی د پورورپی د حصی څخه بری الذمه کیږی نه د نورو وارثانو د حصو څخه.

۱۷۰۵ ماده:

(۱) کوم وخت چه پور ورکوونکی د کفیل څخه پور اخلی نومکلف دی ټول هغه سندونه چه پورورپی ته په رجوع کولو کښی د حق د استعمال دپاره لازم دی، کفیل ته تسلیم کی.

(۲) که پور منقول تضمینونه د گروی یا بندولو په توگه ولری، پور اخیستونکی مکلف دی چه هغه کفیل ته تسلیم کی.

(۳) که پور عقاری تأمینات ولری، پور ورکوونکی مکلف دی د کفیل په مصرف د ذکر شوو تأمیناتو د نقلولو چاروته اقدام وکړی، کفیل به د نقلولو مصرفونه د پورورپی څخه غواړی.

۱۷۰۶ ماده:

(۱) پورورپی نه شی کولی چه یواځی کفیل ته رجوع وکی، مگر پورورپی ته د رجوع کولو وروسته.

(۲) د کفیل د مال څخه د پور ورکوونکی د پور اخیستل جواز نه لری، مگر داچه د پور د یوی برخی د اداء کولو وروسته پورورپی ته مال پاتی نه شی، په هغه صورت کښی چه د کفیل څخه د پور غوښتنه کیږی، مکلف دی چه په دی حق استناد وکی.

۱۷۰۷ ماده:

که پور د داسی عینی تأمیناتو لرونکی وه چه د قانون یا د موافقی سره سم د پور د تضمین دپاره تخصیص شوی وه او کفالت ددی تضمین څخه وروسته او یا ورسره یوځای شوی وه، د تأمین دپاره د تخصیص شوو

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۲۰۳

تأمیناتو د مالونو څخه د حاصلولو ترمخه د کفیل د مالونو څخه د پور تحصیل جواز نه لری.

۱۷۰۸ ماده:

متضامن کفیل نه شی کولی چه د مال څخه د پوروړی د تجرید غوښتنه وکی مگر حق لری چه په هغه څه استناد وکی چه غیر متضامن کفیل د پور په باره کښی په هغی استناد کوی.

۱۷۰۹ ماده:

که کفیلان پخپلو مینځو کښی سره متضامن وه، نو که کوم یو د نېټې د رسیدو په وخت کښی پور ادا کی، کولی شی چه د نورو په پور کښی د هغوی د حصو په اندازی او د مفلس کفیل د حصی هم د هغوی د حصو په اندازی رجوع وکی.

دوه یم مبحث - د پوروړی او کفیل ترمخ د کفالت آثار

۱۷۱۰ ماده:

که کفیل، کفالت کره شوی مال د خپل مال څخه اداء کی، کولی شی هغه څه چه ئی اداء کړی دی د پوروړی څخه یی غوښتنه وکی، په دی صورت کښی کفیل په ټولو حقوقو کښی د پور ورکوونکی قابم مقام گرځی.

۱۷۱۱ ماده:

که کفالت شوی پور مؤجل وه او کفیل هغه په معجل صورت پور ورکوونکی ته ورکړو، نو نه شی کولی چه دمودی درسیدو ترمخه د پوروړی څخه د هغی غوښتنه وکی.

مدنی قانون / درېم ټوک ۲۰۴

۱۷۱۲ ماده:

که پور وړې مړ شو نو مؤجل پور په معجل صورت ادا کيږي مگر داچه موافقه بل رنگه شوی وی. پور ورکوونکی کولی شی چه خپل پور د پور وړې د متروکی څخه واخلی نه د کفیل څخه.

۱۷۱۳ ماده:

که پور په کفالی یا گروي ټینگ شوی وی بیا پور وړې مفلس شی او مړ شی نو پورئ د ذمی څخه نه ساقطیږي.

۱۷۱۴ ماده:

کفیل مکلف دی د پور ادا کولو تر مخه د موضوع څخه پور وړې ته خبرتیا ورکي، د هغی په غیر په پور وړې د هغه د رجوع حق ساقطیږي، خو په دی شرط چه پور وړې پور ادا کړی وی یا د استحقاق په وخت کبسی د هغه سره داسی سببونه موجود وی چه دپور په باطلیدو یا تیریدو حکم کوی.

۱۷۱۵ ماده:

که په یوه پور کبسی شو متضامن پور وړې موجود وی، کوم کفیل چه د ټولو څخه ضمانت کړی وی، کولی شی کومه اندازه پور ئی چه اداء کړی وی دهغی ټول غوښتنه د هر یوه څخه وکي.

دوه یم فصل حواله

لومړی قسمت- د پور حواله

لومړی مبحث - عمومي حکمونه

۱۷۱۶ ماده:

د پور حواله عبارت ده د حوالی ورکوونکي د ذمی څخه د پور نقلیدل د حوالی ورکړ شوی ذمی ته او د هغه څخه د پور غوښتنه.

۱۷۱۷ ماده:

حواله به یا مطلقه وی او یا مقیده.

۱۷۱۸ ماده:

مطلقه حواله هغه ده چه پور وړی خپل پور ورکوونکي ته بل چا باندی د داسی پور غیر مقیده حواله ورکي چه حواله ورکوونکي ئی د حواله کړه شوی په ذمی د هغه د پور له درکه لری یا ئی د داسی پور له درکه د هغه په ذمی لری چه ودیعت یا غضب شوی مال وی یا په داسی توگه وی چه حواله ورکوونکي او حواله شوی یو په بل هېڅ نوعه حقوق نه لری.

۱۷۱۹ ماده:

مقیده حواله هغه ده چه پور وړی خپل پور ورکوونکي ته د هغه پور د اخیستلو دپاره چه په حواله ورکړی شوی شخص باندی یی لری په داسی قید حواله ورکي چه حواله ورکړ شوی شخص دهغه پور له درکه چه په

۲۰۶ ..... مدنی قانون / درپیم توک

حواله ورکړ شوی ئی لری یا د هغه درکه چه ورسره یی په ودیعت لری یا ئی د غصب شوی مال له درکه اداء کی.

دوه یم مبحث - د حوالی د صحت شرطونه

۱۷۲۰ ماده:

د حوالی ورکوونکی، حوالی اخیستونکی او د حوالی ورکړ شوی شخص رضائیت د حوالی د صحت شرط دی، که حواله ورکړ شوی، حواله قبوله نه کی، نو پور د هغه ذمی ته نه نقلیږی، مگر داچه پور د بنسختی نفقی له درکه وی چه میړه د قاضی په امر د هغی په ورکولو مکلف شوی وی، په دی صورت کسبې بنسخته کولی شی بی د حوالی ورکړ شوی شخص د رضائیت څخه چه د هغی میړه دی د پور حواله ورکی او میړه مکلف کیږی چه پور حوالی اخیستونکی ته ورکی.

۱۷۲۱ ماده:

کومه حواله چه د حوالی ورکوونکی او حواله شوی ترمنځ صورت مومی د حوالی اخیستونکی د قبلولو پوری موقوفه ده.

۱۷۲۲ ماده:

(۱) د حوالی اخیستونکی څخه د حوالی ورکوونکی پور وړتیا د حوالی د صحت شرط گنل کیږی.

(۲) د حوالی ورکوونکی څخه د حوالی ورکړ شوی پور وړتیا شرط نه ده. هروخت چه حواله ورکړ شوی، حواله قبوله کی، حواله صحیح ده، حواله اخیستونکی د پور په ورکولو مکلف دی. که څه هم حواله ورکړ شوی د حوالی ورکوونکی پور وړی نه وی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۲۰۷

درېیم مبحث - هغه پورونه چه حواله ورباندی جواز لری

۱۷۲۳ ماده:

کوم پور چه کفالت په کښی صحیح دی په هغی کښی حواله هم صحیح ده، خو په دی شرط چه معلومه وی، په مجهول پور حواله صحیح نه ده.

۱۷۲۴ ماده:

لکه چه حواله په هغی پورونو چه په ذمی باندی اصالتاً مرتب وی صحیح ده همدارنگه د هغی پورونو حواله چه په ذمی باندی د کفالی یا حوالی په صورت مرتب کیږی هم صحیح ده.

۱۷۲۵ ماده:

د وقف مستحق کولی شی چه خپل پور ورکونکی ته د وقف څخه د خپل استحقاق پوری مقیده حواله د وقف په ناظر باندی ورکی، خو په دی شرط چه وقف د ناظر په تصرف کښی وی او حواله قبوله کی، که د وقف حاصل د ناظر په تصرف کښی نه وی نو په استحقاق حواله صحیح نه ده.

۱۷۲۶ ماده:

د صغیر پلار او وصی کولی شی د صغیر د پور حواله په بل چا قبوله کی، خو په دی شرط چه په هغی کښی د صغیر خیر وی. مثلاً حواله ورکړی شوی د حوالی ورکونکی څخه ډیر شتمن وی. که دواړه په شتمنی کښی مساوی او یا سره نږدی وه نو په بل چا باندی حواله ورکول صحیح نه ده.

څلورم مبحث - د حوالی حکمونه**۱۷۲۷ ماده:**

که حواله اخیستونکی حواله قبوله کی او حواله ورکړ شوی ورباندی راضی شی، نو حواله ورکوونکی او د هغه کفیل که چیرته کفیل ولری د پور او د پور د غوښتنی څخه بری الذمه گڼل کیږی او په عین حال کښی د حوالی اخیستونکی غوښتنه د حوالی ورکړ شوی څخه ثابتیږی. د حوالی ورکوونکی او د هغه د کفیل برائت د حوالی اخیستونکی د حق د سلامتیا پوری مقیده گڼل کیږی.

۱۷۲۸ ماده:

حواله د حوالی ورکوونکی د نه برائت په شرط کفالت گڼل کیږی، که په حوالی ورکوونکی ضمان شرط شی، یا حوالی اخیستونکی دپاره خیار کښیښودل شی، شرط صحیح دی او حواله اخیستونکی کولی شی چه پور د حوالی ورکوونکی څخه یا د حوالی ورکړه شوی څخه وغواړی.

۱۷۲۹ ماده:

په مطلق حوالی کښی د حوالی ورکوونکی غوښتنه د حوالی ورکړه شوی څخه نه قطع کیږی، د حوالی وروسته ترڅو چه حواله ورکړه شوی حوالی اخیستونکی ته پور نه وی ورکړی، کولی شی چه د هغه څخه د پور غوښتنه وکی. که یی پور ادا کړی وه نو په کومی اندازی چه یی ادا کړی وی په همغی اندازی ئی د ذمی څخه ساقطیږی. که حواله ورکړه شوی د حوالی ورکوونکی پورورپی نه وه او د هغه په امرئی د هغه له خوا پور ادا که د هغی د مثل په اندازی به په هغه رجوع کوی، او که یی بی د هغه د امر څخه پور ادا کړی وه، تبرع کوونکی گڼل کیږی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۲۰۹

۱۷۳۰ ماده:

په مقیدی حوالی کښی د حوالی ورکړه شوی څخه د پور د غوښتنی په باره کښی د حوالی ورکوونکی حق قطع کیږی، او حواله ورکړه شوی نه شی کولی چه پور حوالی ورکوونکی ته ورکی. د مخالفت په صورت کښی، حوالی اخیستونکی ته مسئول دی. نو حواله اخیستونکی کولی شی د هغی په باره کښی حوالی ورکوونکی ته رجوع وکی.

۱۷۳۱ ماده:

پور په حواله ورکړ شوی پوری په همغی صفت تعلق نیسی چه د حوالی ورکوونکی پوری ئی لرلو. که په حوالی ورکوونکی پور په معجل صورت وه نو حواله ورکړ شوی باید چه هغه په معجل صورت ادا کی. که پور مؤجل وه نو حواله کړه شوی د هغی په ادا کولو تر هغی نه مکلف کیږی ترڅو چه د ادا کولو نېټه نه وی رارسیدلی.

۱۷۳۲ ماده:

که حواله مؤجله وه د حوالی ورکوونکی مړینه د اداء کولو په نېټی کښی تاثیر نه لری، که حواله ورکړه شوی مړ شو نو پور معجل کیږی او د متروکی څخه یی ادا کیږی، خو په دی شرط چه متروکه د پور د ادا کولو دپاره کافی وی، که متروکی کفایت نه کولو نو ټول پور یا پاتی اندازه یی د هغی د مودی د پوره کیدو وروسته د حوالی ورکوونکی څخه غوښتل کیږی.

۱۷۳۳ ماده:

که حواله مبهمه وی او د پور تأجیل یا تعجیل په کښی نه وی تصریح شوی، حواله ورکړه شوی ته په مؤجل صورت اعتبار لری، په هغی صورت کښی چه تعجیل ثابت کړی شو سمدستی په ادا کولو مکلف کیږی. او که

۲۱۰ ..... مدنی قانون / درېم ټوک

تأجيل ثابت کړې شو نو چه د ادا کولو وخت را ورسيدلو په ورکولو يی مکلف کيږی.

۱۷۳۴ ماده:

که گروي ورکوونکی، گروي اخیستونکی ته د پور په اخیستلو، یا اخیستونکی، خرڅوونکی ته د ثمن په اخیستلو په بل چا حواله ورکی نو دا حواله د گروي اخیستونکی د گروي د حبسولو په باره کښی او د خرڅوونکی حق د مبیعی د حبسولو په باره کښی نه ساقطوی، مگر داچه درېیم شخص پور او ثمن ادا کړی وی.

۱۷۳۵ ماده:

که گروي اخیستونکی خپل پور ورکوونکی ته په گروي ورکوونکی حواله ورکی، د هغه حق د گروي په حبسولو کښی ساقطیږی، که خرڅوونکی خپل پور ورکوونکی ته په اخیستونکی د ثمن د اخیستلو دپاره حواله ورکی د هغه حق د عین مبیعی په حبسولو کښی ساقطیږی.

۱۷۳۶ ماده:

که پور وړی خپل پور ورکوونکی ته په بل چا په دی شرط حواله ورکی چه حواله کړه شوی دی د حوالی ورکوونکی د ملکیت عین چه ورسره دی خرڅ کی او د هغی د ثمن څخه دی د حوالی اخیستونکی پور ادا کی نو حواله د حوالی ورکړه شوي د قبلیدو وروسته صحت لري، هغه مکلف دي چه ذکر شوی عین خرڅ کی او د ثمن څخه یې پور ادا کی. حواله ورکړه شوی د خپل پور په باره کې حوالی ورکوونکی ته رجوع نشي کولی، مگر داچه په حوالی کې د حوالی اخیستونکی دپاره خیار شرط شوی وي یا دا چه د حوالی کړه شوی مال د هلاکیدو په سبب حواله فسخ شي.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۲۱۱

ماده: ۱۷۳۷

د حواله کړه شوي څخه د پور د ادا کیدلو متعذره کیدل یا د هغه په افلاس حکم د حوالې د باطلیدلو نه موجب کیږي.

ماده: ۱۷۳۸

د حوالې ورکړه شوی غیابت که څه هم په دایمي ډول وي د حوالې اخیستونکي په حوالې ورکوونکی د رجوع کولو باعث نه گرځي، مگر دا چه د غایب مړینه ثابته شي.

ماده: ۱۷۳۹

کوم پور چه په حوالې مقید شوی وي ساقط شي او د هغې څخه د حوالې کړه شوي د ذمې براءت د حوالې څخه تر مخه د یو کار په موجب ظاهره شي، حواله باطلیږي او حواله اخیستونکی به په حوالې ورکوونکی رجوع کوي.

ماده: ۱۷۴۰

کوم مال چه حواله کړه شوی او د حوالې څخه وروسته د یوی عارضی په اثر هلاک شي او د حواله کړه شوی د ذمې براءت د هغی څخه ثابت نه شی نو حواله نه باطلیږي.

ماده: ۱۷۴۱

(۱) که پور وړی خپل پور ورکوونکی ته په ودیعت اخیستونکی باندی د ودیعی په عین مقیده حواله ورکی او ودیعه پخوا له دی چه حوالی اخیستونکی ته تسلیم کړی شی بی د ودیعت اخیستونکی د تیری څخه

۲۱۲ ..... مدنی قانون / درېم ټوک

هلاکه شی، نو ودیعت اخیستونکی بری الذمه او حواله باطله گڼل کیږی. حواله اخیستونکی کولی شی چه په حوالی ورکوونکی رجوع وکی. (۲) که ودیعه د ودیعت اخیستونکی د قصور او تیری په اثر هلاکه شوی وی، حواله نه باطلیږی که عین قیمتی وی ودیعت اخیستونکی د هغی په قیمت او که مثلی وی د هغی د مثل په ادا کولو، حوالی اخیستونکی ته ضامن کیږی.

۱۷۴۲ ماده:

که ودیعه چه د بل چا دپاره د حوالی محل دی په استحقاق ویورله شوه لکه چه حواله په هلاکیدو باطلیږی همدارنگه دا هم باطلیږی. حواله اخیستونکی کولی شی چه په حوالی ورکوونکی رجوع وکی.

۱۷۴۳ ماده:

(۱) که پوروری خپل پور ورکوونکی ته په حواله کړه شوی باندی د پور د ادا کولو دپاره د هغی غضب کړه شوی مال په عین باندی مقیده حواله ورکی چه د هغه سره دی او عین پخواله دی چه حوالی اخیستونکی ته ورکول شی د حواله کړه شوی غضبونکی سره هلاک شی، حواله نه باطلیږی او حواله ورکړه شوی هم نه بری الذمه کیږی، نو حوالی اخیستونکی ته د هغی د مثل یا قیمت ضامن کیږی.

(۲) که د غضب کړه شوی شی عین بل څوک په استحقاق ویسی، حواله باطلیږی او حواله اخیستونکی به د خپل حق د اخیستلو دپاره په حوالی ورکوونکی رجوع کوی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۲۱۳

ماده: ۱۷۴۴

هغه مبیعه چه په ثمن یی حواله ورکړه شوی که په استحقاق ویوپه شی نو په هغی صورت کښی چه ثمن یی ورکړی وی نو کولی شی چه په حوالی ورکوونکی یا په حوالی اخیستونکی په هریوه چه یی زړه وغواړی رجوع وکی.

ماده: ۱۷۴۵

(۱) که حواله ورکوونکی پخواله دی چه حواله اخیستونکی د حوالی ورکړه شوی څخه ټول پور واخلی، د پورور ټوب په حالت کښی مړ شی. نو کوم شی چی حوالی اخیستونکی د حوالی ورکوونکی په ژوند کښی د حوالی ورکړه شوی څخه قبض کړی د هغه دی، او کوم شی چه یی نه دی قبض کړی نو حواله اخیستونکی سره به په هغی کښی د حوالی ورکوونکی د نورو پور ورکوونکو په شان معامله کیږی.

(۲) په هغه صورت کښی چه پور د حوالی ورکوونکی د پور ورکوونکی ترمنځ وویشل شی، حواله اخیستونکی د هغی حصو په باره کښی چه نورو پور ورکوونکو اخیستی په حوالی ورکړه شوی رجوع نه شی کولی.

ماده: ۱۷۴۶

که حواله ورکوونکی پخواله دی چه حواله اخیستونکی خپل پور د حوالی ورکړه شوی څخه واخلی، مړ شی او د هغه څخه وارثان پاتی وی، د حوالی ورکوونکی وارثان کولی شی چه پور وغواړی او دمتروکی سره ئی یوځای کی، نو په دی صورت کښی په حواله اخیستونکی دمتروکی څخه خپل پور اخلی.

۲۱۴ ..... مدنی قانون / درپیم توک

۱۷۴۷ ماده:

که حواله ورکړه شوی د پور وړتوب په حالت کېنې مړ شی د هغه متروکه د پور ورکوونکو او حوالی اخیستونکی ترمنځ د هغوی د حصو په اندازی ویشله کیږی نو که د ویشلو وروسته د حوالی اخیستونکی حق پاتی شو، د هغی غوښتنه به د حوالی ورکوونکی څخه کوی.

۱۷۴۸ ماده:

که حواله اخیستونکی مړ شی او حواله کړه شوی د هغه وارث وی نو کوم پورچه حواله ورکوونکی یی پرحواله کړه شوی لری باطلیږی که څه هم حواله اخیستونکی خپل مال حواله کړه شوی ته هبه کی.

پنځم مبحث - د حوالی ورکړه شوي د ذمی برائت

۱۷۴۹ ماده:

که حواله ورکړه شوی پور ادا کی او یائی په بل چا حواله کی او د بل چا له خوا دا حواله قبوله شی، بری الذمه کیږی.

۱۷۵۰ ماده:

که حواله اخیستونکی، حواله ورکړه شوی ته ابراً وکی پور ساقطیږی او حواله ورکړه شوی بری الذمه کیږی.

۱۷۵۱ ماده:

که حواله اخیستونکی پور حواله ورکړه شوی ته هبه کی او هغه هبه قبوله کی نو د پور مالک گنیل کیږی. په دی صورت کېنې که حواله ورکړه شوی د حوالی ورکوونکی پور وړی وی نو پور دمجرائی په اساس ساقطیږی، او

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۲۱۵

که پور وړې نه یی ، نو هغه او د هغه وارشان کولی شی چه د حوالی ورکوونکی څخه د هغی غوښتنه وکی.

۱۷۵۲ ماده:

په مقیدی حوالی کښی د حوالی اخیستونکی له خوا حوالی ورکوونکی ته ابراً او هبه صحت نه لری.

دوه یم قسمت- د حق حواله

۱۷۵۳ ماده:

که پور ورکوونکی د بل چا سره موافقه وکی چه زما د پور حواله چه په پور وړې یی لرم قبوله که، نو که حوالی اخیستونکی، حواله قبول کړه، بی له دی چه حواله کړه شوی پری موافقه وکی دا حواله صحیح ده. مگر دا چه د پور ورکوونکی او پور وړې ترمنځ موافقه بل رنگه شوی وی یا دا چه د قانون حکم په بل ډول وی.

۱۷۵۴ ماده:

د حق حواله بی د پور وړې درضائیت څخه صحت لری.

۱۷۵۵ ماده:

د حق حواله د هغی اندازی څخه دباندی چه د حجز قابلیت لری، صحیح نه ده.

۱۷۵۶ ماده:

د حق حواله د حواله کړه شوی په مقابل کښی غیر نافذه نه گڼل کیږی، مگر دا چه حواله ورکړه شوی پور وړې هغه قبوله کی یاورته خبر ورکول

۲۱۶ ..... مدنی قانون / درپیم توک

شوی وی او دهغی نفاذ دبل چا په مقابل کښی د حوالی ورکړه شوی پور وړی د قبولولو په اثر د دی مستلزمه وی چه دا قبولی دی ثابته نېټه ولری.

۱۷۵۷ ماده:

د حواله شوی حق سره د هغی تضمینات هم نقلیږی.

۱۷۵۸ ماده:

حواله اخیستونکی پور ورکوونکی کولی شی دحوالی د اعلامولو یا د هغی د قبولولو تر مخه داسی عملی اجراتو ته اقدام وکی چه د هغی په وسیلی د هغی حق ساتنه وکی چه ورته نقل شوی دی.

۱۷۵۹ ماده:

که د حق حواله د عوض په مقابل کښی وی، حواله ورکوونکی د حوالی په وخت کښی د هغی حق په وجود چه پری حواله ورکړه شوی، ضامن دی، مگر دا چه د هغی په خلاف موافقه شوی وی.

۱۷۶۰ ماده:

که د حق حواله د عوض په مقابل کښی نه وی، نو حواله ورکوونکی ضامن نه گڼل کیږی.

۱۷۶۱ ماده:

که حواله ورکوونکی د پور وړی شتمنی تضمین کړی وی، نو ضمان د حوالی د وخت منعقیدو ته راجع کیږی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۲۱۷

۱۷۶۲ ماده:

که حواله اخیستونکی په حوالی ورکونکی د ضمان رجوع وکی نو حواله ورکونکی د هغه څه په ردولو چه ئی اخیستی د مصرفونو سره مکلف دی.

۱۷۶۳ ماده:

حواله ورکونکی د خپل تیری کولو ضامن دی که څه هم حواله بی عوضه وی یا د ضمان نشتوالی شرط شوی وی.

۱۷۶۴ ماده:

حواله ورکونکی مکلف دی چه حوالی اخیستونکی ته هغه سند چه په کښی حواله شوی حق درج وی سره د هغی توضیحاتو او وسیلو چه د دی حق حاصلول آسانوی، تسلیم کړی.

۱۷۶۵ ماده:

که په یوه حق کښی څو حوالی وی نو د هغه چا حوالی ته ترجیح ورکول کیږی چه تر نورو د مخه تنفیذ شی.

۱۷۶۶ ماده:

حواله ورکړه شوی پوروری کولی شی چه د حوالی اخیستونکی په مقابل کښی په داسی د فاعیو استناد وکی چه د حوالی د نافذیدو په وخت کښی یی په هغی د حوالی ورکونکی په مقابل کښی استناد کولی شو. همدارنگه کولی شی په داسی د فاعیو استنادو کی چه د حوالی د حق څخه استنباطیدلی شو.

۲۱۸ ..... مدنی قانون / در بیم توک

۱۷۶۷ ماده:

که حواله شوی حق پخوا له دی چه حواله د بل چا په حصی کنبی نافذه شی، د حواله کره شوی په تصرف کنبی د حجز لاندی واقع شی، نو حواله نسبت حجز کوونکی ته بل حجز گنیل کیږی.

۱۷۶۸ ماده:

وروسته له دی چه حواله د بل چا په حصی کنبی نافذه شی د حجز لاندی مال باندی بل حجز واقع شی نو پور دمخکنی حجز کوونکی او حوالی اخیستونکی او د وروستنی حجز کوونکی ترمنخ د پور ورکوونکو په شان ویشل کیږی خو د وروستنی حجز کوونکی د حصی څخه په دومره اندازی اخیستل کیږی چه د حوالی اندازه حوالی اخیستونکی ته پوره کی.

۱۷۶۹ ماده:

که پورورپی حواله قبوله کړی نه وی او د حوالی د اعلامیدو ترمنخه، پور حواله ورکوونکی ته ورکی بری الذمه گنیل کیږی په هغی صورت کنبی چه حواله اخیستونکی ثابته کی چه د پور د ورکولو په وخت کنبی په حوالی خبروو، نو نه بری الذمه کیږی.

درېیم فصل حیازي گروي

لومړي قسمت- د حیازي گروي رکنونه

۱۷۷۰ ماده:

حیازي گروي داسي عقد دی چه د هغی په موجب گروي ورکونکی تعهد کوی چه خپل مال به دگروي اخیستونکی په تصرف کښی یا د یو بل امین شخص په تصرف کښی د داسي مال د حق په بدل کښی ورکوی چه د هغی ټول یا یوه برخه ادا کول د لومړي درجی پور ورکونکو یا د داسي پورورکونکو حق ته چه نسبت ذکرشوو پور ورکونکوو ته په ټیټی رتبی کښی واقع دی ترمنځه وی.

۱۷۷۱ ماده:

په حیازي گروي کښی باید چه د گروي مال موجود، قیمت لرونکی، تسلیمیدل یی ممکن او داسي ملکیت وی چه دنورو د حقوقو څخه خالی وی.

۱۷۷۲ ماده:

(۱) دگروي موضوع باید چه د پور وړی په ذمی بانندی ثابت پوروی او یا داسي عین وی چه د تضمین وړ وی. په امانتونو گروي صحیح نه ده.
(۲) په حیازي گروي کښی منقول او نامنقول مال گرویدلی شی.
(۳) که په حیازي گروي کښی د گروي مال پیسی وی نو گروي اخیستونکی نه شی کولی چه ورڅخه گټه واخلي مگر دا چه دا گټه

۲۲۰ ..... مدنی قانون / دریم ټوک

اخيستل د دی دپاره وی چه د گروي اخيستونکی د خبرتيا وروسته د پور د ادا کولو په وخت کښی د پور د حصول دپاره وی.

لومړی مبحث - د عقد د دواړو خواوو ترمنځ د حيازی گروي آثار لومړی فرعه - دگروي ورکونکی التزامونه

۱۷۷۳ ماده:

(۱) د گروي د صحت او لازمیدو د پاره شرط ده چه گروي اخيستونکی، گروي په پوره صورت قبض کی.

(۲) گروي ورکونکی کولی شی چه گروي اخيستونکی ته دگروي د تسليمولو ترمخه دهغی څخه رجوع وکی او د گروي په عین کښی تصرف وکی.

۱۷۷۴ ماده:

گروي ورکونکی اوگروي اخيستونکی کولی شی په عقد کښی یا ترعقد وروسته یو دبل په موافقی داسی شرط کښیږدی چه گروي دې د یو بل امین شخص سره کښیښودله شی. په دی صورت کښی دامین شخص په رضائیت دهغه تصرف دگروي اخيستونکی دتصرف په شان دی او دهغه په قبضولو سره گروي پوره کیږی او گروي ورکونکی په هغی ملزم دی.

۱۷۷۵ ماده:

گروي ورکونکی د گروي د سلامتیا او نافذیدو ضامن دی. پور ورکونکی کولی شی چه د گروي ورکونکی په مصرف د داسی وسیلو نیولو ته اقدام وکی چه د گرو شوی شی د ساتنی دپاره لازم وی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۲۲۱

۱۷۷۶ ماده:

که گرو شوی مال د گرو اخیستونکی په تصرف کښی وی او د هغی یوه برخه په استحقاق ویوره شی، که په استحقاق ورله شوی برخه شریکه وی گرو په پاتی کښی باطله ده. او که په استحقاق ورل شوی برخه ټاکلی وه نو په پاتی کښی گرو پخپل حال پاتی کیری او ټول پور حبسیری.

۱۷۷۷ ماده:

که گرو شوی شی دگرو ورکونکی په حیات کښی داخل شی، گرو پای ته رسیږي مگر دا چه پور ورکونکی گرو اخیستونکی ثابته کی چه مراجعه بی د گرو د مودی د تېرېدو په بل سبب شوی ده. دا حکم په هغی صورت کښی دی چه د بل چا حق اخلال نه شی.

۱۷۷۸ ماده:

(۱) که گرو شوی شی هلاک یا ناقص شی او دا هلاک یا نقصان د گرو ورکونکی د خطا یا د مجبری قوی په علت وی نو گرو ورکونکی د هغی مسئول دی.

(۲) په حیازی گرو باندي د رسمی گرو پوری مربوط حکمونه د شی د هلاکېدو یا نقصان، د گرو شوی شی په باره کښی دپور ورکونکی د حق نقلیدل هغی شی ته چه په حقوقو کښی د هغی قایم مقام کیری تطبیقیری.

۲۲۲ ..... مدنی قانون / دریم ټوک

دوه یمه فرعه- د پورورکونکی گروهی اخیستونکی التزامونه

۱۷۷۹ ماده:

که پور ورکونکی گروهی اخیستونکی دگرو شوی شی تسلیم شی مکلف دی چه د هغی په ساتنی او صیانت کبنی داسی توجه وکی لکه چه دخپل مال په باره کبنی یې کوی.

۱۷۸۰ ماده:

گروهی اخیستونکی د قبضولو وروسته د هغی د هلاکېدو ضامن دی دگرو شوی شی یا د پور په قیمت ورکولو هریو چه کم وی مکلف دی، د قیمت په باره کبنی د قبضولو د ورخی قیمت اعتبار ورکول کیږی، نه د مال د هلاکېدو د ورخی قیمت ته.

۱۷۸۱ ماده:

که گروهی مال دگروهی اخیستونکی سره هلاک شی او قیمت ئی د پور د اندازی سره مساوی وی، پور د گروهی ورکونکی د ذمی څخه ساقطیږی او داسی گنبل کیږی چه گروهی اخیستونکی پخپل حق رسیدلی دی خو په دی شرط چه ثابته شی چه هلاکېدل یا نقصان د هغه د تیري په اثر صورت مندلی دی.

۱۷۸۲ ماده:

که گروهی مال دگروهی اخیستونکی سره هلاک شی او قیمت یی د پور د اندازی څخه زیات وی، پور ساقطیږی او گروهی اخیستونکی دگرو شوی مال د پاتی قیمت ضامن دی، خو په دی شرط چه د مال هلاکېدل د هغه د تیری یا د تقصیر په سبب وی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۲۲۳

۱۷۸۳ ماده:

که گرو شوی مال د گرووی اخیستونکی سره د هغه دتیری یا تقصیر په سبب هلاک شی او قیمت ئی د پور د اندازی څخه کم وی، پور د گرو شوی شی په اندازی ساقطیږی او د پاتی پور غوښتنه به د گرووی ورکوونکی څخه کوی.

۱۷۸۴ ماده:

که گرووی اخیستونکی د گرو شوی شی د عین حاصلات بی د گرووی ورکوونکی د اجازی د هغه د حضور په حالت کښی یا بی دواک لرونکی محکمی د اجازی څخه د هغه د غیابت په حالت کښی، څرخ کی، د قیمت په ورکولو مکلف کیږی.

۱۷۸۵ ماده:

گرووی اخیستونکی نه شی کولی د گرو شوی مال څخه عام له دی چه منقول وی یا نامنقول بی د گرووی ورکوونکی د اجازی څخه گټه واخلي. هغه کولی شی چه د گرووی ورکوونکی په اجازی گرو شوی مال په اجاری ورکی او اجوره ئی گرووی ورکوونکی ته ورکی، یا دا چه د اجاری پیسی د گرووی ورکوونکی د اجازی وروسته د اصلی پور څخه وضع کی، که څه هم د گرووی عقد باطل شوی وی.

۱۷۸۶ ماده:

(۱) که گرووی ورکوونکی د گرو شوی مال د استعمال، گټی اخیستلو یا عاریت ورکولو، گرووی اخیستونکی ته د یوه کار د اجرا کولو دپاره اجازه ورکی، او گرو شوی مال د استعمال یا کار کولو ترمخه یا د هغی څخه د فارغیدو وروسته هلاک شی نو د پور څخه ضمان اخیستل کیږی.

۲۲۴ ..... مدنی قانون / دریم ټوک

(۲) که د گرووی ورکوونکی د اجازی په صورت کښی گرو شوی مال د استعمال، گټی اخیستلو یا د هغی کار د اجراً کولو په وخت کښی چه د هغی د پاره په عاریت ورکول شوی هلاک شی نو امانت گڼل کیږی په گرووی اخیستونکی ضمان نه لازمیری او نه د هغی په بدل کښی د پور څخه کمیری.

۱۷۸۷ ماده:

که دگرووی دواړه خواوی دموافقه شوی تعویض په بدل کښی د پور د ادا کولو د وروسته والی په سبب په دی موافقه نه وی کړی چه حاصلات دی د تعویض په بدل کښی وی او هم ئی د تعویض د ټاکلو څخه سکوت کړی وی، نو تعویض د قانونی نرخ په اساس سنجول کیږی او د حاصلاتو د قیمت څخه نه شی زیاتیدلی.

۱۷۸۸ ماده:

که د تضمین شوی پور د ادا کولو لپاره وخت نه وی ټاکل شوی، پور ورکوونکی نه شی کولی چه دخپل حق د ادا کولو غوښتنه وکی، مگر د حاصلاتو د قیمت دکمولو څخه، بی له دی چه د پور وړی حق د پور د ادا کولو په باره کښی هروخت چه وغوازی، اخلال کی.

۱۷۸۹ ماده:

پور ورکوونکی رهن اخیستونکی به دگرو شوی شی اداره په لاس کښی اخلی د استثمار د لازی چه د عین څخه ئی کوی هېڅ تغیر په کښی نه شی راوړی مگر د گرووی ورکوونکی په اجازی. همدارنگه گرووی اخیستونکی مکلف دی د ټولو کارونو څخه گرووی ورکوونکی ته خبرتیا ورکی خو په هغی صورت کښی چه د هغه مداخله ایجابوی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۲۲۵

۱۷۹۰ ماده:

که پور ورکوونکی خپل حق دگرو شوی مال په اداري کښي بد استعمال کي يا د لوي اهمال ارتکاب کوونکي شي، گروي ورکوونکي کولي شي چه غوښتنه وکي چه شي د ي دساتني لاندی کښيښودل شي يا دا چه کوم پور د هغه په ذمي دی د هغی د اداء کولو په بدل کښي گروشوی شي بیرته واخلي.

۱۷۹۱ ماده:

(۱) گروي ورکوونکي کولي نه شي چه دیوی برخی پور په ادا کولو سره، گروي اخیستونکي د یوی برخی گرو شوی مال په بیرته ورکولو مکلف کي، گروي اخیستونکي کولي شي، گرو شوی مال د پاتي پور په بدل کښي که څه هم کم وی د ځان سره وساتي.

(۲) که گرو شوی مال دوه جلا شیان وی او گروي ورکوونکي د پور یوه اندازه چه د هغی دواړو څخه دیوه په مقابل کښي قرارلري، ادا کي نو کولي شي چه هغه شي واخلي. که د هر یوه په مقابل کښي دپور اندازه نه وی ټاکل شوی، نو نه شي کولي چه هېڅ یو واخلي او دواړه د ټول پور په مقابل کښي حبس کيږي.

۱۷۹۲ ماده:

گروي اخیستونکي نه شي مکلف کولي چه گرو شوی مال ورڅخه د دی دپاره واخیستل شي چه گروي ورکوونکي ته ورکول شي چه هغه خرڅ کي اودگروي ورکوونکي پور ادا کي، ځکه چه دگروي حکم دادی چه گرو شوی مال دی دایمی حبس وی ترڅوچه پورورکوونکي خپل پورقبض کي.

مدنی قانون / دریم ټوک ۲۲۶

۱۷۹۳ ماده:

په حيازی گروي باندي دقانون هغه حکمونه چه د پور وړي په غير گروي ورکونکي دمسئوليت پوري مربوط دی او هغه حکمونه چه دپور دنه ادا کولو په وخت کښي د تملک دشرط داينبودلو پوري مربوط دی او دقانون هغه حکمونه چه بي له اجراآتو د بيعی د شرطونو پوري مربوط دی تطبیقپري.

۱۷۹۴ ماده:

گروي اخیستونکی نه شی کولی چه گرو شوی مال خرڅ کی، مگر په هغی صورت کښی چه د گروي ورکونکی له خوا د هغی په خرڅولو وکیل شوی وی. همدارنگه رهن ورکونکی نه شی کولی چه بی د گروي ورکونکی د اجازی څخه، گرو شوی مال په ودیعت، اجاری، عاریت او په گروي ورکی. که یی دا کارونه وکړل گروي اخیستونکی تیری کونکی گڼل کیږی او دهغی په سبب د گرو شوی مال د قیمت په ورکولو په هری اندازی چه وی ضامن گڼل کیږی.

۱۷۹۵ ماده:

که گروي اخیستونکی بی دگروي ورکونکی د اجازی څخه گرو شوی مال خرڅ کی او اخیستونکی ته یی تسلیم کی او گرو شوی مال دگروي ورکونکی د اجازی د حاصلولو ترمخه د اخیستونکی سره هلاک شی، نو گروي ورکونکی د اخیستونکی یا د گروي اخیستونکی په تضمین کښی اختیار لری.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۲۲۷

دوه یم مبحث - نسبت در پیم شخص ته د هیازی گرووی آثار

ماده: ۱۷۹۶

هیازی گرووی په بل چا حجت کیدای نه شی، مگر دا چه گرو شوی مال د پور ورکوونکی په تصرف کښی وی یا دا چه د گرووی ورکوونکی او گرووی اخیستونکی په موافقی د یو امین شخص په تصرف کښی وی.

ماده: ۱۷۹۷

د گرووی عقد پور ورکوونکی گرووی اخیستونکی ته دا حق ورکوی چه گرو شوی مال حبس کی بی له دی چه د بل چا قانونی حقوق اخلال کی.

ماده: ۱۷۹۸

که گرو شوی شی د گرووی اخیستونکی د تصرف څخه بی د هغه د ارادی یا بی د هغه د علم څخه ووخی، کولی شی چه د هیازت د حکمونو سره سم هغه د بل چا څخه بیرته پخپل هیازت کښی راوړی .

ماده: ۱۷۹۹

هیازی گرووی پور ورکوونکی گرووی اخیستونکی ته حق ورکوی چه خپل حق د نورو پور ورکوونکو څخه تر مخه د گرو شوی شی دشمن څخه تر لاسه کی عام له دی چه بل پور ورکوونکی عادی وی یا د ترتیب له لحاظه وروستی پور ورکوونکی وی.

ماده: ۱۸۰۰

پور ورکوونکی گرووی اخیستونکی کولی شی د خپل حق تنفیذ د گرو شوی مال څخه وغواړی، که څه هم د هغی شی ملکیت د غیر پوری تعلق

۲۲۸ ..... مدنی قانون / دریم ټوک

نیولی وی، په دی صورت کښی بل څوک کولی شی چه پور ادا کی او خپل ځان د پورورپی په مقابل کښی دهغه قایم مقام کی.

۱۸۰۱ ماده:

دحیازی گروی څخه په اصلی حق علاوه، هغه ضروری مصرفونه چه دگرو شوی مال دساتنی دپاره شوی دی، دشی دعیب څخه پیدا شوی تعویض، دپور د عقد مصرفونه، دحیازی گروی دعقد مصرفونه، قید او دهغی تنفیذ، او قانونی یا موافقه شوی تعویضونه چه دعین د ادا کولو د وروسته والی څخه پیدا شوی ورکول کیږی.

دوه یم قسمت- دحیازی گروی د مودی تیریدل

۱۸۰۲ ماده:

گروی دتضمین شوی پور په تېرېدو سره تېرېږی، اودهغی سبب د زائله کېدو سره چه پور پری تیر شوی گروی عودت کوی. دهغه ښه نیت د خاوندانو حقوق چه دحق د مودی د تېرېدو او بیرته عودت په اوږدو کښی کسب شوی، نه اخلاپېږی.

۱۸۰۳ ماده:

د دی قانون(۱۸۰۲) مادی په درج شوو حالونو علاوه حیازی گروی دیوه راتلونکی سبب په موجودیدو تیرېږی:

۱- که دحیازی گروی حق او د ملکیت دحق سره دیوه شخص په تصرف کښی یو ځای شی.

۲- که گروی اخیستونکی پور ورکونکی په صریح یا ضمنی توگه دگروی دحق څخه انصراف وکی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۲۲۹

۳- دگرو کړې شوی شی په هلاکېدو.

ماده ۱۸۰۴:

حیازې گروې د گروې ورکوونکې او گروې اخیستونکې په مړینه نه باطلېږي او د وارثانو سره پاتې کېږي.

ماده ۱۸۰۵:

که گروې ورکوونکې مړ شي د هغه وصی به د گروې اخیستونکې په اجازې گرو کړه شوی شی خرڅوی او د هغې څخه به د گروې اخیستونکې پور ادا کوي. که گروې ورکوونکې وصی نه وي ټاکلې پور ورکوونکې به د هغې محکمی څخه چه دمړې د اوسیدلو ځای د هغې دواک په حوزې کښې وجود لري، تقاضا کوي چه یو څوک دگرو کړه شوی مال د خرڅولو او د هغې د ثمن څخه د پور د ادا کولو د پاره د وصی په حیث وټاکي.

ماده ۱۸۰۶:

که گروې اخیستونکې پور ورکوونکې مړ شي او دگرو کړه شوی مال معلومات په لاس کښې نه وي او په متروکې کښې هم پیدا نه شي، دمتروکې څخه دگرو کړه شوی مال قیمت د ادا کولو د واجب پور په حیث گڼل کېږي.

۲۳۰ ..... مدنی قانون / درپیم توک

درپیم قسمت- د حيازی گروي ځینی نوعی

لومړی مبحث - عقاری گروي

۱۸۰۷ ماده:

عقاری حيازی گروي په بل چا حجت کيدای نه شی، مگر دا چه عقد ثبت شوی وی، نو په دی ثبت د رسمی گروي د قیدونو پوری مربوط خاص حکمونه تطبیقیري.

۱۸۰۸ ماده:

گروي اخیستونکی پور ورکونکی کولی شی چه عقار گروي ورکونکی ته په اجاری ورکی بی له دی چه دا کار دنورو په حقوق تاثیر وکی او لازمه ده چه داجاری قیمت دگروي په عقد کښی تصریح شی. که گروي د عقد څخه وروسته په هغی موافقه وشی نو لازمه ده چه موضوع د عقد د ثبت په حاشیی کښی ورسوله شی.

۱۸۰۹ ماده:

گروي اخیستونکی پور ورکونکی مکلف دی چه د عقار د ښه ساتلو تعهد وکی او دهغی دساتنی دپاره ضروری مصرفونو ته اقدام وکی. همدارنگه مکلف دی چه محصول، مالیی او نور کلنی تکلیفونه چه لازم دی، ادا کی. پور ورکونکی کولی شی چه کوم شی یی مصرف کړي د عقار د حاصلاتو یا دهغی د ثمن څخه دقانون په حدودو کښی وضع کی. پور ورکونکی هغه وخت د دی التزاماتو څخه معافیدلی شی چه د گروي د حق څخه انصراف وکی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۲۳۱

دوه یم مبحث - منقوله گروی

۱۸۱۰ ماده:

(۱) منقوله گروی هغه وخت په بل چا حجت کېدای شی چه د حيازت د نقلیدلو په خوا کېنې په داسې پانې کېنې ثبت شی چه ثابتې نېټه ولری. او باید چه په دی پانې کېنې په گروی باندې تضمین شوی پیسی او د گروی عین په تفصیل سره توضیح شی.

(۲) ثابتې نېټه دگروی اخیستونکې پور ورکوونکې مرتبه ټاکي.

۱۸۱۱ ماده:

که گروی اخیستونکې دبنه نیت خاوند وی، کولی شی چه پخپل حق په گرو کړه شوی شی کېنې استناد وکی که څه هم گروی ورکوونکې په گروه شوی شی کېنې دتصرف توان ونه لری. همدارنگه هر یو دبنه نیت خاوند کولی شی چه په داسې حق استناد وکی چه په گرو کړه شوی شی بی کسب کړی دی که څه هم دا حق د گروي دنېټې څخه وروسته وی.

۱۸۱۲ ماده:

(۱) که گرو کړه شوی شی د هلاکیدو، نقص یا د قیمت د کبنته کیدو سره مخامخ وی په داسې توگه چه د پور ورکوونکې د حق د تضمین د نه پوره کېدو ویره ورسره محققه وی او گروي ورکوونکې هم دهغې مبادله په یو بل شی چه هغې قایم مقام وگرځی ونه کی، پور ورکوونکې یا گروي ورکوونکې کولی شی چه د محکمی څخه د مزایدې په ډول یا په بازار کېنې په موجود نرخ دهغې دخرخولو غوښتنه وکی.

۲۳۲ ..... مدنی قانون / دریم ټوک

(۲) که محکمی د خرڅولو اجازه وکړه نو محکمه به د ثمن د ودیعت ایښودلو په باره کښی هم امر کوی. په دی صورت کښی د پورورکوونکی حق د شی څخه دهغی ثمن ته نقلیږی.

۱۸۱۳ ماده:

که دگرو کړه شوی مال دخرڅولو دپاره مناسب فرصت پیدا شو او دصفت وړگتی سره خرڅول ممکن شو. نو گروی ورکوونکی کولی شی چه دمحکمی څخه دگروی دخرڅولو اجازه وغواړی، که څه هم د اداء کولو موده نه وی پوره شوی، محکمه به داجازی په حالت کښی دیبعی شرطونه معلوموی او د ثمن د ودیعت ایښودلو په باره کښی به امر کوی.

۱۸۱۴ ماده:

که گروی اخیستونکی پور ورکوونکی خپل حق ته ونه شی رسیدلی، نو حق لري چې د محکمې څخه به دگرو کړه شوي مال خرڅلاو دعلنی مزایدې په توگه یا د بازار په موجوده نرخ غوښتنه وکړي.

۱۸۱۵ ماده:

گروی اخیستونکی پور ورکوونکی کولی شی چه دخپل پور په بدل کښی دمحکمی څخه گرو کړه شوی مال د تملیک غوښتنه وکړي خو په دی شرط چی دتملیک د داسی قیمت په بدل کښی صورت ومومی چه دپوهانو له خوا ټاکل کیږی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۲۳۳

۱۸۱۶ ماده:

د دی فصل درج شوی حکمونه په هغی حدودو کښی د تطبیق وړ دی چه د تجارتی قوانینو او د منقول مال د گرووی پوری د خاصو قوانینو متعارض واقع نه شی.

درېیم مبحث - د پور گرووی

۱۸۱۷ ماده:

(۱) د پور گرووی د پور وړی په مقابل کښی هغه وخت نافذه گڼل کیږی چه د دی گرووی څخه ورته خبرتیا ورکړ شوی وی، یا د حوالی د حکمونو سره سم یې د هغه حق قبول کړی وی.

(۲) د پور گرووی د پور وړی په مقابل کښی هغه وخت نافذه گڼل کیږی چه د گرووی کړه شوی پور سند د گرووی اخیستونکی په حیازت کښی داخل شوی وی. د گرووی مرتبه دخبرتیا د نبتی څخه یا دقبلولو د نبتی څخه محاسبه کیږی.

۱۸۱۸ ماده:

(۱) کوم پور چه د حوالی یا حجز قابلیت ونه لری، گرووی یی جواز نه لری.
(۲) د رسمی سندونو گرووی په هغی خاصی طریقی سره چه قانون ددی سندونو د حوالی په منظور تنظیم کړی، صورت مومی. خو په دی شرط چه ذکر کړی شی چه حوالی د گرووی په طریقی صورت موندلی دی. په دی حالت کښی گرووی بی د اعلان د ضرورت څخه پای ته رسیږی.

۱۸۱۹ ماده:

گرووی اخیستونکی پور ورکونکی کولی شی چه په موافقه شوو تعویضونو چه د گرووی کړه شوی شی د پور څخه یی مستحق شوی او د هغه

۲۳۴ ..... مدنی قانون / درېم ټوک

څه چه د گروى څخه وروسته يى مستحق شوى، تسلط پيدا كى. همدارنگه كولى شى چه د پور په ټولو دورانى استحقاقونو تسلط پيدا كى، خو په دى شرط چه په كوم شى تسلط پيدا كوى اول د مصروفونو، دوه يم دتعويضونو، درېيم په گروى سره اصلى تضمين شوى پورڅخه كسر شى، د دى ټولو مرتبو څخه وخت مراعات كيږي چه دهغى په خلاف موافقه نه وي شوى.

۱۸۲۰ ماده:

گروى اخیستونكى پور وركوونكى مكلف دى چه د گرو كړى شوى پور ساتنه وكى، كه وغواړي چه د گرو كړه شوى پور يوه برخه بى د گروى وركوونكى د مداخلى څخه د خپل پور په بدل كښى حصول كى لازمه ده چه هغه د ټاكلى زمانى او ځاى د مراعات كولو سره حصول كى اود موضوع څخه گروى وركوونكى ته خبرتيا وركى.

۱۸۲۱ ماده:

په گرو كړه شوى پور كښى پور وړى كولى شى د گروى اخیستونكى پور وركوونكى په مقابل كښى د ادا كولو په ټولووسيلو چه د تضمين شوى حق د صحت پورى تعلق لري استناد وكى. همدارنگه كولى شى چه د ادا كولو په هغو وسيلو استناد وكى چه د اصلى پور وركوونكى په مقابل كښى يى لري ټول دا حكم په هغى حدودو كښى تطبيقېږي چه پور وړى يى د حوالى په حالت كښى د حوالى اخیستونكى په مقابل كښى په دى تادياتو استناد وكړى شى.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۲۳۵

۱۸۲۲ ماده:

(۱) که گرو کره شوی پور په گرو باندی د تضمین شوی پور دمودی درسیدو ترمخه آخر ته ورسپړی ، پوروی مکلف دی چه گرو ورکونکی او گرو اخیستونکی ته نی یو خای ادا کی. دادواړه کولی شی چه د پوروی خخه غو بنسټه وکی چه هغه خه اداء کوی هغه دی په ودیعت کنبسپړدی، په دی صورت کنبی دگرو حق په ودیعت ایښودل شوی مال ته نقلیږی.

(۲) گرو ورکونکی او گرو اخیستونکی مکلف دی کوم شی چي پوروی ادا کړی په هغی کنبی په داسی ترتیب مرسته وکی چي د گرو ورکونکی دپاره ډیر گټور وی او پور ورکونکی گرو اخیستونکی ته ورخخه ضرورنه رسپړی.

۱۸۲۳ ماده:

که گرو کره شوی پور او په گرو باندی تضمین کره شوی پور، دواړه دادا کولو مستحق وگرخی، په دی صورت کنبی که گرو اخیستونکی پور ورکونکی خپل حق پوره نه وی اخیستی کولی شی چي دکوم شی مستحق کیږی د گرو کره شوی پور خخه قبض کی یادا چي ددی پور دخرخولو غوښتنه وکی او یایی ددی قانون د(۱۸۱۵) مادی ددرج شوی حکم سره سم تملک کی.

۲۳۶ ..... مدنی قانون / درېم ټوک

څلورم مبحث- د عاریت گروهی

ماده: ۱۸۲۴

پور وړی کولی شی چې د بل چا مال په عاریت واخلي او د هغه په اجازی یی په گروهی ورکی. که د عاریت ورکوونکی اجازه مطلقه او بی له قیده وی پور وړی کولی شی چې هغه په هری اندازی او هر جنس چي یی وغواړی او همدارنگه د هر چا دپاره په هر ځای کښی چې اراده وکی په گروهی ورکی.

ماده: ۱۸۲۵

که عاریت ورکوونکی د شی اندازه یا جنس یا شخص یا ټاکلی ځای په اجازی کښی مقید کی، عاریت اخیستونکی نه شی کولی چي د هغی څخه مخالفت وکی، مگر داچي په مخالفت کښی د عاریت ورکوونکی گټه وی.

ماده: ۱۸۲۶

که عاریت اخیستونکی د عاریت ورکوونکی مال د هغه په اجازی د هغی شرطونو سره سم چي ئی ایښی دی په گروهی ورکی، نو عاریت ورکوونکی نه شی کولی وروسته له دی چي مال گروهی اخیستونکی ته تسلیم شی، د هغی څخه انصراف وکی او گروهی اخیستونکی کولی شی چې هغه د پور داء کولو تروخته د ځان سره وساتی.

ماده: ۱۸۲۷

که عاریت د ټاکلی مودې پوري مقیدوی نو د گروهی دپاره عاریت ورکوونکی نه شی کولی چې د ټاکلی مودې د تېریدو تر مخه د گروهی

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۲۳۷

انفکاک او د خپل خان دپاره د عاریت تسلیمول وغواړي. که د عاریت موده نه وه مقیده یا د ټاکلی مودی د تیریدو وروسته ، عاریت ورکوونکی کولی شی چې دارنگه غوښتنه وکړي.

۱۸۲۸ ماده:

که عاریت ورکوونکی د گروې د انفکاک غوښتنه وکړي او گروي اخیستونکی ته پور ورکړی ، نو که پور د گروي د قیمت په اندازی وی ، گروي اخیستونکی په قبلولو مجبوره کولی شی ، په دی صورت کښی په عاریت ورکوونکی په عاریت اخیستونکی رجوع کوي ، که د گرو کړه شوی مال قیمت د پور څخه کم وی ، نو گروي اخیستونکی د گروي په تسلیمولو مجبوره کولی نه شی . او که هغه څه چې عاریت ورکوونکی ادا کړي دگروي د قیمت څخه زیات وی ، نو عاریت ورکوونکي د گرو شوی مال د زیاتی اندازی قیمت په ادا کولو کښی تبرع کوونکی گڼل کیږي او د عاریت اخیستونکی څخه یی غوښتنه نه شی کولی .

۱۸۲۹ ماده:

که دگروي عاریت اخیستونکی دافلاس په حالت کښی مړ شی ، نو گرو کړه شوی مال دگروي اخیستونکی په تصرف کښی حبس پاتی کیږي ، بی دعاریت ورکوونکی د اجازی څخه نه شی خرڅول کېدای .

۱۸۳۰ ماده:

که عاریت ورکوونکی دپوروپتیا په حالت کښی مړشی ، عاریت اخیستونکی گروي ورکوونکی ته امر کیږي چې پور ادا اوگروي خلاصه کړی ، که هغه دپور دادا کولو څخه عاجزه وو نو په گروي ورکړه شوی مال د

۲۳۸ ..... مدنی قانون / درېم ټوک

گروې اخیستونکې سره پخپل حال پاتې کېږي، د عاریت ورکونکې وارثان کولی شي چې پور ادا او گرو کره شوی مال خلاص کي.

۱۸۳۱ ماده:

په هغې مواردو کېنې چې د عاریت د گروې پورتنی حکمونه د حیازې گروې د حکمونو معارض واقع نه شي نو د حیازې گروې خاص حکمونه د عاریت په گروې تطبیقېږي.

څلورم فصل

رسمی گروې

لومړۍ قسمت- د رسمی گروې انشاء

۱۸۳۲ ماده:

رسمی عقد هغه دی چې د هغې په سبب پور ورکونکې عینی حق په هغې عقار کېنې کسب کوي چې د پور د ادا کولو دپاره تخصیص شوی او د هغې په مقتضاء په ټولو عادی پور ورکونکو او د ټیټو مرتبو په پور ورکونکو د وړاندې والی حق لري او خپل پور د ذکر شوی عقار څخه په هر لاس کې چې وی حاصلولی شي.

۱۸۳۳ ماده:

(۱) د رسمی گروې عقد نه شي منعقد کیدلی مگر په داسی رسمی پانې کې چې د مربوطو مقامونو په نزد پوره شوی وی.
(۲) د رسمی گروې مصرفونه د گروې ورکونکې په غاړه دی مگر داچې د هغې په خلاف موافقه شوی وي.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۲۳۹

۱۸۳۴ ماده:

په رسمی گروهی کی پور وړی یا هغه څوک چی د پور وړی په گټه څه شی
په گروهی ورکی گروهی ورکوونکی کېدای شی.

۱۸۳۵ ماده:

گروهی ورکوونکی باید چي د گرو کره شوی عقار مالک وی او په هغی
کښی د تصرف اهلیت ولری.

۱۸۳۶ ماده:

که گروهی ورکوونکی د عقار مالک نه وی نو په رسمی پانی کښی بی د
مالک د اجازی صحت نه لری.

۱۸۳۷ ماده:

دهغی عقار گروهی چي په راتلونکی وخت کښی موجود یری باطله ده.

۱۸۳۸ ماده:

که د عقار گروهی د داسی مالک له خوا صادره شوی وی چي د ملکیت سند
بی باطل، فسح، لغو، زایل یا په بل کوم سبب بی اعتباره شوی وی نو
گروهی د گروهی اخیستونکی پور ورکوونکی په گټه پاتی کیږی خو په دی
شرط چي د گروهی د عقد د تړون په وخت کښی پور ورکوونکی د بنه نیت
لرونکی وی.

۱۸۳۹ ماده:

رسمی گروهی بی له عقاره په بل شی نه شی واقع کېدلی، مگر داچي قانون
د هغی په خلاف صراحت ولری.

۲۴۰ ..... مدنی قانون / دریم ټوک

۱۸۴۰ ماده:

(۱) گرو کړه شوی عقار باید په داسی ډول وی چې د عرف له لحاظه د هغی خرڅول په علنی مزایدی صحیح وی.

(۲) همدارنگه باید چې په عقد کښی په دقیق صورت ټاکل شوی وی د هغی په غیر گرووی باطله گڼل کیږی.

۱۸۴۱ ماده:

گرووی د گرو کړه شوی عقار هغی ملحقاتو ته شامله ده چی عقار گڼل کیږی خصوصاً د اوبو کولو حقوق او د تاسیساتو هغه تزئینات چې مالک ته گټه رسوی، مگر داچې موافقه بل رنگه شوی وی.

۱۸۴۲ ماده:

که د ملکیت د نرخ په باره کښی د خبرتیا پانډه ثبت شی نو د پانی د تثبیدو د نښتې څخه وروسته د عقار حاصلات او عایدات د عقار پوری یوځای کیږی او د هغی په توزیع کولو کښی هغه حکمونه مراعات کیږی چې د عقار د ثمن په توزیع کولو کښی مراعات کیږی.

۱۸۴۳ ماده:

کومه گرووی چې په شریک عقار کښی د مالکینو له خوا صادره شوی صحیح ده. که وروسته د عقار په ویشلو یا د هغی په خرڅولو د ویشلو د نه امکان په صورت کښی، هره نتیجه مرتبه شی د گرووی په صحت تأثیر نه لری.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۲۴۱

۱۸۴۴ ماده:

که یو شریک په عقار کښی خپله حصه یا د هغی یو ټاکلی جزء په گروی ورکی او د ویشلو په وخت کی نور اعیان هغه ته ورسپړی، نو ذکر شوی گروی د هغی عقار د قیمت په حدودو کښی چې اصلاً په گروی ورکړ شوی دی اعیانو ته نقلیږی. ذکر شوی اندازه د مربوطی اداری له خوا ټاکل کیږی. پور ورکوونکی مکلف دی د ویشلو د ثبت د نېټې څخه د شپیتو ورځو په اوږدو کښی د نوی قید پوری مربوطو اجراآتو ته اقدام وکی او په هغی کښی هغه اندازه چې گروی ورته انتقال کړی بیان کی.

۱۸۴۵ ماده:

گروی د شرط پوری د معلق پور یا د احتمالی پور د تضمین دپاره صورت موندلی شی، خو په دی شرط چې د گروی په عقد کښی د تضمین شوی پیسو اندازه وټاکل شی.

۱۸۴۶ ماده:

تر کوم وخته پوری چې قانون یا موافقه بل رنگه تصریح ونه کی د گرو کړه شوی عقار یا عقارونو هر جزء د ټول پور ضامن دی او د پور هر جزء د ټول گرو کړه شوی عقار یا عقارونو په وسیلې تضمین شوی گڼل کیږی.

۱۸۴۷ ماده:

گروی د تضمین شوی پور څخه نه منفصله کیږی په صحت او تېرېدو کښی دهغی تابع گڼل کیږی، مگر داچې قانون بل رنگه تصریح کړی وی.

۲۴۲ ..... مدنی قانون / دریم ټوک

۱۸۴۸ ماده:

که گروي ورکونکي د پور وړي په غير بل څوک وي پخپله د هغی پوري د خاصی تادیبی په وجوهو د استناد په خوا کی کولی شی چې د کوم شی پور وړی د پور پوري متعلق د تادیبی د وجوهو څخه لری په هغی هم استناد وکی د پور وړی څخه غیر د بل گروي ورکونکي حق باقی پاتی کیږی که څه هم پور ورکونکي ورڅخه تیر شی.

دوه یم قسمت- د رسمی گروي آثار

لومړی مبحث - د عقد د دواړو خواوو ترمنځ د رسمی گروي آثار

لومړی فرعه- د رهن ورکونکي په نسبت د رسمی گروي آثار

۱۸۴۹ ماده:

په گرو کړه شوی عقار کښی د گروي ورکونکي تصرف د گروي اخیستونکي پور ورکونکي په حق کښی تاثیر نه لری.

۱۸۵۰ ماده:

گروي ورکونکي حق لری چې د گرو کړه شوی عقار اداره کی او د هغی عایدات ترهغی پوري قبض کی ترڅو چې د عقار سره یو ځای وی.

۱۸۵۱ ماده:

کومه اجاره چې د گروي ورکونکي له خوا منعقده شوی د پور ورکونکي په حق کی نافذه نه گڼل کیږی مگر داچې نېټه یی د ملکیت د ویستلو د خبرتیا د پانی د ثبتیدو ترمنځه ثابت شی. په هغی صورت کښی چې نېټه یی نه وی ثابته، اجاره د بني اداري په حدودو کښی نافذه گڼل کیږی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۲۴۳

۱۸۵۲ ماده:

مجرائی په پیشکی اجوری چې موده یی د دری کلونو څخه زیاته نه وی همدارنگه په هغی حواله ورکول د گرووی اخیستونکی پور ورکوونکی په حق کی نه نافذیږی مگر داچي نېټه یی د ملکیت دایستلو د خبرتیا د پانی څخه ترمخه ثابتته وی. که ذکر شوی موده د دری کلونو څخه زیاته وی د هغی نافذیدل په دی پوری مشروط دی چې د گرووی د قید څخه ترمخه ثبت شوی وی دهغی په غیر ددی مادی د حکم د مراعات سره ذکر شوی موده تر دری کلونو پوری راکښتنه کیږی.

۱۸۵۳ ماده:

گرووی ورکوونکی مکلف دی چې د گرووی سلامتیا تضمین کی، گرووی اخیستونکی پور ورکوونکی کولی شی چې د هر کار یا تقصیر په باره کښی د هغی په اثر یی تضمین لوی نقص پیدا کوی اعتراض وکی همدارنگه کولی شی چې د تحفظی وسیلو ته اقدام وکی او مصرف یی د گرووی ورکوونکی څخه و غواړی.

۱۸۵۴ ماده:

که گرووی ورکوونکی د خپلی خطا په اثر د گرو کره شوی عقار د هلاکېدو یا نقصان سبب شی نو گرووی اخیستونکی پور ورکوونکی اختیار لری چې د هغه څخه کافی تأمین اخلی او یا داچي خپل حق سمدستی غواړی.

۱۸۵۵ ماده:

که د گرو کره شوی عین هلاک د بهرنیو سببونو څخه پیداشوی وی او پور ورکوونکی د پور دوام بی د تأمین څخه قبول نه کی، نو پور وپری اختیار

۲۴۴ ..... مدنی قانون / درېم ټوک

لری چې یا به کافی تأمین ورکوی او یا به پورسمدستی پخوا دمودي د رسیدو څخه اداء کوی.

۱۸۵۶ ماده:

که په ټولو حالونو کښی داسی کارونه واقع شو چې د هغی په اثر گرو کړه شوی عقار د هلاکېدو، نقصان یا د تضمین دنه کافی والی سره مخامخ شی، نو پور ورکوونکی کولی شی د مربوطی محکمی څخه د داسی کارونو د متوقف کولو او دنورو داسی تدبیرونو د نیولو غوښتنه وکی چې د ضرر د واقع کېدو مانع شی.

۱۸۵۷ ماده:

که گرو کړه شوی عقار په هر سبب چې وی هلاک یا ناقص شی نو گرو په ترتیب سره په هغی حق چې پری مرتب کیږی نقلیږی لکه تعویض د تأمین پیسی، یا د هغی ثمن په مقابل کښی چې د عامو بنیگنو دپاره د ملکیت د ایستلو دپاره ټاکل کیږی.

دوه یمه فرعه- د گروی اخیستونکی داین په نسبت د گروی آثار

۱۸۵۸ ماده:

که گروی ور کوونکی د پور وړی څخه غیر بل څوک وی نو د حکم تنفیذ یواځی د هغه په گروی ورکړه شوی مال جواز لری، گروی اخیستونکی حق نه لری چې په ادا کولو یواځی پور وړی مکلف کی، مگر داچې موافقه بل رنگه شوی وی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۲۴۵

۱۸۵۹ ماده:

کله چې پور ورکوونکی د پور د ادا کولو دپاره خبرتیا ورکي نو تر هغی وروسته کولی شی چې خپل حق په گرو کړه شوی عقار تنفیذ کی او د هغی خرڅولو د هغی مودی د ټاکلو سره سم چې د مدنی محاکمو د اصول په قانون کی ټاکل شوی غوښتنه وکی.

۱۸۶۰ ماده:

که گروی ورکوونکی د پور وړی په غیر بل څوک وی کولی شی چې د گرو کړه شوی عقار په تخلیه کولو سره د هغی حکمونو سره سم چې حایز یی د گرو کړه شوی عقار په تخلیه کولو کښی متابعت کوی، د هغی اجراآتو څخه ځان وژغوری چې ورته متوجه ده.

۱۸۶۱ ماده:

(۱) هر قسم موافقه چې د پور دنه ادا کولو د هغی د ادا په موده کښی د یو ټاکلی ثمن په بدل کښی په هری اندازی چې وی د گرو کړه شوی عقار د تملک حق پور ورکوونکی ته ورکوی یا دا چې د هغی د خرڅولو حق بی له دی چې په قانون کښی د تصریح شوو اجراآتو رعایت په نظر کښی ونیول، پور ورکوونکی ته ورکول شی، باطل گڼل کیږی، که څه هم دا موافقه د گروی وروسته شوی وی.

(۲) که د پور یا د قسط د ادا کولو د مودی د پای ته رسیدو وروسته داسی موافقه وشی چې پور وړی دی د پور په بدل کښی د گرو کړه شوی عقار څخه خپل پور وړی ته تېر شی دا موافقه جواز لری.

۲۴۶ ..... مدنی قانون / درېم ټوک

درېيمه فرعه- د بل چا په نسبت د گروي اثار

۱۸۶۲ ماده:

گروي د بل چا په حق کښی هغه وخت نافذه گڼل کيږی چې په عقار باندی د عینسی حق دکسبولو ترمخه گروي عقد شوی وی یا د گروي په ثابتوونکی حکم کښی قید شوی وی.

۱۸۶۳ ماده:

د بل چا په مقابل کښی په لاندنیو موادو استناد صحیح نه دی:

- ۱- په قید باندی د تضمین شوی حق په تحویلولو.
- ۲- په هغی حق چې خوک د قانون په حکم د پور ورکوونکی په ځای په دی حق کښی قایم مقام شی.
- ۳- د بل پوروی په گټه د قید د مرتبی خخه تېرېدل، مگر داچې د اصلی قید په حاشیه کی په هغی تصریح شوی وی.

۱۸۶۴ ماده:

د قید، نوی والی، محو، د محو پاتی کېدلو اجراآت اود ذکر شوو اجراآتو باندی مرتب اثار د عقاری املاکو د سندونو د ثبت خاص حکمونه تطبیقېږی.

۱۸۶۵ ماده:

د قید نوی والی او د هغی د محو کولو مصرفونه د گروي ورکوونکی په ذمه دی مگر داچې موافقه بل رنگه شوی وی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۲۴۷

څلورمه فرعه- دوراندي والی او ورپسې والی حق

۱۸۶۶ ماده:

گروى اخیستونکى پور ورکونکى به خپل حقوق د نورو عاډى پور ورکونکو څخه ترمخه د گرو کړه شوى عقار د ثمن څخه او يا د هغه مال څخه چې د عقار قاييم مقام د خپلى مرتبى په اساس اخلى.

۱۸۶۷ ماده:

د گروى مرتبه د هغى د قيد له وخته محاسبه کيږى، که څه هم په گروى تضمين شوى پور د شرط پورى معلق وى يا مستقل او يا احتمالى پور وى.

۱۸۶۸ ماده:

د گروى په قيد د عقد قيد د قيد مصرفونو او د هغى تضميناتو چې د موافقى په اساس يى استحقاق پيدا شوى او ادا کولو يى وروسته والى کړى وى داخليږى او يوچا ته د مزايدي د بيعى د اتکا کولو پورى پخپله د گروى په توزيع او مرتبه کبنى په ضمنى صورت شامليږى.

۱۸۶۹ ماده:

گروى اخیستونکى پور ورکونکى کولى شى د خپلى هغى گروى د مرتبى څخه د خپل پور په حدودو کبنى د بل پور ورکونکى په گټه چې په همدى عقار، مقيده گروى لرى تېر شى. په دى صورت کبنى د تادى په ټولو وجوهو چې د لومړنى پورورکونکى په مقابل کبنى يى حايز گنيل کيږى، استناد کولى شى، د هغى شى په استثنى چې د لومړنى پور ورکونکى د

۲۴۸ ..... مدنی قانون / دریم ټوک

حق د مودې د تېرېدو پورې متعلق وی، او پدی شرط چې د مودې دا تېرېدل د مرتبې د تېرېدو څخه وروسته وی.

۱۸۷۰ ماده:

(۱) گروهی اخیستونکی پور ورکوونکی کولی شی کوم وخت چې د پور د ادا کولو موده را ورسېږي د گروهه شوی عقار ملکیت د هغی د حایز د لاسه وباسی، مگر دا چې حایز پخپله رضاً پور ادا یا عقار د گروهی څخه خلاص او یا د گروهی څخه صرف نظر وکي.

(۲) که چاته د گروهه شوی عقار ملکیت د ملکیت د سببونو څخه په یوه سبب یا په هغی باندی د داسی عینی حق په لرلو چې د گروهی قابلیت ولری انتقال وکي، د گروهه شوی عقار حایز گنل کیږي بی له دی چې د گروهی د تضمین شوی پور څخه شخصی مسؤلیت ولری.

۱۸۷۱ ماده:

په گروهی باندی د تضمین شوی پور د مودې د رسیدو په وخت کنبی حایز کولی شی چې پور د هغی د ملحقانو سره او د اجراآتو پورې د مربوطو مصرفونو سره د خبرتیا د نېټې څخه وروسته شخصاً ادا کي. د حایز دا حق د مزایدی د تحقق تر وخته پاتی کیږي. په دی صورت کنبی حایز کولی شی، ټول هغه څه چې بی ادا کړی دی د پور وړی څخه او یایی د گروهه شوی عقار د پخوانی مالک څخه وغواړي.

۱۸۷۲ ماده:

حایز کولی شی چې د گروهی قید چې په کنبی د پور ورکوونکی قایم مقام شوی وساتی او د ایجاب په وخت کي، بی نوی کي، مگر داچې ددی حایز د سند د ثبت په وخت کنبی کوم قیدونه چې موجود وو هغه محو شی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۲۴۹

۱۸۷۳ ماده:

که د گرو کره شوی عقار د ملکیت په سبب د حایز په ذمی داسی پیسی وی چې سمدستی د ادا کولو حق ولری او د ټولو پور ورکونکو د پور د ادا کولو دپاره چې حقوق یی په عقار باندی قید شوی کفایت وکی، د ذکر شوو پور ورکونکو څخه هر یو حق لری چې حایز د خپل حق په ادا کولو مکلف کی خو په دی شرط چې د حایز د ملکیت سند ثبت شوی وی.

۱۸۷۴ ماده:

کوم پور چې د حایز په ذمی دی که سمدستی د ادا کولو مستحق نه وو او یایی اندازه د پور ورکونکو د پورونو د استحقاق څخه کمه وه پور ورکونکی کولی شی دهغه څه ادا کول چې د حایز په ذمی دی دهغی شرطونو سره سم ورباندی یی تعهد کړی او په هغی مودی کنبی چې د پور د ادا کولو موافقه پری شوی دهغه څخه وغواړی.

۱۸۷۵ ماده:

که حایز هغه څه چې په ذمی باندی یی دی ادا کی، دهغی قیدونو دمحو کولو حق پیدا کوی چې په عقار باندی دی.

۱۸۷۶ ماده:

حایز کولی شی وروسته له دی چې د خپل ملکیت سند ثبت کی، عقار د ټولی هغی گروی څخه چې د هغه د سند د ثبتیدو ترمنځه ثبت شوی پاک کی، حایز کولی شی هر وخت چې وغواړی دا حق استعمال کی او ترڅو چې د خرڅولو د لست شرطونه اعلانیری هغه وساتی.

٢٥٠ ..... مدنی قانون / درہم ٹوک

١٨٧٧ مادہ:

کہ حایز د عقار د پاکولو ارادہ وکی نو مکلف دی چې ہغہ پور ورکونکو تہ چې حقوق یی قید دی د ہغوی د اوسیدنی حای تہ خبرتیا ولیبری او دا خبرتیا باید چې د ہغہ د ملکیت د سند د خلاصی، د ہغی د ثبت د نبتی، د عقار د قیمت، د ہغی حقوقو لست چې د ہغہ د سند د ثبتدو ترمخہ قید شوی او د حقوقو د خاوندانو د نومونو، متضمنہ وی.

١٨٧٨ مادہ:

حایز مکلف دی چې پہ خبرتیا کی دہغی قید شوو پورونو د ادا کولو تیاری بنکارہ کی چې سمدلاشہ د ادا کولو مستوجب دی، بی لہ دی چې د ذکر شوو پورونو د استحقاق مودہ د عقار د قیمت پہ حدودو کی پہ نظر کنبی ونیسی.

١٨٧٩ مادہ:

ہر پور ورکونکی چې حق یی قیدشوی، ہمدارنگہ ہغہ کفیل چې مقید حق لری، کولی شی د ہغہ عقار د خرخولو چې پاکول یی مطلوب د وروستنی رسمی خبرتیا د نتیجی خخہ دد پرش ورخو پہ اوردو کنبی، غوبنتنہ وکی، د مودې پہ پاکلو کنبی، د لاری د مسافی مراعات کیبری.

١٨٨٠ مادہ:

غوبنتنہ دہغی خبرتیا پہ اساس چې حایز او پخوانی مالک تہ استول کیبری او پہ ہغی کنبی غوبنتونکی یا د ہغہ قانونی وکیل امضاء کوی، صورت نیسی. غوبنتونکی مکلف دی دومرہ پیسی چې د مزایدی د خرخولو د لاری د مصرفونو کفایت وکی پہ خزانی یا بانک کی چې محکمہ یی تپاکی پہ ودیعت کیبری. غوبنتونکی تر دی وروستہ د خپلی غوبنتنی خخہ نہ

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۲۵۱

شی تیریدلی، مگر دا چې ټول هغه پور ورکونکی چې حقوق یی قید شوی او ټول کفیلان ورباندى قناعت وکى.

۱۸۸۱ ماده:

که د عقار د خرڅولو غوښتنه وشى د اجبارى خرڅولو پورى ټول مربوط اجراءات مراعات کيږي او بيعه دهغه چا دغوښتنى په اساس ترسره کيږي چې په تلوار کښى د گټى خاوند وى عام له دى چې غوښتونکى وى او که حایز، څوک چې اجراءات ترسره کوى مکلف دى چې د خرڅولو په اعلانونو کښى هغه پیسى ذکر کى چې د عقار د قیمت دپاره ټاکل شوى وى.

۱۸۸۲ ماده:

د چا پورى چه مزایده تعلق نیسى مکلف دى د هغى ثمن په ادا کولو علاوه چې په مزایده کښى ټاکل شوى دى، هغه مصرفونه چې پاک کول یی ایجابوى، د ملکیت د سند او د هغى د ثبتولو مصرفونه او د هغه حایز د اعلانونو مصرفونه چې ملکیت یی د لاسه وتلى هم ادا کى، مگر داچې خاص قانون بل رنگه تصریح کړى وى.

۱۸۸۳ ماده:

که د عقار خرڅول دټاکلى مودې په اوږدو کښى او د مربوطو شرطونو سره سم ونه غوښتل شى نو د عقار ملکیت په آخرنى صورت او دهرى نوعى قید شوى حق څخه فارغ د حایز پورى تعلق نیسى. خو په دى شرط چې حایز هغه پیسى چې د عقار قیمت ټاکل شوى، سره د پور ورکونکو د حقوقو د ادا کولو په مراعات کولو د هغى څخه ورکى. یا ذکر شوى پیسى په خزانى یا بانک کښى چې محکمه یی ټاکى کښيږدى.

۲۵۲ ..... مدنی قانون / دریم ټوک

۱۸۸۴ ماده:

د گرو کره شوی عقار تخلیه د حایز له خوا د عریضی د وړاندی کولو سره د واک لرونکی محکمی مقام ته صورت مومی. په عریضی کښی غوښتل کیږی چې د خبرتیا د پانې دثبت په حاشیسی کښی دی د ملکیت دخارجیدلو موضوع ورسول شی. د تخلیسی موضوع د عریضی دتقدیمولو دنیتهی څخه د پنځو ورځو په اوږدو کښی د مربوطو اجراآتو د نیولو د پاره مستقیم پور ورکوونکی ته خبرتیا ورکول کیږی.

۱۸۸۵ ماده:

که حایز د قید شوو پورونو ادا کول یا دگروی څخه د عقار پاکول یا دعقار څخه انصراف اختیار نه کی، گروی اخیستونکی پور ورکوونکی نه شی کولی د ملکیت دخارجیدلو اجراآت د مدنی محاکمو داصول د قانون د حکم سره سم د هغه په مقابل کښی ونیسی. مگر ترهغی وروسته چې د مستحقه پور د ادا کولو په باره کښی یا د عقار څخه د انصراف په باره کښی پوروری ته یی خبرتیا ورکړی وی.

۱۸۸۶ ماده:

د کوم حایز چی د ملکیت سند ثبت شوی وی په هغی دعوی کښی چې په پور وړی د پور حکم شوی، نه وی واقع شوی، کولی شی د هغی د فعی په طریقو چې د پوروری استناد ورباندی جواز لری استناد وکی. همدارنگه حایز کولی شی په هرحال کښی په هغی دفعی استناد وکی چې پوروری هم په پور د حکم کولو څخه وروسته په هغی د استناد کولو حق لرلو.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۲۵۳

۱۸۸۷ ماده:

حایز کولی شی چې په مزایدی کنبی شامل شی، خو په دی شرط چې په مزایدی کی د هغه وړاندی کره شوی ثمن د هغه د ذمی د پاتی اندازی څخه د هغه عقار د ثمن د درکه چې د خرخولو دپاره ایښودل شوی کم نه وی.

۱۸۸۸ ماده:

که د گرو کره شوی عقار ملکیت د حایز د لاسه ووزی او مزایده پخپله د هغه پوری تعلق ونیسی، نو حایز د ملکیت داصلی سند په موجب د عقار مالک پیژندل کیږی. که دا مزایدی آخرنی ثمن چې دهغه پوری تعلق نیولی ادأ کی یا په خزانی یا بانک کی چې محکمه یی ټاکی د ودیعت په توگه کنبیږدی، ذکر شوی عقار د ټولو قید شوو حقوقو څخه پاکیږی.

۱۸۸۹ ماده:

که مزایده د حایز څخه غیر بل چا پوری تعلق ونیسی ذکر شوی شخص کولی شی د مزایدی دحکم په موجب خپل حق د حایز څخه ترلاسه کی.

۱۸۹۰ ماده:

د کوم ثمن پوری چې مزایدی تعلق نیولی د هغو پور ورکوونکو په حقوقو چې حقوق یی قید شوی زیات وی، دا زیاتوالی د حایز حق دی او گروی اخیستونکی پور ورکوونکی کولی شی چې خپل حقوق د حایز څخه وغواړی.

۲۵۴ ..... مدنی قانون / درېم ټوک

۱۸۹۱ ماده:

د ارتفاق حقوق او نور عیني حقوق چې د عقار د ملکیت د نقلیدو تر مخه
حایز د هغی لرونکی وو، حایز ته بیرته عودت کوی.

۱۸۹۲ ماده:

حایز مکلف دی د عقار عایدات د پورد ادا کولو د خیرتیا د نېټې څخه یا
د عقار څخه د انصراف د نېټې څخه رد کي. که ذکر شوی اجراءات تردری
کلونو پوری ترک شی، نو د عایداتو د ردولو مکلفیت د نوی خیرتیا د
نېټې څخه اعتبار لری.

۱۸۹۳ ماده:

(۱) حایز کولی شی د تضمین د دعوی د لازمی په پخوانی مالک په هغی
حدودو کښی مراجعه وکی چې خلف په هغه چا د مراجعی حق لرلو چې
دهغه څخه یی د معاوضی یا تبرع په صورت ملکیت کسب کړی.
(۲) که حایز د هغه استحقاق څخه زیات چې د ملکیت د سند په اساس د
پوروپری په ذمی دی ادا کي، او دا ادا کول چې دهر سبب په اساس وی،
کولی شی چې پوروپری ته مراجعه وکی. په دی صورت کښی حایز دهغو
پور ورکونکی قایم مقام کیږی چې د هغوی حقوق یی ادا کړی دی.

۱۸۹۴ ماده:

حایز پخپله د هغی نقصان چې د خطا په سبب یی عقار ته رسیدلی دپور
ورکونکو په مقابل کښی مسئول دی.

مدنی قانون / دوه یم کتاب ۲۵۵

درېیم قسمت- د رسمی گروهی د مودې تېرېدل

۱۸۹۵ ماده:

(۱) رسمي گروهی لکه حيازی گروهی د تضمین شوی پور په تیریدو سره تیریری. او د هغه سبب د لیری کیدو په اثر چې پور په هغی تیر شوی بیرته عودت کوی.

(۲) دگروهی عودت د هغو اشخاصو حقوقو چې د حق تیریدو د مودې په اوږدو کینی او د هغی د بیرته عودت په مودې کینی یی په ښه نیت کسب کړی دی نه اخلاوی.

۱۸۹۶ ماده:

درسمی گروهی حق دپاک کولو د اجراتو دترسره کولو سره په آخرنی صورت تیریری. که څه هم دهغه حایز ملکیت چې عقار یی پاک کړی په هر سبب چې بنا وی، زایل شوی وی.

۱۸۹۷ ماده:

گروهی یا اجباری خرخول د علنی مزایدی دلاری او دهغی د وروستنی ثمن په ودیعت ایښودل یا هغه پور ورکونکو ته د ذکر شوی ثمن ورکول چې د درجی له لحاظه د دی ثمن څخه د خپلو حقوقو د ادأ کولو مستحق کیږی، تیریری.

۱۸۹۸ ماده:

گروهی اخیستونکی پور ورکونکی کولی شی سره د دی چې پور پاتی دی د رسمی گروهی څخه تیر شی.

۲۵۶ ..... مدنی قانون / دریم توک

ماده ۱۸۹۹:

په رسمی گروهی د گروهی ورکونکی یا گروهی اخیستونکی د مړینی په اثر او د پور پاتی کیدل د وارثانو سره د نه تیریدلو مربوط حکمونه تطبیقیری.

قانون مدنی

جلد سوم

جریدہ رسمی شماره (۳۵۳)

مؤرخ ۱۳۵۵/۱۰/۱۵ ش . ۵

کتاب دوم

عقود معینه

باب اول

تملیک

فصل اول

عقد بیع

قسمت اول - ارکان بیع

مبحث اول - مبیعه

ماده ۱۰۳۵:

(۱) عقد بیع عبارت است از تملیک مال از طرف بائع به مشتری در مقابل مالی که ثمن مبیعه باشد.

(۲) در عقود معینه ارکان خاص هر عقد علاوه بر ارکان عام که در مبحث اول قسمت اول عقود ذکر شده رعایت می‌گردد.

ماده ۱۰۳۶:

بیع عین به پول بیع مطلق و بیع پول به پول بیع صرف و بیع عین به عین مقایضه شناخته می‌شود.

۲۶۰ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۰۳۷:

بیع به ایجاب و قبولی که معنی تملیک و تملک را افاده نماید با تعیین مبیعه و ثمن منعقد می‌گردد.

ماده ۱۰۳۸:

مبیعه باید موجود، مال دارای قیمت و مقدور التسلیم بوده نزد مشتری طوری معلوم باشد که جهالت فاحش را نفی کند.

ماده ۱۰۳۹:

هرگاه در عقد چنین ذکر شده باشد که مشتری به مبیعه علم تام دارد حق او در ابطال بیع نسبت عدم علم ساقط می‌گردد، مگر اینکه فریب بایع را ثابت سازد.

ماده ۱۰۴۰:

هرگاه مبیعه نزد مشتری معلوم نباشد باید به خصوصیات و اوصاف ممیزه آن علم داشته باشد.

ماده ۱۰۴۱:

هرگاه مبیعه در مجلس عقد موجود باشد اشاره به آن بدون ذکر اوصاف، کافی پنداشته می‌شود.

ماده ۱۰۴۲:

خرید و فروش آنچه که متعاقبین در حین عقد ندیده باشند جایز است بشرطی که جنس و وصف آن ذکر گردیده و یا به طرف مبیعه و یا مکان آن

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۲۶۱

اشاره شده باشد در این صورت با وجود صحت عقد بیع تام نبوده الزامی را بر مشتری بار نمی آورد.

ماده ۱۰۴۳:

برای لزوم بیع دیدن مبیعه از طرف مشتری حین عقد شرط می باشد، مگر اینکه قبلاً مبیعه را دیده و حین عقد یقین داشته باشد که مبیعه عین همان چیز است.

ماده ۱۰۴۴:

شخصی که نادیده، مالی را خریداری نماید هنگام دیدن به او خیار داده می شود، گرچه قبلاً به آن شفاهاً رضائیت نشان داده باشد. بایع در آنچه قبل از رویت فروخته حق خیار ندارد.

ماده ۱۰۴۵:

متعاقدين می توانند مدتی را که به انتهای آن خیار رویت ساقط می گردد تعیین نمایند، مشروط بر این که در اثنای مدت مذکور از مشتری آنچه صراحتاً یا دالالتاً خیار را باطل نماید صادر نشده یا مبیعه معیوب نگردیده باشد.

ماده ۱۰۴۶:

اگر نابینا خرید و فروش نماید صحیح می باشد. خیار او بعد از رد یا لمس یا چشیدن یا بوئیدن شی یا توصیف آن برایش ساقط می شود. خیار نابینا در صورت توکیل به خرید و قبض به رویت وکیل او ساقط می شود.

۲۶۲ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۰۴۷:

هرگاه اشیای متعدد و متفاوت به یک عقد فروخته شود، برای لزوم بیع رویت هر واحد آن حتمی شمرده می‌شود.

ماده ۱۰۴۸:

کسی که اجناس متفاوت را به عقد واحد خریداری نماید، طوری که بعضی آن را دیده و بعضی دیگری را ندیده باشد، می‌تواند عقد را فسخ نماید و یا تمام اجناس را قبول یا رد نماید، خواه اجناس دیده شده مطابق موافقه باشد یا مغایر آن.

ماده ۱۰۴۹:

اشیائی که به مقتضای نمونه فروخته می‌شود دیدن نمونه آن کافی است. در صورتی که مبیعه مخالف نمونه ثابت شود مشتری اختیار دارد که آنرا به ثمن مسمی قبول نماید و یا به فسخ بیع رد کند.

ماده ۱۰۵۰:

هرگاه مشتری در مبیعه قبل از رویت آن چنان تصرفی نماید که فسخ را غیرممکن و یا حق غیر به آن تعلق بگیرد، طوری که آن را به بیع مطلق بدون شرط خیار بفروشد یا گرو نماید یا به اجاره دهد یا در دستش هلاک شود یا هلاک نماید یا معیوب شود، حق او در رد مبیعه به خیار رویت ساقط شده بیع لازم می‌شود.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۲۶۳

ماده ۱۰۵۱:

هرگاه مالی به اساس وصف مطلوب فروخته شود و مبیعه از وصف مذکور عاری باشد مشتری می‌تواند آنرا به ثمن مسمی، قبول و یا به فسخ بیع رد نماید.

ماده ۱۰۵۲:

شخصی که به اساس انتفای وصف حق خیار داشته و در مبیعه تصرف مالکانه نماید حق او در رد مبیعه ساقط می‌شود و اگر در مبیعه چیزی حادث شود که مانع رد آن گردد مبیعه در حال موجودیت وصف و بدون آن قیمت شده، مشتری تفاوت هر دو قیمت را از بایع مطالبه کرده می‌تواند. در صورتی که مشتری قبل از اختیار وفات نماید، حق مطالبه فسخ به ورثه او انتقال می‌نماید.

ماده ۱۰۵۳:

رویت وکیل در خرید یا قبض و رضائیت او مانند رویت و رضای خریدار اصلی می‌باشد.

ماده ۱۰۵۴:

آنچه که فروش آن منفرداً جواز داشته باشد، استثنای آن از اصل مبیعه جواز دارد.

۲۶۴ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۰۵۵:

بیع معدوم باطل است. فروختن میوه درختان قبل از ظهور و از زرع قبل از روئیدن جواز ندارد.

ماده ۱۰۵۶:

بیع آنچه که یکی بعد دیگر ظاهر می‌گردد، در صورتی که اکثر آن ظاهر شده باشد، با باقیمانده که ظاهر نگردیده به عقد واحد جواز دارد.

ماده ۱۰۵۷:

(۱) بیع طبقه بالا قبل از اعمار طبقه پائین عمارت جواز ندارد.
(۲) مقاولات فروش طبقات و منازل اعماراتی که بر اساس نقشه‌های طرح شده شهری مطابق به مقررات ساختمانی دولت صورت می‌گیرد قبل از اعمار آن جواز دارد.

ماده ۱۰۵۸:

هرگاه طبقه بالا در ملکیت صاحب طبقه اول باشد فروختن آن در صورتی که آباد باشد جواز دارد. مشتری در سقف طبقه اول حق قرار داشته در صورت انهدام طبقه بالا می‌تواند آنرا مجدداً مانند سابق بنا نماید.

ماده ۱۰۵۹:

فروختن حصه مشاع معلوم از عقار، قبل از افزاز جواز دارد، مگر این‌که از آن ضرری به بایع یا شریک عاید باشد.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۲۶۵

ماده ۱۰۶۰:

(۱) در بیع مشروط به تجربه مشتری می‌تواند میبعه را قبول یا رد نماید در آن صورت بایع مکلف است امکان تجربه را به مشتری فراهم نماید. اگر مشتری میبعه را رد نماید باید عدم قبولی خود را در خلال مدت معینه اعلان کند. در حال عدم تعیین مدت، بایع مدت معقول را تعیین می‌نماید. سکوت مشتری با وجود قدرت تجربه در خلال مدت مذکور قبول تلقی می‌شود.

(۲) بیع مشروط به تجربه بیع معلق به شرط واقف بوده و آن عبارت از قبول میبعه است، مگر این‌که از اتفاق یا احوال چنین معلوم شود که بیع معلق بشرط فاسخ است.

ماده ۱۰۶۱:

در بیع مشروط به دانستن ذائقه، مشتری می‌تواند میبعه را قبول یا رد کند. اعلان قبول میبعه، در خلال مدتی که به اتفاق یا عرف تعیین شود، صورت می‌گیرد. بیع از تاریخ اعلان قبولی نافذ شمرده می‌شود.

ماده ۱۰۶۲:

ثمن، عبارت از بدل میبعه است گرچه از قیمت میبعه کمتر یا بیشتر باشد. لازم است ثمن معین و معلوم بوده علم تام به آن حاصل باشد.

ماده ۱۰۶۳:

(۱) در بیع مطلق تعیین ثمن به پول نقد حتمی است. باوجود آن گاهی به ذکر اساساتی که تعیین ثمن را در آینده ایجاب کند اکتفاء شده می‌تواند.

۲۶۶ ..... قانون مدنی / جلد سوم

(۲) اگر به نرخ بازار در تعیین ثمن موافقه بعمل آید حین نوسان در نرخ به زمان و مکانی اعتبار داده می‌شود که تسلیمی مبیعه به مشتری صورت می‌گیرد. در صورتی که بازاری در محل تسلیمی وجود نداشته باشد، به نرخ بازار محلی که عرف به عمومیت آن حکم نماید اعتبار داده می‌شود.

ماده ۱۰۶۴:

بیع به ثمن معجل و مؤجل که مدت تأجیل آن معین باشد بدون در نظر گرفتن طول و قصر مدت جواز دارد. همچنان شرط تعیین اقساط در ثمن، که به مواعید معینه تأدیه شود، مجاز می‌باشد و اگر چنین موافقه بعمل آید که در صورت عدم تأدیه قسط در میعاد معینه آن، به ثمن معجل تبدیل شود نیز جواز دارد.

ماده ۱۰۶۵:

در حالی که بیع مؤجل بدون خیار شرط باشد، به مجرد تسلیم مبیعه و در صورت خیار شرط از تاریخ سقوط خیار، موعد تأدیه ثمن فرا می‌رسد.

ماده ۱۰۶۶:

بیع مطلق که در آن از تعجیل و یا تأجیل ثمن ذکری به عمل نیامده باشد، ثمن آن به صورت معجل پرداخته می‌شود، مگر این که عرف به خلاف آن حکم کند.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۲۶۷

ماده ۱۰۶۷:

موافقه به زیادت و کمی ثمن، بعد از عقد جواز داشته و به اصل عقد راجع می-گردد. شفیع از کمی ثمن استفاده کرده و از زیادت آن متضرر نمی‌گردد. اگر بایع از تمام ثمن منصرف شود، شفیع می‌تواند عقار را به ثمن مثل آن اخذ نماید.

ماده ۱۰۶۸:

عقد بیع به صورت مرابحه، که عبارت است از فروش بمثل ثمن شرأ با ربیع معلوم، و تولیه که عبارت است از فروش به مثل ثمن اول، و اشتراک که عبارت است از فروش بعضی مبیعه به بعضی ثمن، و وضعیه که عبارت از فروش کمتر از ثمن اول، جواز دارد.

ماده ۱۰۶۹:

بایع می‌تواند پیش از قبض ثمن، در آن تصرف نموده و یا به قرض دار خود آنرا حواله کند، خواه از جمله اشیایی باشد که تعیین شده بتواند یا خیر.

ماده ۱۰۷۰:

برای این‌که اثر بیع در حق ثالث به نتیجه منتج گردد، عقد باید مطابق به احکام قانون ثبت گردد.

مبحث دوم - وجایب بایع

فرع اول - احکام عمومی

ماده ۱۰۷۱:

هرگاه مبیعه شی معین بالذات بوده و یا بصورت تخمینی به فروش رسیده باشد، ملکیت مبیعه خودبخود به مشتری انتقال می‌یابد. و در صورتی که تنها نوع مبیعه معلوم باشد، ملکیت آن بدون اقرار بایع انتقال کرده نمی‌تواند.

ماده ۱۰۷۲:

مشتری می‌تواند به مجرد انتقال ملکیت در مبیعه خواه منقول باشد یا غیرمنقول تصرف نماید، گرچه قبل از قبض باشد.

ماده ۱۰۷۳:

هرگاه بایع، بعد از قبض ثمن و قبل از تسلیم مبیعه به مشتری، مفلس گردد، مشتری مبیعه را از بایع یا از ورثه او اخذ می‌نماید، سایر دائینین مزاحم مشتری شده نمی‌توانند.

ماده ۱۰۷۴:

(۱) بایع می‌تواند در بیعی که به ثمن مؤجل صورت گرفته انتقال ملکیت مبیعه را به مشتری تا حین پرداخت تمام ثمن شرط گذارد، گرچه تسلیمی مبیعه صورت گرفته باشد.

(۲) اگر ثمن مبیعه به اقساط پرداخته شود، متعاقبین می‌توانند چنان موافقه نمایند که بایع یک جز آن را در صورت عدم پرداخت تمام اقساط به حیث

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۲۶۹

تعویض در مقابل فسخ بیع، نزد خود بازداشت نماید. با وجود آن محکمه می تواند با در نظر گرفتن شرایط و احوال، تعویضات مورد موافقه را مطابق به حکم ماده (۷۳۱) این قانون تنقیض نماید.

(۳) اگر تمام اقساط پرداخته شود ملکیت مبیعه از تاریخ انعقاد بیع به مشتری انتقال می یابد.

(۴) احکام فقرات فوق گرچه عقد بیع را متعاقبین به نام اجاره مسمی نمایند نیز تطبیق می شود.

ماده ۱۰۷۵:

بایع به اجرای اعمالی که برای انتقال ملکیت مبیعه ضروری پنداشته شود و همچنان به اجتناب از اعمالی که انتقال ملکیت مبیعه را ناممکن گرداند مکلف می باشد.

ماده ۱۰۷۶:

بایع مکلف است مبیعه را به همان او صاف حین عقد و حالتی که موافق طبیعت مبیعه باشد، به مشتری تسلیم نماید.

ماده ۱۰۷۷:

تسلیم شامل تمامی ملحقات مبیعه و آنچه که به صفت دایمی جهت استعمال مبیعه تهیه شده باشد، می باشد این حکم مطابق ایجاب طبیعت شی، عرف و قصد متعاقبین صورت می گیرد.

۲۷۰ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۰۷۸:

تسلیم مبیعه، عبارت است از دور ساختن موانع بین مشتری و مبیعه، طوری- که مشتری بدون حایل و مانع به قبض آن قادر باشد.

ماده ۱۰۷۹:

دورساختن موانع، قبض حکمی شناخته شده و به اختلاف حال و نوع مبیعه مطابق ایجاب عرف تغییر می‌نماید.

ماده ۱۰۸۰:

هرگاه عین مبیعه قبل از بیع در تصرف مشتری باشد، قبض جدید آن ضرورت ندارد، تصرف مشتری خواه قبل از بیع یا بعد از آن باشد یا ید امانت.

ماده ۱۰۸۱:

تسلیم مبیعه در بیع مطلق در محلی که مبیعه حین انعقاد عقد موجود باشد صورت گرفته و محل عقد جای تسلیمی شناخته نمی‌شود، مگر در صورتی که طرفین به تسلیم مبیعه در محل معین موافقه کرده باشند.

ماده ۱۰۸۲:

هرگاه مقدار مبیعه در عقد تعیین شده باشد با بیع از نقص مبیعه حسب مقتضای عرف مسئول می‌باشد، بشرطی که موافقه به غیر آن صورت نگرفته باشد، با آنهم مشتری از جهت نقص در مبیعه طلب فسخ عقد را کرده نمی‌تواند، مگر این که ثابت نماید نقص به اندازه است که اگر مشتری قبلاً به آن علم می‌داشت بیع را انجام نمی‌داد.

ماده ۱۰۸۳:

هرگاه مبیعه از آنچه در عقد تصریح شده زاید باشد در حالی که ثمن به مقابل هر واحد تعیین گردیده و مبیعه قابل تبعیض نباشد مشتری به اكمال ثمن مکلف می‌گردد، مگر این‌که زیادت آن فاحش باشد. در این صورت فسخ عقد را مطالبه کرده می‌تواند، مشروط براینکه موافقه به خلاف آن به عمل نیامده باشد.

ماده ۱۰۸۴:

مطالبه تنقیص ثمن از طرف مشتری و مطالبه تزئید ثمن از طرف بایع مبنی بر زیادت و نقصان مبیعه بعد از مرور مدت سه ماه از تاریخ تسلیم بالفعل مبیعه شنیده نمی‌شود.

ماده ۱۰۸۵:

هرگاه مبیعه قبل از تسلیمی بنا بر اسباب خارج اراده بایع تلف شود عقد فسخ و ثمن به مشتری مسترد می‌گردد، مگر این‌که تلف بعد از ابلاغ به مشتری مبنی بر تسلیمی مبیعه صورت گرفته باشد.

ماده ۱۰۸۶:

هرگاه در قیمت مبیعه قبل از تسلیم نسبت حدوث عیب نقصان عاید شود، مشتری بین فسخ عقد و بقای آن با تنقیص ثمن مخیر است.

ماده ۱۰۸۷:

(۱) هرگاه چیزی که به قصد خرید بعد تعیین ثمن قبض گردیده نزد قابض هلاک و یا ضایع شود، قبض کننده مسئول پنداشته می‌شود. در صورت عدم تعیین ثمن، حیثیت امانت را داشته از ضیاع و هلاکی که بدون قصد و تقصیر قابض بعمل آید، مسئولیت به قابض عاید نمی‌گردد.

(۲) اگر قبض به قصد خرید صورت نگرفته بدون قصد قبض کننده هلاک شود امانت شمرده شده مسئولیتی به قابض عاید نمی‌گردد، اعم از این که ثمن آن تعیین شده باشد یا نه.

فرع دوم - ضمان تعرض و استحقاق

ماده ۱۰۸۸:

بایع از عدم تعرض بر انتفاع مشتری از مبیعه به صورت کلی و جزئی ضامن شناخته می‌شود خواه تعرض ناشی از عمل خود بایع باشد یا شخص ثالثی که هنگام عقد بر مبیعه چنین حقی داشته باشد که به آن علیه مشتری احتجاج نموده بتواند یا حق مذکور را بعد از عقد طوری ثابت نماید که از طرف بایع به او داده شده.

ماده ۱۰۸۹:

هرگاه مبیعه از طرف غیر به استحقاق برده شود، در صورتی که استحقاق به ملک بایع راجع باشد، بایع ضامن آن شناخته می‌شود، گرچه ضمانت در عقد شرط گذاشته نشده باشد.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۲۷۳

ماده ۱۰۹۰:

شرط گذاشتن عدم ضمانت بایع در صورت استحقاق میبعه جواز نداشته، گذاشتن چنین شرط موجب فساد بیع می گردد.

ماده ۱۰۹۱:

(۱) هرگاه استحقاق تنها به اقرار یا نکول مشتری ثابت شده باشد مطالبه ضمانت از بایع جواز ندارد.

(۲) اگر مشتری در حالت مندرج فقره فوق دارای حسن نیت بوده، بایع را به دعوی استحقاق در وقت مناسب مطلع ساخته به مداخله در دعوی ابلاغ نموده و بایع مداخله نورزیده باشد می تواند ضمانت استحقاق را مطالبه کند.

(۳) در صورتی که مشتری بایع را به دعوی استحقاق مطلع نساخته و حکم قطعی علیه او صادر شود، حق مراجعه او ساقط می گردد. مشروط براین که بایع ثابت سازد که مداخله او در دعوی به رد دعوی استحقاق منجر می گردید.

ماده ۱۰۹۲:

هرگاه بعد از اثبات دعوی استحقاق، شخص مستحق و مشتری طوری موافقه نمایند که میبعه مقابل عوض نزد مشتری باشد این موافقه، خرید از مستحق تلقی گردیده مشتری بر بایع رجوع کرده می تواند.

ماده ۱۰۹۳:

(۱) هرگاه میبعه از نزد مشتری به استحقاق برده شود، در صورتی که بایع هنگام عقد از استحقاق میبعه علم نداشته باشد، مشتری می تواند رد تمامی

ثمن و قیمت حاصلی را که به رد آن برای مستحق مکلف شده، با مصارف نافع و جمیع مصارف دعوی ضمان و دعوی استحقاق، به غیر از آنچه مشتری می‌توانست از صرف آن به اساس ابلاغ دعوی به بایع خود داری کند، مطالبه نماید، زیادت و نقصان قیمت مبیعه در زمینه تأثیری ندارد.

(۲) اگر بایع هنگام عقد به استحقاق مبیعه علم داشته باشد، علاوه بر مطالبات فوق مشتری می‌تواند مقدار مازاد قیمت مبیعه را از ثمن و مصارف غیر ضروری‌ای که بر مبیعه انجام داده، با تعویض خساره عاید و نقص حاصلی که از جهت استحقاق مبیعه به او عاید شده، نیز مطالبه کند.

ماده ۱۰۹۴:

(۱) هرگاه بعضی از مبیعه به استحقاق برده شده یا حقی بر او تعلق گرفته باشد که مشتری هنگام عقد از آن آگاه نباشد، می‌تواند عقد را فسخ نماید .
(۲) اگر مشتری مقدار متباقی مبیعه را قبول نماید، می‌تواند جبران خساره وارده ناشی از استحقاق را مطالبه کند.

ماده ۱۰۹۵:

(۱) متعاقدين می‌توانند به اساس موافقه خاص ضمان استحقاق را زیاد یا کم سازند و یا آن را ساقط نمایند.
(۲) اگر حق ارتفاق واضح بوده و یا بایع آنرا به مشتری ظاهر ساخته باشد، شرط عدم ضمان، خود به خود به وجود می‌آید.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۲۷۵

ماده ۱۰۹۶:

(۱) بایع از استحقاقی که از فعل او نشأت کند مسئول شناخته می‌شود، گرچه موافقه عدم ضمان در زمینه موجود شده باشد. توافق طرفین به خلاف این حکم اعتبار ندارد.

(۲) اگر استحقاق ناشی از فعل غیر باشد، بایع تنها به رد ثمن مکلف می‌شود.

فرع سوم - ضمان عیوب پوشیده

ماده ۱۰۹۷:

هرگاه مبیعه وقت تسلیم، عاری از اوصافی باشد که وجود آن نزد مشتری اهمیت داشته، یا در آن عیبی دیده شود که باعث تنزیل قیمت یا تنزیل منفعت آن حسب غایه مطلوبه عقد یا ظاهر طبیعت شی و یا غرضی که به آن آماده گردیده، شود. بایع ملزم به ضمان می‌گردد، گرچه بایع به وجود آن علم نداشته باشد.

ماده ۱۰۹۸:

هرگاه مشتری حین عقد بیع به عیوب مبیعه علم داشته و یا این که اگر مشتری مبیعه را مانند شخص عادی تفحص می‌کرد، به عیوب آن پی می‌برد، در این صورت بایع از عیوب متذکره ضامن پنداشته نمی‌شود. مگر این که مشتری ثابت نماید که بایع مبیعه را خالی از عیب وانمود کرده و یا این که قصد اخفای عیب را داشته است.

ماده ۱۰۹۹:

اشیائی که به عقد واحد فروخته شده باشد و بعداً معیوبیت بعضی آن ظاهر گردد، در صورتی که در انقسام آن ضرری موجود نگردد، مشتری می‌تواند معیوب را مسترد نموده و از بایع مطالبه ثمن آن را بنماید. مشتری نمی‌تواند تمام اشیای مذکور را بدون رضای بایع مسترد نماید. اگر در انقسام آن ضرری موجود باشد، مشتری می‌تواند تمام مبیعه را به کل ثمن قبول و یا رد نماید.

ماده ۱۱۰۰:

(۱) هرگاه در مبیعه عیب قدیم ظاهر گردیده و بعداً نزد مشتری عیب جدید در آن عاید گردد، مشتری نمی‌تواند آنرا با وجود عیب جدید مسترد نماید. اما صرف تنقیص ثمن را از بایع مطالبه کرده می‌تواند.

(۲) اگر عیب جدید از مبیعه زایل گردد، مشتری می‌تواند نسبت عیب قدیم آن را به بایع رد نماید.

ماده ۱۱۰۱:

تزیید شی، از مال مشتری بر مبیعه، مانع رد آن می‌گردد. مگر مشتری می‌تواند نسبت عیب مبیعه به تنزیل قیمت آن به بایع مراجعه نماید.

ماده ۱۱۰۲:

هرگاه مبیعه معیوب، در دست مشتری هلاک گردد، صرف مطالبه تنقیص ثمن را از بایع نموده می‌تواند.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۲۷۷

ماده ۱۱۰۳:

هرگاه مشتری بعد از اطلاع به عیب قدیم در مبیعه، تصرف مالکانه نماید، خیار عیب او ساقط می‌گردد.

ماده ۱۱۰۴:

متعاقدين می‌توانند به موافقه خاص مقدار ضمانت را تعیین نمایند. در صورتی که با عیب مبیعه را عمداً مخفی کرده باشد، تمام شرایطی که ضمانت را ساقط و یا تنزیل دهد باطل شمرده می‌شود.

ماده ۱۱۰۵:

عیبی که عرفاً قابل اهمیت نباشد، با عیب ضامن آن دانسته نمی‌شود.

ماده ۱۱۰۶:

ضمان عیب، در بیعی که به حکم محکمه یا توسط ادارات دولتی طور مزایده صورت گرفته باشد اعتبار ندارد.

ماده ۱۱۰۷:

(۱) دعوی ضمان عیب، بعد از انقضای شش ماه از وقت تسلیم مبیعه، اگر چه بعد از انقضای مدت فوق عیب مبیعه بر مشتری ظاهر نگردیده باشد، قابل سمع نیست مشروط بر این که با عیب مدت طولانی تری را قبول نکرده باشد.
(۲) اگر مشتری ثابت نماید که اخفای عیب از غش با عیب نشأت کرده، با عیب مذکور نمی‌تواند به انقضای مدت فوق تمسک نماید.

۲۷۸ ..... قانون مدنی / جلد سوم

مبحث سوم - وجایب مشتری

ماده ۱۱۰۸:

مشتری به پرداختن ثمن موافقه شده و مصارف پرداخت مطابق به شرایط عقد مکلف می‌باشد.

ماده ۱۱۰۹:

(۱) هرگاه مکان پرداخت ثمن در عقد معین شده باشد، پرداخت آن در همان مکان معینه و اگر تعیین نشده باشد در جائی صورت می‌گیرد که مبیعه در آن تسلیم داده می‌شود.

(۲) اگر بایع در وقت تسلیمی مبیعه مستحق ثمن دانسته نشود، ثمن مذکور در اقامتگاه مشتری حین استحقاق پرداخته می‌شود، مگر این‌که موافقه یا عرف به خلاف آن باشد.

ماده ۱۱۱۰:

هرگاه تأدیة ثمن مبیعه، به یک وقت معین یا به اقساط تعیین شده باشد، پرداخت ثمن به رسیدن مؤعد مهلت یا مدت هر قسط لازم می‌شود. تأخیر در تأدیة از مؤعد یک قسط موجب تعجیل اقساط دیگر نمی‌شود، مگر این‌که در عقد شرط گذاشته شده باشد.

ماده ۱۱۱۱:

هرگاه بایع در بیع جنس به نقد، جنس را عرضه نماید، مشتری قبل از تسلیم جنس به تأدیة ثمن مبیعه مکلف می‌باشد. در بیع جنس به جنس یا نقد به نقد تسلیم مبیعه و پرداخت ثمن یکجا صورت می‌گیرد.

ماده ۱۱۱۲:

(۱) بایع مستحق فایده قانونی ثمن مبیعه شناخته نمی‌شود، مگر این‌که مشتری را قبلاً به تأدیة ثمن اخطار یا مبیعه را به وی تسلیم نموده باشد. به هر حال لازم است که مبیعه قابلیت حاصل دهی یا سایر عواید را داشته باشد، مگر این‌که موافقه یا عرف به خلاف آن باشد.

(۲) فواید و حاصلات مبیعه با تکالیف آن از هنگام انجام عقد به مشتری تعلق می‌گیرد، مگر این‌که موافقه یا عرف به خلاف آن باشد.

ماده ۱۱۱۳:

(۱) هرگاه شخصی بالای مشتری به استناد حق سابق از عقد بیع و یا حقی که در خصوص مبیعه به بایع تعلق بگیرد، اعتراض نماید یا خوف استملاک ملکیت مبیعه موجود باشد، مشتری می‌تواند تا حین قطع تعرض یا زوال خطر در صورتی که شروط عقد مانع آن نباشد، ثمن مبیعه را نزد خود نگهدارد. با وجود آن، بایع می‌تواند بشرط تقدیم کفیل، تأدیة ثمن مبیعه را مطالبه کند.

(۲) اگر مشتری عیبی را در مبیعه کشف نماید از حکم مندرج فقره فوق استفاده کرده می‌تواند.

۲۸۰ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۱۱۴:

هرگاه تمام یا بعضی ثمن فی الحال قابل تأدیة باشد، بائع می تواند تا زمان حصول آنچه مستحق می گردد، میبعه را نزد خود نگهدارد، گرچه مشتری در مورد، رهن یا تضمین بدهد. مگر این که موافقه به خلاف آن صورت گرفته باشد.

ماده ۱۱۱۵:

هرگاه بائع قبل از قبض ثمن میبعه را تسلیم نماید، حق نگهداشت میبعه را از دست می دهد. در این صورت استرداد میبعه را جهت حصول ثمن مطالبه کرده نمی تواند.

ماده ۱۱۱۶:

هرگاه مشتری قبل از تأدیة ثمن، بدون اجازه بائع میبعه را قبض نماید بائع می تواند میبعه را مسترد نماید، در صورت هلاک یا معیوبیت میبعه نزد مشتری قبض مذکور صحیح پنداشته شده به تأدیة ثمن مکلف می شود.

ماده ۱۱۱۷:

هرگاه بائع به تأجیل ثمن میبعه موافقه نموده باشد، حق نگهداشت میبعه را نداشته به تسلیم آن به مشتری مکلف ساخته می شود. درین صورت حق مطالبه ثمن را قبل از فرا رسیدن موعد تأجیل ندارد، مگر این که تنقیص تأمینات تأدیة ثمن از طرف مشتری ظاهر شده یا مشتری در حالت افلاس قرار گیرد که خوف ضیاع ثمن از آن متصور باشد.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۲۸۱

ماده ۱۱۱۸:

هرگاه مشتری قبل از قبض مبیعه و تأدیة ثمن در حالت افلاس بمیرد، بایع می‌تواند، مبیعه را تا زمان حصول ثمن نزد خود نگهداشته یا از محکمه، فروش آن را مطالبه کند. در صورت زیادت ثمن از حق بایع حق بایع، پرداخته شده متباقی به سایر دائنین تعلق می‌گیرد و در صورت نقصان، با بایع در حصه متباقی مثل سایر دائنین معامله می‌گردد.

ماده ۱۱۱۹:

هرگاه مشتری از تأدیة ثمن مبیعه در موعد تادیه امتناع ورزد یا وجایب دیگری را که به موجب عقد بیع به آن مکلف است اخلال نماید، بایع می‌تواند تنفیذ یا فسخ بیع را مطالبه نماید.

ماده ۱۱۲۰:

هرگاه طرفین عقد موافقه نمایند که در صورت عدم پرداخت ثمن در میعاد معین، بیع خود به خود فسخ شده تلقی گردد، محکمه می‌تواند تا زمانی که ابلاغ فسخ عقد صورت نگرفته باشد، مدت تأجیل را تمدید بخشد. اگر در عقد طوری تصریح شده باشد که فسخ بدون ابلاغ واقع می‌شود، درین صورت محکمه نمی‌تواند به مشتری مهلت بدهد.

ماده ۱۱۲۱:

مشتری مکلف است مبیعه را در محلی که حین عقد بیع در آن وجود داشت تسلیم شود، مگر این که موافقه به خلاف آن صورت گرفته باشد انتقال مبیعه

۲۸۲ ..... قانون مدنی / جلد سوم

باید بدون معطلی صورت گیرد، مگر این که انتقال آن مدتی را ایجاب نموده یا انتقال آن در زمان و مکان معین در عقد تعیین شده باشد.

ماده ۱۱۲۲:

هرگاه صدور مبیعه به مشتری لازم شده باشد، تسلیمی بعد از وصول مبیعه به مشتری انجام می‌گیرد، مگر این که موافقه طور دیگری صورت گرفته باشد.

ماده ۱۱۲۳:

مصارف تسلیمی مبیعه و عقد بیع، محصول ثبت و غیره مصارفی که مبیعه ایجاب نماید به ذمه مشتری می‌باشد، مگر اینکه موافقه یا عرف به خلاف آن حکم نماید.

قسمت دوم - بیوع مختلفه

مبحث اول - سلم

ماده ۱۱۲۴:

سلم، عبارت است از بیع ثمن آجل به ثمن عاجل.

ماده ۱۱۲۵:

سلم در اشیائی صورت گرفته می‌تواند که مقدار و وصف آن تثبیت و تعیین شده بتواند.

قانون مدنی / کتاب دوم- عقود معینه ۲۸۳

ماده ۱۱۲۶:

برای صحت سلم شرط است که محل عقد غله و امثال آن بوده و از حین عقد الی وقت تسلیم موجود شده بتواند.

ماده ۱۱۲۷:

در سلم شرط است که جنس، نوع، وصف، قدر و میعاد تسلیم مبیعه با قیمت ثمن و محل تسلیم مبیعه بیان شده باشد.

ماده ۱۱۲۸:

برای صحت بقای سلم شرط است که ثمن قبل از مفارقت متعاقدین حین مجلس، قبض گردد.

ماده ۱۱۲۹:

مدت تسلیم به اساس موافقه متعاقدین تعیین می‌گردد. این مدت باید از یکماه کمتر نباشد.

ماده ۱۱۳۰:

حکم سلم، عبارت است از ثبوت ملکیت متعاقدین در بدلین، به مجرد تمام شدن عقد.

ماده ۱۱۳۱:

سلم دهنده نمی‌تواند قبل از قبض در ثمن، و سلم گیرنده نمی‌تواند قبل از تسلیمی در مبیعه، تصرف نماید.

۲۸۴ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۱۳۲:

مدت سلم به فوت سلم دهنده باطل می‌گردد نه به فوت سلم گیرنده و مبیعه از ترکه سلم دهنده خریداری می‌شود.

مبحث دوم - صرف

ماده ۱۱۳۳:

صرف عبارت است از بیع نقد به نقد.

ماده ۱۱۳۴:

برای صحت صرف شرط است که بدلین قبل از تفریق متعاقدين قبض گردیده و عقد از خيار شرط و تأجيل خالی باشد.

ماده ۱۱۳۵:

حکم صرف، عبارت از مالک شدن متعاقدين است در بدلین.

مبحث سوم - بیع وفا

ماده ۱۱۳۶:

بیع وفا عبارتست از داشتن حق استرداد مبیعه برای بایع و از ثمن برای مشتری.

ماده ۱۱۳۷:

حق استرداد بایع و مشتری مشروط و مقید به مدت شده نمی‌تواند.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۲۸۵

هر نوع موافقه که به خلاف آن صورت گیرد، باطل شناخته می‌شود.

ماده ۱۱۳۸:

در بیع وفا مشتری می‌تواند از منافع مبیعه کلاً یا قسماً استفاده نماید، مشتری نمی‌تواند مبیعه را در بیع وفا به شخص دیگری بفروشد و یا ملکیت رقبه آن را به سببی از اسباب به شخص دیگر انتقال دهد.

ماده ۱۱۳۹:

بایع وقتی می‌تواند مبیعه را در بیع وفأ بفروشد که مشتری از وی مطالبه استرداد ثمن نماید و بایع به جزء از طریق فروش مبیعه قادر به استرداد ثمن نباشد.

ماده ۱۱۴۰:

(۱) مبیعه در بیع وفا تا هنگام استرداد، ملک مشتری شناخته شده قواعد متعلق به ملکیت در آن رعایت می‌شود.
(۲) مشتری در بیع وفا الی زمان استرداد حق، از طرف بایع از مبیعه استفاده ملکیت نموده می‌تواند، مگر این‌که عمل وی حاوی غش باشد.

ماده ۱۱۴۱:

(۱) استرداد مبیعه به ابلاغ رسمی‌ای صورت می‌گیرد که از طرف بایع به مشتری صادر می‌شود.
(۲) بعد از اتمام ابلاغ عقد بیع فسخ گردیده بایع مبیعه را خالی از تضمیناتی که مشتری به آن وارد نموده مسترد می‌نماید.

(۳) این ابلاغ بر اشخاصی که حقی را به حسن نیت بعد از آن کسب نموده باشند تاثیر وارد نمی‌کند، مگر این‌که ابلاغ مذکور به ثبت رسیده یا در حاشیه ثبت بیع به آن اشاره شده باشد.

ماده ۱۱۴۲:

(۱) هرگاه بائع از حق استرداد استفاده نماید، مکلف است به استثنای مصارفی که برای حفاظت مبیعه به عمل آمده، ثمن مصارف عقد، مصارف استعمال حق استرداد و مصارف ضروریه دیگری که از طرف مشتری صورت گرفته بپردازد، مگر این‌که به خلاف آن موافقه به عمل آمده باشد.

(۲) مشتری می‌تواند مدتی را که بائع در آن مبالغ مندرج فقره (۱) این ماده را حقیقتاً عرضه نماید تعیین کند، در حالی که بائع در خلال مدت مذکور به تأدیة این مبالغ نپردازد، فسخ ناشی از استعمال حق استرداد نادیده پنداشته می‌شود.

ماده ۱۱۴۳:

هرگاه مشتری مصارف نافع و ضروری بر مبیعه به عمل آورده و قیمت مبیعه به سبب آن بالا رفته باشد حق مطالبه آن را دارد، مشروط بر این‌که مصارف مذکور به اجازه بائع صورت گرفته و زیاده روی در آن نکرده باشد.

ماده ۱۱۴۴:

هرگاه بایع آنچه را که به رد آن مکلف است به مشتری رد نماید، بر مشتری لازم است مبیعه و زیادتی که در آن از وقت بیع بعمل آمده یا آنچه از تاریخ رد مبالغ مذکور به بعد قبض نموده، به بایع بپردازد.

ماده ۱۱۴۵:

هرگاه مبیعه زمین زراعتی بوده بایع در خلال سال زراعتی رد آن را مطالبه نماید، در حالی که مشتری آنرا زرع نموده باشد می تواند زمین مذکور را الی وقت در نزد خود نگهداشته، آنچه را عرف حکم نماید مقابل مدت بین فسخ عقد و هنگام درو به بایع بپردازد.

ماده ۱۱۴۶:

هرگاه مبیعه در بیع و فاً حصه مشاع بوده و شرکاء از مشتری بیع عین مذکور را جهت عدم امکان تقسیم مطالبه نمایند، مشتری مکلف است به بایع جهت استرداد حق وی اطلاع دهد، در صورتی که بایع از حق استرداد استفاده نکند و جمیع عین مذکور به اساس مزایده به مشتری تعلق گیرد و بعداً بایع استرداد آنچه را فروخته است اراده نماید، مشتری می تواند او را به استرداد جمیع عین مذکور و ادار سازد.

۲۸۸ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۱۴۷:

هرگاه مبیعه در بیع و فاء تلف شود، در صورتی که ارزش مبیعه مساوی دین مطلوبه باشد، دین ساقط و اگر کمتر از آن باشد به اندازه حصه تلف شده ساقط گردیده، مشتری حصه متباقی را از بایع مطالبه می‌نماید.

ماده ۱۱۴۸:

هرگاه مبیعه در بیع و فاء نزد مشتری تلف گردد و ارزش آن بیشتر از مقدار دین باشد، از قیمت آن به اندازه دین ساقط گردیده، مشتری به پرداخت مقدار مازاد مکلف می‌باشد.

ماده ۱۱۴۹:

مشتری از تغییرات اساسی، که در مبیعه به اساس عمل خود او یا به اساس عمل شخص مسئول دیگری عاید و بایع از آن متضرر گردد، مسئول شناخته می‌شود.

ماده ۱۱۵۰:

هرگاه یکی از عاقدین در بیع و فاء فوت نماید ورثه در احکام بیع و فاء قایم مقام او می‌گردد.

ماده ۱۱۵۱:

(۱) هرگاه در بیع و فاء رهن حیازی عقاری مضمّر باشد، عقد به اعتبار بیع و رهن هردو باطل شناخته می‌شود.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۲۸۹

(۲) بیع وفأ هنگامی رهن حیازی تلقی می‌شود که در آن رد ثمن با مفاد شرط گذاشته شده یا مبیعه به هر صورتی که باشد در حیازت بایع باقی بماند. اثبات رهن مضمّر به همه طرق اثبات جواز دارد.

مبحث چهارم - بیع ملک غیر

ماده ۱۱۵۲:

شخصی که ملک غیر را بدون اجازه وی به شخص دیگری بفروشد، بیع منعقد و نفاذ آن به اجازه مالک موقوف می‌باشد، در صورت اجازه بیع نافذ و در غیر آن مالک می‌تواند فسخ آن را مطالبه نماید.

ماده ۱۱۵۳:

هرگاه مالک بیع را اجازه دهد، بیع در حق مشتری و بایع صحیح می‌باشد همچنان اگر ملکیت مبیعه بعد از عقد به بایع انتقال نماید، عقد در مبیعه صحیح دانسته می‌شود.

ماده ۱۱۵۴:

هرگاه به فسخ بیع حکم صادر شود و مشتری از عدم ملکیت بایع در مبیعه علم نداشته باشد، می‌تواند از بایع جبران خساره را مطالبه نماید، گرچه بایع دارای حسن نیت باشد.

۲۹۰ ..... قانون مدنی / جلد سوم

مبحث پنجم - بیع نایب برای خود

ماده ۱۱۵۵:

(۱) پدری که بالای اولاد خود ولایت داشته باشد می‌تواند مال خود را بر اولادش بفروشد و یا مال اولاد خود را به قیمت مثل برای خود بخرد .
(۲) پدر کلان حکم پدر را دارد.

ماده ۱۱۵۶:

(۱) وصی و قیمی که از طرف محکمه تعیین شده نمی‌تواند مال خود را بالای قاصر، یا محجور علیه فروخته یا مال آنها را برای خود خریداری نماید.
(۲) وصی و قیم مذکور می‌توانند به اجازه قاضی به چنین امر اقدام کنند.

ماده ۱۱۵۷:

وصی‌ای که از طرف پدر یا پدر کلان تعیین شده باشد، نمی‌تواند مال خود را بالای قاصر بفروشد و یا مال او را برای خود بخرد، مگر این‌که این امر به نفع قاصر بوده و به اجازه محکمه صورت گرفته باشد.

ماده ۱۱۵۸:

(۱) دلال و اهل خبره که اموال جهت فروش یا تعیین قیمت به آنها سپرده شده، نمی‌توانند، آن‌را به اسم خود یا به اسم مستعار برای خود خریداری نمایند.
(۲) اگر شخصی که مال به او تعلق گرفته، در حال وجود اهلیت لازم، به عقد اجازه نماید، عقد مذکور صحیح دانسته می‌شود.

مبحث ششم - بیع حقوق متنازع فیه

ماده ۱۱۵۹:

هرگاه شخص از حق متنازع فیه خود به مقابل چیزی به شخص دیگری تنازل نماید، طرف نزاع می‌تواند حق متنازع فیه را از مشتری (متنازل الیه) مسترد نماید مشروط براین‌که به مشتری ثمن پرداخته شده وی را با مصارف و ربح قانونی آن از هنگام تأدیه بپردازد.

ماده ۱۱۶۰:

حکم ماده فوق در احوال ذیل تطبیق شده نمی‌تواند:

- ۱- در حالتی‌که حق متنازع فیه جزء اموالی باشد که به صورت اتکل به ثمن واحد فروخته شده باشد.
- ۲- در حالتی‌که حق متنازع فیه بین ورثه یا مالکان متعدد به قسم مشاع بوده و یکی از شرکا حصه خود را بر دیگری فروخته باشد.
- ۳- در حالتی‌که مدیون حق متنازع فیه را در مقابل دین برای دائن واگذار شده باشد .
- ۴- در حالتی‌که حق متنازع فیه راجع به عقار تحت رهن بوده وبالای شخصی‌که عقار در حیات او است فروخته شده باشد.

ماده ۱۱۶۱:

قضات، اعضای خائوالی و قضایای حکومت، وکلای مدافع و مؤظفین محاکم، در حالی‌که حق متنازع فیه در داخل حوزه صلاحیت محکمه باشد که در آنجا

۲۹۲ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ایفاء وظیفه می‌نمایند، نمی‌توانند تمام یا قسمت از آن را به اسم خود یا به اسم مستعار خریداری کنند، در غیر آن بیع باطل شناخته می‌شود.

ماده ۱۱۶۲:

وکلائی مدافع در حقوق متنازع فیه که دفاع آن را به عهده دارند، نمی‌توانند معامله‌ای را با مؤکل خویش به اسم خود یا به اسم مستعار انجام دهند در غیر آن عقد باطل شناخته می‌شود.

مبحث هفتم - بیع متروکه

ماده ۱۱۶۳:

کسی که متروکه را بدون تفصیل مشتملات آن بفروشد، تنها به ثبوت وراثت خود مکلف می‌باشد، مگر این‌که به خلاف آن موافقه صورت گرفته باشد.

ماده ۱۱۶۴:

فروختن متروکه به حقوق دیگران تاثیری وارد نمی‌سازد، مگر این‌که مشتری تمام اجراءات لازمی را که برای انتقال تمام حقوق شامل ترکه ضروری است انجام نماید. رعایت احکام قانون راجع به اجراءات انتقال حق، بین متعاقبین حتمی می‌باشد.

ماده ۱۱۶۵:

هرگاه بایع بعضی از دیون ترکه را به دست آورد یا بعضی از اشیاء متعلق به ترکه را بفروشد به رد آن برای مشتری مکلف می‌باشد، مگر این‌که عدم رد آن حین بیع شرط گذاشته شده باشد.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۲۹۳

ماده ۱۱۶۶:

مشتری مکلف است دیونی را که بر ترکه بوده و از طرف بایع پرداخته شده باشد به بایع رد و تمامی دیون و حقوق را که بالای ترکه باشد با بایع محاسبه نماید، مشروط براینکه موافقه طور دیگری صورت نگرفته باشد.

مبحث هشتم - بیع در حین مرض موت

ماده ۱۱۶۷:

هرگاه شخص هنگام مرض موت چیزی را به وارث یا غیر وارث به ثمن کمتر از قیمت آن در روز وفات، به فروش برساند عقد در صورتی بالای ورثه تطبیق می گردد که مقدار تفاوت قیمت از ثلث قیمت مجموع ترکه متجاوز نباشد، مبیعه شامل مجموع ترکه محسوب می شود.

ماده ۱۱۶۸:

هرگاه تفاوت قیمت از ثلث کلی ترکه تجاوز نماید، بیع در آنچه که از ثلث زیاد باشد در حق ورثه نافذ نمی گردد، مگر این که ورثه آن را قبول یا مشتری مقداری را که دو ثلث ترکه را تکمیل نماید رد کند.

ماده ۱۱۶۹:

در عقد بیع هنگام مرض موت، احکامی رعایت می شود که در تبرع چنین مریض، قابل رعایت است.

۲۹۴ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۱۷۰:

احکام مواد سه گانه فوق به ضرر شخص ثالث صاحب حسن نیت که به مقابل عوض، حق عینی را علیه عین مبیعه کسب نموده باشد، تطبیق نمی‌شود.

مبحث نهم - مقایضه

ماده ۱۱۷۱:

مقایضه عبارت است از بیع جنس به جنس.

ماده ۱۱۷۲:

هرگاه اشیاء متبادل در عقد مقایضه از نظر متعاقدين دارای قیمت های متفاوت باشد تعویض مقدار تفاوت به پول نقد جواز دارد.

ماده ۱۱۷۳:

(۱) هر یک از اجناس متبادل در عقد مقایضه حکم مبیعه را داشته شروط مبیعه در آن اعتبار داده می‌شود، در حال وقوع منازعه در مورد تسلیم، داد و ستد اجناس مذکور همزمان صورت می‌گیرد.

(۲) هر یک از متعاقدين در عقد مقایضه نسبت به آنچه تسلیم نموده بایع و نسبت به آنچه اخذ نموده مشتری شمرده می‌شود.

ماده ۱۱۷۴:

عاقده‌ای که در عقد مقایضه جنس را تسلیم و بعد از نزدش به استحقاق برده شود یا آن را به اثر عیب رد نماید، می‌تواند جنس مقابل را استرداد یا قیمت

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۲۹۵

آنها مطابق وقت استحقاق یا هنگام مقایسه خالی از عیب از طرف دیگر عقد، مطالبه نماید. در هر دو حالت اگر موجبه قانونی موجود شود شخص مذکور جبران خساره را مطالبه کرده می‌تواند.

ماده ۱۱۷۵:

مصارف عقد مقایسه بصورت مناصفه بالای طرفین عقد تحمیل می‌شود. مگر این‌که موافقه به خلاف آن صورت گرفته باشد.

فصل دوم

هبه

قسمت اول - ارکان هبه

ماده ۱۱۷۶:

هبه عبارت است از تملیک مال به شخص دیگر بدون عوض، گاهی به مقابل عوض نیز صورت می‌گیرد.

ماده ۱۱۷۷:

شخصی که اهلیت تبرع را داشته و محجور نباشد، می‌تواند در حال صحت، جمیع مایملک خود یا قسمتی از آن را برای هر کی که خواسته باشد، هبه نماید.

ماده ۱۱۷۸:

(۱) هبه بدون قبول و قبض موهوب له و یا نایب او تکمیل نمی‌گردد.

۲۹۶ ..... قانون مدنی / جلد سوم

(۲) هرگاه هبه از طرف ولی یا وصی موهوب له صورت گرفته باشد، واهب در قبول و قبض هبه نیز نیابت می‌نماید.

ماده ۱۱۷۹:

هبه به تعاطی منعقد شده می‌تواند.

ماده ۱۱۸۰:

ملکیت عین موهوبه وقتی ثابت می‌شود که عین مذکور کاملاً قبض گردد. در صورتی که موهوبه عقار باشد، تحریر عقد در ورق رسمی جهت انعقاد هبه حتمی می‌باشد.

ماده ۱۱۸۱:

هرگاه مال در حالی هبه شود که به تصرف موهوب له قرار داشته باشد، هبه قبض شده تلقی می‌شود.

ماده ۱۱۸۲:

هرگاه دین از طرف دائن به مدیون هبه شده یا از آن بدون تردید مدیون ابراء صورت گیرد، عقد هبه تکمیل گردیده دین ساقط می‌شود. در صورتی که دین به غیر مدیون هبه شده باشد، هبه قبل از قبض موهوبه به اجازه واهب تکمیل شده نمی‌تواند.

ماده ۱۱۸۳:

موجودیت موهوبه هنگام عقد شرط بوده لا زم است معین و در ملک واهب باشد.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۲۹۷

ماده ۱۱۸۴:

هرگاه موهوب مشاع قابل قسمت باشد هیئه آن با وجود قبض، افاده ملکیت را نمی‌نماید، مگر این‌که واهب آن را تقسیم نموده حصه معین را بموهوب له تسلیم نماید.

ماده ۱۱۸۵:

در صورتی‌که موهوبه مشاع غیر قابل قسمت باشد قبض آن افاده ملکیت را می‌نماید، مشروط براین‌که مقدار آن معلوم باشد.

ماده ۱۱۸۶:

هبه مقید به مدت عمر، جواز داشته به ارث برده نمی‌شود اما هبه مقید به زمان معین جواز ندارد.

ماده ۱۱۸۷:

هبه آنچه در حکم معدوم است جواز ندارد.

ماده ۱۱۸۸:

هبه به ضرر دائنین جواز ندارد.

ماده ۱۱۸۹:

هبه به مرگ واهب قبل از تسلیم عین برای موهوب له باطل دانسته می‌شود.

۲۹۸ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۱۹۰:

هبه به مرگ موهوب له قبل از قبض موهوبه باطل دانسته شده ورثه موهوب له در آن حق ندارد.

ماده ۱۱۹۱:

هبه شخص در حال مرض موت، حکم وصیت را دارد.

قسمت دوم - احکام هبه

مبحث اول - وجایب واهب

ماده ۱۱۹۲:

در صورتی که موهوب له عین موهوبه را تسلیم نشده باشد، واهب به تسلیمی آن مکلفیت داشته، در مورد تسلیمی، تمام احکام متعلق به تسلیمی مبیعه رعایت می شود.

ماده ۱۱۹۳:

واهب از استحقاق موهوبه مسئول نمی باشد، مگر این که سبب استحقاق را عمداً پوشانده، یا هبه به مقابل عوض صورت گرفته باشد. در حالت اول قاضی مقدار خساره وارده را به موهوب له طور عادلانه تعیین و در حالت دوم واهب به اندازه آنچه از موهوب له حاصل نموده مسئولیت دارد، مگر این که موافقه طور دیگری صورت گرفته باشد.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۲۹۹

ماده ۱۱۹۴:

هرگاه موهوبه به استحقاق برده شود، موهوب له در حقوق و دعاوی قایم مقام واهب قرار می‌گیرد.

ماده ۱۱۹۵:

(۱) واهب از عیب موهوبه مسئول شناخته نمی‌شود .
(۲) هرگاه واهب عمداً عیب را مخفی ساخته یا از عدم معیوبیت آن تضمین کرده باشد، از ضرر ناشی از عیب مسئول می‌باشد. در صورتی که هبه به مقابل عوض باشد مسئولیت واهب از مقدار عوض هبه تجاوز نمی‌کند.

ماده ۱۱۹۶:

واهب تنها از فعل عمدی و خطای بزرگ مسئول پنداشته می‌شود .

مبحث دوم - وجایب موهوب له

ماده ۱۱۹۷:

موهوب له به ایفای آنچه که واهب در عوض موهوبه شرط گذاشته مکلف می‌باشد، اعم از اینکه ایفای آن برای واهب یا شخص دیگری تعیین شده باشد.

ماده ۱۱۹۸:

هرگاه قیمت موهوبه از قیمت عوض شرط شده کمتر باشد، موهوب له تنها به تأدیة آن مقدار عوض که معادل قیمت موهوبه شود، مکلف می‌باشد.

۳۰۰ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۱۹۹:

(۱) هر گاه واهب پرداخت دیون خود را به عوض هبه شرط گذارد، موهوب له تنها به تأدیة همان مقدار دیونی مکلف شناخته می‌شود که در وقت هبه موجود بوده، مگر این‌که موافقه طور دیگری صورت گرفته باشد.

(۲) اگر به اساس تضمین دین، علیه واهب یا شخص دیگری به موهوبه حقوق عینی تعلق گرفته باشد، موهوب له به تأدیة دین مذکور مکلف می‌باشد، مگر این‌که طرفین طور دیگری موافقه نموده باشند.

ماده ۱۲۰۰:

مصارف هبه به شمول مصارف عقد و محصولات، برزمه موهوب له است، مگر این‌که موافقه طور دیگری صورت گرفته باشد.

قسمت سوم - رجوع از هبه

ماده ۱۲۰۱:

واهب می‌تواند به موافقه موهوب له از هبه رجوع نماید، در صورت عدم موافقه موهوب له، واهب از محکمه اجازه رجوع را حاصل می‌دارد، مشروط بر این‌که مستند به عذر معقول بوده و مانع رجوع موجود نشده باشد.

ماده ۱۲۰۲:

در حالات آتی رجوع از هبه عذر معقول پنداشته می‌شود:

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۳۰۱

۱- در حالی که موهوب له وجایب خویش را در مقابل واهب طوری اخلال نماید که عملش بی اعتنائی مطلق در برابر او تلقی شود.

۲- در حالی که واهب از کسب نفقه، طوری که حیثیت اجتماعی او ایجاب می-کند، عاجز شود یا به پرداخت نفقه اشخاصی که قانوناً بر او لازم می‌باشد، قادر نباشد.

۳- در حالی که واهب بعد از هبه صاحب طفلی شود که الی زمان رجوع حیات داشته یا طفلی که واهب، وقت هبه گمان مرده را علیه او نموده بود، زنده ثابت شود.

ماده ۱۲۰۳:

هرگاه واهب عمداً بدون حق از طرف موهوب له به قتل برسد، ورثه او می-توانند هبه را باطل سازند.

ماده ۱۲۰۴:

رجوع از کل یا بعضی هبه گرچه واهب حق خود را ساقط نموده باشد، جواز دارد، مشروط بر این که یکی از موانع متذکره مواد آتی موجود نشود:

ماده ۱۲۰۵:

هرگاه به عین موهوبه زیادتی عاید شود که متصل آن بوده و موجب زیادت قیمت آن گردد، مانع رجوع می‌گردد. در صورت زوال مانع، حق رجوع عودت می‌نماید.

۳۰۲ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۲۰۶:

هرگاه یکی از طرفین عقد هبه، بعد از قبض آن فوت نماید، حق رجوع در آن ساقط می‌گردد.

ماده ۱۲۰۷:

هرگاه موهوب له در موهوبه تصرف نهایی نموده باشد، رجوع واهب جواز ندارد. در صورتی که تصرف مذکور شامل جزء از موهوبه بوده باشد، رجوع در جزء باقی مانده آن جواز دارد.

ماده ۱۲۰۸:

هرگاه هبه بین زوجین صورت گرفته باشد، رجوع از آن جواز ندارد، گرچه بعد از هبه در بین آنها تفریق واقع شده باشد.

ماده ۱۲۰۹:

هرگاه هبه بین اقارب محرم واقع شده باشد، رجوع در آن جواز ندارد.

ماده ۱۲۱۰:

(۱) هرگاه عین موهوبه تلف گردد یا از بین برده شود، حق رجوع در آن ساقط می‌گردد.

(۲) اگر هلاک یا اتلاف شامل یک قسمت از عین مذکور باشد، رجوع در مقدار باقیمانده جواز دارد.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۳۰۳

ماده ۱۲۱۱:

هرگاه هبه به مقابل عوض صورت گرفته باشد، حق رجوع در آن ساقط می گردد، مشروط بر این که عوض در برابر قسمتی از موهوبه قرار داده نشده باشد. اگر عوض به استحقاق برده شود و اهب رجوع کرده می تواند، مشروط بر این که به موهوبه، زیادتی که مانع رجوع شود یا مانع دیگری، موجود نگردد.

ماده ۱۲۱۲:

پدر نمی تواند از مال پسر صغیر خود به مقابل هبه ای که به او کرده عوض بگیرد.

ماده ۱۲۱۳:

هرگاه هبه به صفت صدقه یا به منظور خیر صورت گرفته باشد، رجوع در آن جواز ندارد.

ماده ۱۲۱۴:

رجوع در هبه به موافقت طرفین یا حکم محکمه صورت گرفته عقد را باطل می سازد. در این صورت موهوب له به اعاده منافع حاصله از موهوبه، الی زمان موافقه به رجوع یا اقامه دعوی، مکلف می باشد. موهوب له می تواند مصارف ضروری را که انجام داده است از واهب مطالبه نماید. اما مصارف نافع را در حالی مطالبه کرده می تواند که از اثر آن زیادت در قیمت موهوبه بعمل آمده باشد.

۳۰۴ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۲۱۵:

(۱) هرگاه واهب بدون رضائیت موهوب له یا حکم محکمه موهوبه را دوباره به دست آرد، از تلف شدن آن به مقابل موهوب له مسئول شناخته می‌شود. خواه تلف شدن موهوبه ناشی از فعل واهب باشد یا از اثر استعمال یا علت خارجی دیگر.

(۲) اگر محکمه به رجوع در هبه، حکم صادر نموده و موهوبه بعد از اخطار به تسلیم، در دست موهوب له تلف شود، موهوب له از تلف شدن موهوبه مسئول می‌باشد. گرچه ناشی از عمل او نباشد.

فصل سوم

شرکت

قسمت اول - احکام عمومی

مبحث اول - تعریفات

ماده ۱۲۱۶:

شرکت عبارت از عقدیست که به موجب آن دو یا زیاده از اشخاص تعهد می‌نماید، تا در به کار انداختن یک فعالیت مالی به پرداخت مقدار مال یا انجام عمل یا اعتبار طوری سهمیم شوند، که مفاد و خساره به اساس موافقه که بین آنها صورت گرفته، توزیع شود.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۳۰۵

ماده ۱۲۱۷:

شرکت خواه به اعطای مال باشد یا انجام عمل یا اعتبار دو نوع است: شرکت
مفاوضه و عنان.

ماده ۱۲۱۸:

شرکت مفوضه آنست که شرکاء در تصرف، سرمایه، مفاد و خساره باهم
مساوی باشند.

ماده ۱۲۱۹:

شرکت عنان آنست که شرکاء در آن طوری موافقه نمایند که در تصرف، یا
سرمایه، مفاد یا خساره باهم متفاوت باشند.

ماده ۱۲۲۰:

شرکت به اعتبار، آن است که در آن دو یا زیاده اشخاص، به اساس اعتبار، به
خرید مال به صورت نسبه طوری موافقه نمایند، که مال را فروخته هریک از
حصه معین آن مسئول بوده در مفاد و خساره سهم باشند.

ماده ۱۲۲۱:

(۱) شرکت بمجرد تشکیل، شخصیت حکمی تلقی می شود مشروط بر این که،
به ثبت و نشر رسیده باشد. شرکت نمی تواند قبل از ثبت و نشر، به اشخاص
ثالث تمسک نماید ولی اشخاص ثالث به این شخصیت بدون نشر تمسک کرده
می توانند.

(۲) شرکت های تجارتي تابع احکام قانون تجارت می باشند.

۳۰۶ ..... قانون مدنی / جلد سوم

مبحث دوم - ارکان عمومی شرکت

ماده ۱۲۲۲:

عقد شرکت باید تحریری باشد در غیر آن اعتبار ندارد. همچنان تعدیل وارده در عقد تازمانی که شکل عقد تکمیل نشده باشد باطل شمرده می‌شود. شرکاء نمی‌توانند بر این بطلان بالای شخص ثالث تمسک نمایند، این بطلان بین شرکاء نیز مدار اعتبار نیست، مگر از تاریخی که شریک مطالبه حکم بطلان را نموده باشد.

ماده ۱۲۲۳:

تفاوت حصص مجاز است، حصه ملکیت مال یا مجرد منفعت آن شده می‌تواند.

ماده ۱۲۲۴:

حصه شریک به نفوذ یا اعتماد مالی وی منحصر شده نمی‌تواند.

ماده ۱۲۲۵:

هرگاه سهم یکی از شرکاء پول نقد بوده و آنرا تأدیه نکند از تاریخ استحقاق به پرداخت فایده قانونی آن، بدون این‌که مطالبه قضایی و یا ابلاغ صورت گرفته باشد، مکلف می‌باشد جبران خساره وارده ناشی از تأخیر پرداخت سهم نیز بر او تحمیل می‌شود.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۳۰۷

ماده ۱۲۲۶:

هرگاه سهمیه شریک حق ملکیت یا حق منفعت یا سایر حقوق عینی دیگر باشد، راجع به ضمان سهمیه در موارد هلاک یا استحقاق یا ظهور عیب احکام بیع تطبیق می‌شود.

ماده ۱۲۲۷:

هرگاه سهمیه شریک صرف انتفاع از مال باشد، احکام اجاره در آن تطبیق می‌گردد.

ماده ۱۲۲۸:

هرگاه سهم شریک عمل باشد به انجام خدماتیکه در عقد تعهد نموده و تقدیم حساب از آن مکلف می‌باشد.

ماده ۱۲۲۹:

سهمیه عمل به انجام عمل جبران می‌گردد. در این صورت شریک تنها از اعمال مربوط در شرکت مسئول می‌باشد.

ماده ۱۲۳۰:

هرگاه سهمیه دین باشد تعهد شریک وقتی ایفا شناخته می‌شود که دین به مؤعد معین به شرکت پرداخته شده باشد، در صورت عدم پرداخت آن شریک علاوه بر مسئولیت از عدم پرداخت سهمیه، به تأدیة جبران خساره از مؤعد تأخیر آن، مکلف می‌باشد.

۳۰۸ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۲۳۱:

شخص فایده را به طریقه‌ای که در عقد شرط گردیده مستحق می‌گردد اعم از این‌که در مقابل مال یا عمل باشد.

ماده ۱۲۳۲:

هرگاه در عقد شرکت حصهٔ هریک از شرکاء در مفاد و خساره معلوم نشده باشد، سهمیه مفاد هر یک از شرکاء به تناسب سهمیه آنها از سرمایه توزیع می‌گردد.

ماده ۱۲۳۳:

هرگاه در عقد تنها به تعیین سهمیه مفاد شرکاء تصریح به عمل آمده باشد، این تصریح به عین اندازه در تحمل خساره مدار اعتبار شناخته می‌شود. همچنان تصریح در عقد به تعیین خسارهٔ هریک از شرکاء به عین شکل، در بارهٔ مفاد مدار اعتبار می‌باشد.

ماده ۱۲۳۴:

با وجود مساوات در سرمایه، شرط زیادت در توزیع مفاد مجاز است.

ماده ۱۲۳۵:

هرگاه سهمیه شریک به کار و عمل منحصر باشد، سهمیه او در مفاد و خساره تابع استفاده شرکت از عمل او می‌باشد. در صورتی‌که شریک علاوه از عمل، پول نقد و یا شی دیگری بپردازد، حصه‌ای را در مقابل عمل و حصهٔ دیگری را در مقابل آنچه که علاوه از عمل پرداخته است مستحق می‌گردد.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۳۰۹

ماده ۱۲۳۶:

(۱) هرگاه به عدم سهم گیری یکی از شرکاء در مفاد یا خساره موافقه صورت گیرد، عقد شرکت باطل شناخته می شود.

(۲) شریکی که جز انجام عمل، در شرکت سهمی ندارد، به موافقه شرکاء از تحمل خساره وقتی معاف شده می تواند که به مقابل عمل وی اجرت تعیین نشده باشد.

ماده ۱۲۳۷:

در شرکت اعتبار، مفاد و خساره، به تناسب مالی توزیع می گردد که هر یک از شرکاء آن را به حساب شرکت طور نسبه خریده و ضامن آن شده باشد. در این مورد موافقه طور دیگری صورت گرفته نمی تواند.

مبحث سوم - اداره شرکت

ماده ۱۲۳۸:

شرکاء در مقابل یکدیگر صفت امین را داشته و مال شرکت در نزد شریک حکم امانت را دارد، در صورتی که مال بدون تقصیر یا تجاوز شریک تلف شود، شریک مذکور مسئول شناخته نمی شود، اما در حال قصور یا تجاوز مسئول شناخته می شود.

۳۱۰ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۲۳۹:

(۱) عقد شرکت متضمن طرز اداره، اسم یا اسماء هیأت مدیره و حدود صلاحیت هریک از اعضای هیأت مذکور می باشد.

(۲) درج مطالب فوق به اساس موافقه بعدی جواز دارد، مشروط بر این که شکل قانونی تعدیل در آن رعایت شده باشد.

ماده ۱۲۴۰:

(۱) هرگاه یکی از شرکاء به اساس تصریح خاص متن عقد شرکت، به اداره شرکت مؤظف شود، به اداره شرکت و انجام اعمالی که شامل اهداف شرکت باشد ادامه می دهد مشروط بر این که اعمال و تصرفات وی عاری از غش باشد. عزل چنین شریک تازمان بقای شرکت بدون مجوز قانونی و یا تعدیل عقد شرکت جواز ندارد.

(۲) هرگاه انتخاب شریک مذکور در هیأت مدیره به اساس موافقه بعدی به عمل آمده باشد، رجوع در آن مثل رجوع در سایر وکالت های عادی جواز دارد.

ماده ۱۲۴۱:

هرگاه اشخاص متعددی بدون تعیین وظیفه و تفکیک صلاحیت به امور اداره شرکت گماشته شوند، هرکدام می توانند به صورت مستقل به امور اداری بپردازند. مگر هریک از شرکاء گماشته شده، قبل از انجام عمل، حق اعتراض را بر آن دارند. این اعتراض به اساس اکثریت آراء اعضای گماشته شده رد

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۳۱۱

شده می‌تواند. در صورت تساوی آراء به رأی اکثریت تمامی شرکاء مراجعه می‌شود.

ماده ۱۲۴۲:

هرگاه در عقد موافقه بعمل آمده باشد که تصاویب به موافقه اکثریت آرای اعضای هیأت مدیره صورت گیرد، مخالفت از آن جوان ندارد. مگر در صورتی که مخالفت به منظور انجام کار عاجلی باشد که به اثر فوت آن خساره بزرگی به شرکت عاید گردد که آن را جبران کرده نتواند.

ماده ۱۲۴۳:

هرگاه اصدار تصاویب به اکثریت تعیین شده باشد منظور نظر از آن اکثریت در عدد آراء می‌باشد، مگر اینکه موافقه به خلاف آن صورت گرفته باشد.

ماده ۱۲۴۴:

شرکاء غیر از هیأت مدیره حق مداخله را در امور اداره نداشته مگر می‌توانند از دفاتر و اسناد شرکت شخصاً معلومات حاصل نمایند. موافقه که مخالف آن باشد باطل پنداشته می‌شود.

مبحث چهارم - آثار شرکت

ماده ۱۲۴۵:

(۱) شریک باید از هر فعالیتی که به ضرر شرکت و یا مخالف اهداف تأسیس شرکت باشد، خود داری نماید.

۳۱۲ ..... قانون مدنی / جلد سوم

(۲) شریک مکلف است در تدابیر مصالح شرکت طوری بذل توجه نماید که در مصالح شخصی خود مبذول می‌دارد، مگر این‌که به مقابل اجرت برای امور اداره گماشته شده باشد. در این صورت نمی‌تواند کمتر از یک شخص عادی توجه بخرچ دهد.

ماده ۱۲۴۶:

(۱) هرگاه شریک مال یا مبلغی را از شرکت اخذ یا آن را تحت حجز در آورد، به پرداخت مفاد آن از تاریخ اخذ یا حجز، بدون مطالبه قضائی یا اخطار، مکلف می‌باشد، در صورت ایجاب به تأدیة جبران خسارۀ تکمیلی نیز مکلف می‌شود.

(۲) اگر شریک مقداری از مال خویش را به شرکت مساعدت یا برای مصالح شرکت مصارف نافی را به حسن نیت انجام دهد می‌تواند فایده مبالغ مذکور را از تاریخ پرداخت به بعد از شرکت اخذ نماید.

ماده ۱۲۴۷:

(۱) هرگاه اموال شرکت دیون آن‌را تکافو نکند شرکاء مکلف اند متناسب به مقدار حصۀ خویش در خسارۀ شرکت از مال شخصی خود دین را تأدیة نمایند، مگر این‌که تناسب دیگری به موافقه شرکاء تثبیت شده باشد. موافقه شرکاء مبنی به عدم مسئولیت آنها از دیون شرکت اعتبار ندارد.

(۲) دائین شرکت می‌توانند هر یک از شرکاء را به قدر حصۀ آن در مفاد شرکت مورد مطالبه قرار دهند.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۳۱۳

ماده ۱۲۴۸:

(۱) شرکاء در مورد آنچه که از دیون شرکت به ذمت آنها لازم گردیده به صفت متضامن تلقی نمی گردند، مگر این که به خلاف آن موافقه صورت گرفته باشد.

(۲) در صورت افلاس یکی از شرکاء حصه دین او بالای سایر شرکاء، متناسب به مقدار حصه هریک در خساره، توزیع می گردد.

ماده ۱۲۴۹:

هرگاه بالای یکی از شرکاء دیون شخصی باشد، دائین مذکور نمی توانند در حال بقای شرکت حق خود را از حصه مدیون از سرمایه شرکت مطالبه نمایند، مگر از حصه مفاد مدیون چنین مطالبه را نموده می توانند. در صورت تصفیه شرکت حصه مدیون را از سرمایه نیز در حالی که مؤعد دین به سر رسیده باشد مطالبه کرده می توانند. با آنهم قبل از تصفیه شرکت دائین حق دارند حجز احتیاطی را بر حصه مدیون خویش از شرکت تقاضا نمایند.

مبحث پنجم - انحلال شرکت

ماده ۱۲۵۰:

شرکت در یکی از حالات ذیل منحل می شود:

- ۱- انقضای میعاد معینه.
- ۲- انجام عملی که شرکت به منظور آن تأسیس یافته.

۳۱۴ ..... قانون مدنی / جلد سوم

۳- تلف شدن کل سرمایه شرکت یا حد اکثر آن طوری که در بقاء آن مفاد متصور نباشد.

۴- مرگ یکی از شرکاء یا وقوع حجر بر او یا ثبت افلاس او.

۵ - خارج شدن یکی از شرکاء از شرکت در صورتی که مدت فعالیت شرکت نامحدود باشد، اما مشروط بر این که شریک اراده خود را مبنی بر خروج سه ماه قبل به اطلاع سایر شرکاء رسانیده باشد، در غیر آن خروج او ناشی از غش و یا در وقت غیر مناسب دانسته می شود، مگر این که موافقه طور دیگری صورت گرفته باشد.

۶- موافقه شرکاء به انحلال.

۷- حکم محکم به انحلال.

ماده ۱۲۵۱:

(۱) موافقه شرکاء مبنی بر این که بعد از مرگ یکی از شرکاء شرکت با ورثه او گرچه قاصر باشند استمرار یابد جواز دارد.

(۲) همچنان موافقه براینکه در صورت مرگ، وقوع حجر یا ثبت افلاس یا خروج یکی از شرکاء، شرکت بین سایر شرکاء باقی بماند، جواز داشته، در این صورت شریک مذکور و ورثه او حق دیگری جز حصه خود از مال شرکت که به تناسب قیمت روز وقوع حادثه سنجش می شود ندارد. این مقدار نقداً به او پرداخته شده از سایر حقوقی که بعداً بوجود می آید برخوردار شده نمی تواند، مگر به اندازه آنچه که از نتیجه اجراءات قبل از حادثه خروج وی باشد.

ماده ۱۲۵۲:

(۱) هرگاه مدت معینه شرکت به پایان رسد یا اعمالی که شرکت به منظور پیشبرد آن تأسیس یافته خاتمه یابد، مگر با آن هم شرکاء به آن نوع اعمالی اقدام نمایند که شرکت به منظور آن تأسیس گردیده، عقد به عین شرایط سال به سال امتداد می‌یابد.

(۲) دائین یکی از شرکاء می‌توانند، علیه امتداد فقره فوق اعتراض نموده آثار مرتبه شرکت را در حصه همان شریک متوقف سازند.

ماده ۱۲۵۳:

محکمه می‌تواند به اساس تقاضای یکی از شرکاء نسبت عدم ایفای تعهدات شریک یا هر علت دیگری بملاحظه معقولیت دلایل ارائه شده به انحلال شرکت حکم صادر نماید. هر نوع موافقه که به خلاف آن صورت گیرد اعتبار ندارد.

ماده ۱۲۵۴:

(۱) هر شریک می‌تواند اخراج شریکی را که تصرفات وی منجر به انحلال شرکت یا باعث اعتراض برتمدید آن گردد، از محکمه تقاضا کند، طوری که شرکت بین سایر شرکاء به حال خود باقی بماند.

(۲) همچنان در حالی که مدت فعالیت شرکت محدود باشد هر شریک می‌تواند اخراج خود را متکی به دلایل معقول از محکمه مطالبه کند. در این صورت شرکت منحل می‌شود، مگر این که سایر شرکاء به استمرار آن موافقه نمایند.

مبحث ششم - تصفیه و تقسیم شرکت

ماده ۱۲۵۵:

تصفیه و تقسیم اموال شرکت مطابق شرایط پیش بینی شده عقد صورت می‌گیرد، در صورتی که در عقد از آن تذکر نرفته باشد، احکام مواد ذیل در آن رعایت می‌شود:

ماده ۱۲۵۶:

صلاحیت هیأت مدیره به مجرد انحلال شرکت از بین می‌رود مگر شخصیت شرکت تا مدت لازم برای تصفیه و انتهای تصفیه ادامه می‌یابد.

ماده ۱۲۵۷:

- (۱) تصفیه توسط تمامی شرکاء یا شخص و یا اشخاصی که به اکثریت آراء شرکاء تعیین می‌گردد صورت می‌گیرد.
- (۲) اگر شرکاء برای تصفیه شخص یا اشخاص را به اکثریت آراء تعیین نکند به اساس تقاضای یکی از شرکاء از طرف محکمه تعیین شده می‌تواند.
- (۳) در حال بطلان شرکت، محکمه شخص تصفیه کننده، حدود صلاحیت و طرز تصفیه را بنا بر مطالبه اشخاص ذی علاقه تعیین می‌نماید.
- (۴) تا زمان تعیین تصفیه کننده، هیأت مدیره به نسبت دیگران حکم هیأت تصفیه را دارد.

ماده ۱۲۵۸:

(۱) تصفیه کننده نمی تواند با اعمال جدیدی در شرکت مبادرت ورزد، مگر این که عمل مذکور از ضروریات اکمال اعمال سابقه باشد.

(۲) تصفیه کننده می تواند، مال شرکت را عقار باشد یا منقول، به صورت مزایده یا غیر آن بفروش برساند، مگر اینکه صلاحیت او حین تعیین مقید شده باشد.

ماده ۱۲۵۹:

(۱) اموال شرکت بعد از پرداخت دیون معجل و وضع دیون مؤجل و دیون متنازع فیه و بعد از تأدیة مصارف و قروضی که توسط یکی از شرکاء به مصلحت شرکت انجام شده بین تمامی شرکاء تقسیم می شود.

(۲) به هر یک از شرکاء مبلغ معادل قیمت سهم او در سرمایه شرکت مطابق عقد تخصیص داده می شود در حالی که قیمت سهم در عقد توضیح نشده باشد. قیمت آن از وقت تسلیمی معادل می گردد، مگر این که سهم شریک منحصر به انجام عمل یا تقدیم یک شی جهت منفعت شرکت یا مجرد انتفاع باشد.

(۳) اگر چیزی از مال باقی بماند متناسب به حصه هریک در ربح بین شرکاء تقسیم می شود.

(۴) در صورتی که مال باقی مانده شرکت بعد از وضع مبالغ فقره اول این ماده حصص شرکاء را تکافو نکند خساره حسب موافقه شرکاء در توزیع خساره سنجش می شود.

۳۱۸ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۲۶۰:

در مورد تقسیم مال شرکت ها احکام متعلق به تقسیم مال مشاع رعایت می شود.

قسمت دوم - شرکت های مختلفه

مبحث اول - شرکت مضاربت

ماده ۱۲۶۱:

مضاربت، شرکتیست بین دو شخص که یکی به پرداخت سرمایه و دیگری که مضارب نامیده می شود، به انجام عملی در آن سهم می گیرد.

ماده ۱۲۶۲:

داشتن اهلیت توکیل صاحب سرمایه و اهلیت وکالت مضارب در مضاربت شرط است.

ماده ۱۲۶۳:

سرمایه باید پول نقد و معلوم بوده، به مضارب تسلیم گردد دینی که بر ذمه شخص است، سرمایه شده نمی تواند.

ماده ۱۲۶۴:

اندازه مفاد هریک از طرفین باید به صورت جزء مشاع تعیین گردد. در صورت عدم تعیین مفاد، طور مناصفه تقسیم می شود.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۳۱۹

ماده ۱۲۶۵:

شرکت مضاربت حایز شخصیت حکمی شده نمی‌تواند.

ماده ۱۲۶۶:

مضاربت مطلق و یا مقید می‌باشد.

ماده ۱۲۶۷:

- (۱) مضاربت مطلق آنست که به زمان، مکان و نوع معامله مقید نبوده، بایع و مشتری در آن تعیین نشده باشند.
- (۲) مضاربت مقید، آنست که بیکی از قیود متذکره فقره فوق، مقید شده باشد.

ماده ۱۲۶۸:

مضارب حیثیت امین و سرمایه نزد او حیثیت امانت را دارد. اما در تصرفات سرمایه و کیل صاحب سرمایه پنداشته شده و در مفاد شریک می‌باشد.

ماده ۱۲۶۹:

- (۱) در مضاربت مطلق، بیع، شرا و توکیل مضارب مجاز است مضارب می‌تواند به صورت نقده یا نسیه‌ای که در تجارت متعارف باشد معامله نماید.
- (۲) قبول حواله، امانت گذاشتن مال مضاربت، گرو گرفتن یا گرو گذاشتن آن از طرف مضارب همچنان اجاره دادن و انتقال مال مضاربت به منظور معامله به هر جایی که باشد از طرف مضارب جواز دارد، مضارب نمی‌تواند مالی را به غبن فاحش بخرد، در غیر آن مال خریده شده به حساب مضارب، محاسبه می‌شود.

۳۲۰ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۲۷۰:

در مضاربت مطلق، مضارب نمی‌تواند مال مضاربت را با مال خود خلط یا آن را به شخص دیگری به مضاربت دهد، مگر این‌که قبلاً به او اجازه داده شده باشد، همچنان مضارب نمی‌تواند بدون اجازه صریح صاحب سرمایه، بیشتر از مقدار سرمایه، قرض بگیرد.

ماده ۱۲۷۱:

در مضاربت مقید، مضارب مکلف است شروطی را که صاحب سرمایه وضع نموده رعایت نماید، در صورت تخلف غاصب پنداشته شده از مال تلف شده، مسئول و به تأدیة مفاد خساره و تعویض مکلف می‌باشد.

ماده ۱۲۷۲:

در صورت بطلان مضاربت، مفاد به صاحب سرمایه تعلق گرفته مضارب اجر مثل را مستحق می‌شود، مشروط بر اینکه اجر مثل از اجوره تعیین شده تجاوز نکند. در حالی‌که مفاد موجود نباشد، مضارب مستحق اجوره شناخته نمی‌شود.

ماده ۱۲۷۳:

هرگاه مضارب مال مضاربت را در احوال مجاز با مال خود خلط نماید. مفاد، متناسب به حصص هریک از سرمایه تقسیم می‌شود، مفاد مال مضارب به خودش تعلق گرفته، مفاد سرمایه مضاربت مطابق شرایطی که در عقد به آن موافقه شده، بین صاحب سرمایه و مضارب توزیع می‌شود.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۳۲۱

ماده ۱۲۷۴:

هرگاه مضارب مالی را بیشتر از مقدار سرمایه به اجازه صاحب آن به نسیه بگیرد، بین شان شرکت به اعتبار تلقی می‌شود.

ماده ۱۲۷۵:

هریک از مضارب و صاحب سرمایه باید در مفاد شریک باشند، در صورتی - که شرط گذاشته شده باشد که تمام مفاد به مضارب تعلق گیرد عقد قرض و اگر شرط گذاشته شده باشد که تمام مفاد به صاحب سرمایه تعلق یابد، مضارب به حیث معامله دار، در مقابل اجرت مثل شناخته می‌شود.

ماده ۱۲۷۶:

خساره را تنها صاحب سرمایه متحمل می‌شود، مگر این‌که مضارب از اشتراک در آن ضمانت کرده باشد.

ماده ۱۲۷۷:

هرگاه مقداری از مال مضاربت تلف شود از مفاد حاصله جبران می‌گردد، در صورتی که مقدار تلف شده متجاوز از مفاد باشد مضارب مسئول آن نمی‌باشد.

ماده ۱۲۷۸:

مصارف انتقال مضارب، از یکجا به جای دیگر به غرض اجرای امور مضاربت به اندازه مناسب از مال مضاربت وضع می‌شود.

۳۲۲ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۲۷۹:

(۱) مضاربت، باختم مدت متذکره عقد، یا موت یکی از طرفین و یا از بین رفتن اهلیت مضارب خاتمه می یابد.

(۲) در صورتی که مضارب قبل از تصفیه مضاربت فوت نماید، حقوق صاحب سرمایه از متروکه او تأدیه می شود.

ماده ۱۲۸۰:

صاحب سرمایه مکلف است در حال اراده عزل مضارب، موضوع را به وی ابلاغ نماید و بعد از آن مضارب نمی تواند در مال مضاربت تصرف نماید. مگر این که منظور از آن مبادله اجناس مضاربت به پول نقد باشد.

مبحث دوم - شرکت در کار

ماده ۱۲۸۱:

شرکت در کار آنست که دو شخص یا بیشتر از آن انجام کار یا تعهدی را برای شخص دیگری طوری متقبل شوند که اجرت بین شان به صورت مساویانه یا متفاوت تقسیم شود.

ماده ۱۲۸۲:

هریک از شرکاء در قبول کار، وکیل یکدیگر پنداشته شده صاحب کار می تواند انجام کار را از هریک از شرکاء مطالبه نماید. هریک از شرکاء می تواند باقیمانده اجرت را از صاحب کار مطالبه کند و اگر صاحب کار اجرت را بیکی از شرکاء بپردازد، بری الذمه شناخته می شود.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۳۲۳

ماده ۱۲۸۳:

یکی از شرکاء به تنهایی به انجام کار مکلف نمی گردد. او می تواند کار مورد نظر را به یکی از شرکاء دیگر یا شخص دیگری غیر از شرکاء محول سازد. مگر این که صاحب کار انجام کار را توسط شریک معین شرط گذاشته باشد.

ماده ۱۲۸۴:

مفاد بین شرکاء طوری تقسیم می شود که به آن موافقه به عمل آمده باشد. تساوی و تفاوت در انجام کار و اجرت شرط گذاشته شده می تواند.

ماده ۱۲۸۵:

شریک به محض تضمین کار مستحق مفاد شناخته می شود، گرچه عملاً کاری را انجام نداده باشد.

ماده ۱۲۸۶:

هرگاه موضوع کار به اثر عمل یکی از شرکاء، تلف یا معیوب شود. صاحب کار می تواند هر یکی از شرکاء را که خواسته باشد، به جبران خساره مجبور نماید. خساره به اندازه تضمین هر یک از شرکاء بین شان تقسیم می شود.

ماده ۱۲۸۷:

عده از شرکاء می توانند در شرکت کار، تهیه محل کار، و عده دیگری تهیه و سایل و انجام کار را به عهده بگیرند.

فصل چهارم

قرض

ماده ۱۲۸۸:

قرض، عقدیست که بموجب آن یکی از طرفین ملکیت پول نقد یا عین معلوم را از اعیان مثلی به طرف دیگر انتقال دهد که طرف دیگر مثل آن را در نوع، مقدار و وصف بعد از انتهای مؤعد معین به قرض دهنده رد نماید.

ماده ۱۲۸۹:

(۱) قرض گیرنده شی را بعد از قبض مالک شده، مثل آن بدمه اش ثابت می-گردد نه عین آن، گرچه موجود باشد. قرض دهنده می تواند قرض گیرنده را به رد مثل قبل از موعد معین مکلف سازد.
(۲) اگر شی بعد از عقد و قبل از قبض تلف شود، قرض گیرنده ضامن شناخته نمی شود.

ماده ۱۲۹۰:

(۱) هرگاه در شی ای که به قرض گرفته شده، عیب خفی ظاهر شود و قرض گیرنده رد آنرا اراده ننماید، تنها به رد قیمت شی درحالت عیب مکلف می شود.
(۲) درحالی که قرض دهنده، عیب را قصداً اخفاء نموده باشد، قرض گیرنده می تواند اصلاح عیب را مطالبه و یا استبدال آنرا به شی سالم تقاضا نماید.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۳۲۵

ماده ۱۲۹۱:

هرگاه شی به استحقاق برده شود، در آن احکام بیع و الاً احکام عاریت رعایت می شود.

ماده ۱۲۹۲:

قرض گیرنده به رد مثل شی از لحاظ کمیت و کیفیت و در زمان و مکانی که در آن موافقه صورت گرفته مکلف می باشد. در صورتی که زمان و مکان رد، قبلاً تعیین نشده باشد قرض گیرنده می تواند هر وقتی خواسته باشد در محل عقد آن را مسترد نماید.

ماده ۱۲۹۳:

هرگاه قرض بر اشیائی پیمانه ئی یا وزنی یا مسکوکات یا بانکنوت صورت گرفته باشد، قرض گیرنده به رد مثل آن مکلف می باشد. گرچه نرخ نزول یا صعود کرده باشد.

ماده ۱۲۹۴:

هرگاه مثل شی ایکه به قرض گرفته شده، پس از استهلاك آن از طرف قرض گیرنده در بازار نایاب گردد، قرض دهنده می تواند تا پیدا شدن مثل آن در بازار، انتظار بکشد یا قیمت روز قبض را مطالبه نماید.

ماده ۱۲۹۵:

فایده در قرض جواز ندارد. مگر اینکه قانون طور دیگری تصریح نماید.

۳۲۶ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۲۹۶:

هرگاه محجور علیه چیزی را به قرض گرفته استهلاک نماید. به قدر آنچه از آن استفاده به عمل آورده ضامن پنداشته می‌شود. در صورتی که مال مذکور خود تلف شود قرض گیرنده ضامن آن شناخته نمی‌شود و اگر مال به شکل معیوب باقی باشد، قرض دهنده آن را استرداد کرده می‌تواند.

فصل پنجم

صلح

قسمت اول - احکام عمومی

ماده ۱۲۹۷:

صلح، عقیدست که نزاع را رفع و خصومت را به اساس رضائیت طرفین قطع می‌نماید.

ماده ۱۲۹۸:

(۱) در عقد صلح، شرط است که حقی که از آن صلح نشأت می‌کند، حق خود صلح کننده بوده و ثابت و متعلق به محلی باشد که به منظور آن صلح صورت می‌گیرد و تعویض گرفتن از آن مجاز باشد.

(۲) اخذ بدل در مقابل صلح جواز دارد.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۳۲۷

ماده ۱۲۹۹:

(۱) بدل صلح مال مملوک با ارزش و مقدور التسلیم یا منفعت تعیین شده می-
تواند.

(۲) بدل صلح در صورتی که ایجاب قبض و تسلیم را نماید باید معلوم باشد.

ماده ۱۳۰۰:

عاقده صلح باید واجد اهلیت تصرف در حقوقی باشد که صلح آن را شامل می-
گردد.

ماده ۱۳۰۱:

صغیر مأذون به تجارت، می تواند بامدیون خود در دینی که حکم قضائی بر آن
صادر نگردیده و شاهد برای اثبات آن هم وجود نداشته باشد یا در دینی که
بالای مدیون مفلس ثابت باشد، صلح نماید. همچنان او می تواند با مدیون
راجع به تأجیل دین به داخل میعاد معین صلح کند.

ماده ۱۳۰۲:

(۱) ولی و وصی قاصر نمی توانند راجع بدینی که قاصر بالای دیگری دارد و
مدیون به آن معترف، یا بنا بر حکم محکمه ثابت، یا برای اثبات آن شاهد
موجود باشد، با مدیون صلح نمایند. مگر این که دین مذکور در اثر عقد ولی یا
وصی به وجود آمده باشد، که درین صورت ولی یا وصی به اندازه دین به
مقابل قاصر ضامن شناخته می شود. اگر صلح به مقابل مال دیگری به عمل

۳۲۸ ..... قانون مدنی / جلد سوم

آمده باشد، در صورتی که قیمت مال معادل دین یا اندکی کمتر از آن باشد جایز می باشد، مگر این که در آن غبن فاحش باشد.

(۲) اگر ولی یا وصی از عدم اثبات جمیع دین هراس داشته باشد، طوری که شاهد وجود نداشته و مدیون منکر به حلف حاضر شود، به اجازه محکمه به قسمتی از دین صلح کرده می تواند.

ماده ۱۳۰۳:

هرگاه بالای صغیر ممیز دعوی دین اقامه گردیده و مدعی برای اثبات دعوی خود شاهد داشته باشد، وصی یا ولی می تواند به اجازه محکمه در بدل یک شی با مدعی صلح نموده و باقیمانده را بپردازد. اگر مدعی شاهد نداشته باشد، ولی یا وصی صلح کرده نمی تواند.

ماده ۱۳۰۴:

وکیل بخصومت صلح کرده نمی تواند، اگر شخصی که به خصومت در دعوی وکیل گردیده بدون اجازه مؤکل خود صلح کند، این صلح وی صحیح نمی باشد.

ماده ۱۳۰۵

هرگاه مدعی به، عین معین بوده و مدعی علیه به آن اقرار نماید، مدعی در بدل منفعت برای مدت معین از آن صلح نماید، این صلح صحیح بوده و حکم اجاره را دارد. با از بین رفتن شی موضوع صلح به داخل مدت معینه صلح باطل می گردد.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۳۲۹

ماده ۱۳۰۶:

هرگاه مدعی به، عین معین بوده و مدعی علیه به آن اقرار نماید، صلح از آن به مقابل مال معین صحت داشته و این صلح حکم بیع را دارد.

ماده ۱۳۰۷:

هرگاه شخص بالای عین دست داشته شخص دیگر، خواه معلوم یا مجهول باشد ادعا نماید و طرف مقابل بالای عین دست داشته مدعی ادعا کند، صلح به مقابل آنچه در دست یکدیگر قرار دارد، صحیح می‌باشد و این صلح حکم مقایسه را دارد. صحت این نوع صلح موقوف به صحت علم به عوضین نمی‌باشد.

ماده ۱۳۰۸:

هرگاه مدعی بر قسمتی از مدعی به با مدعی علیه صلح نماید، این نوع صلح اخذ قسمتی از حق او و اسقاط قسمت دیگر آن شمرده می‌شود.

ماده ۱۳۰۹:

هرگاه صلح حاوی هبه، بیع یا عقد دیگری باشد، احکام همان عقدی که در مورد آن موافقه صورت گرفته، از حیث صحت و آثار مرتب بر آن رعایت می‌شود.

۳۳۰ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۳۱۰:

صلح در مسایل متعلق به احوال شخصی و نظام عامه جواز ندارد، اما صلح از حقوق مالی که بر احوال شخصی مرتب گردیده یا از ارتکاب جرم نشأت کرده باشد، جواز دارد.

ماده ۱۳۱۱:

صلح جز به صورت تحریری یا درج آن در محضر رسمی ثابت شده نمی-تواند.

قسمت دوم- آثار صلح

ماده ۱۳۱۲:

صلح، منازعات مشمول را قطع می‌نماید و هیچ یک از طرفین حق رجوع از آن را ندارد.

ماده ۱۳۱۳:

هرگاه صلح به صورت مطلوب انجام یابد، دعوی متوقف و بدل صلح در ملک مدعی داخل گردیده مدعی علیه حق استرداد آن را ندارد.

ماده ۱۳۱۴:

(۱) هرگاه بدل صلح اشیای مثلی و از جنس مدعی به بوده، قبل از تسلیم به مدعی، کلاً یا قسمی تلف شده یا به استحقاق برده شود، صلح به حال خود

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۳۳۱

باقی مانده، مدعی علیه به مثل آنچه تلف گردیده مکلف می‌گردد. خواه صلح از اقرار مدعی علیه صورت گرفته باشد یا از انکار یا سکوت او .
(۲) اگر بدل صلح اشیای غیر مثلی بوده، قبل از تسلیم کلاً یا قسماً تلف یا به استحقاق برده شده باشد، در حالی که صلح از اقرار صورت گرفته باشد، مدعی به تمام یا قسمتی از مدعی به و در حالی که صلح از انکار یا سکوت مدعی علیه صورت گرفته باشد، به مخاصمت رجوع می‌نماید.

ماده ۱۳۱۵:

صلح نسبت به حقوق مشمول دارای اثر کاشف بوده نه مؤجد و این اثر به حقوق موضوع نزاع منحصر می‌باشد.

ماده ۱۳۱۶:

عبارات صلح باید به صورت محدود تفسیر گردیده، منسوب به موضوع مشمول نزاع باشد.

ماده ۱۳۱۷:

هرگاه صلح تابع احکام معاوضه باشد، طرفین از آن اقاله نموده می‌توانند. در آن صورت مدعی به مدعی و بدل صلح به مدعی علیه تعلق می‌گیرد.

ماده ۱۳۱۸:

هرگاه صلح متضمن اسقاط بعضی حقوق باشد، اقاله در آن جواز ندارد.

۳۳۲ ..... قانون مدنی / جلد سوم

قسمت سوم - بطلان صلح

ماده ۱۳۱۹:

اعتراض بر صلح به سبب غلطی در فهم قانون جواز ندارد.

ماده ۱۳۲۰:

صلح در احوال آتی باطل شناخته می‌شود:

۱- صلح به اقاله، رد بدل صلح، خیار عیب، رویت و به استحقاق بردن یکی از بدلین صلح، باطل می‌گردد.

۲- در حال تثبیت تزویر در اوراقی که صلح بر آن بنا یافته است.

۳- در حالی که قبلاً در مورد نزاعیکه صلح شامل آن است، حکم قطعی محکمه صادر گردیده، طرفین یا یکی از ایشان به صدور حکم مذکور علم نداشته باشد.

ماده ۱۳۲۱:

صلح تجزیه را نمی‌پذیرد، بطلان جزئی از اجزاء صلح سبب بطلان تمامی آن می‌گردد. مگر این‌که از متن عقد یا حالات چنین ظاهر شود که متعاقبین به استقلال اجزای عقد از یک دیگر موافقه نموده اند.

باب دوم
عقود انتفاع
فصل اول
اجاره

قسمت اول - احکام عمومی

مبحث اول - ارکان اجاره

ماده ۱۳۲۲:

عقد اجاره، عبارت است از تملیک منفعت مورد نظر از عینی که به اجاره داده می‌شود توسط اجاره دهنده برای اجاره گیرنده به عوضی که قابلیت بدل را دارا باشد.

ماده ۱۳۲۳:

عقد اجاره بر منافع اعیان منقول، غیر منقول و همچنان بر عمل مجاز صورت گرفته می‌تواند.

ماده ۱۳۲۴:

در عقد اجاره علاوه بر شروط عمومی صحت عقد، تعیین عینی که به اجاره داده می‌شود، ذکر منفعت آن به نحوی که منجر به منازعه نگردد، بیان مدت انتفاع و تعیین مقدار اجرت، شرط می‌باشد. در غیر آن عقداجاره فاسد شناخته می‌شود.

۳۳۴ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۳۲۵:

شخصی که تنها صلاحیت اداره مال را دارد، نمی تواند مدت اجاره را بیش از سه سال تعیین نماید. اگر مدت اجاره بیش از سه سال تعیین شده باشد، به سه سال تنقیص می یابد. مگر این که قانون طور دیگری حکم نموده باشد.

ماده ۱۳۲۶:

عقد اجاره فضولی، به اجازه مالک موقوف است. در صورتی که مالک قاصر یا محجور بوده و اجرت مطابق اجرت مثل تعیین گردیده باشد، انعقاد اجاره، موقوف به اجازه ولی یا وصی یا قیم می باشد.

ماده ۱۳۲۷:

اجازه مندرج ماده (۱۳۲۶) این قانون وقتی صحیح شمرده می شود که عاقدین و معقود علیه موجود بوده و بدل اجاره غیر از پول نقد باشد.

ماده ۱۳۲۸:

(۱) احکام متعلق به خیار شرط، رویت و عیب، در مورد عینی که به اجاره داده می شود، قابل رعایت می باشد.
(۲) در مورد بدل اجاره احکام متعلق به خیار تفریق، صفقه عقد، وصف ثمن، غبن، تفریر وصف، خیانت و تعیین، رعایت می گردد.

ماده ۱۳۲۹:

هرگاه برای هر یکی از اجاره دهنده و اجاره گیرنده خیار شرط شده باشد، عقد اجاره با فسخ هر یک که در داخل میعاد صورت گیرد، فسخ می گردد. هریک

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۳۳۵

که اجازه دهد حق خیار او ساقط می‌شود و خیار دیگر تا زمان انقضای مدت به حال خود باقی می‌ماند.

ماده ۱۳۳۰:

مدت خیار از وقت عقد و مدت اجاره از زمان سقوط خیار آغاز می‌گردد. مگر اینکه طور دیگری موافقه به عمل آمده باشد.

ماده ۱۳۳۱:

اجاره حصه مشاع، برای شریک یا غیر شریک جواز دارد.

ماده ۱۳۳۲:

هرگاه عین، بعد از عقد به مشاع تبدیل شود عقد را فاسد نمی‌سازد.

مبحث دوم - عینی که به اجاره داده می‌شود

ماده ۱۳۳۳:

(۱) اجاره عینی که انتفاع از آن بدون از بین رفتن عین ممکن نباشد، جواز ندارد.

(۲) اجاره بر عمل وقتی جایز است که عمل مجاز بوده و اجیر به انجام آن قانوناً مکلف نباشد.

(۳) اجاره چیزی که منفعت گرفتن از آن به طور حقیقی یا حکمی ناممکن باشد، باطل است.

۳۳۶ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۳۳۴:

هرگاه عین از طرف شخص مستحق منفعت، به اجاره داده شده باشد، به انقضای حق منفعت در حالی که مالک اجازه ندهد، اجاره خاتمه می یابد. مشروط بر این که مدت معینه ابلاغ تخلیه و موعد لازم برای نقل محصول زمین زراعتی رعایت شود.

ماده ۱۳۳۵:

اجاره گیرنده حق خیار رویت را در خلال مدت معینه دارا می باشد. اما اجاره دهنده ای که قبل از دیدن عین آنرا به اجاره می دهد، این حق را ندارد.

ماده ۱۳۳۶:

هرگاه شخص عینی را که قبلاً دیده است به اجاره بگیرد، حق خیار او ساقط می شود. مگر این که عین مذکور از حالت سابق تغییر یافته باشد.

ماده ۱۳۳۷:

- حق خیار رویت اجاره گیرنده در احوال آتی ساقط می گردد:
- ۱- در حال اقرار اجاره گیرنده در عقد برویت عین که به اجاره داده می شود.
  - ۲- در حال وصف عین در عقد که قایم مقام رویت شده می تواند و اثبات عین به وصف مذکور.
  - ۳- در حال صدور چنان قول یا فعل از طرف اجاره گیرنده که خیار را باطل سازد.
  - ۴- در حال گذشتن وقت کافی ای که اجاره گیرنده به رویت عین قادر بوده (بدون آن که آنرا دیده باشد) .

۵- در حال وفات اجاره گیرنده.

مبحث سوم - اجرت

ماده ۱۳۳۸:

- (۱) اجرت، پول نقد، مال، منفعت یا تعهد مجاز تعیین شده می‌تواند.
- (۲) غبن فاحش در اجرت مسمی به اجرت مثل آن تعدیل می‌شود، تعیین اجرت مثل از طریق مراجع ذیصلاح و یا به حکم محکمه صورت می‌گیرد.

ماده ۱۳۳۹:

تجدید اجرت مطابق استعمال عینی که به اجاره داده می‌شود، جواز دارد.

ماده ۱۳۴۰:

اجرت به حصول منفعت یا قادر شدن به آن، لازم می‌گردد.

ماده ۱۳۴۱:

تأجیل و تعجیل اجرت و پرداخت آن به اقساط به داخل اوقات معین، جواز دارد.

ماده ۱۳۴۲:

هرگاه تعجیل پرداخت اجرت شرط شده باشد، اجاره گیرنده مکلف است آن را هنگام عقد بپردازد و اجاره دهنده می‌تواند از تسلیم عین به اجاره گیرنده، تازمان دریافت اجرت امتناع ورزد.

۳۳۸ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۳۴۳:

هرگاه تأجیل اجرت شرط شده باشد، اجاره دهنده مکلف است درحالی که عقد برمنافع اعیان صورت گرفته باشد، عین را به اجاره گیرنده تسلیم دهد. در این صورت اجرت قبل از رسیدن موعد، لازم نمی‌گردد.

ماده ۱۳۴۴:

هرگاه اجاره گیرنده بدون آن که در مورد کمیت و کیفیت اجرت از جانب اجاره دهنده موافقه به عمل آمده باشد، عینی را که به اجاره داده می‌شود قبض نموده مورد استفاده قرار دهد، اجرت مثل بروی لازم می‌گردد.

مبحث چهارم - مدت

ماده ۱۳۴۵:

مدت اجاره از تاریخی که در عقد تعیین گردیده، آغاز می‌یابد. درحال عدم تعیین از تاریخ عقد اعتبار داده می‌شود.

ماده ۱۳۴۶:

هرگاه مدت اجاره در عقد تصریح نشده باشد، اجاره برای مدت معینه پرداخت اجرت مطابق به عرف جاریه در عین مورد اجاره، اعتبار داده شده، با ختم این مدت اجاره منتهی می‌شود. مشروط براین که قبل از نصف اخیر مدت معینه پرداخت اجرت، راجع به تخلیه، ابلاغ صورت گرفته باشد.

قسمت دوم - آثار اجاره

ماده ۱۳۴۷:

اجاره دهنده بعد از قبض اجرت معینه‌ای که تعجیل آن شرط گذاشته شده، مکلف است عینی را که به اجاره داده می‌شود با سایر ملحقات آن به اجاره گیرنده مطابق به موافقه قبلی به نحوی که قابلیت حصول منفعت از آن مطابق طبیعت عین مورد اجاره ممکن باشد، تسلیم دهد.

ماده ۱۳۴۸:

(۱) هرگاه عینیکه به اجاره داده می‌شود، در حالتی تسلیم داده شود که قابلیت انتفاع مورد نظر، از عقد اجاره را نداشته یا حصول انتفاع از آن توأم با نقص بزرگ باشد، اجاره گیرنده می‌تواند فسخ عقد یا تنقیص اجرت را به اندازه نقص در انتفاع، مطالبه نماید.

(۲) اجاره گیرنده در هر دو حالت فوق، می‌تواند حسب اقتضاء مطالبه تعویض نماید.

ماده ۱۳۴۹:

هرگاه عینی که به اجاره داده می‌شود، در حالتی قرار داشته باشد که از ناحیه آن صحت اجاره گیرنده یا کسانی که با او یکجا زندگی می‌کنند و یا صحت مستخدمین یا کارگران او را به خطر بزرگ مواجه سازد، اجاره گیرنده می‌تواند فسخ عقد را مطالبه کند، گرچه قبلاً از این حق صرف نظر نموده باشد.

۳۴۰ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۳۵۰:

در مورد تعهد به تسلیم عینی که به اجاره داده می‌شود، احکامی رعایت می‌شود که در مورد تعهد به تسلیم مبیعه، قابل رعایت می‌باشد.

ماده ۱۳۵۱:

اجاره دهنده به اصلاح و ترمیم نواقص عاید به بر عین اجاره داده شده که باعث اخلاص منفعت مقصوده از آن گردد، مکلف می‌باشد.

ماده ۱۳۵۲:

(۱) هرگاه اجاره دهنده از ترمیم و اصلاح مندرج ماده (۱۳۵۱) این قانون امتناع ورزد، اجاره گیرنده می‌تواند اجاره را فسخ یا شخصاً به اجازه محکمه به ترمیم و اصلاح آن پرداخته بعداً متناسب به اندازه مصرف بالای اجاره دهنده رجوع و یا از اندازه اجرت وضع نماید.

(۲) اجاره گیرنده می‌تواند در عین مورد اجاره بدون اجازه محکمه، ترمیمات عاجل و بسیطی را انجام دهد که اجاره دهنده بعد از اخطار در موعد مناسب به انجام آن نپرداخته باشد. اجاره گیرنده مصارف ترمیم را مطابق به اسناد مصرف از اجرت وضع می‌کند.

ماده ۱۳۵۳:

تکالیف محصول و مالیه برعینی که به اجاره داده می‌شود، بدوش اجاره دهنده است. اما قیمت آب، برق و هر آنچه که به استعمال شخص متعلق است، به

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینہ ۳۴۱

دوش اجاره گیرنده می باشد. مگر این که به خلاف آن موافقه صورت گرفته باشد.

ماده ۱۳۵۴:

(۱) هرگاه عین اجاره داده شده در اثناء مدت اجاره کاملاً از بین برود اجاره خود به خود فسخ می شود.

(۲) در صورتی که جزئی از عین از بین رفته یا عین در حالتی قرار گیرد که قابلیت انتفاع مقصوده، از عقد اجاره را نداشته یا نقص بزرگ بر انتفاع عاید شود و در آن اجاره گیرنده قصوری نداشته باشد، در حالی که اجاره دهنده در موعد مناسبی به اعاده آن به حالت اولی نپردازد، اجاره گیرنده می تواند حسب احوال تنقیص اجرت یا فسخ اجازه را مطالبه نماید، بدون این که حق اقدام وی را در ترمیم و اصلاح مطابق حکم مندرج ماده (۱۳۵۲) این قانون اخلال نموده باشد.

(۳) در هر دو حالت فوق اگر اجاره دهنده در مورد از بین رفتن یا نقصان عین قصوری نداشته باشد، اجاره گیرنده نمی تواند مطالبه تعویض نماید.

ماده ۱۳۵۵:

اجاره گیرنده نمی تواند اجاره دهنده را از اجرای ترمیمات عاجل که برای حفاظت عین ضروری باشد، منع نماید. اگر اجرای چنین اعمال باعث اخلال حصول منفعت گردد، اجاره گیرنده می تواند فسخ اجاره یا تنقیص اجرت را مطالبه نماید و در صورتی که اجاره گیرنده تا ختم اعمال مذکور در عین

۳۴۲ ..... قانون مدنی / جلد سوم

اجاره داده شده باقی بماند، حق وی در مطالبه تنقیص اجرت و فسخ ساقط می‌شود.

ماده ۱۳۵۶:

اجاره دهنده نمی‌تواند، در مدت اجاره، به انتفاع اجاره گیرنده از عینی که به اجاره داده شده تعرض نماید، یا در آن تغییری وارد کند که مانع انتفاع از عین یا باعث اخلال حصول منفعتی گردد که اجاره روی آن عقد شده است.

ماده ۱۳۵۷:

اجاره دهنده نه تنها از اعمالی که از طرف وی یا مربوطین او سر می‌زند، ضامن شناخته می‌شود، بلکه از هر تعرضی که بنا بر اسباب قانونی اجاره گیرنده دیگر یا شخص دیگری که از او کسب حق نموده بر عینی که به اجاره داده شده به عمل می‌آید، نیز ضامن شناخته می‌شود.

ماده ۱۳۵۸:

هرگاه شخص دیگری چنان حقی را دعوی نماید که با حقوق اجاره گیرنده متعارض واقع شود، اجاره گیرنده مکلف است اجاره دهنده را به مقابله به دعوی اطلاع دهد. اگر در نتیجه دعوی اجاره گیرنده از انتفاع عین محروم گردد، می‌تواند اجاره را فسخ و حسب اقتضاء تعویض را نیز مطالبه کند.

ماده ۱۳۵۹:

(۱) هرگاه عین که به اجاره داده شده غصب شود، و اجاره گیرنده قادر نباشد تا دست غاصب را رفع نماید، می‌تواند عقد را فسخ و تعویض را مطالبه نماید.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۳۴۳

(۲) اگر اجاره گیرنده در رفع دست غاصب با وجود امکان تقصیر ورزیده و به اجاره دهنده از وقوع غصب اطلاع ندهد، اجرت ساقط نمی گردد، اما می-تواند تعویض را از غاصب مطالبه کند.

ماده ۱۳۶۰:

اجاره دهنده از عیوبی که مانع انتفاع از عین که به اجاره داده می شود یا نقص کلی بر انتفاع وارد نماید ضامن شناخته می شود، اجاره دهنده از عیوبی که قبلاً اجاره گیرنده خود هنگام عقد به آن علم داشته یا به آسانی از آن علم آوری نموده می توانست ضامن شناخته نمی شود، مگر این که اجاره دهنده عین اجاره شده را خالی از عیب اعلام کرده باشد.

ماده ۱۳۶۱:

هرگاه برعین اجاره شده چنان عیبی موجود شود که مستوجب ضمان گردد، اجاره گیرنده می تواند فسخ عقد یا تنقیص اجرت را با تعویض در حالی که از آن ضرری به وی عاید شده باشد مطالبه نماید، مگر این که اجاره دهنده ثابت سازد که از وجود عیب علم نداشته است.

ماده ۱۳۶۲:

(۱) هرگاه چند شخص عین واحدی را به اجاره بگیرند، به شخص ترجیح داده می شود که بدون غش عین را از همه اولتر متصرف شده باشد. در صورتی که یکی از اجاره گیرندگان قبل از تصرف عقار اجاره شده از طرف اجاره گیرنده

۳۴۴ ..... قانون مدنی / جلد سوم

دیگر، یا قبل از تجدید عقد اجاره، عقد را با حسن نیت به ثبت رسانیده باشد، بر دیگران مقدم شناخته می‌شود.

(۲) اگر سبب ترجیح یکی از اجاره گیرندگان موجود نباشد، می‌توانند تعویض را مطالبه نمایند.

ماده ۱۳۶۳:

هرگاه بنابر عمل قانونی اداره دولتی، نقص بزرگ در انتفاع از عین اجاره شده وارد شود، اجاره گیرنده می‌تواند فسخ عقد یا تنقیص اجرت را مطالبه نماید. در صورتی که عمل اداره دولتی، ناشی از اسبابی باشد، که اجاره دهنده در آن مسئولیت داشته باشد. طلب تعویض از طرف اجاره گیرنده، نیز جواز دارد. مگر این که به خلاف آن موافقه صورت گرفته باشد.

ماده ۱۳۶۴:

هرگاه اجاره دهنده به صورت غش سبب ضمان را مخفی نموده باشد، هر نوع موافقه‌ای که متضمن معافیت یا محدودیت ضمانت اجاره دهنده از تعویض یا عیب باشد، اعتبار ندارد.

ماده ۱۳۶۵:

تجاوز از استحقاق منفعتی که به اساس عقد ثابت گردیده، جواز ندارد.

ماده ۱۳۶۶:

اجاره گیرنده از عین اجاره شده به نحوی منفعت می برد که به آن موافقه به عمل آمده باشد. در صورت عدم موافقه قبلی عرف جاریه اعتبار دارد.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۳۴۵

ماده ۱۳۶۷:

اجاره گیرنده، نمی‌تواند در عین اجاره شده چنان تغییری را وارد نماید که از آن ضرری عاید شود. در صورت تجاوز از حدود تعهد، اجاره گیرنده به اعاده عین به حالت اولی و تعویض در حال اقتضای آن مکلف شده می‌تواند.

ماده ۱۳۶۸:

نصب آلات آبرسانی، گاز، برق، تلفون، رادیو و امثال آن، در عین اجاره شده از طرف اجاره گیرنده بنحوی که از آن ضرری بعین مذکور عاید نشود، جواز دارد.

ماده ۱۳۶۹:

اجاره گیرنده به ترمیمات جزئی‌ای که عرف ایجاب نماید، مکلف می‌باشد. مگر این‌که به خلاف آن موافقه صورت گرفته باشد.

ماده ۱۳۷۰:

اصلاحاتی را که اجاره گیرنده به اجازه اجاره دهنده در عین اجاره شده به غرض بهبود و حفاظت آن خرابی به عمل آورد، مصارف آن را از اجاره دهنده مطالبه کرده می‌تواند. گرچه رجوع شرط نشده باشد. اگر اصلاح عاید، به تأمین منافع اجاره گیرنده باشد، حق رجوع را ندارد، مگر این‌که رجوع شرط شده باشد.

۳۴۶ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۳۷۱:

عین اجاره شده نزد اجاره گیرنده امانت شمرده شده به اهتمام آن مکلف و از تلف شدن و نقصانیکه ناشی از استعمال عادی نباشد، مسئول می باشد.

ماده ۱۳۷۲:

اجاره گیرنده مکلف است از هر امری که ایجاب مداخله اجاره دهنده را نماید، وی را مطلع سازد.

ماده ۱۳۷۳:

(۱) اجاره گیرنده مکلف است اجرت معینه را در مواعیدی که به آن موافقه به عمل آمده بپردازد. در صورت عدم موافقه قبلی به عرف محل در مورد زمان پرداخت، اعتبار داده می شود.

(۲) پرداخت اجرت در اقامتگاه اجاره گیرنده صورت می گیرد، مگر این که عرف یا موافقت طرفین طور دیگری حکم نموده باشد.

ماده ۱۳۷۴:

پرداخت یک قسط اجرت، قرینه تأدیه سایر اقساط قبلی تلقی می شود، تا آن که دلیلی به خلاف آن ظاهر شود.

ماده ۱۳۷۵:

اجاره گیرنده در ختم مدت اجاره به رد عین اجاره شده مکلف می باشد. در صورتی که وی عین مذکور را بدون موجب در تصرف خود نگهدارد، بپرداخت تعویضی که در اندازه آن، قیمت اجاره عین مذکور، رعایت شود و پرداخت

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۳۴۷

جبران خساره، به اجاره دهنده ملزم می‌گردد. اگر این نگهداشت بنا بر اضطرار یا سببی باشد که اجاره گیرنده در آن دخیل نباشد، به پرداخت اجرت مثل به اجاره دهنده مکلف می‌باشد.

ماده ۱۳۷۶:

(۱) اجاره گیرنده به رد عین اجاره شده به نحوی که تسلیم گردیده، مکلف می‌باشد. به استثنای اتلاف یا نقصانی که اجاره گیرنده در آن دخیل نباشد.
(۲) اگر تسلیمی عین اجاره شده بدون شرح اوصاف آن صورت گرفته باشد، چنان پنداشته می‌شود که عین مذکور در حالت حسن اوصاف تسلیم گردیده، مگر این‌که به خلاف آن دلیلی موجود گردد.

ماده ۱۳۷۷:

عین اجاره شده در ختم مدت اجاره، کما فی السابق به حیث امانت نزد اجاره گیرنده باقی می‌ماند. اگر اجاره گیرنده با وجود طلب آن را نزد خود نگهدارد، ضامن اتلاف آن دانسته می‌شود.

ماده ۱۳۷۸:

(۱) هرگاه اجاره گیرنده در عین اجاره شده، به بنأ یا غرس اشجار یا سایر امور زینتی دیگری که در بلند بردن قیمت عقار مؤثر باشد مبادرت ورزد، اجاره دهنده مکلف است، در ختم اجاره حد اقل آنچه را به مصرف رسیده یا مقدار تفاوت قیمت را به اجاره گیرنده بپردازد. مگر این‌که به خلاف آن موافقه شده باشد.

۳۴۸ ..... قانون مدنی / جلد سوم

(۲) اگر تزئینات مذکور بدون علم اجاره دهنده یا باوجود اعتراض وی به وجود آمده باشد، اجاره دهنده می‌تواند آنرا با تعویض ضرری که از ناحیه رفع این تزئینات به عقار عاید شود، از اجاره گیرنده مطالبه نماید.

قسمت سوم- تنازل از اجاره و اجاره باطنی

ماده ۱۳۷۹:

اجاره گیرنده حق تنازل از اجاره یا اجاره باطنی را در جمیع آنچه به اجاره گرفته یا بعضی آن، دارا می‌باشد. مگر این‌که به خلاف آن موافقه به عمل آمده باشد.

ماده ۱۳۸۰:

منع کردن اجاره گیرنده از اجاره باطنی، مستلزم منع از تنازل اجاره و عکس آن می‌باشد. مگر این‌که اجاره مخصوص به اجاره عقاری باشد که در آن دستگاه صنعتی یا تجارتي بنا شود و اجاره گیرنده به حکم ضرورت به فروش دستگاه مذکور بپردازد. درین صورت محکمه می‌تواند با وجود شرط مانع، به بقای اجاره حکم نماید. مشروط براین‌که مشتری تضمین کافی تقدیم داشته و از آن ضرر محقق به اجاره دهنده عاید نباشد.

ماده ۱۳۸۱:

در حالت تنازل از اجاره، متنازل الیه، در مورد علاقه بین وی و اجاره دهنده از ناحیه حقوق و واجبات ناشی از عقد اجاره، قایم مقام اجاره گیرنده قرار

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۳۴۹

می‌گیرد. مگر با وجود آن اجاره گیرنده در ایفای واجبات، ضامن متنازل الیه شناخته می‌شود.

ماده ۱۳۸۲:

اجاره گیرنده باطنی مکلف است تمام التزامات ثابتی را که در برابر اجاره گیرنده اصلی دارد، هنگام اخطار اجاره دهنده مستقیماً به وی ایفاء نماید و نمی‌تواند در برابر اجاره دهنده به اجرتی که طور پیشکی به اجاره گیرنده اصلی پرداخته، تمسک نماید. مگر این‌که این امر قبل از اخطار مطابق عرف و به موافقتی که تاریخ آن از وقت اجاره باطنی ثابت باشد، صورت گرفته باشد.

ماده ۱۳۸۳:

اجاره گیرنده اولی در احوال آتی، در برابر اجاره دهنده بری الذمه شناخته می‌شود:

- ۱- در حالت قبولی صریح اجاره دهنده، به تنازل از اجاره یا اجاره باطنی.
- ۲- در حالت حصول اجرت از متنازل الیه یا از اجازه گیرنده باطنی، بدون اظهار حفظ حقوق وی در برابر اجاره گیرنده اولی.

قسمت چهارم - ختم اجاره

ماده ۱۳۸۴:

اجاره به انتهای مدت مصرحه عقد بدون اطلاع تخلیه منتهی می‌گردد.

۳۵۰ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۳۸۵:

(۱) هرگاه اجاره گیرنده، بعد از انتهای عقد اجاره، به انتفاع از عین اجاره شده دوام داده و اجاره دهنده با وجود علم بر آن اعتراض ننماید، اجاره برای مدت نامعلومی به همان شروط اولی، تجدید شده تلقی می‌شود و بر آن احکام ماده (۱۳۴۴) این قانون تطبیق می‌گردد.

(۲) در صورت تجدید ضمنی اجاره، تأمینات عینی متعلق به اجاره قبلی، عیناً انتقال نموده، مگر ضمانت شخصی یا عینی بدون رضائیت ضامن انتقال نمی‌یابد.

ماده ۱۳۸۶:

هرگاه از جانب یکی از طرفین برطرف دیگر اطلاعی مبنی بر تخلیه صادر شده، با آنهم اجاره گیرنده به انتفاع از عین اجاره شده بعد از انتهای اجاره دوام دهد، این امر معنی تجدید اجاره را ندارد، مگر این‌که دلیلی به خلاف آن اقامه شود. اجاره گیرنده در چنین حالت به تخلیه و پرداخت اجرت مثل از مدت انتفاعی که بعد از انتهای اجاره عین اجاره شده بعمل آورده، مکلف می‌باشد.

ماده ۱۳۸۷:

اجاره به وفات اجاره دهنده یا اجاره گیرنده خاتمه نمی‌یابد، با وصف آن ورثه اجاره گیرنده در صورت وفات وی می‌توانند انتهای عقد اجاره را مبنی بر اثبات این‌که عواید شان به سبب موت مورث تحمل دوام اجاره را نداشته یا اجاره از حدود احتیاج شان خارج گردیده است مطالبه نمایند، مشروط بر این-

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۳۵۱

که طلب فسخ حد اکثر در ظرف ششماه از تاریخ وفات اجاره گیرنده صورت گرفته و مدت معینه اطلاع راجع به تخلیه نیز رعایت شده باشد.

ماده ۱۳۸۸:

هرگاه اجاره تنها به سبب اجرای پیشه اجاره گیرنده یا بعضی اعتبارات بخصوص دیگر متعلق بوی، عقد شده باشد، طلب فسخ عقد از طرف اجاره دهنده و ورثه اجاره گیرنده بعد از وفات وی جواز دارد.

ماده ۱۳۸۹:

اعسار یا افلاس اجاره گیرنده موجب تعجیل اجرتی که هنوز میعاد آن بسر نرسیده، نمی شود. مگر با وجود آن در صورت ندادن تأمینات در یک مدت مناسبی که ضمانت ایفای اجرت آینده را نموده بتواند، اجاره دهنده می تواند فسخ اجاره را مطالبه نماید. همچنان اجاره گیرنده می تواند در صورتی که تنازل از اجاره یا اجاره باطنی به او اجازه داده نشده باشد به شرط تأدیه تعویض عادلانه فسخ عقد را مطالبه کند.

ماده ۱۳۹۰:

- (۱) هرگاه ملکیت عین اجاره شده درحالی که قبل از عقد انتقال ملکیت، تاریخ اجاره ثابت نباشد، در مورد شخص مذکور نافذ شمرده نمی شود.
- (۲) شخصی که مطابق فقره (۱) این ماده ملکیت به وی انتقال نموده با وجود عدم نفاذ عقد در مورد وی، می تواند به عقد مذکور تمسک نماید.

ماده ۱۳۹۱:

(۱) شخصی که ملکیت عین اجاره شده به وی انتقال نموده و اجاره در مورد او نافذ شمرده نمی شود، اجاره گیرنده را به تخلیه مکلف ساخته نمی تواند، مگر بعد از اطلاعیکه مطابق حکم ماده (۱۳۴۶) این قانون صورت گرفته باشد.

(۲) هرگاه مالک جدید قبل از انتهای عقد اجاره، اجاره گیرنده را به تخلیه اخطار دهد، به دادن تعویض به اجاره گیرنده مکلف می باشد، مگر اینکه به خلاف آن موافقه صورت گرفته باشد. اجاره گیرنده به تخلیه مجبور ساخته نمی شود، مگر بعد از گرفتن تعویض از اجاره دهنده و یا به نیابت او از شخصی که ملکیت به او انتقال نموده است.

ماده ۱۳۹۲:

هرگاه شخصی که ملکیت عین اجاره شده بوی انتقال نموده، علم اجاره گیرنده را به انتقال ملکیت حین پرداخت اجرت پیشکی به اجاره دهنده ثابت سازد، اجاره گیرنده نمی تواند به پرداخت اجرت مذکور تمسک نماید. در صورت عجز از اثبات، مالک عین اجاره شده می تواند به اجاره دهنده رجوع کند.

ماده ۱۳۹۳:

(۱) اجاره دهنده نمی تواند فسخ اجاره را قبل از بسر رسیدن موعد آن مطالبه نماید، گرچه اراده خویش را جهت سکونت یا استعمال شخصی خود اعلام نماید. مگر این که به خلاف آن موافقه شده باشد.

(۲) اگر به فسخ اجاره از طرف اجاره دهنده مبنی بر احتیاج شخصی وی به عین اجاره شده موافقه صورت گرفته باشد، اجاره دهنده مکلف است احکام

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۳۵۳

ماده (۱۳۴۶) این قانون را در مورد اطلاع اجاره گیرنده رعایت نماید. مگر اینکه موافقه به خلاف آن صورت گرفته باشد.

ماده ۱۳۹۴:

هرگاه شخصی دکانی را به اجاره گیرد و بعداً در خرید و فروش او کساد رونما گردد، نمی تواند عقد اجاره را فسخ یا از پرداخت اجرت امتناع آورد.

ماده ۱۳۹۵:

هرگاه اجاره گیرنده مستقیماً عین اجاره شده را مورد انتفاع قرار نداده یا از آن انتفاع کامل به عمل آورده نتواند، این امر به خطا یا علت دیگری که به شخص وی متعلق است راجع می شود و برعایت عقد اجاره و تمامی تعهدات ناشی از آن مکلف می باشد. مشروط بر این که عین اجاره شده از طرف اجاره دهنده درحالتی تحت تصرف اجاره گیرنده قرار داده شده باشد که قابلیت حصول انتفاع موافقه شده را دارا بوده باشد.

ماده ۱۳۹۶:

(۱) هر یک از متعاقدين می توانند فسخ عقد اجاره ای را که مدت آن محدود باشد، قبل از انتهای مدت اجاره مطالبه نمایند. این حکم در صورتیست که وقوع حالات غیر مترقبه تنفیذ عقد را از ابتدا یا در جریان آن غیر قابل امکان بسازد. رعایت مهلت اطلاع مندرج ماده (۱۳۴۶) این قانون از طرف مطالبه کننده فسخ، با پرداخت تعویض عادلانه حتمی می باشد.

۳۵۴ ..... قانون مدنی / جلد سوم

(۲) در صورتی که اجاره دهنده مطالبه فسخ نموده باشد، اجاره گیرنده را به رد عین اجاره شده، مجبور ساخته نمی تواند. مگر اینکه تعویض لازمه را به اجاره گیرنده پرداخته یا تأمین کافی نزد وی باین منظور گذاشته باشد.

ماده ۱۳۹۷:

هرگاه اجاره گیرنده از جمله مؤظفین یا مستخدمین یا اشخاصی باشد که عمل آن تغییر اقامتگاه وی را ایجاب نماید، می تواند با رعایت حکم ماده (۱۳۴۶) این قانون فسخ اجاره مسکن خود را که مدت آن محدود باشد مطالبه نماید.

قسمت پنجم - بعضی انواع اجاره

مبحث اول - اجاره زمین زراعتی

ماده ۱۳۹۸:

اجاره زمین برای زراعت با بیان آنچه باید در آن زرع گردد یا مختار گذاشتن اجاره گیرنده در انتخاب آن صحت دارد.

ماده ۱۳۹۹:

(۱) زمینی که به زراعت شخص دیگری مصرف بوده و هنوز وقت جمع آوری حاصل آن نرسیده و بدون حق، زرع نشده باشد اجاره آن تا وقت فارغ شدن زمین نافذ نمی گردد، مگر این که زراعت موجود در زمین ملکیت اجاره گیرنده باشد.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۳۵۵

(۲) اگر زراعت برای جمع آوری آماده باشد اجاره زمین به غیر صاحب زراعت نیز مانع نداشته، به تخلیه زمین و تسلیم آن به اجاره گیرنده در ميعاد مناسب مکلف می‌گردد.

ماده ۱۴۰۰:

هرگاه زراعت موجود بالای زمین، بدون حق زرع صورت گرفته باشد، عدم فرا رسیدن موعد جمع آوری مانع صحت عقد اجاره یا غیر از زارع نگردیده و زارع به تخلیه مکلف می‌شود.

ماده ۱۴۰۱:

اجاره زمین مشغول به زراعت غیر اجاره گیرنده، صحیح و به زمان فرارسیدن موعد جمع آوری حاصل و آماده ساختن زمین برای تسلیمی به اجاره گیرنده در یک وقت معین مؤکول می‌باشد.

ماده ۱۴۰۲:

اجاره گیرنده زمین از حق جوی و حق راه بدون تذکر در عقد مستفید می‌گردد. سایر حقوق تابع موافقت و عرف محل شناخته می‌شود.

ماده ۱۴۰۳:

زمینی که برای یکسال به اجاره داده شده و اختیار نوع زراعت به اجاره گیرنده اعطا شده باشد، اجاره گیرنده می‌تواند در آن دو فصل کشت نماید.

۳۵۶ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۴۰۴:

هرگاه زمین اجاره شده به اثر آب خیزی زیر آب گردیده یا آب آن قطع شود و امکان زراعت در آن نباشد، اجرت لازم نگردیده اجاره گیرنده حق فسخ را دارا می باشد، مشروط براینکه قصوری ازین ناحیه به وی متوجه نباشد.

ماده ۱۴۰۵:

هرگاه زراعت زمین اجاره شده به اثر آفت سماوی از بین برود حصه اجرت قبل از آفت، بزمه اجاره گیرنده لازم گردیده حصه مدت بعد از آفت، از زمه او ساقط می شود. مگر اینکه اجاره گیرنده به زراعت مثل قبل از آفت یا کمتر از آن قادر باشد.

ماده ۱۴۰۶:

(۱) هرگاه حاصلات بعد از درو کردن از بین برود اجاره گیرنده می تواند اسقاط یا تنقیص اجرت را مطالبه نماید، مشروط بر اینکه موافقه به ترتیبی صورت نگرفته باشد که اجاره دهنده حق جزئی از محصول را دارا می باشد، در این صورت اگر حاصلات توسط خطای اجاره گیرنده یا بعد از اخطار به تسلیمی از بین برود اجاره دهنده به اندازه حصه خود متحمل می گردد.

(۲) اگر در وقت انعقاد عقد پیشبینی وقوع ضرر موجود و متحقق باشد، اجاره گیرنده نمی تواند اسقاط اجرت را مطالبه نماید.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینہ ۳۵۷

مادۀ ۱۴۰۷:

هرگاه مدت اجاره منقضی گردیده مگر حاصلات بالای زمین، بنا بر سببی خارج اراده اجاره گیرنده هنوز نرسیده باشد، زمین به مقابل اجرت مثل الی جمع آوری حاصل در تصرف اجاره گیرنده باقی می ماند.

مادۀ ۱۴۰۸:

اجاره گیرنده مکلف است از زمین زراعتی طوری بهره برداری نماید که متعارف باشد و به نحوی در آن عمل نماید که برای بهره برداری مساعد باقی بماند. اجاره گیرنده نمی تواند بدون اجازه اجاره دهنده، طوری از زمین بهره برداری نماید که در زمین چنان تغییری وارد شود که اثر منفی آن تا بعد از انتهای مدت اجاره دوام نماید.

مادۀ ۱۴۰۹:

اجاره گیرنده مکلف است به اصلاحاتی بپردازد که انتفاع عادی از زمین به اجاره گرفته شده، ایجاب می نماید.

مادۀ ۱۴۱۰:

اجاره گیرنده مکلف است زمینی را که به اجاره گرفته در مدتی تخلیه نماید، تا شخصی که بعد از وی در زمین مذکور تصرف می نماید، بتواند زمین را آماده زراعت و کشت سازد. مشروط براین که از این ناحیه ضرری به او نرسد.

۳۵۸ ..... قانون مدنی / جلد سوم

مبحث دوم - دهقانی

ماده ۱۴۱۱:

دهقانی، عقدیست به زرع زمین بین مالک و دهقان طوری که حاصل زمین بین آنها به حصص تقسیم می‌گردد که هنگام عقد بر آن موافقه به عمل آمده است.

ماده ۱۴۱۲:

شروط صحت عقد دهقانی عبارت است از:

- ۱- آماده بودن زمین برای زراعت.
- ۲- معلوم بودن شخص مکلف به تهیه بذر، کود، ادویه ضد آفات و سایر مصارف ضروری برای کشت.
- ۳- معلوم بودن شخص مکلف به تهیه وسایل زراعت.
- ۴- تسلیم نمودن زمین خالی از زرع به دهقان، گرچه بذر از مالک زمین باشد.

ماده ۱۴۱۳:

تعیین مدت دهقانی مطابق عرف دهقانی شرط صحت عقد شمرده می‌شود. در صورت عدم تعیین مدت عقد، دهقانی صحیح و به یک فصل اعتبار دارد، مگر این‌که در قانون خاص طور دیگری حکم شده باشد.

ماده ۱۴۱۴:

تعیین صریح یا ضمنی جنس بذر و حصه شخصی که بذر از طرف او نیست، شرط صحت عقد شمرده می‌شود. در صورت عدم تعیین جنس بذر، اگر بذر از طرف مالک زمین باشد، عقد دهقانی صحیح و اگر از طرف دهقان باشد

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۳۵۹

صحیح نمی باشد، مگر این که تعیین جنس بذر به اختیار دهقان گذاشته شده باشد.

ماده ۱۴۱۵:

مواشی و آلاتی که در زراعت استعمال می شود اگر هنگام عقد بالای زمین موجود بوده و ملکیت صاحب زمین باشد عقد دهقانی آنرا شامل می گردد. بشرطیکه خلاف آن موافقه صورت نگرفته باشد.

ماده ۱۴۱۶:

(۱) دهقان مکلف است در زراعت و نگهداری کشت به قدری توجه نماید که در مورد مال خود دارد. دهقان از تلف شدن زمین در خلال انتفاع مسئول است، مگر این که ثابت نماید که در نگهداشت و صیانت آن به اندازه شخص عادی صرف مساعی نموده است.

(۲) دهقان به تعویض مواشی تلف شده و آلاتی که استهلاک شدن آن ناشی از قصوروی نباشد مکلف، نمی باشد.

ماده ۱۴۱۷:

دهقان نمی تواند زمین را بدون اجازه مالک آن به شخص دیگری به اجاره داده یا از اجاره آن برای دیگری تنازل نماید. در صورت تخلف ازین امر مالک می تواند عقد را فسخ یا از دهقان مطالبه تعویض نماید.

۳۶۰ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۴۱۸:

دهقان حق ندارد زمین مربوط را بدون موافقه مالک به شخص دیگری به دهقانی بدهد.

ماده ۱۴۱۹:

دهقان به نگهداری عمارات مربوط به زمین و وسایل آبیاری مکلف بوده و ترمیماتی که برای حفظ دهقانخانه ضروری است به عهده دهقان است اما مصارف انهار عامه و حفر جویهای نو انداز، بدوش مالک است.

ماده ۱۴۲۰:

دهقان نمی تواند در ختان سالم روی اراضی داخل مقاوله را کشیده یا قطع کند. اما می تواند در ختان خشک شده را به اجازه مالک قطع و عوض آن نهال دیگری غرس کند. کار قطع و غرس به دوش دهقان و قیمت نهال بدوش مالک می باشد.

ماده ۱۴۲۱:

تأدیة مالیات به دوش مالک است.

ماده ۱۴۲۲:

به جز از آنچه درین قانون ذکر شده، مالک حق ندارد نفع دیگری از قبیل مفاد نقدی یا غیر نقدی یا اجرای خدماتی را از دهقان به طور مستقیم یا غیر مستقیم تقاضا کند.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۳۶۱

ماده ۱۴۲۳:

طرفین مقاوله می‌توانند به موافقه یکدیگر مقاوله دهقانی را به عقد اجاره تبدیل نمایند.

ماده ۱۴۲۴:

هرگاه دهقان مالک زمین گردد و به خواهد شخصاً آن را دهقانی نماید، می‌تواند مقاوله را فسخ کند.

ماده ۱۴۲۵:

اگر مقاوله دهقانی قبل از سه ماه از تاریخ ختم موعود قرارداد تجدید نشود، مقاوله تا یک سال دیگر تمدید می‌یابد.

ماده ۱۴۲۶:

حاصلات بین دهقان و مالک زمین مطابق توافق طرفین یا تناسبی که عرف تعیین نموده تقسیم می‌شود و در صورت عدم موافقت قبلی و عدم موجودیت عرف، مناصفه می‌گردد.

ماده ۱۴۲۷:

هرگاه حاصلات به اثر حوادث غیر مترقبه تماماً یا قسمی از بین برود هر دو طرف به صورت مساویانه متحمل خساره گردیده یکی بر دیگری رجوع کرده نمی‌تواند.

۳۶۲ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۴۲۸:

هرگاه مدت عقد قبل از پخته شدن زرع منقضی شود زرع الی زمان رسیدن، به زمین باقیمانده، مصارف لازمه در همین مدت از قبیل آبیاری درو و خرمن میوه نمودن و دانه جدا نمودن به اندازه حصص هریک بدمه هر دو می باشد.

ماده ۱۴۲۹:

(۱) هرگاه مالک زمین قبل از پخته شدن زرع فوت نماید، دهقان الی زمان پخته شدن زرع به کار خود ادامه داده ورثه متوفی نمی توانند او را منع کنند.
(۲) در صورتی که دهقان قبل از پخته شدن زرع وفات کند، ورثه وی اگر قادر باشد و یا وکیل قانونی آن به صفت قایم مقام او الی زمان پخته شدن زرع به کار دوام می دهند. گرچه مالک زمین رضائیت نداشته باشد.

ماده ۱۴۳۰:

هرگاه عقد دهقانی فسخ گردیده یا باطل شمرده شود، حاصلات متعلق به مالک بذر بوده طرف مقابل وی مستحق اجرت مثل می شود. مگر این که موافقه طور دیگری صورت گرفته باشد.

ماده ۱۴۳۱:

هرگاه در قانون خاص روابط حقوقی بین دهقان و صاحب زمین طور دیگری تنظیم شده باشد، به احکام قانون خاص اعتبار داده می شود.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۳۶۳

مبحث سوم - باغبانی

ماده ۱۴۳۲:

(۱) عقد باغبانی، عبارت است از دادن درخت و تاک به شخص دیگر جهت پرورش و بهره برداری به مقابل قسمت معینی از ثمر آن.
(۲) درخت عبارت از نباتی است که در زمین مدت یکسال یا بیشتر از آن ثابت و باقی بماند.

ماده ۱۴۳۳:

در عقد باغبانی شرایط خاص صحت عقد دهقانی رعایت می‌شود.

ماده ۱۴۳۴:

عقد باغبانی برای مدتی که عرفاً معمول باشد، صحت دارد. هرگاه عقد بدون قید مدت باشد، به اولین ثمره حاصل همان سال حمل می‌شود.

ماده ۱۴۳۵:

هرگاه مدت باغبانی طوری تعیین شود که از ظهور ثمر کمتر باشد، عقد صحیح پنداشته نمی‌شود.

ماده ۱۴۳۶:

هرگاه برای باغبانی مدتی تعیین شود که در آن احتمال ظهور و عدم ظهور ثمر هر دو متصور باشد، عقد موقوف دانسته می‌شود. به نحوی که اگر میوه در وقت معین طوری ظاهر شود که مشابه آن در معاملات طرف علاقه قرار گیرد، باغبانی صحیح بوده ثمر مطابق موافقه قبلی تقسیم می‌شود و اگر ثمر در

۳۶۴ ..... قانون مدنی / جلد سوم

وقت معین ظهور نکند عقد فاسد بوده، باغبان مستحق اجرت مثل عمل خویش شناخته می‌شود، در حالیکه ثمر اصلاً ظاهر نشود، هیچ یک از طرفین بالای همدیگر حقی ندارند.

ماده ۱۴۳۷:

کارهای لازمی قبل از ظهور ثمر مانند آبیاری، پیوند، القاح و حفاظت بر باغبان و کار هائیکه بعد از ظهور ثمر ضروری پنداشته می‌شود، مانند چیدن ثمر و امثال آن بر طرفین عقد لازم می‌باشد. مگر اینکه موافقه طور دیگری صورت گرفته باشد.

ماده ۱۴۳۸:

(۱) باغبان نمی‌تواند بدون اجازه مالک درخت را به شخص دیگری به باغبانی بدهد. در صورت تخلف ثمر بمالک تعلق گرفته، باغبان دوم مستحق اجرت مثل باغبان اول گردیده و باغبان اول مستحق اجرت شناخته نمی‌شود.

(۲) باغبان نمی‌تواند بدون اجازه مالک، اشجار تحت پرورش خود را قطع نماید و یا درباغ نهال غرس کند.

(۳) کشت نمودن زمین باغ، بدون اجازه مالک جواز ندارد. در صورت موافقه به زرع احکام مربوط به عقد دهقانی و یا عقد اجاره زمین‌های زراعتی، در مورد رعایت می‌گردد.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۳۶۵

ماده ۱۴۳۹:

هرگاه درخت در حالی که ثمر آن ظاهر گردیده به استحقاق برده شود مالک درخت بپرداخت اجرت مثل برای باغبان مکلف می گردد. در صورتی که درخت قبل از ظهور ثمر به استحقاق برده شود، باغبان مستحق هیچ چیزی شناخته نمی شود.

ماده ۱۴۴۰:

هرگاه باغبان از اجراء عمل عاجز گردد یا از ظهور ثمر مطمئن نباشد، فسخ عقد باغبانی جواز دارد.

ماده ۱۴۴۱:

هرگاه مدت باغبانی منقضی شود، عقد منتهی می گردد. اگر بالای درخت ثمری باشد که قابلیت استفاده در آن ظاهر نباشد، باغبان مخیر است که بدون اجرت الی زمان رسیدن ثمر به عمل خود ادامه دهد یا عمل را ترک کند. همچنان مالک درخت مخیر است که ثمر نا رسیده را عیناً طبق شروط موافقه شده تقسیم نماید یا برای باغبان قیمت حصه مستحقه اش را از آن اعطاء و یا مصارف لازمه را الی رسیدن ثمر به عهده گرفته بعداً با آنچه مصرف نموده بر حصه باغبان از ثمر رسیده رجوع کند.

ماده ۱۴۴۲:

(۱) هرگاه مالک زمین هنگام که ثمر تازه ظهور کرده وفات نماید، باغبان کمافی السابق بکار خود ادامه می دهد. گرچه ورثه مالک، رضائیت نداشته باشند.

۳۶۶ ..... قانون مدنی / جلد سوم

(۲) در صورتی که باغبان ترک عمل را اراده نماید به اجراء عمل مجبور ساخته نمی‌شود، ورثه مالک زمین از خیارات سه گانه مندرج ماده (۱۴۴۱) این قانون استفاده نموده می‌توانند.

ماده ۱۴۴۳:

هرگاه مالک زمین و باغبان هر دو در حال که ثمر تازه ظهور کرده وفات نمایند، ورثه باغبان بین دوام بعمل الی زمانی که قابلیت استفاده ثمر ظاهر گردد و ترک آن مخیرند. درین حالت ورثه مالک زمین از خیارات مندرج ماده (۱۴۴۱) این قانون استفاده نموده می‌توانند.

ماده ۱۴۴۴:

هرگاه احکام این قانون با احکام قانون خاص مغایرت داشته باشد، احکام قانون خاص تطبیق می‌شود.

مبحث چهارم - اجاره وقف

ماده ۱۴۴۵:

ناظروقف، ولایت اجاره وقف را دارا بوده و موقوف علیه، این ولایت را ندارند. مگر این‌که از جانب وقف کننده متولی باشد یا از جانب شخصی که ولایت اجاره را دارد، مانند قاضی یا ناظر او اجازه داده شده باشد.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۳۶۷

ماده ۱۴۴۶:

ولایت قبض اجرت مختص به ناظر بوده نه به موقوف علیه، مگر این که ناظر به وی اجازه قبض اجرت را داده باشد.

ماده ۱۴۴۷:

شرطی که راجع به وقف کننده وضع گردیده رعایت می‌گردد و متولی نمی‌تواند مدتی را تغییر دهد که وقف کننده برای اجاره وقف تعیین کرده است.

ماده ۱۴۴۸:

هرگاه مدت اجاره از طرف وقف کننده تعیین نشده باشد، مدت اجاره در خانه و دوکان یکسال و در زمین سه سال تعیین می‌گردد. مگر این که در مورد خانه و دوکان زیادت مدت و در مورد زمین تنقیص مدت مصلحت دیده شود.

ماده ۱۴۴۹:

(۱) به استثنای حالت ضروری اجاره خانه یا زمین موقوفه برای مدت طولانی یا عقود پیهم جواز ندارد.
(۲) اگر ناظر به حکم ضرورت جهت آبادی مال موقوفه مجبور گردد، می‌تواند به اجازه محکمه مدت اجاره را متجاوز از حدود مصرحه ماده (۱۴۴۸) این قانون تعیین نماید. مشروط بر اینکه از مدت عادی عمر انسان بیشتر نباشد.

۳۶۸ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۴۵۰:

ناظر نمی‌تواند وقف را برای شخص خود به اجاره بگیرد، گرچه به اجوره مثل باشد.

ماده ۱۴۵۱:

اجاره به کمتر از اجر مثل جواز ندارد. مگر به تفاوت ناچیز، گرچه اجاره دهنده یگانه شخص مستحق باشد که ولایت تصرف در وقف را داشته باشد.

ماده ۱۴۵۲:

(۱) معیار در اجاره وقف، اجر مثل زمانی است که در آن عقد اجاره منعقد گردیده است تغییرات بعدی در آن تأثیر ندارد.

(۲) در صورتی که وقف از طرف ناظر به غبن فاحش به اجاره داده شده باشد، اجاره گیرنده مکلف است اجر مثل را تکمیل نماید، در غیر آن اجاره فسخ می‌شود.

ماده ۱۴۵۳:

(۱) هرگاه بناء وقفی به اعمار ضرورت داشته و اجاره گیرنده به اجازه ناظر از مال خود به آن اقدام کند، در صورتی که اکثر منافع عمارت به وقف عاید باشد، اجاره گیرنده می‌تواند تأدیة مصارف مذکور را از حاصل وقف از ناظر مطالبه نماید گرچه رجوع اجاره گیرنده قبلاً شرط نشده باشد.

(۲) اگر اکثر منافع عمارت به اجاره گیرنده عاید باشد، بدون وجود شرط قبلی بر ناظر رجوع کرده نمی‌تواند. هرگاه اجاره گیرنده یا مستحق بدون اجازه

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۳۶۹

ناظر به اعمار بنائی از مواد مخروبه وقف پردازد و بناء طوری ساخته شده باشد که اگر منهدم گردد بدون مواد تخریب شده قیمت دیگری از آن باقی نماند، بناً جز وقف شمرده شده اجاره گیرنده حق رجوع را ندارد.

ماده ۱۴۵۴:

هرگاه اجاره گیرنده علایم وقف را تغییر دهد، طوری که آن را تماماً یا قسماً تخریب نموده مجدداً به اعمار آن به شکل دیگری پردازد، در صورتی که تغییر وارده بنفع وقف باشد، بناً به حال خود باقی مانده اجاره گیرنده متبرع پنداشته شده، مستحق اجر مثل می‌گردد و در صورتی که تغییر وارده به نفع وقف نباشد، به تخریب بناً و اعاده آن به شکلی اولی امر می‌گردد.

ماده ۱۴۵۵:

احکام عقد اجاره بر اجاره وقف تطبیق می‌گردد، مگر این که با احکام مندرج این مبحث متناقض باشد.

۳۷۰ ..... قانون مدنی / جلد سوم

فصل دوم

عاریت

قسمت اول- احکام عمومی

ماده ۱۴۵۶:

عاریت، عبارت است از تعهد عاریت دهنده به تسلیم منفعت عین به عاریت گیرنده بدون عوض، برای مدت معین یا غرض معین، به این شرط که بعد از استعمال آنرا اعاده نماید.

ماده ۱۴۵۷:

شرط صحت عاریت این است که قابلیت استفاده از شی عاریت داده شده با بقای عین آن ممکن باشد.

ماده ۱۴۵۸:

عین عاریت داده شده از ملکیت عاریت دهنده خارج نمی گردد.

قسمت دوم- وجایب عاریت دهنده

ماده ۱۴۵۹:

عاریت دهنده مکلف است، عین عاریت داده شده را به همان حالت هنگام عقد به عاریت گیرنده تسلیم و آنرا در طول مدت عاریت به اختیار وی بگذارد.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۳۷۱

ماده ۱۴۶۰:

عاریت دهنده مکلف است، مصارفی را که عاریت گیرنده جهت نجات عین عاریت داده شده از هلاک و ضیاع نموده است، تأدیه نماید.

ماده ۱۴۶۱:

(۱) عاریت دهنده از استحقاق برده شدن شی عاریت داده شده، ضامن نمی باشد. مگر این که سبب استحقاق را عمداً مخفی نموده یا به اساس موافقه خاصی تضمین را قبول نموده باشد.

(۲) عاریت دهنده ضامن عیوب مخفی نمی باشد، مگر این که عیب را عمداً مخفی کرده یا سلامت شی را تضمین نموده باشد.

قسمت سوم - التزامات عاریت گیرنده

ماده ۱۴۶۲:

عاریت گیرنده مکلف است، به حفاظت و صیانت شی عاریت داده شده چنان توجه نماید که برمال خود می نماید.

ماده ۱۴۶۳:

هرگاه عاریت دهنده نوع، وقت یا مکان استعمال عین عاریت داده شده را مقید سازد، عاریت گیرنده نمی تواند. شی عاریت داده شده را در غیر وقت و مکان معین استعمال نماید. همچنان از نوع استعمالی که به آن اجازه داده شده مخالفت کرده نمی تواند و از اندازه که اجازه داده شده اضافه تر تجاوز کرده

۳۷۲ ..... قانون مدنی / جلد سوم

نمی‌تواند. بلکه به اندازه استعمال مماثل آنچه که به استعمال آن مقید شده یا به کمتر از آن اقدام کرده می‌تواند.

ماده ۱۴۶۴:

هرگاه استفاده از عین عاریت مقید به زمان، مکان و نوع استعمال نباشد عاریت گیرنده می‌تواند از آن در هر وقت و هر مکان به هر نوعی که خواسته باشد طوری عادی استفاده نماید. اگر به اثر تجاوز عاریت گیرنده عین از بین برود ضامن آن می‌باشد.

ماده ۱۴۶۵:

(۱) هرگاه عاریت دهنده به صورت مطلق به عاریت گیرنده اجازه استفاده بدهد و شخص استفاده کننده را تعیین نکند، عاریت گیرنده می‌تواند شخصاً از عین عاریت استفاده نموده یا آنرا به شخص دیگری به عاریت بدهد، اعم از اینکه تغییر استعمال کننده در عین عاریت مؤثر باشد یا نه. این حکم در صورتیست که عاریت گیرنده شخصاً عین را مورد استفاده قرار نداده و عین عاریت داده شده از اشیای باشد که تغییر استعمال کننده در آن تاثیر داشته باشد. در غیر آن عاریت دادن عین به شخص دیگر جواز ندارد.

(۲) اگر شخص استفاده کننده از طرف عاریت دهنده تعیین شده باشد، عاریت گیرنده به رعایت قید شخص مذکور مکلف بوده، در صورت تخلف عاریت گیرنده ضامن از بین رفتن عین عاریت می‌باشد.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۳۷۳

ماده ۱۴۶۶:

هرگاه عاریت دهنده از عاریت دادن عین، به شخص دیگر، عاریت گیرنده را منع نموده باشد و عاریت گیرنده آن را بشخص دیگری به عاریت بدهد، ضامن از بین رفتن آن می‌باشد.

ماده ۱۴۶۷:

عاریت گیرنده در تمامی احوالی که از عاریت دادن عین به شخص دیگر منع گردیده، نمی‌تواند عین عاریت را به شخص دیگری به امانت بدهد اگر عاریت گیرنده آنرا نزد شخص دیگری به ودیعت بگذارد و عین عاریت نزد این شخص از بین برود، عاریت گیرنده ضامن آن می‌باشد.

ماده ۱۴۶۸:

در تمامی حالاتی که عاریت گیرنده صلاحیت عاریت دادن عین عاریت را به شخص دیگر دارا باشد، می‌تواند عین مذکور را به شخص دیگری به امانت بدهد. درین صورت اگر عین بدون تجاوز و دیعت گیرنده از بین برود، عاریت گیرنده ضامن شناخته نمی‌شود.

ماده ۱۴۶۹:

عاریت گیرنده نمی‌تواند عین عاریت را به اجاره یا رهن بدهد. مگر این که آن - را به اجازه عاریت دهنده به منظور دادن رهن به عاریت گرفته باشد.

ماده ۱۴۷۰:

(۱) هرگاه عاریت گیرنده عین عاریت را بدون اجازه عاریت دهنده به اجاره داده و عین مذکور نزد اجاره گیرنده از بین برود، عاریت دهنده می تواند ضمان عین عاریت را از هریک عاریت گیرنده یا اجاره گیرنده، مطالبه نماید. در صورت مطالبه از عاریت گیرنده او نمی تواند بر شخص دیگری مراجعه نماید. در صورت مطالبه ضمان از اجاره گیرنده، اجاره گیرنده می تواند به عاریت گیرنده رجوع نماید. مشروط بر این که هنگام عقد اجاره از عاریت بودن عین در نزد او آگاه نباشد.

(۲) هرگاه عین بدون اجازه عاریت دهنده به رهن داده شود و نزد رهن گیرنده از بین رود در صورت مطالبه ضمان از عاریت گیرنده، رهن بین رهن دهنده و رهن گیرنده انجام یافته تلقی می شود.

ماده ۱۴۷۱:

عاریت گیرنده در مال عاریت که بدون تجاوز از بین رود ضامن نمی باشد و شرط ضمان در عاریت باطل شناخته می شود. اگر عاریت گیرنده در حفاظت عین عاریت قصور یا اهمال نماید، ضامن می باشد.

ماده ۱۴۷۲:

هرگاه در اثر استعمال عادی و مطابق عرف عین عاریت طوری معیوب شود که موجب تنزیل قیمت آن گردد، عاریت گیرنده ضامن این تنقیص قیمت نمی باشد و در صورت استعمال غیر عادی ضامن شناخته می شود.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۳۷۵

ماده ۱۴۷۳:

هرگاه عاریت گیرنده به نحوی از انحا به جلوگیری از تلف شدن عین عاریت قادر باشد و از آن جلوگیری نکند، به پرداخت ضمان مکلف می‌گردد. همچنان اگر در رفع دست غاصب آن تقصیرنماید، ضامن شناخته می‌شود.

ماده ۱۴۷۴:

تکالیف مالی و مصارف حفاظت عادی و رد عین عاریت بدوش عاریت گیرنده می‌باشد.

ماده ۱۴۷۵:

(۱) عاریت گیرنده مکلف است در ختم عاریت عین را به همان حالت سابقه رد نماید. این حکم مسئولیت از بین رفتن یا نقصان عین عاریت را اخلال نمی‌کند.
(۲) رد عین درمحل صورت می‌گیرد که عاریت گیرنده آن را تسلیم شده، مگر اینکه به خلاف آن موافقه صورت گرفته باشد.

ماده ۱۴۷۶:

هرگاه عاریت گیرنده عین را بعد از انقضای میعاد عاریت در تصرف خود نگاه داشته یا درمحل موافقه شده تسلیم ندهد در صورت از بین رفتن آن ضامن شناخته می‌شود.

قسمت چهارم - انتهای عاریت

ماده ۱۴۷۷:

(۱) عاریت به انقضای مدت موافقه شده منتهی می گردد. اگر مدت تعیین نشده باشد با برآورده شدن منظوری که برای آن عاریت صورت گرفته خاتمه می یابد. در صورت عدم تحدید مدت، عاریت دهنده می تواند، هر وقت انتهای عاریت را مطالبه نماید.

(۲) عاریت گیرنده می تواند قبل از انتهای عاریت عین را رد نماید. اما در صورتی که رد عین به ضرر عاریت دهنده باشد به قبول آن مجبور گردانیده نمی شود.

ماده ۱۴۷۸:

عاریت دهنده در احوال آتی می تواند انتهای عاریت را بدون قید مطالبه کند:

۱- در حال احتیاج غیر مترقبه به عین عاریت.
۲- در حال سوء استعمال عین از جانب عاریت گیرنده یا قصور وی در حفاظت آن.

۳- در حال افلاس عاریت گیرنده بعد از انعقاد عقد عاریت یا قبل از آن، مشروط بر این که عاریت دهنده هنگام عقد از آن مطلع نبوده بعداً اطلاع حاصل کند.

ماده ۱۴۷۹:

عقد عاریت به وفات عاریت گیرنده منتهی شده به ورثه وی انتقال نمی کند.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۳۷۷

ماده ۱۴۸۰:

هرگاه عاریت گیرنده وفات نموده و عین عاریت در متروکه متوفی موجود نباشد به حیث دین واجب الاداء از ترکه شناخته می‌شود.

باب سوم

عقود کار

فصل اول

مقاوله، استصناع و

تعهدات مرافق عامه

قسمت اول - مقاوله

مبحث اول - احکام عمومی

ماده ۱۴۸۱:

مقاوله، عقدیست که به موجب آن یکی از طرفین ساختن چیزی یا اجرای عملی را به صورت مؤقت یا غیرمؤقت برای طرف دیگر به مقابل اجرت تعهد نماید.

ماده ۱۴۸۲:

مقاوله کار و ساختن اشیای مخالف قانون و نظام عام اعتبار ندارد.

۳۷۸ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۴۸۳:

(۱) متعهد می‌تواند تنها اجرای عمل را تعهد نماید و موادی که در اجراء عمل به کار برده می‌شود یا از آن استفاده بعمل می‌آید، بدوش صاحب کار گذاشته می‌شود.

(۲) تعهد اجرای عمل و تهیه مواد هر دو از طرف متعهد جواز دارد.

مبحث دوم - وجایب مقاوله کننده

ماده ۱۴۸۴:

هرگاه مقاوله کننده به تهیه تمام یا بعضی مواد کار تعهد نماید از کیفیت آن مسئول بوده و در برابر صاحب کار از آن ضامن می‌باشد.

ماده ۱۴۸۵:

(۱) هرگاه مواد از جانب صاحب کار تهیه گردد متعهد به دقت در استعمال مواد و به کار بردن اصول فنی در آن مکلف می‌باشد همچنان حساب دهی مواد مصرف شده و رد مواد باقی مانده به صاحب کار مکلف شناخته می‌شود.

(۲) در صورتی که بعضی از مواد نسبت اهمال یا نقص در کفایت فنی متعهد غیرقابل استفاده شود، متعهد به رد قیمت آن به صاحب کار مکلف می‌گردد.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۳۷۹

ماده ۱۴۸۶:

متعهد مکلف است افزار اضافی را که اجرای عمل ایجاب نماید به مصرف خود تهیه کند، مگر این که عرف حرفوی یا موافقه طرفین مخالف آن باشد.

ماده ۱۴۸۷:

ترتیب اجرت موافقه شده از طرف متعهد و تنقیص آن از جانب صاحب کار بعد از عقد مقاوله جواز ندارد، مگر این که قانون یا موافقه به خلاف آن صراحت داشته باشد.

ماده ۱۴۸۸:

هرگاه ظاهر شود که متعهد به صورت ناقص یا مخالف عقد عمل را انجام می دهد، صاحب کار می تواند به او اخطار دهد که در ظرف مدت معین از طرز العمل خود منصرف نگردد صاحب کار می تواند عقد را فسخ یا اتمام کار را به مصرف متعهد اول به شخص دیگری بسپارد.

ماده ۱۴۸۹:

متعهد نمی تواند قبل از اتمام کار و تسلیم آن به صاحب کار اجرت موافقه شده را مطالبه نماید اما صاحب کار می تواند قسمتی از اجرت را طوری پیشکی تأدیه یا چنان موافقه نماید که اجرت را متناسب بانجام کار می پردازد، بشرطی که به اتمام کار باقی مانده مجبور ساخته شود، در غیر آن صاحب کار به مصرف متعهد آنرا تکمیل می نماید.

۳۸۰ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۴۹۰:

انجنیرساختمانی و مقارله کننده به طوری متضامن تا مدت ده سال مسئول انهدام، شکست و نشست کلی یا جزئی عمارات ساخته شده یا ملحقات ثابتة دیگری که اعمار نموده اند می باشند گرچه انهدام، شکست و نشست ناشی از عیب در خود زمین باشد یا صاحب کار به ساختن عمارت معیوب اجازه داده باشد. مگر این که اصلاً عاقد آن بقای عمارت را کمتر از مدت ده سال اراده داشته باشند.

ماده ۱۴۹۱:

(۱) عیوبی که پختگی، مقاومت و سلامت بنا را تهدید نماید تابع ضمان مندرج ماده (۱۴۹۰) این قانون می باشد.

(۲) مدت ده سال مندرج ماده (۱۴۹۰) این قانون از تاریخ تسلیم دادن کار آغاز می گردد.

(۳) حکم این ماده در مورد متعهدی که بر متعهد ثانی (متعهد باطنی) حق رجوع دارد، تطبیق نمی گردد.

ماده ۱۴۹۲:

مهندس طرح پلان و نقشه که بر اجرای کار نظارت نداشته باشد، تنها از عیب پلان و نقشه مسئول می باشد.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۳۸۱

ماده ۱۴۹۳:

هر شرطی که مانع ضمان مهندس انجنیر ساختمانی و مقاوله کننده گردد، باطل است.

ماده ۱۴۹۴:

دعوی ضمان در احوال مندرج مواد (۱۴۹۰-۱۴۹۱-۱۴۹۲) این قانون بعد از انقضای مدت یکسال از تاریخ حدوث انهدام، شکست و نشست یا کشف عیب ساقط می‌گردد.

مبحث سوم - وجائب صاحب کار

ماده ۱۴۹۵:

هرگاه جبران خساره ناشی از انهدام، شکست و نشست کلی یا جزئی عمارت از طرف شرکت بیمه ساختمانی پرداخته شده باشد، صاحب عمارت نمی‌تواند آنرا از انجنیر ساختمانی مقاوله کننده و یا مهندس مطالبه نمایند.

ماده ۱۴۹۶:

صاحب کار مکلف است به مجرد اتمام کار آنرا مطابق عرف جاری تسلیم شود در غیر آن متعهد می‌تواند به تسلیمی آن در خلال مدت معین به او اخطار رسمی بدهد. در صورت انقضای مدت مذکور اگر صاحب کار آنرا تسلیم نشود، تسلیم شده تلقی می‌شود.

ماده ۱۴۹۷:

صاحب کارمکلف است اجرتی را که شرط گذاشته هنگام تسلیمی بپردازد. مگر این‌که عرف یا موافقه به خلاف آن حکم نموده باشد.

ماده ۱۴۹۸:

(۱) هرگاه در اثنای اجراء کار تجاوز از حدود موافقه دیده شود متعهد مکلف است مقدار تکالیف زاید را به اطلاع صاحب کار برساند در غیر آن حق مطالبه او در مصارف متجاوز از قیمت موافقه شده ساقط می‌گردد.
(۲) در صورت تجاوز بزرگ، صاحب کار می‌تواند عقد را با تأدیة قیمت آنچه متعهد مطابق عقد اتمام نموده فسخ نماید.

ماده ۱۴۹۹:

(۱) هرگاه عقد به اجرت بالمقطع تمام شده باشد متعهد نمی‌تواند زیادت اجرت را مطالبه کند گرچه در پلان کار متعهد، تعدیلی رخ داده باشد، مگر اینکه تعدیل از اثر تصمیم صاحب کار صورت گرفته باشد.
(۲) متعهد نمی‌تواند به موجب بلند رفتن نرخ و اجرت، زیادت اجرت را مطالبه نماید. مگر در صورتی که چنان حوادث استثنائی عمومی رخ دهد که هنگام عقد پیشبینی شده نمی‌توانست و به اثر آن معیاری که سنجش مالی عقد مقوله به آن استوار است، دیگرگون شود درین صورت محکمه می‌تواند به زیادت اجرت یا فسخ عقد حکم نماید، مگر اینکه طرفین طوری دیگری موافقه نموده باشند.

ماده ۱۵۰۰:

هرگاه اجرت تعیین نشده باشد، مصارف کار انجام شده توسط اهل خبره تعیین می‌گردد.

ماده ۱۵۰۱:

هرگاه مهندس، نقشه یا اندازه گیری‌ها را باتمام رسانیده یا اداره تعمیر را به امرصاحب آن به مقابل اجرت معینه به عهده گیرد، مستحق اجرت مذکور شناخته می‌شود.

ماده ۱۵۰۲:

هرگاه صاحب کار اجرت مهندس را تعیین نکرده باشد، مستحق اجرت مثل که مطابق عرف و مدتی که کار او در بر گرفته تعیین می‌گردد.

مبحث چهارم - متعهد ثانی

ماده ۱۵۰۳:

(۱) متعهد می‌تواند درحالی که طبیعت کار یا صراحت عقد مانع نگردد، شخص دیگری را به اجرای تمامی یا قسمی از کار مکلف گرداند. به هرصورت متعهد دربرابر صاحب کار، ازکار متعهد ثانی مسئول می‌باشد.

(۲) متعهد ثانی در برابر متعهد اول مسئول شناخته می‌شود.

مبحث پنجم - انجام قرارداد

ماده ۱۵۰۴:

عقد مقاوله به انجام کار تعهد شده و تسلیم آن مطابق توافق جانبین و احکام قانون منقضی می‌گردد.

ماده ۱۵۰۵:

صاحب کار می‌تواند هر وقتی خواسته باشد، عقد را خاتمه داده اجراء کار را متوقف سازد، مشروط براین‌که مصارف متعهد، اجرت کار انجام شده و مفادی را که به انجام کار میسر می‌گردید، جبران نماید. محکمه در صورت ایجاب شرایط می‌تواند تعویض را تخفیف دهد.

ماده ۱۵۰۶:

هرگاه انجام کار تعهد شده مستحیل گردد، عقد مقاوله منقضی می‌گردد.

ماده ۱۵۰۷:

(۱) هرگاه شی بنابر اسباب غیر مترقبه قبل از تسلیم آن به صاحب کار از بین رود، متعهد نمی‌تواند اجرت کار و مصارف را مطالبه نماید. مگر این‌که به صاحب کار راجع به تسلیم شدن آن قبلاً اطلاع کتبی داده باشد. خساره از بین رفتن مواد، بر تهیه کننده است.

(۲) اگر از بین رفتن یا نقصان شی به اثر خطای صاحب کار یا به اثر عیب موادی باشد که صاحب کار آن را تهیه نموده، متعهد مستحق اجوره و عندالایجاب مستحق تعویض می‌گردد.

ماده ۱۵۰۸:

هرگاه اعتماد شخصی متعهد در عقد مقاوله محل اعتبار باشد، عقد به مرگ متعهد منقضی می‌گردد. در غیر آن عقد به حال خود باقی می‌ماند. مگر این‌که در ورثه متعهد راجع به حسن اجراء کار تضمینات کافی موجود نباشد.

ماده ۱۵۰۹:

(۱) هرگاه عقد مقاوله به مرگ متعهد منقضی گردد. صاحب کار به تأدیه قیمت کار انجام شده و مصارفی که برای اجرای قسمت ناتکمیل صورت گرفته، مکلف می‌گردد. این مکلفیت به اندازه نفع است که از کار و مصارف مذکور به صاحب کار عاید می‌شود، در برابر آن صاحب کار می‌تواند مواد تهیه شده را به مقابل تعویض عادلانه مطالبه نماید.

(۲) حکم فقره فوق این ماده در مورد متعهدی که به اجرای کار اقدام کرده مگر بنابر اسباب خارج از اراده او از اتمام آن عاجز گردیده نیز تطبیق می‌شود.

قسمت دوم - استضعاع - فرمایش ساختن شی

ماده ۱۵۱۰:

استضعاع، مقاوله ساختن شی معین است در برابر قیمت مشخص به نحوی که مقاوله بر عین شی وارد باشد نه بر کار صنعت گر.

۳۸۶ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۵۱۱:

در مقاوله استضاع بیان جنس، نوع، مقدار و وصف شی مطلوب شرط می- باشد.

ماده ۱۵۱۲:

در مقاوله استضاع پرداخت قیمت شی مورد نظر طور معجل حتمی دانسته نمی‌شود.

ماده ۱۵۱۳:

(۱) مقاوله کنندگان نمی‌توانند در صورتی که مقاوله استضاع انعقاد یافته باشد از تعهدات خود منصرف گردند، مگر این‌که موافقه بین طرفین طور دیگری صورت گرفته باشد.

(۲) اگر صنعتگر تعهد خود را مطابق به شرایط مقاوله انجام نداده باشد، فرمایش دهنده به قبولی شی ساخته شده مکلف نبوده، می‌تواند جبران خساره عایده را از صنعتگر مطالبه کند.

(۳) هرگاه فرمایش دهنده از قبولی و تسلیم شدن شی فرمایش داده شده خود بدون سبب و دلایل معقول اباورزد، به تسلیم گیری آن مکلف می‌گردد. در غیر آن صنعتگر می‌تواند جبران خساره‌ای را که به سبب تأخیر تسلیمی یا عدم ایفای تعهد فرمایش دهنده به وی عاید گردیده، از فرمایش دهنده مطالبه نماید.

ماده ۱۵۱۴:

(۱) صنعت گرمکلف است شی فرمایش داده شده را طوری بسازد که حایز وصف تضمین شده بوده و استفاده مطلوب از آن شده بتواند. همچنان شی مذکور باید عاری از عیبی باشد که ارزش را تنزیل دهد.

(۲) اگر شی فرمایش داده شده اوصاف و شرایط موافقه شده را حایز نباشد، فرمایش دهنده می‌تواند رفع عیب رامطالبه کند.

(۳) اگر صنعتگر در رفع عیب تأخیر ورزد، فرمایش دهنده می‌تواند عیب را رفع نموده مصارف را از صنعتگر مطالبه نماید.

ماده ۱۵۱۵:

فرمایش دهنده برای رفع عیب مندرج ماده (۱۵۱۴) این قانون مدت مناسبی را تعیین می‌کند با توضیح این‌که اگر در موعد معین عیب عاید رفع نگردد، شی را مسترد می‌دارد. بعد از گذشت مهلت معینه فرمایش دهنده می‌تواند از مقاوله رجوع نموده و یا تنزیل قیمت را متناسباً مطالبه کند.

ماده ۱۵۱۶:

اگر فرمایش دهنده شی فرمایش داده شده را در حالی‌که عیب داشته باشد فهمیده تسلیم شود، حق رجوع را برصنعتگر ندارد. مگر این‌که خیارعیب را به خود شرط گذاشته باشد.

۳۸۸ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۵۱۷:

(۱) قیمت شی فرمایش داده شده در وقت تسلیم شدن قابل تأدیه می‌باشد، مگر این‌که موافقه طور دیگری صورت گرفته باشد.
(۲) اگر شی فرمایش داده شده جزوار قابل تسلیمی باشد، قیمت آن در برابر تسلیمی هر جزء قابل تأدیه می‌باشد.

ماده ۱۵۱۸:

(۱) اگر شی ساخته شده قبل از تسلیمی آن به فرمایش دهنده تلف شود، صنعتگر ضامن آن شناخته می‌شود.
(۲) اگر شی مذکور در زمانی تلف گردد که مدت معینه ختم شده و صنعتگر به فرمایش دهنده اخطار داده تا شی ساخته شده را تسلیم شود، و او بدون موجب، تأخیر به عمل آورده باشد، صنعتگر مسئول شناخته نمی‌شود، مگر این‌که اتلاف به سبب قصور صنعتگر و یا اجیران وی صورت گرفته باشد.

ماده ۱۵۱۹:

اگر صنعتگر شی ساخته شده را به اساس مطالبه فرمایش دهنده به محل دیگری غیر از محل صنعت خود می‌فرستد، درین حالت احکام متعلق به فروش رعایت می‌گردد.

ماده ۱۵۲۰:

صنعتگر برای طلب خود از لحاظ مقاوله حق حبس را بالای شی‌ایکه ساخته و در تصرف دارد، حایز می‌باشد.

ماده ۱۵۲۱:

(۱) فرمایش دهنده و ورثه وی می‌توانند فسخ عقد را مطالبه نمایند، گر چه صنعتگر به ساختن شی فرمایش داده شده شروع نموده باشد. مشروط بر این‌که برای صنعتگر اجرت کار کردگی، قیمت مواد مصرف شده و خساره مواد تهیه شده را بپردازند، مگر این‌که موافقه طور دیگری صورت گرفته باشد.

(۲) محکمه می‌تواند مقدار جبران خساره را مطابق به ایجابات و حالات و کوائف تنزیل دهد.

ماده ۱۵۲۲:

(۱) فرمایش دهنده می‌تواند در حالات آتی بعد از اخطار به صنعتگر مقاوله را فسخ و در صورت متضرر شدن مطالبه جبران خساره نماید:

۱- در حالتی‌که صنعتگر بدون عذر مؤجه در خلال مدت معقول به اجرای تعهد خود شروع نکند.

۲- در حالتی‌که صنعتگر در خلال مدت معینه به تسلیم دهی شی فرمایش داده شده تأخیر به عمل آورد.

(۲) اگر تأخیر و عدم اجرای تعهد از جانب صنعتگر ناشی از خطاء و یا امری باشد که به فرمایش دهنده مربوط باشد و با وجود مطالبه صریح و کتبی صنعتگر به ایفای آن نپرداخته باشد، صنعتگر می‌تواند عقد را فسخ و جبران خساره وارده را مطالبه نماید.

۳۹۰ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۵۲۳:

هرگاه ایفاً تعهد بعد از شروع به سبب خارج از اراده مقاوله کنندگان منقطع شود، صنعتگر نمی تواند قبض ثمن را مطالبه نماید. مگر به تناسب کاری که پیش از انقطاع تعهد تهیه نموده باشد.

ماده ۱۵۲۴:

کارگران و اجیرانی که در عقد مقاوله استخدام می شوند، حق دعوی مستقیم را در برابر فرمایش دهنده و یا شخصی که شی فرمایش داده شده به مفاد وی تهیه شده باشد، در حدود مبالغی دارا می باشند که فرمایش دهنده به ادای آن برای صنعتگر مکلف باشد. اشخاص مذکور حق امتیاز را بر مبالغ فوق الذکر بعد از صدور حکم محکمه کسب می نمایند، مقاوله کنندگان دومی از طرف مقاوله کننده اول و سایر اشخاصی که مواد اولیه را به صنعتگر تهیه می نمایند، حق دعوی مستقیم را علیه فرمایش دهنده ندارند.

قسمت سوم - تعهدات مرافق عامه

ماده ۱۵۲۵:

تعهدات مرافق عامه، عقدیست که غرض از آن اداره مرافق عامه دارای صفت انتفاعی بوده، بین حکومت و فرد یا حکومت و شرکت عقد می گردد و به موجب آن استفاده از مرافق عامه برای مدت معین به اختیار متعهد گذاشته می شود.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۳۹۱

ماده ۱۵۲۶:

متعهد مرافق عامه به موجب عقدی که با معامله داران می بندد، تعهد می کند تا برای طرف مقابل خدمات لازمه را طور معمول به مقابل اجرتی که مطابق شروط مصرحه عقد و شروطی که طبیعت کار و احکام قوانین مربوط ایجاب می دارد، انجام می دهد.

ماده ۱۵۲۷:

(۱) متعهد مرافق عامه، مکلف است مساوات تام را در مورد تادیه اجرت و انجام خدمات بین معامله داران خود تأمین نماید. در مورد عقودیکه متعهد با معامله داران عقد می نماید، نرخ که از طرف حکومت تعیین می گردد واجب رعایت بوده و متعاقبین مخالف آن موافقه کرده نمی توانند. اگر حکومت تعدیل این نرخ را لازم دانسته و منظور نماید، نرخ جدید از تاریخ منظوری تعدیل بدون تأثیر بمقابل مرعی الاجراً می باشد.

(۲) معامله داری که زیاده تر از نرخ معینه تادیه نموده باشد، می تواند استرداد آنرا مطالبه نماید. اگر متعهد کمتر از نرخ معینه اخذ نموده باشد، می تواند تکمیل آن را مطالبه نماید. و هر نوع موافقه دیگر به خلاف این حکم باطل شناخته می شود.

ماده ۱۵۲۸:

(۱) متعهد حمل و نقل اشخاص مکلف است احتیاط لازمه را برای سلامت راکبین اتخاذ نماید. متعهد از آسیبی که هنگام سوار شدن، نقل و پائین شدن به

۳۹۲ ..... قانون مدنی / جلد سوم

اشخاص عاید می‌گردد، مسئول می‌باشد. مگر این‌که ثابت نماید که آسیب ناشی از سبب خارجی بدون اراده‌ی وی بوده است. (۲) رسیدن آسیب به سبب استعمال غیرقانونی بعضی آلات از جانب متعهد، ناشی از سبب خارجی تلقی نمی‌شود.

فصل دوم

عقد کار

قسمت اول - احکام عمومی

ماده ۱۵۲۹:

عقد کار، عبارت از عقیدست که به موجب آن یکی از طرفین انجام خدمت به طرف دیگر را تحت رهنمائی وی به مقابل اجرت معین متعهد می‌شود.

ماده ۱۵۳۰:

(۱) احکام مندرج این فصل در مورد کارگران زراعتی و در مورد مستخدمین منازل تطبیق نگردیده امور مربوط به آن، تابع قوانین خاص و عرف مربوط به آن می‌باشد.

(۲) احکام مندرج این فصل در مورد سایر کارگران و اجیران دولت تا جائی که با احکام قوانین کار و کارگر و اجیران دولت مغایرت نداشته باشد، تطبیق می‌گردد.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۳۹۳

(۳) رخصتی‌های قانونی، مرضی، سفریه و کرایه، حد اقل اجوره اشتراک در فیصدی مفاد عاید و تولید، شرائط استخدام، احکام مربوط به تنظیم، تصنیف و تقسیم کار، مویده‌ها، تقاعد و سایر تأمینات اجتماعی، حقوقی، امتیازات و مکلفیت‌های کار فرما و کارگر که درین قانون پیشبینی نشده، تابع احکام قانون خاص می‌باشد.

قسمت دوم - ارکان عقد

ماده ۱۵۳۱:

در عقد کار شکل خاص شرط نمی‌باشد، مگر این‌که قانون به خلاف آن تصریح نموده باشد.

ماده ۱۵۳۲:

عقد کار برای خدمت معین با مدت معین و غیر معین جواز دارد.

ماده ۱۵۳۳:

هرگاه مدت در عقد معین نباشد، طرفین می‌توانند هر وقتی خواسته باشند، به فسخ عقد اقدام نمایند. مشروط بر این‌که حداقل دو ماه قبل طرف دیگر را اطلاع داده باشد.

۳۹۴ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۵۳۴:

هرگاه مدت عقد معین باشد، به انقضای مدت خود به خود منتهی می‌گردد و در صورت استمرار طرفین بعد از انقضای مدت، برای مدت غیر معین تجدید شده تلقی می‌گردد.

ماده ۱۵۳۵:

هرگاه مقدار اجرت در عقد تصریح نگردیده باشد، مطابق عرف جاری، اجرت مثل تعیین می‌گردد. در صورت عدم موجودیت عرف، محکمه آن را به نحوی - که عدالت تأمین گردد، تعیین می‌نماید.

قسمت سوم - احکام عقد

مبحث اول - وجایب اجیر

ماده ۱۵۳۶:

کارگر به امور آتی مکلف است:

- ۱- اجرای کار به صورت مستقیم و توجه در آن مانند شخص عادی.
- ۲- اجرای اوامر صاحب کار در ساحه کار موافقه شده، مشروط براینکه شامل کارهای مخالف عقد یا قانون یا آداب عامه نبوده و اجرای آن خطری را بار نیاورد.

ماده ۱۵۳۷:

(۱) هرگاه طبیعت کار سپرده شده به کارگر طوری باشد که وی را به اسرار عمده کار واقف گرداند، طرفین می‌توانند موافقه نمایند که کارگر بعد از انتهای مدت عقد نمی‌تواند با کار فرما رقابت نماید و یا در پروژه اشتراک نماید که با کارفرما در رقابت است.

(۲) برای صحت این موافقت رعایت شرایط آتی ضروری می‌باشد:

۱- کارگر حین انعقاد عقد به سن رشد رسیده باشد.

۲- محدودیت وارده بر کارگر از حیث زمان، مکان و نوعیت کار منحصر به اندازه ضرورت حمایت از مصالح جایز کارفرما باشد.

۳- این موافقت به آینده کارگر از ناحیه اقتصادی تاثیری منافی عدالت نداشته باشد.

۴- در عقد برای کارگر جبران خساره ناشی از محدودیت متناسب به خساره تعیین شده باشد.

ماده ۱۵۳۸:

هرگاه کارگر در اثنای کار به اختراع موفق شود امتیازات و حقوق اختراع مربوط به شخص کارگر می‌باشد. مگر این‌که موافقه طور دیگری صورت گرفته باشد و یا استخدام کارگر از طرف صاحب کار به منظور اختراع و ابتکار به عمل آمده باشد. با آنهم صاحب کار مکلف است مکافات و پاداش مناسب را مطابق به ایجابات عدالت به کارگر بپردازد.

۳۹۶ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۵۳۹:

هرگاه در صورت تخلف از امتناع، رقابت به شرط جزائی موافقه به عمل آمده و شرط طوری باشد که موجب دوام اجباری وظیفه بیشتر اجیر، از مدت معینه نزد صاحب کار گردد. شرط مذکور باطل پنداشته شده، بطلان آن شرط عدم رقابت را نیز از بین می‌برد.

مبحث دوم - وجایب صاحب کار

ماده ۱۵۴۰:

صاحب کار به امور آتی مکلف است:

- ۱- تأدیة اجرت اجیر مطابق احکام این قانون.
- ۲- تهیه وسایل لازم برای تأمین سلامت اجیر و حمایت او از خطر.
- ۳- اعطاء تصدیق بعد از انتهای عقد که متضمن تاریخ دخول و خروج اجیر به کار، نوع کار، مقدار اجرت و براءت وی از التزامات عقد باشد.
- ۴- اعاده اوراق و تصادیقی که از طرف اجیر به وی تسلیم گردیده.
- ۵- سایر مکلفیت‌هایی که در قانون خاص تصریح شده باشد.

ماده ۱۵۴۱:

هرگاه اجیر در میعاد معینه برای انجام وظیفه حاضر گردیده آمادگی خود را به اجرای کار اعلام نماید، مگر بنا بر اسبابی که به صاحب کار راجع می‌گردد، به اجرای کار پرداخته نتواند، مستحق اجرت همان میعاد شناخته می‌شود.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۳۹۷

ماده ۱۵۴۲:

هرگاه مدت کار در عقد معین بوده و صاحب کار قبل از انقضای مدت بدون موجودیت عذر یا عیب در اجیر که موجب فسخ گردد، عقد را فسخ نماید، بتأدیه اجرت تمامی مدت و عندالایجاب به تعویض مکلف می‌گردد.

ماده ۱۵۴۳:

صاحب کار مکلف است علاوه بر ایفای التزامات مندرج مواد (۱۵۴۰-۱۵۴۱-۱۵۴۲) این قانون به انجام وظایفی بپردازد که مطابق قوانین خاص مکلف شناخته شده است.

مبحث سوم - انتهای عقد کار

ماده ۱۵۴۴:

با رعایت احکام مواد (۱۵۳۳-۱۵۳۴) این قانون عقد کار به انتهای مدت معینه با اتمام کاری که به منظور آن عقد صورت گرفته منتهی می‌گردد.

ماده ۱۵۴۵:

هرگاه فسخ عقد ناشی از سوء استعمال حق از جانب یکی از طرفین باشد، طرف دیگر می‌تواند علاوه بر جبران خساره که از اثر عدم اخطار در مدت معینه مستحق می‌شود، جبران خساره وارده ناشی از فسخ عقد در اثر سوء استعمال حق را نیز مطالبه نماید.

۳۹۸ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۵۴۶:

هرگاه صاحب کار با مداخله لازمه مخالف شرایط عقد باعث آن شود که اجیر را به انفصال وادار سازد و ظاهراً اجیر فسخ کننده تلقی گردد، محکمه می تواند صاحب کار را به تعویض محکوم سازد.

ماده ۱۵۴۷:

محکمه در تعیین مقدار تعویض که از انفصال ناشی از سوء استعمال حق به وجود آمده، عرف جاریه، طبیعت کاری که عقد بر آن صورت گرفته، مدت خدمت اجیر و اندازه ضرر وارده را در نظر می گیرد.

ماده ۱۵۴۸:

در احوال آتی صاحب کاری تواند بدون اخطار قبلی به فسخ عقد اقدام نماید:

- ۱- در حالی که اجیر شهرت خود را غیر واقعی معرفی نموده یا تصادیق و جواز جعلی ارائه نموده باشد.
- ۲- در حالی که شخص در دوره نامزدی کار رضائیت صاحب کار را حاصل نموده نتواند، مشروط بر این که انفصال در خلال سه ماه از تاریخ تعیین وی صورت گیرد.
- ۳- در حال وقوع عمل عمدی یا تقصیری از جانب اجیر به مقصد رسانیدن خساره مادی به صاحب کار، مشروط بر این که اطلاع موضوع در خلال مدت (۲۴) ساعت از تاریخ وقوع آن به شخص با صلاحیت قانونی داده شده و اتهام در نتیجه تحقیق ثابت گردد.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۳۹۹

- ۴- در حال غیرحاضری متجاوز از (۱۵) روز در یکسال یا یک هفته به صورت متوالی بدون عذر معقول.
- ۵- در حال عدم ایفای وجایب مرتب بر عقد از طرف اجیر.
- ۶- در حال ثبوت افشای اسرار صنعتی یا تجارتي مربوط به دستگاه کار از طرف اجیر.
- ۷- در حال محکومیت اجیر به جنایت یا جنحه منافی شرف امانت داری و اخلاق.
- ۸- در حال اثبات ارتکاب جرم مخالف آداب عامه بر اجیر در دستگاه کار هنگام اجرای کار.
- ۹- در حال تجاوز اجیر علیه رئیس یا یکی از اعضای هیأت مدیره در اثنای کار یا به سبب آن.

ماده ۱۵۴۹:

- (۱) در احوال آتی اجیر می‌تواند بدون اخطار قبلی عقد را فسخ و کار را ترک دهد:
- ۱- در حالی که صاحب کار هنگام عقد علیه وی از غش کار گرفته باشد، مشروط بر این که زیاده از سی روز از تاریخ شمول وی بکار نگذشته باشد.
  - ۲- در حالی که صاحب کار به انجام وجایب خود که مطابق احکام قانون و عقد مکلف گردیده نپردازد.
  - ۳- در حالی که صاحب کار در برابر اجیر یا یکی از افراد عایله، وی مرتکب فعل مخالف آداب عامه شود.

۴۰۰ ..... قانون مدنی / جلد سوم

۴- در حالی که صاحب کار یا نماینده وی با ضرب علیه اجیر تجاوز نماید.
۵- در حالی که خطر بزرگ سلامت یا صحت اجیر را تهدید نماید. مشروط
براین که صاحب کار با وجود علم از آن باتخاذ تدابیر لازمه نپردازد.
(۲) در صورتی که اجیر بنابر یکی از اسباب مندرج فقره فوق کار را ترک دهد،
مستحق تعویض شناخته می شود.

ماده ۱۵۵۰:

هرگاه تجارتخانه با تأسیسات فروخته شود، یا به نسبت الحاق یا مزج آن به
تأسیسات دیگر تعدیلی در آن رخ دهد، تمامی عقد کار که در زمان بیع یا
تعدیل مرعی بوده بین صاحب کار جدید و اجیر بحال نفاذ خود باقی می ماند.
صاحب کار جدید و صاحب کار سابقه به صورت تضامن مسئول پرداخت
اجرت و حقوق تعویض می باشند.

ماده ۱۵۵۱:

عقد کار به وفات صاحب کار فسخ نمی گردد، مگر این که در عقد قرارداد
شخصیت وی رعایت شده باشد، اما به وفات اجیر عقد فسخ می گردد.

ماده ۱۵۵۲:

هرگاه به اثر وفات اجیر یا مریضی طولانی یا سبب مجبره دیگری که مانع
دوام کار اجیر گردد، عقد فسخ شود، صاحب کار مکلف است به اجیر و در حال
وفات اجیر به زوجه یا فرع او تعویضی را بپردازد که معادل خساره حالت

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۴۰۱

انفصال بدون اخطار باشد، مقدار خساره توسط قوانین خاص و یا موافقت نامه تعیین می‌شود.

ماده ۱۵۵۳:

دعوی ناشی از عقد کار بعد از انقضای یکسال از تاریخ انتهای عقد شنیده نمی‌شود، مگر این که دعوی متعلق به حق الزحمه اشتراک در مفاد و فیصدی معین از قیمت فروشات باشد. در این صورت مدت مرور زمان یکسال از تاریخی آغاز می‌گردد که صاحب کار توضیحات مربوط به استحقاق اجیر را مطابق به آخرین صورت حساب به وی تسلیم نماید.

فصل سوم

وکالت

قسمت اول - احکام عمومی

ماده ۱۵۵۴:

وکالت، عقدیست که به موجب آن مؤکل شخص دیگری را در تصرفات قانونی و معلوم قایم مقام خود می‌سازد.

ماده ۱۵۵۵:

برای صحت وکالت شرط است که مؤکل شخصاً در مورد آنچه وکیل می‌گیرد، صلاحیت تصرفات قانونی را دارا بوده و وکیل هم کسی باشد که معنی عقد را بداند.

۴۰۲ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۵۵۶:

علم وکیل به وکالت شرط می‌باشد، در صورتی که وکیل بعد از آگاهی بوکالت آن‌را رد نماید، وکالت رد گردیده پس از آن تصرف وکیل صحت ندارد.

ماده ۱۵۵۷:

وکیل گرفتن به صورت مطلق، مقید، معلق به شرط یا موکول به آینده صحیح است.

ماده ۱۵۵۸:

اجازه و امر حکم وکیل گرفتن را داشته و فرستادن در حکم وکیل گرفتن نیست. اجازه بعدی حکم وکالت سابقه را دارد.

ماده ۱۵۵۹:

هر عقدی را که مؤکل می‌تواند مستقیماً انجام دهد، انجام آن توسط وکیل نیز جواز دارد.

ماده ۱۵۶۰:

(۱) وکالتی که به الفاظ عام طور مطلق ذکر گردیده و در آن هیچگونه تخصیص به نوعیت عمل قانونی نیامده باشد، وکیل صفت وکالت را صرف در اعمال اداره کسب می‌کند.

(۲) اجاره دادن مال مؤکل، مشروط بر اینکه مدت آن از سه سال تجاوز نکند در کارهای مربوط به حفظ و نگهداشت اموال مؤکل، پرداخت دین و قبض حقوق وی، منقطع ساختن مرور زمان، ثبت عقد، رهن در وثیقه، سعی رفع

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۴۰۳

دعوی مستحیل و دعوی ذوالیدی از جمله اعمال اداره محسوب می‌شود. سلسله تصرفات حقوقی‌ای که عمل اداره آنرا ایجاب نماید، مانند بیع محصولات زراعتی زود تلف و خریدن مواشی و آلات زراعتی در اعمال اداره شامل می‌باشد.

ماده ۱۵۶۱:

در وکالت مقیده وکیل به اجرای امور معین در وکالت و توابع ضروری که طبیعت امر و عرف جاری اقتضاء نماید، مقید می‌باشد.

ماده ۱۵۶۲:

(۱) مقید ساختن وکالت در نوع عمل قانونی در سایر تصرفات حقوقی غیر مربوط به اداره باشد. صلح، اقرار، حکمیت، توجیه قسم و اقامه دعوی لازم می‌باشد.

(۲) در تصرفات تبرع، مانند عقد، هبه و عاریت تقيید وکالت در نوعیت و موضوع عمل قانونی شرط است.

قسمت دوم - احکام وکالت

ماده ۱۵۶۳:

وکیل نمی‌تواند از حدود تعیین شده وکالت تجاوز نماید، مگر این‌که رجوع وی به مؤکل ناممکن بوده و احوال و ظروف طوری باشد که به گمان اغلب موافقه

۴۰۴ ..... قانون مدنی / جلد سوم

مؤکل را در صورت ابلاغ وانمود بسازد درین صورت وکیل مکلف است تجاوز خود را از حدود وکالت بدون تأخیر به مؤکل ابلاغ نماید.

ماده ۱۵۶۴:

هرگاه وکالت بدون اجرت باشد، وکیل مکلف است در تنفیذ وکالت چنان توجه نماید که در امور شخصی خود می‌نماید و به هیچ وجه به توجه بیشتر از توجه شخص عادی، مکلف نمی‌باشد.

ماده ۱۵۶۵:

وکیل نمی‌تواند مال مؤکل را به منافع شخصی خود استعمال نماید، در غیر آن از تاریخ استعمال به تعویض مقدار استعمال شده، مکلف می‌گردد.

ماده ۱۵۶۶:

وکیل مکلف است از اجراءات مربوط وکالت خود مؤکل را وقتاً فوقتاً مطلع گرداند و در ختم وکالت به مؤکل صورت حساب بدهد.

ماده ۱۵۶۷:

وکلائی متعدد به عقد واحد مسئولیت تضامنی دارند، مشروط براینکه وکالت قابل تجزیه نبوده یا ضرر عاید برمؤکل نتیجه خفاء مشترک آنها باشد. تجاوز یکی از وکلائی متضامن از حدود وکالت یا سوء اجراءات وی در تنفیذ آن، مسئولیت تضامنی را بار نمی‌آورد.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۴۰۵

ماده ۱۵۶۸:

هرگاه به عقد واحد وکلای متعدد تعیین و به اجراءات انفرادی اجازه داده نشده باشد، مکلف اند به صورت دسته جمعی به اجرای عمل پردازند. مگر این که اجرای عمل مانند تأدیة دین و امثال آن به تبادل رای احتیاج نداشته یا اجتماع در آن مانند دعوی، ممکن نباشد.

ماده ۱۵۶۹:

(۱) وکیل نمی‌تواند بدون اذن مؤکل شخص دیگری را به حیث وکیل انتخاب نماید.

(۲) هرگاه اجرای عمل برای وکیل مفوض گردد، می‌تواند شخص دیگری را به اجازه مؤکل بحیث وکیل تعیین نماید. در این صورت وکیل دوم وکیل مؤکل شناخته شده بعزل وکیل اول یا وفات او عزل نمی‌گردد.

ماده ۱۵۷۰:

هرگاه وکالت به اجرت باشد وکیل به اجرای عمل مستحق اجرت معینه می‌گردد. اگر اجوره شرط نشده باشد وکیل از جمله اشخاصی باشد که به اجرت اجراء وظیفه می‌نماید مستحق اجرت مثل و درغیر آن متبرع شناخته می‌شود.

ماده ۱۵۷۱:

(۱) هرگاه وکیل بدون آن که اجازه داده شده باشد شخص دیگری را در تنفیذ وکالت به نیابت از خود مؤظف نماید از عمل نایب مسئول بوده چنان تلقی

۴۰۶ ..... قانون مدنی / جلد سوم

می‌شود که شخصاً آن‌را انجام داده باشد وکیل و نایب مسئولیت تضامنی دارند.

(۲) اگر به وکیل اجازه گرفتن نایب بدون تعیین شخص معین داده شده باشد وکیل تنها در مورد خطا در انتخاب نایب یا خطا در رهنمائی مسئول شناخته می‌شود.

ماده ۱۵۷۲:

مؤکل مکلف است مصارف عادی وکیل را در تنفیذ وکالت بویل بپردازد.

ماده ۱۵۷۳:

مؤکل مسئول ضرری می‌باشد که به وکیل بدون ارتکاب خطاء به سبب اجرای عادی وکالت میرسد.

ماده ۱۵۷۴:

احکام نیابت پیشبینی شده در این قانون برعلايق وکیل و مؤکل یا شخص ثالثی که با وکیل معامله می‌نماید تطبیق می‌گردد.

قسمت سوم - وکالت برای خرید

ماده ۱۵۷۵:

برای صحت وکالت به خرید شرط است که، شی که خریده می‌شود عین یا جنس و مقدار آن معلوم باشد. در تعیین مقدار شی تعیین ثمن کفایت می‌کند.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۴۰۷

ماده ۱۵۷۶:

هرگاه امر خریداری شی مجهول برای وکیل تفویض گردیده باشد این نوع وکالت صحت داشته وکیل می‌تواند از هر نوع و هر جنس که خواسته باشد خریداری نماید.

ماده ۱۵۷۷:

(۱) هرگاه امر خریداری شی مجهول برای وکیل تفویض گردیده و جهالت شی فاحش باشد وکالت صحت ندارد گرچه ثمن آن توضیح شده باشد.
(۲) در صورتی که جهالت شی فاحش نبوده، طوری که جنس شی را تذکر داده نوع آنرا بیان نکرده باشد وکالت صحت دارد گرچه ثمن آن توضیح نشده باشد.

ماده ۱۵۷۸:

هرگاه مؤکل نوع شی را که توسط وکیل خریداری می‌شود تعیین نماید و وکیل نوع دیگری را خریداری نماید این خریداری در حق مؤکل نافذ شمرده نمی‌شود.

ماده ۱۵۷۹:

هرگاه وکالت مقید گردد وکیل نمی‌تواند در خرید شی از آن مخالفت نماید مگر این‌که به نفع مؤکل باشد.

۴۰۸ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۵۸۰:

هرگاه مؤکل اندازه ثمن را برای خریداری شی معین به صورت نقد تعیین نموده و وکیل آنرا به صورت نسیه خریداری نماید مؤکل بقبول آن مکلف می‌گردد و در صورتی که وکیل به خریداری به صورت نسیه مامور شده ولی آنرا به صورت نقده خریداری کند وکیل به آن ملزم شناخته می‌شود.

ماده ۱۵۸۱:

هرگاه وکیل برای خرید ثمن، مبیعه را از مال شخص خود بپردازد حق رجوع را بر مؤکل داشته و می‌تواند مبیعه را الی زمان حصول ثمن آن از مؤکل نزد خود نگاه دارد. گرچه ثمن آنرا به بایع نه پرداخته باشد.

ماده ۱۵۸۲:

هرگاه وکیل برای خرید شی طور مؤجل مامور گردد خریداری وی به هر نحوی که باشد در حق مؤکل مؤجل می‌باشد و وکیل نمی‌تواند ثمن را فی الحال از مؤکل مطالبه نماید مگر در صورتی که وکیل به خرید شی طور نقد مامور شده باشد و مؤکل ثمن را مؤجل نماید وکیل می‌تواند ثمن را فی الحال از مؤکل مطالبه نماید.

ماده ۱۵۸۳:

وکیل به خرید شی معین نمی‌تواند شی مورد نظر را در غیاب مؤکل برای خود خریداری نماید مگر این‌که آنرا به ثمن بیشتر از ثمن معینه یا به جنس دیگری خریداری نموده باشد.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۴۰۹

ماده ۱۵۸۴:

وکیل به خرید نمی‌تواند مال خود را به مؤکل خود بفروشد.

ماده ۱۵۸۵:

هرگاه وکیل برای خرید، در شی خریداری شده عیب قدیمی را بیابد در حالی - که شی هنوز در نزدش باشد می‌تواند آنرا رد نماید. در صورتی که آنرا به مؤکل خود تسلیم نموده باشد بدون اجازه مؤکل آنرا به سبب عیب رد نموده نمی‌تواند.

ماده ۱۵۸۶:

(۱) مبیعه نزد وکیل برای خرید، حیثیت امانت را داشته، اگر بدون تجاوز وکیل از بین رفته یا ناقص گردد، خساره بر مؤکل تحمیل شده از ثمن آن چیزی کاسته نمی‌شود.

(۲) اگر وکیل نسبت حصول ثمن شی را نزد خود نگاه داشته و در عین زمان از بین رفته یا ناقص گردد ثمن آن بر وکیل لازم می‌گردد.

ماده ۱۵۸۷:

وکیل بخريد نمی‌تواند بيع را بدون اجازه مؤکل اقاله نماید.

۴۱۰ ..... قانون مدنی / جلد سوم

قسمت چهارم - وکالت به فروش

ماده ۱۵۸۸:

وکیل به فروش نمی‌تواند شی‌ای را که به بیع آن وکیل است بالای اشخاصی بفروشد که شهادت آنها به نفع او جواز ندارد، مگر در صورتی که ثمن از قیمت آن بیشتر باشد.

ماده ۱۵۸۹:

(۱) هرگاه ثمن شی از طرف مؤکل تعیین شده باشد وکیل بفروش نمی‌تواند شی را به ثمن کمتر از آن بفروشد در صورت تخلف بیع منعقد و به اجازه مؤکل موقوف می‌باشد.

(۲) اگر وکیل مالی را به مقدار کمتر از ثمن آن بدون اجازه مؤکل فروخته و میبایع را به مشتری تسلیم نماید ضامن نقصان ثمن دانسته می‌شود.

ماده ۱۵۹۰:

وکیل نمی‌تواند شی را که به فروش آن مامور است برای خود خریداری کند گرچه مؤکل به آن تصریح نموده باشد.

ماده ۱۵۹۱:

هرگاه شی از طرف وکیل فروش به صورت نسیه فروخته شود وکیل می‌تواند از مشتری ضامن بگیرد گرچه مؤکل به وی امر نکرده باشد.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۴۱۱

ماده ۱۵۹۲:

قبض ثمن حق وکیل فروش می باشد نه حق مؤکل و مشتری می تواند از تأدیة ثمن به مؤکل امتناع ورزد در صورت تأدیة آن به مؤکل، مشتری بری الذمه شده و مؤکل نمی تواند ثمن را از وکیل مطالبه کند.

ماده ۱۵۹۳:

وکیل مکلف است مبیعه را بعد از قبض ثمن در حالی که عقد به صورت معجل باشد به مشتری تسلیم نماید.

ماده ۱۵۹۴:

وکیل فروش تا زمانی که ثمن آنچه را که فروخته است قبض نکند به تأدیة ثمن از مال خود مکلف نمی گردد.

ماده ۱۵۹۵:

هرگاه وکالت به مقابل اجرت باشد وکیل به تحصیل ثمن مکمل از مشتری مکلف می باشد.

ماده ۱۵۹۶:

هرگاه مبیعه به استحقاق برده شود مشتری در صورتی که ثمن را پرداخته باشد اعاده آنرا از وکیل مطالبه می کند اعم از این که ثمن نزد وکیل بوده و یا آنرا به مؤکل تسلیم نموده باشد و وکیل در صورتی که ثمن را تأدیه نموده باشد به مؤکل رجوع می کند و در حالی که مشتری ثمن را به مؤکل تسلیم نموده باشد حین استحقاق بر مؤکل رجوع می نماید.

۴۱۲ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۵۹۷:

وکیل فروش می‌تواند قبل از قبض ثمن بیع را بدون اجازه مؤکل خود اقاله نماید مگر عقد در حق مؤکل نافذ تلقی نشده وکیل به تأدیة ثمن به مؤکل ملزم می‌باشد وکیل نمی‌تواند بعد از قبض ثمن بیع را اقاله نماید.

ماده ۱۵۹۸:

هرگاه مشتری عیب دایم را در مبیعه مشاهده کند اعاده ثمن را از وکیل در صورتی که ثمن به مؤکل تسلیم داده شده باشد مطالبه اعاده از مؤکل صورت می‌گیرد.

قسمت پنجم - وکیل به دعوی

ماده ۱۵۹۹:

وکالت به دعوی برای اثبات دین، عین و سائر حقوق که تصریح آن در وکیل گرفتن لازم است صحیح می‌باشد وکالت به دعوی در وثیقه رسمی درج می‌گردد.

ماده ۱۶۰۰:

وکیل به دعوی صلاحیت صلح وکیل به صلح خصومت را بدون اجازه خاص مؤکل ندارد.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۴۱۳

ماده ۱۶۰۱:

اقرار وکیل به دعوی در حالی که صلاحیت اقرار به وی از طرف مؤکل تفویض شده باشد نزد محکمه صحیح پنداشته می شود مگر این که مؤکل مطابق احکام قانون اصول محاکمات مدنی از آن منع شده باشد.

ماده ۱۶۰۲:

هرگاه مؤکل وکیل را از اقرار علیه خود منع نموده باشد وکیل به اقرار علیه مؤکل عزل می گردد.

ماده ۱۶۰۳:

وکیل به اجاره حق مخاصمت در اثبات اجاره و قبض اجرت را به اجازه مؤکل خود داشته و مکلف است عین چیزی را که به اجاره داده می شود، به اجاره گیرنده تسلیم نماید.

ماده ۱۶۰۴:

وکالت به دعوی مستلزم وکالت به قبض نمی باشد مگر آن که در عقد وکالت تصریح شده باشد وکالت به قبض مستلزم وکالت به دعوی نیست.

ماده ۱۶۰۵:

وکیل به دعوی نمی تواند مدعی به را به مدعی علیه بخشش و یا از آن ابراً نماید.

قسمت ششم- انتهای وکالت

ماده ۱۶۰۶:

وکالت در یکی از احوال ذیل منتهی می‌گردد:

- ۱- در حالت اتمام عملی که وکالت در آن صورت گرفته.
- ۲- در حالت انتهای مدت معینه وکالت.
- ۳- درحالت وفات وکیل یا مؤکل.
- ۴- در حالت زوال اهلیت وکیل یا مؤکل.

ماده ۱۶۰۷:

مؤکل می‌تواند هر وقتی خواسته باشد وکیل خود را از وکالت عزل نماید به شرط اینکه موضوع را به وکیل ابلاغ نماید مگر این‌که به وکالت حق غیر تعلق گرفته باشد در آن صورت مؤکل بدون قبولی شخصی که وکالت به نفع او عقد شده، نمی‌تواند وکالت را مقید یا منتهی سازد.

ماده ۱۶۰۸:

در تمام حالات انتهای وکالت وکیل مکلف است اعمالی را که شروع نموده به مرحله برساند که از خطر اتلاف برکنار ماند.

فصل چهارم

ودیعت

قسمت اول - احکام عمومی

ماده ۱۶۰۹:

ودیعت عقدیست که به موجب آن مالک صلاحیت حفظ مال خود را به دیگری تفویض می‌نماید و مالی که طوری امانت نزد شخص دیگری جهت حفاظت گذاشته می‌شود و دیعت نامیده می‌شود.

ماده ۱۶۱۰:

شرط صحت عقد، و دیعت آنست که شی به و دیعت گذاشته شده بتواند و از طرف و دیعت گیرنده تحت تصرف و ذوالیدی آمده قبض شده باشد.

قسمت دوم - التزامات شخصی که نزد وی و دیعت گذاشته می‌شود

ماده ۱۶۱۱:

شخصی که مال و دیعت نزد وی گذاشته می‌شود مکلف است که ودیعه را حقیقتاً یا حکماً تسلیم شود.

ماده ۱۶۱۲:

شخصی که مال و دیعت نزد او گذاشته می‌شود مکلف است طوری به حفاظت آن توجه نماید که به حفاظت مال خود می‌نماید.

۴۱۶ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۶۱۳:

شخصی که مال ودیعت نزد وی گذاشته شده، نمی‌تواند درمقابل حفاظت ودیعه اجرتی مطالبه نماید مگر این‌که در عقد به خلاف آن تصریح شده باشد.

ماده ۱۶۱۴:

مال ودیعه امانت است و ودیعت گیرنده ضامن از بین رفتن آن نمی‌باشد، مگر این‌که از بین رفتن آن در اثر تجاوز یا تقصیر ودیعت گیرنده در حفاظت آن بوجود آمده باشد.

ماده ۱۶۱۵:

هرگاه ودیعت با اجرت بوده و بنابر اسبابی از بین رفته یا نقصان یابد که جلوگیری از آن ممکن باشد شخصی که مال ودیعه نزد او گذاشته شده به ضمان مکلف می‌گردد.

ماده ۱۶۱۶:

شخصی که مال ودیعه نزد او گذاشته شده، نمی‌تواند بدون اجازه مالک مال ودیعت را استعمال و از آن استفاده نماید در صورتی‌که بدون اجازه مالک آنرا استعمال استهلاک یا از بین ببرد حسب احوال ضامن شناخته می‌شود.

ماده ۱۶۱۷:

شخصی که ودیعه نزد او گذاشته شده، نمی‌تواند بدون اجازه مالک آنرا به شخص دیگری به اجاره، عاریت یا رهن بدهد در صورت تخلف هرگاه مال ودیعه نزد اجاره گیرنده یا عاریت گیرنده یا رهن گیرنده از بین برود مالک آن

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۴۱۷

در مطالبه ضمان از اجاره گیرنده، عاریت گیرنده، رهن گیرنده یا شخصی که مال ودیعه نزد او گذاشته شده مختار می باشد.

ماده ۱۶۱۸:

هرگاه مالک مال ودیعه شخصی را که مال نزد او به ودیعت گذاشته شده از مسافرت بامال ودیعه منع یا مکانی را برای حفاظت آن تعیین نماید در صورت تخلف هرگاه مال ودیعه از بین برود شخص مذکور ضامن شناخته می شود. مگر این که عدم قصور خود را ثابت نماید.

ماده ۱۶۱۹:

هرگاه شخصی که مال ودیعه نزد او گذاشته شده آنرا بدون اجازه مالک با مال شخص خود یا مال شخص دیگری طوری خلط نماید که تمیز آن متعذر باشد به پرداخت ضمان مکلف می شود. در حالی که خلط مال ودیعه به اجازه مالک صورت گرفته باشد شخصی که مال ودیعه نزد او گذاشته شده شریک ملکیت تلقی گردیده و در صورت از بین رفتن مال بدون تقصیر ضامن شناخته نمی شود.

ماده ۱۶۲۰:

(۱) شخصی که مال ودیعه نزد او گذاشته شده نمی تواند آنرا بدون اجازه مالک نزد شخص دیگری به ودیعت گذارد در صورت تخلف اگر مال ودیعه از بین رود مالک در اخذ ضمان از شخص اولی که ودیعت نزد او گذاشته شده یا شخص دوم مختار می باشد. در صورتی که ضمان از شخص اول گرفته شود

۴۱۸ ..... قانون مدنی / جلد سوم

وی بر شخص دوم رجوع می کند و در صورتی که از شخص دوم ضمان اخذ گردد وی حق رجوع برهیچ کس را ندارد.

(۲) هرگاه ودیعت گیرنده ثابت نماید که مال ودیعت را بنا برمعاذیر معقول نزدش به ودیعت گذاشته است ضمان بروی لازم نمی گردد.

ماده ۱۶۲۱:

هرگاه مالک ودیعه طور دایمی غایب گردد شخصی که مال ودیعت نزد او گذاشته شده مکلف است آنرا تا زمانی که به حیات یا وفات مالک علم حاصل می کنند حفاظت نماید. اگر مال ودیعه طوری باشد که به اثر دیر ماندن تلف می گردید شخصی که مال ودیعه نزد او گذاشته شده، می تواند فروش عین و نگهداری ثمن آنرا به حساب امانت بانکی از محکمه تقاضا نماید.

ماده ۱۶۲۲:

هرگاه شخصی که مال ودیعه نزد او گذاشته شده وفات نموده و عین ودیعه در متروکه موجود باشد عین مذکور به منزله امانت نزد ورثه تلقی گردیده به رد آن به صاحب ودیعه مکلف می گردند.

ماده ۱۶۲۳:

هرگاه شخصی که مال ودیعه نزد او گذاشته شده وفات نموده ورثه وی عین ودیعه را به شخص دیگری فروخته و به مشتری تسلیم نماید و در دست مشتری از بین برود مالک ودیعه می تواند در صورتی که عین قیمتی باشد قیمت آنرا معادل روز بیع تسلیمی و اگر مثلی باشد مثل آنرا از بایع یا

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۴۱۹

مشتری مطالبه نماید. آگاهی یا عدم آگاهی وارث متوفی از ودیعت بودن عین در تضمین تاثیری ندارد.

ماده ۱۶۲۴:

شخصی که مال ودیعه نزد او گذاشته شده مکلف است عندالمطالبه مال ودیعه را به مالک آن رد نماید مگر این که ودیعت برای مدت معین بوده و این تعیین مدت به نفع مالک ودیعه باشد.

ماده ۱۶۲۵:

شخصی که مال ودیعه نزد او گذاشته شده، می تواند هر وقتی خواسته باشد مالک را بتسلیم مال ودیعه مکلف نماید مگر این که از عقد طوری ظاهر شود که مهلت به نفع مالک ودیعه می باشد.

ماده ۱۶۲۶:

هرگاه مالک ودیعه وفات نماید شخصی که مال ودیعه نزد او گذاشته شده مکلف است آن را به ورثه مالک رد نماید مگر این که ترکه مستغرق به دین باشد در این صورت رد مال ودیعه به اجازه محکمه باصلاحیت عملی می - گردد در حالیکه مال ودیعه بدون اجازه محکمه باصلاحیت به ورثه تسلیم و مال ودیعه از بین رفته یا ناقص گردد شخصی که مال ودیعه نزد او گذاشته شده به ضمان مکلف می گردد.

۴۲۰ ..... قانون مدنی / جلد سوم

قسمت سوم- وجایب ودیعت گذار

ماده ۱۶۲۷:

هرگاه ودیعت به اجرت باشد ودیعت گذار مکلف است اجرت را در اخیر ودیعت بپردازد، مگر این که طور دیگری موافقه به عمل آمده باشد.

ماده ۱۶۲۸:

ودیعه گذار پرداخت مصارفی مکلف می باشد که برای حفاظت مال ودیعه از طرف شخصی که مال ودیعه نزد او گذاشته شده مصرف گردیده، مشروط بر این که مصارف از قیمت ودیعه بیشتر نباشد.

ماده ۱۶۲۹:

هرگاه مال ودیعه به استحقاق برده شده، ضمان آن را شخصی که مال ودیعه نزد او گذاشته شده متحمل گردد، به اندازه ضمان بر ودیعت گذار رجوع کرده می تواند.

ماده ۱۶۳۰:

ودیعت گذار مکلف است تمام خساره را جبران نماید که به سبب ودیعت به شخصی که مال ودیعه نزد او گذاشته شده، رسیده باشد. مشروط بر این که این خساره ناشی از قصور ودیعت گذار باشد.

قسمت چهارم - انواع ودیعت

ماده ۱۶۳۱:

هرگاه ودیعت گذارنده برای شخصی که مال ودیعه نزد او گذاشته شده اجازه استعمال ودیعه را بدهد و ودیعه از جمله اموالی باشد (مانند پول نقد) که به استعمال از بین رود، این عقد، قرض شمرده می‌شود.

ماده ۱۶۳۲:

اداره کنندگان منازل رهایش، هتل‌ها و امثال آن از حفاظت اموالی که مسافری و مهمانان با خود می‌آورند مسئول می‌باشند، به استثنای پول نقد و اشیاء قیمتی که تعویض آن متجاوز از پنج هزار افغانی باشد. مگر این‌که دایر کنندگان با وجود آگاهی از قیمت اشیاء، حفاظت آنرا متعهد یا بدون تمسک قانونی از تسلیم شدن اشیاء بصورت امانت امتناع ورزد یا به اساس خطاء بزرگ خودها یا زیردستان خود سبب وقوع ضرر شده باشد.

ماده ۱۶۳۳:

(۱) مسافر مکلف است به مجرد آگاهی از سرقه یا ضیاع اشیاء و قبل از آن‌که هتل را ترک بدهد، موضوع را بدایر کنندگان منزل رهایش یا هتل ابلاغ نماید، در غیر آن حق او ساقط می‌گردد.

(۲) دعوی درین مورد بعد از مرور سه ماه از تاریخ ترک دادن هتل یا منزل سمع نمی‌گردد.

فصل پنجم

نگهبانی

ماده ۱۶۳۴:

نگهبانی، عقدیست که به موجب آن دو طرف منازعه عقالر یا منقول یا مجموع اموال مورد منازعه را جهت حفاظت و اداره آن الی زمان حل نزاع به شخص دیگری می سپارند که آنرا با حاصل آن به شخصی که حق وی در آن شی به اثبات میرسد، اعاده نماید.

ماده ۱۶۳۵:

محکمه می تواند در احوال آتی به نگهبانی امر نماید:

- ۱- در احوال مندرج ماده (۱۶۳۴) این قانون که طرفین به نگهبانی شی مورد نزاع به موافقه نرسند.
- ۲- در حالی که شخص ذیعلاقه از موجودیت شی نزد متصرف خطر عاجل احساس نماید.
- ۳- در احوال دیگر که قانون به آن تصریح نموده باشد.

ماده ۱۶۳۶:

تعیین نگهبان اعم از این که رضایی باشد یا قضایی به موافقه تمام اشخاص شامل نزاع صورت می گیرد. در صورت عدم توافق نگهبانی از طرف قاضی تعیین می شود.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۴۲۳

ماده ۱۶۳۷:

حقوق وجایب و صلاحیت نگهدارنده در موافقه یا حکم محکمه تعیین می‌گردد. در صورت عدم تعیین احکام ودیعت و وکالت در حدودی که با احکام نگهدارنده مناقض نباشد، تطبیق می‌گردد.

ماده ۱۶۳۸:

(۱) نگهدارنده به حفاظت و اداره اموال تحت نگهدارنده مکلف بوده و لازم است در زمینه به اندازه شخص عادی توجه نماید.
(۲) نگهدارنده نمی‌تواند یکی از اشخاص ذیعلاقه را بدون رضائیت متباقی قایم مقام خود بسازد.

ماده ۱۶۳۹:

نگهدارنده نمی‌تواند در غیر از اعمال اداره بدون اجازه تمامی اشخاص ذیعلاقه و یا بدون اجازه قاضی در اموال تحت نگهدارنده، تصرف نماید.

ماده ۱۶۴۰:

نگهدارنده می‌تواند از محکمه با صلاحیت تعیین اجرت نگهدارنده را مطالبه نماید، مگر اینکه طور صریح یا ضمنی از آن تنازل نموده باشد.

ماده ۱۶۴۱:

نگهدارنده به داشتن دفاتر منظم حساب مکلف می‌باشد. در صورتی که نگهدارنده طور رضایی تعیین شده باشد، مکلف است به اشخاص شامل نزاع سال یک مرتبه بر وی اسناد از اجراءات و اداره خود حساب بدهد. و اگر نگهدارنده از

۴۲۴ ..... قانون مدنی / جلد سوم

طرف محکمه تعیین شده باشد، به دادن یک نقل صورت حساب به محکمه مکلف می‌باشد.

ماده ۱۶۴۲:

نگهبانی به حکم محکمه یا به موافقه اشخاص شامل نزاع خاتمه یافته و نگهبان به رد تمام اموال و اسناد تحت نگهبانی به شخصی که به موافقه اشخاص شامل نزاع و یا محکمه تعیین می‌گردد، مکلف می‌باشد.

باب چهارم

عقود احتمالی

فصل اول

قمار بازی

ماده ۱۶۴۳:

هر نوع موافقه در خصوص قمار بازی باطل پنداشته می‌شود.

فصل دوم

عقد بیمه

قسمت اول - احکام عمومی

ماده ۱۶۴۴:

(۱) بیمه، عقدیست که به موجب آن بیمه کننده به تأدیه یک مقدار پول یا عائد مرتب و یا به تعویض مالی دیگر در حالت وقوع حادثه یا خطری که در مقاوله تعیین گردیده، به بیمه شونده یا شخصی که بیمه به نفع وی شرط شده، در بدل مبلغی که یکبارگی یا به اقساط می پردازد، تعهد می نماید.

(۲) احکام این فصل تا جایی که با احکام قانون خاص مغایرت نداشته باشد تطبیق می شود.

ماده ۱۶۴۵:

هر نوع منفعت مشروع که به شخص از وقوع خطر معین عاید می گردد، موضوع بیمه شده می تواند.

ماده ۱۶۴۶:

هرگاه در مقاوله نامه بیمه یکی از شرایط آتی ذکر گردد، شرط باطل شناخته می شود:

۱- شرطی که به سبب مخالفت از احکام قوانین و مقررات به سقوط حق بیمه امر نماید. مگر این که مخالفت به اساس جنایت یا جنحه عمدی واقع گردد.

۴۲۶ ..... قانون مدنی / جلد سوم

۲- شرطی که به سبب تأخیر ابلاغ حادثه یا تقدیم اسناد به مقام صلاحیت دار به سقوط حق شخص امر نماید که بیمه برای وی صورت گرفته، مشروط براینکه از احوال طوری معلوم گردد که تأخیر بنا بر عذر معقول صورت گرفته باشد.

۳- هر نوع شرط مطبوع که به شکل ظاهر تبارز نکرده و متعلق بیکی از حالاتی باشد که به سقوط یا بطلان نتیجه منجر گردد.

۴- شرط حکمیت در صورتی که در مقاله نامه بیمه ضمن شروط عمومی مطبوع ذکر شده باشد مگر شرط این که حکمیت به موافقه خاص و مجزا از شرایط عمومی صورت گرفته باشد.

۵- هر شرط تحمیلی دیگری که ظاهر گردد که مخالفت از آن در وقوع حادثه بیمه شده، تاثیر ندارد.

ماده ۱۶۴۷:

بیمه کننده به تعویض بیمه شونده ملزم نیست، مگر صرف از ضرری که از اثر وقوع خطری که بیمه برای آن صورت گرفته به اندازه قیمت بیمه، ملزم می- باشد.

ماده ۱۶۴۸:

دعوی ناشی از عقد بیمه بعد از مرور دو سال از تاریخ حدوث واقعه موضوع دعوی، قابل سمع نمی باشد.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۴۲۷

ماده ۱۶۴۹:

هرنوع اتفاقی که مخالف احکام مندرج این فصل باشد، باطل پنداشته می‌شود. مگر این‌که به نفع بیمه شونده یا استفاده کننده باشد.

قسمت دوم - انواع بیمه

مبحث اول - بیمه حیات

ماده ۱۶۵۰:

مبالغی که از طرف بیمه کننده حین وقوع حادثه یا بسر رسیدن موعد برای بیمه شونده یا استفاده کننده درمقوله عقد بیمه تعهد شده بیمه شونده یا استفاده کننده به مجرد وقوع حادثه یا بسر رسیدن موعد بدون در نظر گرفتن اثبات ضرر عایده، مستحق آن شناخته می‌شود.

ماده ۱۶۵۱:

بیمه برحیات غیر، تازمانی که غیر، قبل از انعقاد عقد بیمه به آن موافقه تحریری نکرده باشد، باطل شناخته می‌شود. در صورتی که شخص ثالث فاقد اهلیت قانونی باشد، موافقه تحریری ممثل قانونی وی برای صحت عقد حتمی می‌باشد.

ماده ۱۶۵۲:

(۱) هرگاه شخص بیمه شونده حیات انتحار نماید. بیمه کننده به پرداخت مبلغ بیمه مکلف نمی‌باشد. مگر با آن هم بتأدیه مبلغ معادل قیمت احتیاطی بیمه به اشخاصی که حق به اوشان تعلق می‌گیرد مکلف می‌شود، در صورتی که سبب

۴۲۸ ..... قانون مدنی / جلد سوم

انتحار مرض عقلی باشد طوری که مریض اراده خود را از دست داده باشد، مکلفیت بیمه کننده به صورت کامل باقی می ماند.

(۲) اگر در مقاوله بیمه، تأدیه بیمه با وجود انتحار شخص در حالت اراده و اختیار شرط شده باشد، این شرط از اعتبار ساقط می باشد، مگر این که انتحار بعد از مرور دو سال از تاریخ عقد صورت گرفته باشد.

ماده ۱۶۵۳:

هرگاه حیات شخص غیر بیمه شونده بیمه شده باشد و بیمه شونده عمداً سبب وفات شخص مذکور گردیده یا وفات در اثر تحریک وی صورت گیرد، بیمه کننده بری الذمه شناخته می شود. اگر از طرف بیمه شونده تنها شروع به مرگ استفاده کننده شده باشد، بیمه کننده حق دارد شخص بیمه شونده را تبدیل نماید، گرچه استفاده کننده شخص بیمه شونده را قبول داشته باشد.

ماده ۱۶۵۴:

(۱) در بیمه حیات موافقه به پرداخت مبلغ بیمه به اشخاص معین یا اشخاصی که بعداً از طرف بیمه شونده تعیین می گردد، جواز دارد.

(۲) اگر بیمه شونده در مقاوله بیمه تذکر دهد که بیمه به نفع زوجة او یا اولاد او یا فروع او اعم از اینکه متولد شده یا هنوز متولد نگردیده یا به نفع ورثه او بدون ذکر نام آنها عقد شده است، بیمه به نفع استفاده کنندگان معین اعتبار داده می شود. در حالی که بیمه به نفع ورثه بدون ذکر نام شان عقد شود،

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۴۲۹

هریک از ورثه در آن به تناسب سهم میراث مستحق می‌گردد، گرچه از میراث تنازل نموده باشد.

ماده ۱۶۵۵:

بیمه شونده‌ای که به پرداخت اقساط، مستمر تعهد نموده باشد، می‌تواند هر وقتی که خواسته باشد، به ارسال ابلاغ تحریری به بیمه کننده قبل از سپری شدن موعد جاری آن را منحل نماید. در این صورت از پرداخت اقساط باقی مانده بری الذمه شناخته می‌شود.

ماده ۱۶۵۶:

(۱) در عقودی که برای طول حیات بدون شرط گذاشتن بقای حیات شخص بیمه شده برای مدت معین، منعقد گردیده همچنان در تمامی عقودی که در آن تادیقه مبلغ بیمه بعد از مرور مدت معین شرط شده باشد، بیمه شونده می‌تواند در صورتی که حد اقل اقساط سه سال را پرداخته باشد، مقاوله اصلی را در مقابل وارد نمودن تخفیف در قیمت مبلغ بیمه به مقاوله دیگری از وجه پرداخته شده تبدیل نماید. گرچه به خلاف آن موافقه شده باشد، مشروط بر اینکه وقوع حادثه بیمه شده محقق الوقوع باشد.

(۲) عقد بیمه حیات در صورتی که مؤقتی باشد، قابل تخفیف نیست.

۴۳۰ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۶۵۷:

(۱) بیمه شونده در حالی که حداقل اقساط سه سال را تأدیه نموده باشد، می-
تواند بیمه را تصفیه نماید. مشروط براینکه حادثه بیمه شده محقق الوقوع
باشد.

(۲) بیمه مؤقتی حیات، قابل تصفیه نمی باشد.

ماده ۱۶۵۸:

شروط تخفیف و تصفیه جزء شروط عامه بیمه شمرده شده و لازم است در
مقوله بیمه شامل گردد.

ماده ۱۶۵۹:

براهتبارات خطا و غلط در مورد سن شخصی که بیمه به نفع وی عقد گردیده،
بطلان عقد بیمه مرتب نمی شود. مگر این که سن حقیقی شخص بیمه شده از
حدود معینه ای که در تعرفه بیمه تصریح شده متجاوز باشد، در آن صورت
قیمت مبلغ واجب التادیه به اساس سن حقیقی سنجش می شود.

مبحث دوم - بیمه ضد حریق

ماده ۱۶۶۰:

بیمه کننده در بیمه ضد حریق مکلف است اضرار ناشی از حریق و اضراری
را که نتیجه حتمی حریق شمرده می شود تعویض نماید، مخصوصاً اضراری
که به سبب اتخاذ وسایل نجات از حریق یا جلوگیری از توسعه آن به اشیای
بیمه شده میرسد. همچنان بیمه کننده از ضیاع اشیاء بیمه شده و اخفای آن

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۴۳۱

در اثنای حریق مسئول می‌باشد، مگر این‌که اخفاء نتیجه سرقت ثابت گردد. احکام این ماده در حالی تطبیق می‌شود که به خلاف آن موافقه صورت نگرفته باشد.

ماده ۱۶۶۱:

بیمه کننده به تعویض خساره عاید از اثر حریق مکلف می‌باشد، گرچه حریق از شی بیمه شده نشأت کرده باشد.

ماده ۱۶۶۲:

بیمه کننده از اضرار ناشی از قصور غیر عمدی بیمه شونده و همچنان از اضراری که ناشی از آفات سماوی باشد، مسئول پنداشته می‌شود. اما اضراری که به اثر فعل عمدی یا غش بیمه شونده بر اشیای بیمه شده عاید گردد بیمه کننده مسئول آن نمی‌باشد. گرچه به خلاف آن موافقه شده باشد.

ماده ۱۶۶۳:

اضراری که سبب آن اشخاصی باشد که بیمه شونده مسئول آنها شمرده شود، قصور آنها به هر نوع که باشد، بیمه کننده مسئول آن دانسته می‌شود.

ماده ۱۶۶۴:

(۱) هرگاه شی بیمه شده تحت رهن حیازی یا رهن بیمه وی یا سایر بیمه های عینی باشد، این حقوق به مقتضای عقد بیمه به تعویض که مدیون مستحق آن است، انتقال می‌یابد.

۴۳۲ ..... قانون مدنی / جلد سوم

(۲) در صورتی که این حقوق ثبت گردد یا به اطلاع بیمه کننده رسانیده شود، گرچه توسط مکتوب ثبت شده باشد، بیمه کننده نمی‌تواند آنچه در ذمه اش ثابت است، بدون رضایت داینین به بیمه شونده بدهد.

(۳) در حالی که اشیای بیمه شده تحت حجز قرار گرفته یا تحت نگهداری گذاشته شود، بیمه کننده بعد از آنکه موضوع به وی ابلاغ گردد، نمی‌تواند چیزی را که در ذمه او لازم گردیده به بیمه شونده بدهد.

باب پنجم عقود توثیق

ماده ۱۶۶۵:

عقود توثیق عبارت از عقود است که دین را تحکیم می بخشد و آن عبارت است از کفالت، حواله و رهن.

فصل اول کفالت

قسمت اول - ارکان کفالت

ماده ۱۶۶۶:

کفالت عبارت است از انضمام ذمه کفیل به ذمه اصیل در مطالبه نفس یا دین و یا عین.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۴۳۳

ماده ۱۶۶۷:

کفالت تنها به ایجاب کفیل تا زمانی که به قبول مطالبه کننده یا نایب وی گرچه فضولی باشد در مجلس عقد مقرون نگردد، صحت ندارد.

ماده ۱۶۶۸:

کفالت مریض در مرض موت که مال وی مستغرق به دین باشد، صحیح نیست. اگر دین تمام مال او را در بر نگرفته باشد و کفالت بعد از تأدیة دین در ثلث مال باقی مانده صورت بگیرد، کفالت صحیح است و اگر کفالت از ثلث باقیمانده مال زیادتیر باشد، به اندازه ثلث اعتبار دارد.

ماده ۱۶۶۹:

همچنان برای صحت کفالت شرط است که موضوع کفالت اعم از این که دین یا عین و یا نفس معلوم باشد. براصیل لازم بوده و از طرف کفیل تسلیمی آن ممکن باشد.

ماده ۱۶۷۰:

کفالت از عینی که بر اصیل غیر خود عین لازم باشد، صحت داشته و آن عبارت از عینیت که در صورت از بین رفتن، اگر قیمتی باشد قیمت آن و اگر مثلی باشد مثل آن لازم می‌گردد.

۴۳۴ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۶۷۱:

کفالت از عینی که براصیل غیر از خود عین لازم نباشد، صحت ندارد و آن عبارت از عین است که در حال موجود بودن واجب التسلیم بوده و در صورت از بین رفتن قیمت یا مثل آن لازم نمی‌گردد.

ماده ۱۶۷۲:

کفالت به صورت معجل یا مؤجل یا معلق به شرط مناسب جواز دارد.

ماده ۱۶۷۳:

کفالت به امانات مانند ودیعت، مال مضاربت، شرکت، عاریت و مال اجاره شده، در نزد اجاره گیرنده صحت ندارد. مگر این که کفالت به سبب وجوب ضمان اموال صورت گرفته باشد.

ماده ۱۶۷۴:

کفالت به مال اعم از این که معلوم باشد یا مجهول صحیح است. همچنان کفالت از دین صحیح و ثابت در ذمه مدیون صحیح می‌باشد.

ماده ۱۶۷۵:

تازمانی که التزام اصیل صحیح نباشد، کفالت صحیح شمرده نمی‌شود.

ماده ۱۶۷۶:

کفالت از دین غیر صحیح صحت ندارد، مگر اینکه دین نفقه معینه زوجه بوده به رضایت یا حکم محکمه تعیین شده باشد.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۴۳۵

ماده ۱۶۷۷:

هرگاه دو یا زیاده از شرکاء بر شخص دیگری دین داشته باشند، کفالت یکی از شرکاء از حصه شریک دیگر از دین مشترک صحت ندارد.

ماده ۱۶۷۸:

کفالت وکیل به ثمن آنچه که به مشتری فروخته، کفالت وصی به ثمن آنچه که از مال صغیر فروخته و کفالت ناظر به ثمن آنچه از مال وقف فروخته، صحیح نیست.

ماده ۱۶۷۹:

برای ثبوت کفالت شکل تحریری حتمی است، گرچه ثبوت اصل وجبیه به شهادت جایز باشد.

ماده ۱۶۸۰:

هرگاه مدیون بدادن کفیل ملزم گردد، مکلف است شخص قادر را به حیث کفیل بدهد، مدیون می‌تواند به جای کفیل تأمینات عین کافی را در اختیار داین بگذارد.

ماده ۱۶۸۱:

شخصی که از تعهد ناقص الاهلیت کفالت نموده و کفالت به سبب نقص اهلیت عقد شده باشد، در صورت عدم تنفیذ تعهد از جانب مدیون اصلی کفیل بتنفیذ تعهد، مکلف می‌باشد.

۴۳۶ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۶۸۲:

کفالت در مقدار زاید از استحقاق داین بر مدیون و به شرط دشوارتر از شروط مدیون اصلی، جواز ندارد لیکن در مقدار کمتر و بشروط سهلتر مجاز می‌باشد.

ماده ۱۶۸۳:

کفالت شامل ملحقات دین و مصارف مطالبه اولی مصارفی که بعد از مطالبه کفیل بوجود می‌آید می‌باشد. مگر این‌که موافقه به خلاف آن صورت گرفته باشد.

قسمت دوم- کفالت نفس

ماده ۱۶۸۴:

موضوع کفالت به نفس را احضار شخصی که از وی کفالت به عمل آید تشکیل می‌دهد. اگر تسلیم دادن وی در وقت معین شرط گذاشته شده باشد، کفیل به احضار و تسلیم او به مکفول له حین مطالبه او در وقت معین مکلف می‌گردد. در صورتی که او را در وقت معین احضار نماید، کفیل از کفالت بری الذمه شناخته می‌شود. در غیر آن محکمه می‌تواند وی را به جزای نقدی تهدیدی محکوم نماید مگر این‌که عجز از احضار مکفول ثابت گردد.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۴۳۷

ماده ۱۶۸۵:

هرگاه شخصی که از نفس وی کفالت به عمل آمده در جای معلومی غایب بوده و مکفول له احضار وی را مطالبه نماید، کفیل به احضار او مکلف می-شود. درین صورت مکفول له می تواند هنگام رفتن کفیل جهت احضار مکفول از وی کفیل دیگری برای توثیق اخذ نماید. اگر مکفول غایب باشد و کفیل ثابت نماید که جای او مجهول است، کفیل به احضار مکفول مکلف نمی گردد.

ماده ۱۶۸۶:

کفیل به نفس، با تسلیم دادن مکفول یا تأدیة دین موضوع کفالت بری الذمه می گردد.

ماده ۱۶۸۷:

کفیل با وفات مکفول بری الذمه شده اما با وفات داین مکفول له بری الذمه نگردیده ورثه او می توانند احضار مکفول را از وی مطالبه نمایند.

قسمت سوم - آثار کفالت

مبحث اول - آثار کفالت در بین داین و کفیل

ماده ۱۶۸۸:

داین می تواند دین را در صورتی که معجل باشد فوراً و در صورتی که مؤجل باشد به مجرد رسیدن مدت تأجیل از کفیل مطالبه نماید. اگر دین معلق به

۴۳۸ ..... قانون مدنی / جلد سوم

شرط یا موکول به زمان آینده باشد، مطالبه از کفیل قبل از تحقق شرط یا رسیدن موعد معین جواز ندارد.

ماده ۱۶۸۹:

با تحقق شرط، تحقق وصف و قید نیز لازم می‌گردد.

ماده ۱۶۹۰:

هرگاه اشخاص متعدد کفیل یک دین گردند و هریک تمام دین را به صورت جداگانه به عقود متعاقبه کفالت نموده باشند، از هریک تمام دین مطالبه شده می‌تواند و در صورتی که دین از طرف یکی پرداخته شود دیگران بری الذمه می‌شوند. اگر یکی از دیگری به تمام دین کفیل باشد، تأدیه کننده می‌تواند بر هریک به اندازه حصة او رجوع نماید.

ماده ۱۶۹۱:

هرگاه اشخاص متعدد دین واحد را جمعاً در یک عقد کفالت نموده باشند، از هریک به اندازه حصة او از دین اصیل مطالبه شده می‌تواند. در صورتی که هریک منفرداً جمیع آنچه را که به زمه دیگریست تعهد نموده باشد، داین می‌تواند از هر یک منفرداً تمام دین را مطالبه کند.

ماده ۱۶۹۲:

هرگاه دین بالای اصیل به صورت مؤجل بوده و شخص دیگری از آن کفالت نماید، در مورد کفیل نیز مؤجل دانسته می‌شود.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۴۳۹

ماده ۱۶۹۳:

هرگاه شخص از دین معجل به صورت مؤجل کفالت نماید، تأجیل در مورد اصیل نیز اعتبار داده می‌شود. مگر این‌که کفیل موعده تأجیل را به خود اختصاص داده یا دائن حین کفالت مهلت را تنها در مورد کفیل شرط گذارد. در این دو صورت تأجیل در مورد اصیل اعتبار داده نمی‌شود.

ماده ۱۶۹۴:

هرگاه دائنی که مدیون است برای اصیل مهلت بدهد، این مهلت در مورد کفیل و کفیل کفیل نیز اعتبار داده می‌شود. در صورتی که دین بر کفیل اول مؤجل قرار داده شود، تأجیل در مورد کفیل دوم اعتبار داشته در مورد اصیل اعتبار داده نمی‌شود.

ماده ۱۶۹۵:

دین مؤجل به وفات کفیل در مورد خود او از تاریخ وفات قابل تأدیه می‌شود و داین می‌تواند دین را از متروکه وی اخذ نماید. در صورتی که دین از طرف ورثه کفیل به داین پرداخته شود، ورثه به اصیل الی بر رسیدن موعده تأجیل مراجعه کرده نمی‌تواند.

ماده ۱۶۹۶:

هرگاه میبعه باستحقاق برده شود، کفیل از ثمن ضمانت کرده شده بری الذمه می‌گردد.

۴۴۰ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۶۹۷:

هرگاه داین اخذ شی دیگری را عوض دین قبول نماید، کفیل بری الذمه شناخته می‌شود. گرچه آن شی به استحقاق برده شود.

ماده ۱۶۹۸:

هرگاه کفیل وجه کفالت را از مال خود ادا نماید، می‌تواند به آنچه پرداخته است به اصیل رجوع کند. مشروط بر این‌که کفالت به امر اصیل صورت گرفته و کفیل از جمله اشخاصی باشد که اقرار وی بر نفس خود معتبر شمرده شود.

ماده ۱۶۹۹:

کفیل در حدود آنچه از تأمیناتی که برای تضمین دین تخصیص داده و بنا بر خطاء داین ضایع گردیده بری الذمه شناخته می‌شود گرچه تأمینات مذکور بعد از کفالت یا حکم قانون تعیین شده باشد.

ماده ۱۷۰۰:

کفیل نمی‌تواند قبل از آن‌که دین کفالت شده را به داین بپردازد، آنرا از اصیل مطالبه نماید.

ماده ۱۷۰۱:

هرگاه مدیون افلاس نماید، داین مکلف است دین را جهت تثبیت در افلاس خط ارائه نماید و الا حق رجوع وی بالای کفیل در حدود ضرر عایده برکفیل به سبب اهمال داین، ساقط می‌گردد.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۴۴۱

ماده ۱۷۰۲:

تأدیة وجه کفالت از طرف اصیل یا کفیل موجب برائت اصیل و کفیل هر دو می‌گردد.

ماده ۱۷۰۳:

ابراء داین برای اصیل موجب برائت کفیل می‌شود. اما برائت کفیل مستلزم برائت اصیل نیست، پس اگر داین کفیل را بری نماید، اصیل بری الذمه شناخته نمی‌شود.

ماده ۱۷۰۴:

هرگاه داینی که دین او کفالت شده وفات نموده و مدیون وارث بالانحصار او باشد، کفیل بری الذمه شناخته می‌شود. در صورتی که داین غیر از مدیون وارث دیگری نیز داشته باشد، کفیل از حصه مدیون بری الذمه می‌شود نه از حصه وارث دیگر.

ماده ۱۷۰۵:

(۱) داین مکلف است حین اخذ دین از کفیل، تمام اسنادی را که برای استعمال حق در رجوع به مدیون لازم باشد، به کفیل تسلیم نماید.
(۲) اگر دین تضمینات منقول به صورت مرهون یا محبوس داشته باشد، داین مکلف است آن را برای کفیل تخلیه نماید.

۴۴۲ ..... قانون مدنی / جلد سوم

(۳) در صورتی که دین دارای تأمینات عقاری باشد، داین مکلف است به مصرف کفیل با اجراءات انتقال تأمینات مذکور اقدام نماید، کفیل به مصارف نقل، به مدیون رجوع می نماید.

ماده ۱۷۰۶:

(۱) داین نمی تواند تنها به کفیل رجوع کند، مگر بعد از رجوع به مدیون.
(۲) گرفتن دین داین از مال کفیل جواز ندارد، مگر این که بعد از تأدیه قسمتی از دین برای مدیون مال باقی نمانده باشد. در صورت مطالبه دین از کفیل، کفیل مکلف است به این حق استناد نماید.

ماده ۱۷۰۷:

هرگاه دین دارای تأمین عینی ای باشد که مطابق قانون یا موافقه برای تضمین دین تخصیص داده شده و کفالت بعد از این تأمین یا به آن یکجا تقدیم گردیده و کفیل با مدیون متضامن نباشد، تحصیل دین از اموال کفیل قبل از تحصیل آن از اموال تخصیص یافته برای تأمین جواز ندارد.

ماده ۱۷۰۸:

کفیل متضامن نمی تواند تجرید مدیون را از مال مطالبه نماید، مگر حق دارد به آنچه استناد نماید که کفیل غیر متضامن در مورد تأدیه متعلق بدین، استناد می نماید.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۴۴۳

ماده ۱۷۰۹:

هرگاه کفیل‌ها در بین خود متضامن باشند و یکی از آنها دین را حین رسیدن موعد آن تأدیه نماید، می‌تواند به دیگران بقدر حصص شان از دین و حصص شان از سهم کفیل مفلس رجوع نماید.

مبحث دوم - آثار کفالت بین مدیون و کفیل

ماده ۱۷۱۰:

هرگاه کفیل آنچه را کفالت نموده از مال خود تأدیه کند، می‌تواند آنچه را تأدیه نموده از مدیون مطالبه کند، درین صورت کفیل در تمامی حقوق قایم مقام داین می‌گردد.

ماده ۱۷۱۱:

هرگاه دین کفالت شده مؤجل بوده و کفیل آن را به صورت معجل به داین تأدیه نماید، نمی‌تواند آن را قبل از رسیدن موعد تأجیل از مدیون مطالبه کند.

ماده ۱۷۱۲:

با وفات مدیون دین مؤجل به صورت معجل قابل تأدیه می‌گردد، مگر این‌که موافقه طوری دیگری صورت گرفته باشد. ثالث می‌تواند آن را از متروکه مدیون اخذ نماید نه از کفیل.

۴۴۴ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۷۱۳:

دین از ذمه مدیون مفلس در صورتی که در حال حیات او به کفالت یا رهن تحکیم شده باشد ساقط نمی‌گردد.

ماده ۱۷۱۴:

کفیل مکلف است قبل از ادای دین موضوع را به مدیون ابلاغ نماید، در غیر آن حق رجوع او به مدیون ساقط می‌گردد. مشروط بر این که مدیون دین را تأدیه نموده یا هنگام استحقاق نزد وی اسبابی موجود باشد که به بطلان یا انقضاء دین حکم نماید.

ماده ۱۷۱۵:

هرگاه در دین واحد، مدیونین متعدد و متضامن وجود داشته باشند، کفیلی که جمعاً از ایشان ضمانت نموده، می‌تواند به هر یک به تمام آنچه از دین تأدیه نموده رجوع کند.

فصل دوم

حواله

قسمت اول - حواله دین

مبحث اول - احکام عمومی

ماده ۱۷۱۶:

حواله دین، عبارت است از انتقال دین از ذمه حواله دهنده به ذمه شخص حواله داده شده و مطالبه دین از وی.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۴۴۵

ماده ۱۷۱۷:

حواله یا مطلق و یا مقید می‌باشد.

ماده ۱۷۱۸:

حواله مطلق اینست که مدیون داین خود را بر شخص دیگری به طور غیر مقید حواله تأدیه دین بدهد، شخص حواله داده شده آن را از مدرک دینی که حواله دهنده بر ذمه وی دارد یا دینی که از لحاظ مال ودیعت یا مال غصب شده نزد وی دارد، ادا نماید. یا طوری باشد که حواله دهنده و شخص حواله داده شده، هیچگونه حقوقی بر یکدیگر نداشته باشند.

ماده ۱۷۱۹:

حواله مقید آنست که مدیون داین خود را باخذ دینی که بالای شخص حواله داده شده دارد، به چنین قید حواله دهد که شخصی حواله داده شده دین را از مدرک دینی که بالای شخص حواله داده شده داشته یا از مدرک عین که نزد وی امانت یا مال مغصوبه ادا نماید.

مبحث دوم - شروط صحت حواله

ماده ۱۷۲۰:

رضایت حواله دهنده و حواله گیرنده و شخص حواله داده شده شرط صحت حواله دانسته می‌شود، در صورتی که شخص حواله داده شده حواله را قبول نکند، دین به ذمه او انتقال نمی‌نماید. مگر این که دین از رهگذر نفقه زوجه باشد که زوج به امر قاضی مکلف به پرداخت آن گردیده، در این صورت

۴۴۶ ..... قانون مدنی / جلد سوم

زوجه می‌تواند بدون رضائیت شخص حواله داده شده (شوهرش) دین را حواله دهد و شوهر مکلف می‌گردد تا دین را به حواله گیرنده بپردازد.

ماده ۱۷۲۱:

حواله‌ای که بین حواله دهنده و شخص حواله داده شده صورت می‌گیرد، به قبول حواله گیرنده موقوف می‌باشد.

ماده ۱۷۲۲:

(۱) مدیون بودن حواله دهنده از حواله گیرنده شرط صحت حواله شناخته می‌شود.

(۲) مدیون بودن حواله داده شده از حواله دهنده شرط نبوده، هر وقت که شخص حواله داده شده حواله را قبول نماید، حواله صحت یافته به پرداخت دین به حواله گیرنده ملزم می‌گردد. گرچه شخص حواله داده شده مدیون حواله دهنده نباشد.

مبحث سوم - دیونی که حواله به آن جایز است.

ماده ۱۷۲۳:

دینی که کفالت در آن صحت دارد، حواله آن نیز صحیح می‌باشد، مشروط بر این که معلوم باشد. حواله به دین مجهول صحیح نیست.

ماده ۱۷۲۴:

حواله دیون مرتبه به ذمه اصالتاً صحیح است همچنان حواله دیونی که در ذمه طور کفالت یا حواله مرتب می‌گردد صحیح است.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۴۴۷

ماده ۱۷۲۵:

مستحق وقف می‌تواند داین خود را به صورت مقید به استحقاق او از وقف بالای ناظر وقف حواله دهد، مشروط بر اینکه حاصل وقف به تصرف ناظر بوده و حواله را قبول کرده باشد. در صورتی که حاصل وقف به تصرف ناظر نباشد، حواله به استحقاق صحیح نیست.

ماده ۱۷۲۶:

پدر و وصی صغیر می‌تواند، حواله دین صغیر را بر غیر قبول نماید، مشروط بر این‌که خیر صغیر در آن باشد. مثلاً شخص حواله داده شده از حواله دهنده دارا تر باشد. در صورت نزدیکی یا مساوات در غنا حواله به غیر صحیح نیست.

مبحث چهارم - احکام حواله

ماده ۱۷۲۷:

هرگاه حواله گیرنده حواله را بپذیرد و شخص حواله داده شده به آن راضی گردد، حواله دهنده و کفیل او در صورت موجودیت کفیل از دین و مطالبه بری الذمه شناخته می‌شوند و در عین حال حق مطالبه حواله گیرنده از شخص حواله داده شده ثابت می‌گردد. برائت حواله دهنده کفیل او به سلامت حق حواله گیرنده، مقید دانسته می‌شود.

ماده ۱۷۲۸:

حواله به شرط عدم برائت حواله دهنده کفالت دانسته می‌شود، در صورتی‌که بر حواله دهنده ضمان شرط شود یا برای حواله گیرنده خیار گذاشته شود، شرط صحیح و حواله گیرنده می‌تواند دین را از حواله دهنده یا شخص حواله داده شده مطالبه نماید.

ماده ۱۷۲۹:

در حواله مطلق، مطالبه حواله دهنده از شخص حواله داده شده قطع نگردیده، می‌تواند بعد از حواله تا زمانی‌که شخص حواله داده شده دین را به حواله گیرنده تأدیه نکرده، از او مطالبه نماید. در صورت ادای دین به اندازه آنچه تأدیه نموده از زمه او ساقط می‌گردد، اگر شخص حواله داده شده مدیون حواله دهنده نباشد و به امر او از طرف او قرض را ادا نماید، به اندازه مثل آن به او رجوع می‌نماید و اگر به غیر از او قرض را ادا نموده باشد، متبرع شناخته می‌شود.

ماده ۱۷۳۰:

در حواله مقید، حق حواله دهنده راجع به مطالبه دین از حواله داده شده قطع گردیده و شخص حواله داده شده نمی‌تواند دین را برای حواله دهنده تأدیه کند. در صورت تخلف نزد حواله گیرنده مسئول دانسته می‌شود. درین صورت حواله گیرنده می‌تواند راجع به آن به حواله دهنده رجوع نماید.

ماده ۱۷۳۱:

دین بر شخص حواله داده شده به همان صفتی تعلق می گیرد که برحواله دهنده داشت. در صورتی که دین برحواله دهنده به صورت معجل باشد، شخص حواله داده شده باید آنرا معجل تأدیه نماید و در صورتی که دین مؤجل باشد، شخص حواله داده شده بتأدیه آن مکلف نمی‌گردد، مگر حین رسیدن موعد تأدیه.

ماده ۱۷۳۲:

هرگاه حواله مؤجل باشد، وفات حواله دهنده در موعد تأدیه تاثیری ندارد. اگر شخص حواله داده شده فوت نماید، دین معجل گردیده و از متروکه او تأدیه می‌گردد. مشروط بر اینکه متروکه برای تأدیه دین کافی باشد در صورت عدم کفایت متروکه تمام دین یا مقدار متباقی در موعد آن از حواله دهنده مطالبه می‌شود.

ماده ۱۷۳۳:

هرگاه حواله مبهم بوده تأجیل یا تعجیل دین در آن تصریح نشده باشد، حواله به صورت مؤجل به شخص حواله داده شده اعتبار داده می‌شود، در صورت تثبیت تعجیل شخص حواله داده شده فوراً بتأدیه مکلف گردیده و در صورت تثبیت تأجیل حین فرا رسیدن موعد تأدیه، بپرداخت مکلف می‌شود.

۴۵۰ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۷۳۴:

هرگاه رهن دهنده رهن گیرنده را به اخذ دین، یا مشتری بایع را به اخذ ثمن بر شخص دیگری حواله دهد، این حواله حق رهن گیرنده را راجع به حبس رهن و حق بایع را راجع به حبس مبیعه ساقط نمی‌سازد. مگر این‌که شخص ثالث دین و ثمن را پرداخته باشد.

ماده ۱۷۳۵:

هرگاه رهن گیرنده، داین خود را بر رهن دهنده حواله دهد، حق او در حبس رهن ساقط می‌گردد. اگر بایع داین خود را به مشتری برای اخذ ثمن حواله دهد، حق او در حبس عین مبیعه ساقط می‌گردد.

ماده ۱۷۳۶:

هرگاه مدیون داین خود را به شخص ثالث به این شرط حواله دهد که شخص حواله داده شده عین ملکیت حواله دهنده را که نزد وی است فروخته و از ثمن آن دین حواله گرفته شده را تأدیه نماید، حواله بعد از قبول شخص حواله داده شده صحت داشته، وی مکلف است تا عین مذکور را فروخته و از ثمن آن دین را تأدیه نماید. شخص حواله داده شده راجع به دین او به حواله دهنده رجوع کرده نمی‌تواند، مگر این‌که در حواله خیار رجوع برای حواله گیرنده شرط شده یا حواله به نسبت از بین رفتن مال حواله داده شده فسخ گردد.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۴۵۱

ماده ۱۷۳۷:

متعذر شدن ادای دین از شخص حواله داده شده یا حکم به افلاس او موجب بطلان حواله نمی‌گردد.

ماده ۱۷۳۸:

غیبت شخص حواله داده شده گرچه دایمی باشد باعث رجوع حواله گیرنده بر حواله دهنده نمی‌گردد، مگر این‌که وفات غایب ثابت شود.

ماده ۱۷۳۹:

هر گاه دین که به حواله مقید گردیده ساقط شود و براثت ذمه شخص حواله داده شده از آن به موجب امری قبل از حواله ظاهر گردد، حواله باطل پنداشته می‌شود و حواله گیرنده به حواله دهنده رجوع می‌نماید.

ماده ۱۷۴۰:

هرگاه مالی که به حواله مقید گردیده، به اثر عارضه بعد از حواله هلاک گردد و براثت ذمه شخص حواله داده شده از آن ثابت هم نگردد، حواله باطل نمی‌گردد.

ماده ۱۷۴۱:

(۱) هرگاه مدیون داین خود را به ودیعت گیرنده حواله مقید به عین ودیعه بدهد و ودیعه قبل از ادای آن به حواله گیرنده بدون تجاوز ودیعت گیرنده از بین برود، ودیعت گیرنده بری الذمه شناخته شده و حواله باطل می‌گردد و حواله گیرنده حق دارد دین خود را از حواله دهنده مطالبه نماید.

۴۵۲ ..... قانون مدنی / جلد سوم

(۲) در صورتی که عین به اثر تقصیر یا تجاوز ودیعت گیرنده از بین رفته باشد، حواله باطل نگردیده ودیعت گیرنده در صورتی که عین قیمتی باشد، به پرداخت قیمت آن و در صورتی که مثلی باشد به تأدیه مثل آن برای حواله گیرنده ضامن می‌گردد.

ماده ۱۷۴۲:

با استحقاق بردن ودیعه که محل حواله برای غیر باشد، مانند از بین رفتن آن حواله را باطل می‌سازد و حواله گیرنده به حواله دهنده رجوع می‌نماید.

ماده ۱۷۴۳:

(۱) هرگاه مدیون داین خود را به شخص حواله داده شده حواله مقید به ادای دین از عین مغضوبه که نزد او است بدهد و عین در دست غاصب حواله داده شده قبل از اداء آن به حواله گیرنده از بین برود، حواله باطل نگردیده و شخص حواله داده شده بری الذمه نشده برای حواله گیرنده ضامن مثل یا قیمت آن می‌گردد.

(۲) اگر عین مغضوبه را غیر به استحقاق ببرد، حواله باطل بوده حواله گیرنده به حق خود بر حواله دهنده رجوع می‌نماید.

ماده ۱۷۴۴:

هرگاه مبیعه‌ای که به ثمن آن حواله داده شده به استحقاق برده شود، شخص حواله داده شده در صورتی که ثمن را پرداخته باشد، می‌تواند برحواله دهنده یا حواله گیرنده به هریک که خواسته باشد، رجوع نماید.

ماده ۱۷۴۵:

(۱) هرگاه حواله دهنده قبل از آن که حواله گیرنده تمام دین را از شخص حواله داده شده بگیرد در حال مدیونیت وفات نماید، آنچه را که حواله گیرنده در زمان حیات حواله دهنده از شخص حواله داده شده قبض نموده باشد، از وی محسوب و آنچه را که قبض نکرده باشد، حواله گیرنده در آن مثل سایر دائنین حواله دهنده شناخته می شود.

(۲) در صورتی که دین بین دائنین حواله دهنده تقسیم گردد، حواله گیرنده در خصوص حصصی که سائر دائنین اخذ نموده اند، شخص بر حواله داده شده رجوع کرده نمی تواند.

ماده ۱۷۴۶:

هرگاه حواله دهنده قبل از آن که حواله گیرنده دین خود را از شخص حواله داده شده بگیرد وفات نموده و از وی ورثه باقی مانده باشد، ورثه حواله دهنده، می تواند دین را مطالبه و آن را با متروکه ضم نماید، در این صورت حواله گیرنده از متروکه دین خود را می گیرد.

ماده ۱۷۴۷:

هرگاه شخص حواله داده شده در حال مدیونیت وفات نماید، متروکه وی بین دائنین و حواله گیرنده به تناسب حصص شان تقسیم می گردد، در صورتی که حق حواله گیرنده بعد از قسمت باقی مانده، راجع به آن به حواله دهنده رجوع می نماید.

۴۵۴ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۷۴۸:

هرگاه حواله گیرنده وفات نموده، شخص حواله داده شده وارث او باشد، آنچه حواله دهنده بر شخص حواله داده شده دارد باطل می‌گردد. گرچه حواله گیرنده مال حواله را بر شخص حواله داده شده هبه نماید.

مبحث پنجم - برائت الذمه شخص حواله داده شده

ماده ۱۷۴۹:

شخص حواله داده شده با پرداخت دین حواله شده یا حواله آن بر غیر و قبول حواله از طرف غیر بری الذمه شناخته می‌شود.

ماده ۱۷۵۰:

هرگاه حواله گیرنده به شخص حواله داده شده ابراً دهد دین ساقط گردیده شخص حواله داده شده، بری الذمه شناخته می‌شود.

ماده ۱۷۵۱:

هرگاه حواله گیرنده دین را به حواله داده شده هبه نموده و او هبه را قبول نماید، مالک دین شناخته می‌شود. درین صورت اگر شخص حواله داده شده از حواله دهنده مدیون باشد، دین به اساس مجرای ساقط می‌گردد، اگر مدیون نباشد او و ورثه او می‌توانند آن را از حواله دهنده مطالبه کنند.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۴۵۵

ماده ۱۷۵۲:

در حواله مقید ابراً و هبه دین از طرف حواله گیرنده برای حواله دهنده صحت ندارد.

قسمت دوم - حواله حق

ماده ۱۷۵۳:

هرگاه داین با شخص دیگر موافقه نماید تا حواله دین وی را که برزمه مدیون است قبول کند، حواله بعد از قبول حواله گیرنده بدون آن که حواله داده شده موافقه نماید، صحیح دانسته می شود. مگر این که موافقه بین دائن و مدیون به خلاف آن صورت گرفته یا قانون طور دیگری حکم نماید.

ماده ۱۷۵۴:

حواله حق بدون رضائیت مدیون صحت دارد.

ماده ۱۷۵۵:

حواله حق در خارج از مقداری که قابلیت حجز را دارد، صحت ندارد.

ماده ۱۷۵۶:

حواله حق در مقابل مدیون حواله داده شده باغیر، نافذ شمرده نمی شود. مگر اینکه مدیون حواله داده شده آن را قبول نموده یا به وی ابلاغ گردیده باشد و نفاذ آن در مقابل غیر به اثر قبول مدیون حواله داده شده، مستلزم آنست تا این قبولی تاریخ ثابت داشته باشد.

۴۵۶ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۷۵۷:

باحق حواله شده تضمینات آن نیز انتقال می‌نماید.

ماده ۱۷۵۸:

دائن حواله گیرنده، می‌تواند قبل از اعلام حواله یا قبول آن به اجراءات عملی اقدام نماید که توسط آن حق را که به وی انتقال نموده حفاظت نماید.

ماده ۱۷۵۹:

هرگاه حواله حق به مقابل عوض باشد، حواله دهنده هنگام حواله بوجود حقی که به آن حواله داده شده ضامن می‌باشد. مگر این‌که به خلاف آن موافقه صورت گرفته باشد.

ماده ۱۷۶۰:

هرگاه حواله حق به مقابل عوض صورت نگرفته باشد، حواله دهنده ضامن شناخته نمی‌شود.

ماده ۱۷۶۱:

هرگاه حواله دهنده غنای مدیون را ضمانت کرده باشد، ضمان به وقت انعقاد حواله راجع می‌گردد.

ماده ۱۷۶۲:

هرگاه حواله گیرنده به حواله دهنده به ضمان مراجعه نماید، حواله دهنده به رد آنچه اخذ نموده با مصارف مکلف می‌گردد.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۴۵۷

ماده ۱۷۶۳:

حواله دهنده از تجاوز خود ضامن می‌باشد، گرچه حواله بدون عوض بوده یا عدم ضمان شرط شده باشد.

ماده ۱۷۶۴:

حواله دهنده مکلف است سند حاوی حق حواله شده را با توضیحات و وسایلی که حصول این حق را به حواله گیرنده میسر گرداند تسلیم دهد.

ماده ۱۷۶۵:

در حال تعدد حواله در یک حق، حواله شخصی که اولتر از دیگران تنفیذ گردد ترجیح دارد.

ماده ۱۷۶۶:

مدیون حواله داده شده می‌تواند در برابر حواله گیرنده به مدافعاتی استناد نماید که حین انفاذ حواله به آن در برابر حواله دهنده استناد نموده می‌توانست. همچنان می‌تواند به مدافعاتی استناد نماید که از حق حواله استنباط شده می‌توانست.

ماده ۱۷۶۷:

هرگاه حق حواله شده در تصرف شخص حواله داده شده قبل از آنکه حواله در حصه غیر، نافذ گردد تحت حجز قرار داده شود، حواله نسبت به حجز کننده حجز دیگر شمرده می‌شود.

۴۵۸ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۷۶۸:

هرگاه به مال تحت حجز بعد از این که حواله در حصه غیر، نافذ گردیده حجز دیگری واقع شود، دین بین حجز کننده متقدم و حواله گیرنده و حجز کننده متأخر مانند دائین بین شان تقسیم می‌گردد. اما از حصه حجز کننده متأخر به اندازه‌ای که وجه حواله برای حواله گیرنده تکمیل نماید، اخذ می‌شود.

ماده ۱۷۶۹:

هرگاه مدیون حواله را قبول ننموده و قبل از اعلان حواله دین را برای حواله دهنده تأدیه کند بری الذمه شناخته می‌شود و در صورتی که حواله گیرنده عالم بودن وی را هنگام تأدیه به حواله ثابت نماید، بری الذمه دانسته نمی‌شود.

فصل سوم

رهن حیازی

قسمت اول - ارکان رهن حیازی (تأمینی)

ماده ۱۷۷۰:

رهن حیازی، عقدیست که به موجب آن رهن دهنده تعهد می‌نماید تا مال خود را به تصرف رهن گیرنده یا شخص امین دیگری به مقابل حق مالی قرار دهد که ادای تمامی یا قسمتی از آن بر حق داینین درجه اول یا داینینی که نسبت به داینین مذکور به مرتبه پائین تر قرار دارند، مقدم باشند.

ماده ۱۷۷۱:

مال مرهونه در رهن حیازی باید موجود و دارای قیمت مقدور التسلیم و ملک خالی از حقوق غیر باشد.

ماده ۱۷۷۲:

(۱) موضوع رهن باید دین ثابت به ذمه مدیون بوده یا عینی از اعیان قابل تضمین باشد. رهن به امانات صحت ندارد.

(۲) مال مرهونه در رهن حیازی، منقول و غیر منقول شده می‌تواند.

(۳) هرگاه مال مرهونه در رهن حیازی پول نقد باشد، رهن گیرنده نمی‌تواند از آن استفاده نماید. مگر این‌که این استفاده به غرض حصول دین بعد از اخطار رهن دهنده در موعد تأدیه دین صورت گرفته باشد.

مبحث اول - آثار رهن حیازی بین متعاقدين

فروع اول - وجایب رهن دهنده

ماده ۱۷۷۳:

(۱) برای صحت و لزوم رهن شرط است که مرهونه را رهن گیرنده به صورت تام قبض نماید.

(۲) رهن دهنده می‌تواند از تسلیمی رهن برای رهن گیرنده در آن رجوع کرده و در عین مرهون تصرفات نماید.

۴۶۰ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۷۷۴:

رهن دهنده و رهن گیرنده می‌توانند در عقد یا بعد از آن به موافقت یکدیگر گذاشتن رهن را نزد شخص امین شرط گذارند، در این صورت با رضائیت شخص امین تصرف او مانند تصرف رهن گیرنده تلقی شده و رهن باقبض وی تمام می‌شود و رهن دهنده به آن ملزم می‌باشد.

ماده ۱۷۷۵:

رهن دهنده از سلامتی و نفاذ رهن ضامن دانسته می‌شود، داین می‌تواند به مصارف رهن دهنده به اتخاذ وسایلی متوصل شود که برای حفاظت شی مرهونه لازم است.

ماده ۱۷۷۶:

هرگاه مال مرهونه در تصرف رهن گیرنده بوده و قسمتی از آن به استحقاق برده شود، در صورتی که مقدار استحقاق برده شده مشاع باشد رهن در متباقی باطل و در صورتی که معین باشد، در متباقی رهن به حال خود باقی مانده و تمام دین حبس می‌گردد.

ماده ۱۷۷۷:

هرگاه مرهونه به حیازت رهن دهنده در آید رهن منقضی می‌گردد، مگر این‌که داین رهن گیرنده اثبات نماید که مراجعه به سبب دیگر نیز از انقضای رهن صورت گرفته. این حکم در صورتیست که حق شخص ثالث اخلال نگردد.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۴۶۱

ماده ۱۷۷۸:

(۱) هرگاه شی مرهونه از بین رفته یا ناقص گردد و این از بین رفتن و یا نقصان به علت خطای رهن دهنده یا قوه مجبره باشد، رهن دهنده از آن ضامن شناخته می‌شود.

(۲) بر رهن حیازی، احکام متعلق به از بین رفتن شی مرهونه، در رهن رسمی یا نقصان آن در مورد انتقال حق داین از شی مرهون با آنچه در حقوقی که قایم مقام آن می‌گردد، تطبیق می‌شود.

فرع دوم - وجایب داین رهن گیرنده

ماده ۱۷۷۹:

هرگاه داین رهن گیرنده، شی مرهونه را تسلیم شود، مکلف است طوری در حفاظت و نگهداری آن توجه نماید که در مورد مال خود می‌نماید.

ماده ۱۷۸۰:

رهن گیرنده بعد از قبض رهن ضامن از بین رفتن آن بوده و به پرداخت قیمت مرهونه یا دین هر یک که کمتر باشد مکلف می‌گردد، در مورد تعیین قیمت به قیمت روز قبض اعتبار داده می‌شود نه به قیمت روز از بین رفتن مال.

۴۶۲ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۷۸۱:

هرگاه مال مرهونه نزد رهن گیرنده از بین رود و قیمت آن مساوی اندازه دین باشد، تمام دین از ذمه رهن دهنده ساقط گردیده و چنین تلقی می شود که رهن گیرنده به حق خود رسیده باشد. مشروط بر این که ثابت شود که از بین رفتن مال به اثر تجاوز و یا تقصیر وی صورت گرفته است.

ماده ۱۷۸۲:

هرگاه مال مرهونه نزد رهن گیرنده از بین رود و قیمت آن بیشتر از اندازه دین باشد، دین ساقط گردیده و رهن گیرنده از متباقی قیمت مال مرهونه ضامن می باشد، مشروط بر این که از بین رفتن مال به اثر تجاوز یا تقصیر وی باشد.

ماده ۱۷۸۳:

هرگاه مال مرهونه نزد رهن گیرنده به اثر تجاوز یا تقصیر او از بین رود و قیمت آن کمتر از مقدار دین باشد، دین به اندازه قیمت مرهونه ساقط گردیده و در دین باقی مانده به رهن دهنده رجوع می نماید.

ماده ۱۷۸۴:

هرگاه رهن گیرنده حاصلات عین مرهونه را بدون اجازه رهن دهنده در حال حضور وی یا بدون اجازه محکمه باصلاحیت در حال غیاب او بفروشد، پرداخت قیمت آن مکلف شناخته می شود.

مادۀ ۱۷۸۵:

رهن گیرنده نمی‌تواند از مال مرهونه، منقول باشد یا عقار بدون اجازه رهن دهنده انتفاع بگیرد، او می‌تواند به اجازه رهن دهنده مال مرهونه را به اجاره داده و اجرت آنرا برای رهن دهنده بپردازد، یا اجاره را به اجازه رهن دهنده از اصل دین وضع نماید، گرچه عقد رهن باطل گردیده باشد.

مادۀ ۱۷۸۶:

(۱) هرگاه رهن دهنده به استعمال، یا انتفاع یا عاریت دادن مال مرهونه برای اجرای عمل به رهن گیرنده اجازه بدهد و مال مرهونه قبل از شروع در استعمال یا عمل یا بعد از فراغت از آن از بین رود، ضمان آن از دین گرفته می‌شود.

(۲) اگر مال مرهونه در صورت اجازه رهن دهنده حین استعمال و انتفاع یا حین اجرای عملی که به منظور آن به عاریت داده شده از بین رود، امانت تلقی شده ضمان آن بر رهن گیرنده لازم نبوده و نه چیزی از دین در مقابل آن کاسته می‌شود.

مادۀ ۱۷۸۷:

هرگاه طرفین رهن در مقابل تعویض موافقه شده در اثر تأخیر تأدیه دین به این موافقه ننموده باشند که حاصلات در مقابل تعویض باشد و هم از تعیین تعویض سکوت نموده باشد، تعویض به اساس فیصد قانونی سنجیده شده و از قیمت حاصلات تجاوز کرده نمی‌تواند.

۴۶۴ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۷۸۸:

اگر برای تأدیه دین تضمین شده وقت تعیین نگردیده باشد، داین نمی‌تواند مطالبه تأدیه حق خود را نماید. مگر از طریق کاستن آن از قیمت حاصلات، بدون اینکه حق مدیون را در مورد تأدیه دین هر وقتی که خواسته باشد اخلال نماید.

ماده ۱۷۸۹:

داین رهن گیرنده اداره شی مرهونه را بدست گرفته تغییری را در طریقه بهره برداری از عین وارد کرده نمی‌تواند، مگر به اجازه رهن دهنده. همچنان رهن گیرنده مکلف است از تمام اموری بر رهن دهنده اطلاع دهد که مداخله وی را ایجاب می‌کند.

ماده ۱۷۹۰:

هرگاه داین حق خود را در اداره مال مرهونه سوء استعمال نماید یا اهمال بزرگ را مرتکب شود، رهن دهنده می‌تواند تحت حراست گذاشتن شی را مطالبه یا استرداد آن را در برابر پرداخت آنچه بر وی است بخواهد.

ماده ۱۷۹۱:

(۱) رهن دهنده نمی‌تواند با پرداخت قسمتی از دین رهن گیرنده را به رد قسمتی از مال مرهونه مکلف نماید. رهن گیرنده می‌تواند مال مرهونه را در مقابل متباقی دین گرچه قلیل باشد نزد خود نگهدارد.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۴۶۵

(۲) در صورتی که مال مرهونه دو چیز جدا گانه بوده و هریک در مقابل مقدار معین از دین تخصیص داده شده باشد و رهن دهنده مقداری از دین را که در مقابل یکی از آن قرار دارد تأدیه کند، می تواند آن را اخذ نماید و در حالی که مقدار دین در مقابل هریک تعیین نشده باشد، نمی تواند هیچ یک را اخذ نماید و هر دو در مقابل تمام دین حبس می گردد.

ماده ۱۷۹۲:

رهن گیرنده به تسلیمی مال مرهونه به رهن دهنده جهت بیع آن و ادای دین وی مکلف ساخته نمی شود زیرا حکم رهن حبس دائمی مال مرهونه الی زمان قبض دین از طرف داین است.

ماده ۱۷۹۳:

بر رهن حیازی، احکام قانون متعلق به مسئولیت رهن دهنده غیر مدیون و احکام متعلق به شرط گذاشتن تملک حین عدم ایفا و شرط بیع، بدون اجراءات تطبیق می گردد.

ماده ۱۷۹۴:

رهن گیرنده نمی تواند مال مرهونه را بفروشد، مگر این که از طرف رهن دهنده وکیل بفروش شده باشد. همچنان رهن گیرنده نمی تواند بدون اجازه رهن دهنده مال مرهونه را به ودیعت، اجاره، عاریت و رهن بدهد. در صورت اجرای چنین اعمال رهن گیرنده متجاوز شناخته شده و به سبب آن به تأدیه قیمت مال مرهونه به هر اندازه که بالغ گردد ضامن شناخته می شود.

۴۶۶ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۷۹۵:

هرگاه رهن گیرنده بدون اجازه رهن دهنده مال مرهونه را فروخته و تسلیم مشتری نماید و مال مرهونه قبل از حصول اجازه رهن دهنده نزد مشتری از بین رود رهن دهنده در تضمین مشتری یا رهن گیرنده مختار می باشد.

مبحث دوم - آثار رهن حیازی به نسبت شخص ثالث

ماده ۱۷۹۶:

رهن حیازی به شخص ثالث حجت شده نمی تواند، مگر این که شی مرهونه به تصرف داین یا به موافقت رهن دهنده و رهن گیرنده، به تصرف شخص امین دیگری باشد.

ماده ۱۷۹۷:

عقد رهن، به داین رهن گیرنده حق می دهد تا مرهونه را حبس نموده، بدون این که حقوق قانونی شخص ثالث را اخلال نماید.

ماده ۱۷۹۸:

هرگاه شی مرهونه از تصرف داین بدون اراده یا بدون علم او خارج شود، می تواند مطابق به احکام حیات آن را از نزد غیر، مجدداً به حیات خود برگرداند.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۴۶۷

ماده ۱۷۹۹:

رهن حیازی برای داین رهن گیرنده حق می‌دهد تا حق خود را قبل از سایر داینین از ثمن شی مرهونه بدست آرد خواه داین دیگر عادی باشد یا از لحاظ ترتیب، داین متأخر.

ماده ۱۸۰۰:

داین رهن گیرنده می‌تواند تنفیذ حق خود را از مال مرهونه مطالبه نماید، گرچه ملکیت آن شی به غیر تعلق گرفته باشد، درین صورت ثالث می‌تواند دین را تأدیه نموده، خود را در برابر مدیون قایم مقام او قرار دهد.

ماده ۱۸۰۱:

از رهن حیازی علاوه بر اصل حق، مصارف ضروری که جهت حفاظت مال مرهونه به عمل آمده، تعویض ضرر ناشی از عیب شی، مصارف عقد دین یا مصارف عقد حیازی قید و تنفیذ آن، تعویضات قانونی یا موافقه ناشی از تأخیر تأدیه دین، پرداخته می‌شود.

قسمت دوم - انقضای رهن حیازی

ماده ۱۸۰۲:

رهن به انقضای دین تضمین شده منقضی گردیده و یا ازاله سببی که دین به آن منقضی گردیده، رهن عودت می‌نماید. حقوق اشخاص صاحب حسن نیتی که در خلال مدت انقضای حق و عودت آن کسب شده، اخلال نمی‌گردد.

۴۶۸ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۸۰۳:

علاوه از حالت مندرج ماده (۱۸۰۲) این قانون، رهن حیازی با موجود شدن یکی از اسباب آتی منقضی می‌گردد:

- ۱- با اجتماع حق رهن حیازی و حق ملکیت در تصرف شخص واحد.
- ۲- با انصراف صریح یا ضمنی داین رهن گیرنده از حق رهن.
- ۳- با از بین رفتن شی مرهونه.

ماده ۱۸۰۴:

رهن حیازی به وفات رهن دهنده و رهن گیرنده باطل نگردیده، نزد ورثه باقی می‌ماند.

ماده ۱۸۰۵:

هرگاه رهن دهنده، وفات نماید، وصی او به اجازه رهن گیرنده شی مرهونه را فروخته از آن دین رهن گیرنده را می‌پردازد. در صورتی که رهن دهنده وصی تعیین نکرده باشد، داین از محکمه‌ای که محل اقامت متوفی در حوزه صلاحیت آن قرار دارد، تقاضا می‌کند تا شخصی را جهت فروش مال مرهونه و تأدیه دین از ثمن آن به حیث وصی تعیین نماید.

ماده ۱۸۰۶:

هرگاه داین رهن گیرنده وفات نماید و از مال مرهونه معلوماتی در دست نبوده و در بین متروکه نیز موجود نباشد، قیمت مال مرهونه از متروکه به حیث دین واجب التادیه شناخته می‌شود.

قسمت سوم - بعضی از انواع رهن حیازی

مبحث اول - رهن عقار

ماده ۱۸۰۷:

رهن حیازی عقاری بر شخص ثالث حجت شمرده نمی‌شود، مگر این‌که عقد رهن ثبت گردیده باشد، بر این ثبت احکام خاص مربوط به قیود رهن رسمی تطبیق می‌گردد.

ماده ۱۸۰۸:

داین رهن گیرنده می‌تواند، عقار را برای رهن دهنده به اجاره دهد، بدون این‌که این امر بر حقوق غیر تأثیری وارد نماید و لازم است قیمت اجاره در عقد رهن تصریح گردد. در صورتی‌که بعد از عقد رهن به آن موافقه به عمل آید، لازم است موضوع در حاشیه ثبت عقد رسانیده شود.

ماده ۱۸۰۹:

داین رهن گیرنده مکلف است، صیانت عقار را تعهد نموده جهت حفاظت آن به مصارف ضروری اقدام نماید، همچنان مکلف است محصول و مالیه و تکالیف سالانه دیگری را که لازم است، تأدیه نماید. داین می‌تواند آنچه را مصرف نموده، از قیمت حاصلات عقار یا از ثمن آن در حدود قانون وضع نماید. داین وقتی از این تعهدات معاف شده می‌تواند که از حق رهن انصراف نماید.

۴۷۰ ..... قانون مدنی / جلد سوم

مبحث دوم - رهن منقول

ماده ۱۸۱۰:

(۱) رهن منقول وقتی بر شخص ثالث حجت شده می‌تواند، که در پهلوی انتقال حیات در ورق ثابت التاريخ ثبت گردد و در این ورقه باید مبلغ تضمین شده برهن و عین مرهونه به تفصیل توضیح گردد.

(۲) تاریخ ثابت، مرتبه داین رهن گیرنده را تعیین می‌نماید.

ماده ۱۸۱۱:

هرگاه رهن گیرنده صاحب حسن نیت باشد، می‌تواند به حق خود در مرهونه استناد نماید، گرچه رهن دهنده قادر به تصرف در مرهونه نباشد، از جانب دیگر هر شخص صاحب حسن نیت، می‌تواند به حق استناد نماید که بر شی مرهونه کسب نموده، گرچه این حق بعد از تاریخ رهن باشد.

ماده ۱۸۱۲:

(۱) هرگاه شی مرهونه بخطر از بین رفتن یا نقص یا تنزیل قیمت مواجه باشد، طوری که خوف عدم تکافوی آن برای تضمین حق داین محقق گردد و رهن دهنده هم مبادله آنرا با شی دیگر که قایم مقام آن گردد مطالبه ننماید، داین یا رهن دهنده می‌تواند از محکمه اجازه بیع آنرا به صورت مزایده علنی یا به نرخ موجود بازار، تقاضا نماید.

(۲) در حال اجازه بیع، محکمه راجع به ودیعت گذاشتن ثمن نیز امر می‌نماید. در این صورت حق داین از شی به ثمن آن انتقال می‌یابد.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۴۷۱

ماده ۱۸۱۳:

هرگاه فرصت مناسبی برای فروش شی مال مرهونه میسر گردیده و بیع بامفاد قابل وصف امکان پذیر باشد، رهن دهنده می‌تواند از محکمه اجازه فروش رهن را مطالبه نماید، گرچه موعد تأدیه دین نرسیده باشد. محکمه در حال اجازه، شروط بیع را معین نموده در مورد به ودیعت گذاشتن ثمن امر می‌نماید.

ماده ۱۸۱۴:

هرگاه داین رهن گیرنده به حق خود رسیده نتواند، حق دارد از محکمه فروش مرهونه را به صورت مزایده علنی یا به نرخ موجود بازار، مطالبه کند.

ماده ۱۸۱۵:

داین رهن گیرنده، می‌تواند در برابر دین خود د تملیک مرهونه را از محکمه مطالبه نماید، مشروط بر این‌که تملیک در مقابل قیمتی که توسط اهل خبره تعیین می‌گردد، صورت گیرد.

ماده ۱۸۱۶:

احکام پیشبینی شده این فصل، در حدودی قابل تطبیق است که با قوانین تجارتی واحکام قوانین مخصوص به رهن مال منقول، متعارض واقع نگردد.

مبحث سوم - رهن دین

ماده ۱۸۱۷:

(۱) رهن دین در برابر مدیون وقتی نافذ دانسته می‌شود که این رهن به وی ابلاغ گردیده یا مطابق احکام حواله، حق آنرا قبول نماید.

(۲) رهن دین در مقابل غیر وقتی نافذ شمرده می‌شود که سند دین مرهونه در حیات رهن گیرنده داخل شده باشد. مرتبه رهن از تاریخ ابلاغ یا قبولی محاسبه می‌گردد.

ماده ۱۸۱۸:

(۱) دینی که قابلیت حواله یا حجز را نداشته باشد، رهن آن جواز ندارد.

(۲) رهن اسناد رسمی به طریقه خاصی که قانون به منظور حواله این اسناد تنظیم نموده، صورت می‌گیرد. مشروط بر این که تذکر یابد که حواله به طریقه رهن صورت گرفته است. در این حال رهن بدون ضرورت اعلان خاتمه می‌یابد.

ماده ۱۸۱۹:

داین رهن گیرنده، می تواند بر تعویضات موافقه شده که از دین مرهونه مستحق گردیده و آنچه بعد از رهن مستحق آن می گردد، تسلط نماید. همچنان می تواند بر تمام استحقاق‌های دورانی دین تسلط نماید. مشروط بر اینکه بر آنچه تسلط می یابد، اولاً از مصارف ثانیاً از تعویضات و ثالثاً از

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۴۷۳

اصل دین تضمین شده به رهن کسر گردد. تمام این مراتب وقتی رعایت می-شود که به خلاف آن موافقه صورت نگرفته باشد.

ماده ۱۸۲۰:

داین رهن گیرنده به حفاظت دین مرهونه مکلف بوده، در صورتی که بخواهد قسمتی از دین مرهونه را بدون مداخله رهن دهنده در مقابل دین خود حصول نماید، لازم است تا آنرا با رعایت زمان و مکان معین تأدیه حصول نموده و از موضوع به رهن دهنده اخطار دهد.

ماده ۱۸۲۱:

مدیون در دین مرهونه، می تواند در برابر داین رهن گیرنده به تمام وسایل تأدیه متعلق به صحت حق تضمین شده به رهن استناد نماید. همچنان می تواند به وسایل تأدیه استناد نماید که در مقابل داین اصلی داشته باشد. تمام این حکم در حدودی تطبیق می گردد که مدیون در حالت حواله به مقابل حواله گیرنده به این تأدیات، استناد کرده بتواند.

ماده ۱۸۲۲:

(۱) هرگاه دین مرهونه قبل از موعد دین تضمین شده به رهن به سر رسد، مدیون نمی تواند دین را ایفاء نماید مگر برای رهن دهنده و رهن گیرنده یکجا و هریک از دو نفر می توانند از مدیون مطالبه نمایند، آنچه را تأدیه می نماید به ودیعت بگذارد. درین صورت حق رهن به آنچه به ودیعت گذاشته شده، انتقال می نماید.

۴۷۴ ..... قانون مدنی / جلد سوم

(۲) رهن دهنده و رهن گیرنده مکلفند آنچه را مدیون تأدیه نموده، بوجهی که برای رهن دهنده مفیدتر بوده و برای داین رهن گیرنده از آن ضرری عاید نباشد، معاونت نماید.

ماده ۱۸۲۳:

هرگاه دین مرهونه و دین تضمین شده به رهن، هر دو مستحق تأدیه گردد، در این صورت اگر داین رهن گیرنده حق خود را کاملاً نگرفته باشد، می تواند آنچه را مستحق می گردد، از دین مرهونه قبض نماید یا این که بیع این دین را مطالبه یا آن را مطابق حکم ماده (۱۸۱۵) این قانون تملک نماید.

مبحث چهارم - رهن عاریت

ماده ۱۸۲۴:

مدیون می تواند مال غیر را به عاریت گرفته و به اجازه او آن را به رهن بدهد. در صورتی که اجازه عاریت دهنده مطلق و بدون قید باشد، مدیون می تواند آن را به هر اندازه و به هر جنسی که خواسته باشد همچنان برای هر شخص در هر جهتی که اراده کند، به رهن بدهد.

ماده ۱۸۲۵:

هرگاه عاریت دهنده اجازه شی را به اندازه یا جنس یا شخص یا جهت معین مقید سازد، عاریت گیرنده نمی تواند از آن مخالفت نماید. مگر این که در مخالفت نفع عاریت دهنده باشد.

ماده ۱۸۲۶:

هرگاه عاریت گیرنده مال عاریت دهنده را به اجازه وی مطابق شروطی که گذاشته است به رهن بدهد، عاریت دهنده نمی‌تواند بعد از تسلیم آن به رهن گیرنده از آن انصراف نماید و رهن گیرنده می‌تواند آن را الی زمان ادای دین نزد خود نگهدارد.

ماده ۱۸۲۷:

هرگاه عاریت مقید به مدت معین باشد، عاریت دهنده رهن نمی‌تواند قبل از سپری شدن مدت تعیین شده، انفکاک رهن و تسلیمی عاریت را برای خود مطالبه نماید. در صورت عدم مقید بودن به مدت و همچنان بعد از سپری شدن مدت، می‌تواند این‌گونه مطالبه را به عمل آورد.

ماده ۱۸۲۸:

هرگاه عاریت دهنده انفکاک رهن را مطالبه و دین را به رهن گیرنده تأدیه نماید. در صورتی که دین به اندازه قیمت رهن باشد، رهن گیرنده به قبول مجبور گردانیده می‌شود. در این صورت عاریت دهنده به عاریت گیرنده، رجوع می‌نماید. اگر قیمت شی مرهونه از دین کمتر باشد، رهن گیرنده به تسلیمی رهن مجبور گردانیده نمی‌شود، اگر آنچه که پرداخته شده از قیمت رهن بیشتر باشد، عاریت دهنده به مقدار ما زاد قیمت مال مرهونه متبرع شناخته شده آن را از عاریت گیرنده، مطالبه کرده نمی‌تواند.

۴۷۶ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۸۲۹:

هرگاه عاریت گیرنده رهن در حالت افلاس وفات نماید مال مرهونه در تصرف رهن گیرنده حبس باقیمانده، بدون اجازه عاریت دهنده فروخته شده نمی‌تواند.

ماده ۱۸۳۰:

هرگاه عاریت دهنده در حال مدیونیت وفات نماید، به عاریت گیرنده رهن دهنده امر می‌شود تا دین خود را تأدیه نموده رهن را خلاص نماید. در صورت عجز وی مال مرهونه نزد رهن گیرنده به حال خود باقیمانده، ورثه عاریت دهنده می‌تواند دین را تأدیه و مال مرهونه را خلاص نماید.

ماده ۱۸۳۱:

در مواردی که احکام فوق رهن عاریت با احکام رهن حیازی معارض واقع نگردد، احکام خاص رهن حیازی بر رهن عاریت تطبیق می‌گردد.

فصل چهارم

رهن رسمی

قسمت اول- انشاء رهن رسمی

ماده ۱۸۳۲:

رهن رسمی، عقدیست که به سبب آن داین حق عینی را بر عقراری که برای ایفاء دین تخصیص یافته، کسب می نماید و به مقتضای آن بر سایر داینین

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۴۷۷

عادی و داینین پائین مرتبه از خود حق تقدم را داشته و دین خود را از عقار مذکور بهر دستی که باشد حصول نموده می‌تواند.

ماده ۱۸۳۳:

(۱) رهن رسمی منعقد شده نمی‌تواند، مگر به ورقه رسمی که نزد مقامات مربوط تکمیل شده باشد.

(۲) مصارف رهن رسمی بدوش رهن دهنده می‌باشد، مگر این‌که به خلاف آن موافقه به عمل آید.

ماده ۱۸۳۴:

در رهن رسمی شخص مدیون یا شخص دیگری که به نفع مدیون چیزی را به رهن بدهد، رهن دهنده شده می‌تواند.

ماده ۱۸۳۵:

رهن دهنده باید مالک عقار مرهونه بوده، اهلیت تصرف را در آن داشته باشد.

ماده ۱۸۳۶:

هرگاه رهن دهنده مالک عقار نباشد، رهن وی بدون اجازه مالک آن در ورقه رسمی صحت ندارد.

ماده ۱۸۳۷:

رهن عقاری که در آینده به وجود می‌آید باطل دانسته می‌شود.

۴۷۸ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۸۳۸:

هرگاه رهن از طرف مالک صادر شده باشد که سند ملکیت او باطل، فسخ، لغو، زایل یا به سبب دیگر بی اعتبار گردد، رهن به منفعت داین رهن گیرنده باقی می ماند. مشروط بر این که حین انعقاد عقد رهن، داین دارای حسن نیت باشد.

ماده ۱۸۳۹:

رهن رسمی به غیر از عقار در چیز دیگری واقع شده نمی تواند، مگر این که قانون به خلاف آن تصریح نموده باشد.

ماده ۱۸۴۰:

(۱) عقار مرهونه باید طوری باشد که از لحاظ عرف بیع آن به مزایده علنی صحیح باشد.

(۲) همچنان باید به صورت دقیق در عقد تعیین گردیده باشد، در غیر آن رهن باطل دانسته می شود.

ماده ۱۸۴۱:

رهن شامل آن ملحقات عقار مرهونه می باشد که عقار شمرده شود، خصوصاً حقوق آبیاری تزئینات، تأسیساتی که برای مالک منفعت می رساند. مگر این که موافقت طوری دیگر صورت گرفته باشد.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۴۷۹

ماده ۱۸۴۲:

هرگاه ورقه ابلاغ راجع به نرخ ملکیت به ثبت برسد، حاصلات و عواید عقار از تاریخ ثبت ورقه به بعد، به عقار ملحق گردیده و در توزیع آن احکامی رعایت می گردد که در توزیع ثمن عقار مرعی می باشد.

ماده ۱۸۴۳:

رهنیکه در عقار مشاع از طرف تمام مالکین صادر گردیده صحیح می باشد و هر نتیجه‌ای که در مابعد برتقسیم عقار یا بر بیع آن در صورت عدم امکان تقسیم آن مرتب گردد، برصحت رهن تأثیر ندارد.

ماده ۱۸۴۴:

هرگاه یکی از شرکاء حصه خود را در عقار یا جزء معین آن را برهن بگذارد و بعداً اعیان دیگری هنگام تقسیم به وی برسد، رهن مذکور در حدود معادل قیمت عقاریکه اصلاً برهن گذاشته شده، به این اعیان انتقال می نماید. مقدار مذکور از طرف اداره تعیین می گردد. داین مکلف است در خلال شصت روز از تاریخ ثبت، تقسیم به اجراءات مربوط به قید جدید اقدام و در آن مقداری که رهن به آن انتقال نموده، بیان نماید.

ماده ۱۸۴۵:

رهن برای تضمین دین معلق به شرط یا دین احتمالی مرتب شده می تواند، مشروط بر این که در عقد رهن مبلغ دین تضمین شده تعیین گردد.

۴۸۰ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۸۴۶:

تا زمانی که قانون یا موافقه طور دیگری تصریح نکند، هر جزء از عقال یا عقارات مرهونه، ضامن تمامی دین و هر جزء از دین توسط تمامی عقال یا عقارات مرهونه، تضمین شده دانسته می شود.

ماده ۱۸۴۷:

رهن از دین تضمین شده منفصل نشده، در صحت و انقضای تابع آن شناخته می شود، مگر این که قانون طور دیگری تصریح نماید.

ماده ۱۸۴۸:

هرگاه رهن دهنده غیر شخص مدیون باشد، در پهلوی استناد به وجوه تأدیه خاص، به خود او می تواند، آنچه مدیون از وجوه تأدیه متعلق به دین دارد نیز استناد نماید، حق رهن دهنده غیر مدیون باقی می ماند گرچه مدیون از آن تنازل نماید.

قسمت دوم - آثار رهن رسمی

مبحث اول - آثار رهن رسمی بین متعاقبین

فروع اول - آثار رهن رسمی به نسبت رهن دهنده

ماده ۱۸۴۹:

تصرف رهن دهنده در عقال مرهونه در حق داین رهن گیرنده تأثیر ندارد.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۴۸۱

ماده ۱۸۵۰:

رهن دهنده حق دارد عقار مرهونه را اداره نموده عواید آن را تا زمان ملحق بودن به عقار قبض نماید.

ماده ۱۸۵۱:

اجاره‌ای که از طرف رهن دهنده عقد شده، در حق داین نافذ شمرده نمی‌شود، مگر این که تاریخ آن قبل از ثبت ورقه ابلاغ نزع ملکیت ثابت باشد. در صورتی که تاریخ آن ثابت نباشد، اجازه در حدود اعمال اداره حسنه، نافذ شمرده می‌شود.

ماده ۱۸۵۲:

مجرائی به اجرت پیشکی که مدت آن از سه سال تجاوز نکند و همچنان حواله به آن در حق داین رهن گیرنده، نافذ نمی‌گردد. مگر این که تاریخ آن قبل از ثبت ورقه ابلاغ نزع ملکیت ثابت باشد، در صورتی که مدت متذکره از سه سال متجاوز باشد، نفاذ آن مشروط بر آن است که قبل از قید رهن ثبت گردیده باشد، در غیر آن با رعایت حکم این ماده مدت مذکور الی سه سال تنزیل داده می‌شود.

ماده ۱۸۵۳:

رهن دهنده مکلف است، سلامت رهن را تضمین نماید. و داین رهن گیرنده می‌تواند در مورد هر عمل یا تقصیری که به اثر آن تضمین او نقص بزرگ می

۴۸۲ ..... قانون مدنی / جلد سوم

یابد، اعتراض نماید و همچنان می‌تواند به وسایل تحفظی اقدام نموده و مصارف آن‌را از رهن دهنده مطالبه نماید.

ماده ۱۸۵۴:

هرگاه رهن دهنده به اثر خطاء خویش سبب از بین رفتن یا نقصان عقار مرهونه گردد، داین رهن گیرنده مخیر است که تأمین کافی از وی اخذ و یا حق خود را فوراً مطالبه نماید.

ماده ۱۸۵۵:

هرگاه از بین رفتن عین مرهون ناشی از اسباب خارجی باشد و داین دوام دین را بدون تأمین قبول ننماید، مدیون مخیر است که تأمین کافی بپردازد یا دین را فوراً قبل از بسر رسیدن موعد آن ادا نماید.

ماده ۱۸۵۶:

هرگاه در هر حال اعمالی واقع گردد که به اثر آن عقار مرهونه به از بین رفتن، نقصان، یا غیر کافی شدن برای تضمین مواجه شود، داین می‌تواند از محکمه مربوط امر توقف چنین اعمال و اتخاذ تدابیری که مانع وقوع ضرر گردد، مطالبه نماید.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۴۸۳

ماده ۱۸۵۷:

هرگاه عقار مرهونه مبنی بر هر سببی که باشد از بین رفته یا ناقص گردد، رهن علی الترتیب به حقی که به آن مرتب می‌شود، انتقال می‌یابد. مانند تعویض یا مبلغ تأمین، یا ثمنی که مقابل استملاک او برای منافع عامه تعیین می‌گردد.

فرع دوم - آثار رهن به نسبت داین رهن گیرنده

ماده ۱۸۵۸:

هرگاه رهن دهنده شخص دیگری غیر مدیون باشد، تنفیذ حکم تنها برمال مرهونه او جواز دارد. رهن دهنده حق ندارد که به تأدیه تنها مدیون را مکلف نماید. مگر این‌که موافقه طوری دیگر به عمل آمده باشد.

ماده ۱۸۵۹:

داین بعد از ابلاغ مدیون راجع به تأدیه دین، می‌تواند حق خود را برعقار مرهونه تنفیذ نموده و فروش آن را مطابق میعاد که در قانون اصول محاکمات مدنی تعیین گردیده مطالبه نماید.

ماده ۱۸۶۰:

هرگاه رهن دهنده شخص دیگری غیر مدیون باشد، می‌تواند با تخلیه عقار مرهونه مطابق احکام مربوطه به تخلیه عقار مرهونه اجرا آتی را که متوجه اوست، از خود رفع نماید.

ماده ۱۸۶۱:

(۱) هرگونه موافقه که حق تملک عقار مرهونه را حین عدم ادای دین در موعد آن به مقابل ثمن معین هر اندازه که باشد به داین بدهد یا حق فروش آنرا بدون رعایت اجراءات مصرحه قانون به وی اعطا کند، باطل شناخته می‌شود. گرچه این موافقه بعد از رهن به عمل آمده باشد.

(۲) هرگاه بعد از رسیدن موعد تأدیه دین یا قسط آن چنین موافقه به عمل آید که مدیون از عقار مرهونه در مقابل دین به داین خود تنازل نماید، موافقه مذکور جواز دارد.

فرع سوم - آثار رهن به نسبت شخص ثالث

ماده ۱۸۶۲:

رهن در حق شخص ثالث وقتی نافذ می‌گردد که شخص ثالث قبل از اکتساب حق عینی برعقار رهن را عقد یا در حکم مثبت رهن قید گردیده باشد.

ماده ۱۸۶۳:

استناد به مواد آتی در مقابل شخص ثالث صحیح نمی‌باشد:

- ۱- به تحویل حق تضمین شده به قید.
- ۲- به حق ناشی از قایم مقام شدن شخص به جای داین در این حق به حکم قانون یا موافقه.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۴۸۵

۳- به تنازل از مرتبه قید به منفعت داین دیگر، مگر این‌که در حاشیه قید اصلی به آن تصریح شده باشد.

ماده ۱۸۶۴:

در اجراءات مربوط به قید، تجدید، محو ابقای محو و آثار مرتب بر تمام اجراءات مذکور، احکام خاص ثبت اسناد املاک عقاری تطبیق می‌گردد.

ماده ۱۸۶۵:

مصارف قید، تجدید و محو آن بر ذمه رهن دهنده می‌باشد، مگر این‌که موافقه طور دیگری صورت گرفته باشد.

فرع چهارم - حق تقدم و حق تتبع (تعقیب)

ماده ۱۸۶۶:

داین رهن گیرنده حقوق خود را قبل از داین عادی کاملاً از ثمن عقار مرهونه یا از مالی‌که جانشین عقار گردیده است، حسب درجه هر یک بدست می‌آورند.

ماده ۱۸۶۷:

مرتبه رهن از تاریخ قید آن محاسبه می‌شود، گرچه دین تضمین شده برهن معلق به شرط یا دین مستقبل باین احتمالی باشد.

ماده ۱۸۶۸:

برقید رهن ادخال مصارف عقد، قید، تجدید و تعویضاتی‌که بنا بر موافقه مستحق بوده و تأدیة آن به تأخیر افتیده باشد، داخل می‌گردد و تا تاریخ

۴۸۶ ..... قانون مدنی / جلد سوم

اتکای بیع، مزایده به شخص در توزیع و در مرتبه خود رهن به صورت
ضمنی شامل می‌شود.

ماده ۱۸۶۹:

داین رهن گیرنده، می‌تواند از مرتبه رهن خود در حدود دین خود به منفعت
داین دیگری که بسر نفس عفار، رهن مقید دارد، تنازل نماید. درین صورت به
مقابل دین داین دیگر به تمامی وجوه تأدیه که به مقابل داین اول جایز شناخته
می‌شود، استناد می‌تواند. به استثنای آنچه که به انقضای حق داین اول متعلق
بوده، مشروط بر اینکه این انقضاء بعد از تنازل از مرتبه باشد.

ماده ۱۸۷۰:

(۱) داین رهن گیرنده می‌تواند وقتی که موعد تأدیه دین بسر رسید، ملکیت
عفار مرهونه را از دست حایز آن خارج سازد، مگر این که حایز به رضائیت
خود دین را ادا یا عفار را از رهن خلاص یا از رهن صرف نظر نماید.
(۲) هر شخصی که ملکیت عفار مرهونه بنا بر سببی از اسباب ملکیت یا حق
عین دیگری بر آن قابل رهن باشد به وی انتقال نماید، حایز عفار مرهونه
شناخته می‌شود بدون این که از دین تضمین شده به رهن مسئولیت شخصی
داشته باشد.

ماده ۱۸۷۱:

حایز می‌تواند هنگام رسیدن موعد دین تضمین شده به رهن آن را با ملحقات
آن و مصارف مربوط به اجراءات از تاریخ اخطار به بعد شخصاً بپردازد، این

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۴۸۷

حق حایز تا زمان تحقق مزایده باقی می ماند. در اینصورت حایز می تواند تمام آنچه را پرداخته است از مدیون یا مالک سابقه عقار مرهونه مطالبه نماید.

ماده ۱۸۷۲:

حایز می تواند قید رهن را که در آن قایم مقام داین شده حفظ نموده و آن را عندالایجاب تجدید نماید، مگر این که هنگام ثبت سند این حایز قیودیکه موجود بوده محو گردد.

ماده ۱۸۷۳:

هرگاه به سبب ملکیت عقار مرهونه برزمه حایز، مبلغی باشد که فوراً مستحق الادا بوده و برای تأدیه دین تمام داینین که حقوق شان برعقار قید گردیده کفایت نماید، هریک از داینین مذکور می تواند حایز را بپرداخت حق خویش مکلف نماید، مشروط براینکه سند ملکیت حایز ثبت شده باشد.

ماده ۱۸۷۴:

هرگاه دینی که برزمه حایز است فی الحال غیر مستحق الادا باشد یا مقدار آن از دیون استحقاق داینین کمتر باشد، داینین می توانند تأدیه آنچه را که برزمه حایز است، مطابق شروطیکه به آن تعهد نموده و در موعدی که به پرداخت دین موافقه به عمل آمده، از وی مطالبه نماید.

ماده ۱۸۷۵:

هرگاه حایز آنچه را که برزمه وی است به داینین تأدیه نماید، حق مطالبه محو قیودی را که بر عقار است، کسب می نماید.

ماده ۱۸۷۶:

حایز می‌تواند بعد از ثبت سند ملکیت خود، عقار را از تمام رهنی‌که قبل از ثبت سند وی قید گردیده، پاک نماید، وی می‌تواند این حق را هر وقتی خواسته باشد استعمال نموده والی زمانی که لست شروط فروش به معرض اعلان گذاشته می‌شود، حفظ نماید.

ماده ۱۸۷۷:

هرگاه حایز پاک کردن عقار را اراده نماید، مکلف است برای داینی‌که حقوق شان مقید است، اطلاعیه‌ئی را به محل اقامت شان بفرستد که متضمن خلاصه سند ملکیت وی و تاریخ ثبت آن و قیمت عقار و لست حقوقی‌که قبل از ثبت سند وی قید گردیده با اسماء اصحاب حقوق باشد.

ماده ۱۸۷۸:

حایز مکلف است در اطلاعیه از آمادگی خود برای تأدیه دیون قید شده‌ای‌که فی الحال واجب التأدیه باشد، بدون در نظر گرفتن ميعاد استحقاق دیون مذکور در حدود قیمت عقار تذکر به عمل آرد.

ماده ۱۸۷۹:

به هریک از دائنینی که حق وی قید گردیده و همچنان کفیلی‌که حق مقید دارد، می‌تواند فروش عقاری را که پاک کردن آن مطلوب است، در خلال سی روز از تاریخ آخرین اطلاعیه رسمی مطالبه نماید، مسافه راه در تعیین موعد رعایت می‌گردد.

ماده ۱۸۸۰:

مطالبه به اساس اطلاعیه‌ای که برای حایز و مالک سابق فرستاده می‌شود و در آن مطالبه کننده یا وکیل قانونی وی امضاء می‌نماید، صورت می‌گیرد. مطالبه کننده مکلف است مبلغی را که برای مصارف فروش از طریق مزایده کفایت نماید، طور ودیعت در خزانه یا بانکی که محکمه تعیین نماید بگذارد. مطالبه کننده بعد از این از طلب خود صرف نظر نموده نمی‌تواند، مگر این‌که تمام دائنین که حقوق شان قید بوده و تمام کفیل‌ها به آن موافقت نمایند.

ماده ۱۸۸۱:

هرگاه فروش عقار مطالبه شود، تمام اجراءات مربوط به فروش اجباری رعایت می‌گردد و فروش بنا بر مطالبه صاحب منفعت در تعجیل برای طالب یا حایز تمام می‌شود، شخصی که به اجراءات مباشرت می‌نماید، مکلف است در اعلانات فروش مبلغی را که قیمت عقار تعیین گردیده تذکر دهد.

ماده ۱۸۸۲:

شخصی که مزایده بر او خاتمه می‌یابد، مکلف است علاوه بر تأدیة ثمنی که در مزایده تعیین گردیده مصارفی که اجراءات پاک کردن ایجاب می‌نماید، مصارف سند ملکیت و ثبت آن و مصارف اعلانات حایزیرا که ملکیت از دستش خارج گردیده نیز تأدیه نماید. مگر این‌که قانون خاص طور دیگری تصریح کرده باشد.

۴۹۰ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۸۸۳:

هرگاه فروش عقار در خلال مدت معین و طبق شرایط مربوط مطالبه نشود، ملکیت عقار به صورت نهائی و فارغ از هر نوع حق قید شده، به حایز تعلق می‌گیرد. مشروط بر اینکه حایز مبلغی را که قیمت عقار تعیین شده، به رعایت مراتب دائنین در تأدیة حقوق شان از آن برای آنها بدهد. یا مبلغ مذکور را در خزانه یا بانکی که محکمه تعیین نماید، طور ودیعت بگذارد.

ماده ۱۸۸۴:

تخلیة عقار مرهونه با تقدیم عریضه از طرف حایز به مقام محکمه با صلاحیت صورت می‌گیرد. در عریضه رساندن موضوع در حاشیه ثبت ورقه ابلاغ به اخراج ملکیت مطالبه می‌شود. موضوع تخلیه در خلال پنج روز از تاریخ تقدیم عریضه جهت اتخاذ اجراءات مربوط بداین مباشر اطلاع داده می‌شود.

ماده ۱۸۸۵:

هرگاه حایز تأدیة دیون قید شده یا پاک کردن عقار را از رهن یا انصراف از عقار را اختیار نه نماید، داین رهن گیرنده نمی‌تواند اجراءات اخراج ملکیت را مطابق احکام قانون اصول محاکمات مدنی در مقابل او اتخاذ نماید، مگر بعد از این‌که راجع به تأدیة دین مستحقه یا راجع به انصراف از عقار به مدیون اخطار نموده باشد.

ماده ۱۸۸۶:

حایزی که سند ملکیت وی به ثبت رسیده و در دعوائی که علیه مدیون به دین حکم گردیده طرف دعوی قرار نگرفته باشد، می تواند بطریق دفعیکه استناد مدیون به آن جواز دارد، استناد نماید. مشروط براین که حکم به دین بعد از ثبت سند حایز باشد. همچنان او می تواند در هر حال به دفعی استناد نماید که مدیون نیز بعد از حکم به دین حق استناد را به آن داشته باشد.

ماده ۱۸۸۷:

حایز می تواند در مزایده شامل گردد، مشروط بر این که مقدار ثمن تقدیم داشته او در مزایده از مقدار باقیمانده نمت او از رهگذر ثمن عقاری که برای فروش گذاشته شده، کمتر نباشد.

ماده ۱۸۸۸:

هرگاه ملکیت عقار مرهونه از دست حایز خارج گردیده و بعداً مزایده بشخص وی تعلق بگیرد، حایز به موجب سند اصلی ملکیت مالک عقار شناخته می شود و در صورتی که ثمن نهائی مزایده را که به وی تعلق گرفته تأدیه نموده یا در خزانه یا بانکی که محکمه تعیین نماید طور ودیعت بگذارد، عقار مذکور از تمام حقوق قید شده پاک می گردد.

ماده ۱۸۸۹:

هرگاه مزایده به شخص دیگری غیر از حایز تعلق بگیرد، شخص مذکور می تواند به موجب حکم مزایده حق خود را از حایز بدست آورد.

۴۹۲ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۸۹۰:

هرگاه ثمنی که مزایده به آن تعلق گرفته، بر حقوق دائینی که حقوق آنها قید گردیده زیادت نماید، این زیادت حق حایز بوده و دائین رهن گیرنده، می تواند حقوق خود را از حایز مطالبه نمایند.

ماده ۱۸۹۱:

حقوق ارتفاق و حقوق عینی دیگری که حایز قبل از انتقال ملکیت عقار به وی دارا بوده به حایز عودت می نماید.

ماده ۱۸۹۲:

حایز مکلف است عواید عقار را از تاریخ ابلاغ به تأدیة دین یا انصراف از عقار رد نماید. در صورتی که اجراءات مربوط مدت سه سال ترک گردد، مکلفیت به رد عواید از تاریخ ابلاغ جدید اعتبار دارد.

ماده ۱۸۹۳:

(۱) حایز می تواند از طریق دعوی تضمین برمالک سابق در حدودی مراجعه نماید که خلف حق مراجعه را بر شخصی که از وی به صورت معاوضه یا تبرع کسب ملکیت نموده، دارا باشد.

(۲) اگر حایز زاید از استحقاق که به اساس سند ملکیت به ذمه مدیون است تأدیة نماید و این تأدیة بنا بر هر سببی که باشد، می تواند به مدیون مراجعه نماید. در این صورت حایز قایم مقام دائینی می گردد که حقوق آنها را تأدیة نموده است.

قانون مدنی / کتاب دوم - عقود معینه ۴۹۳

ماده ۱۸۹۴:

حایز شخصاً از نقصانی که به اثر خطاء وی بر عفار عاید گردد، در برابر دائنین مسئول شناخته می شود.

قسمت سوم - انقضای رهن رسمی

ماده ۱۸۹۵:

(۱) رهن رسمی مانند رهن حیازی به انقضای دین تضمین شده منقضی گردیده و به اثر زوال سببی که دین به آن منقضی گردیده، عودت می نماید.
(۲) عودت رهن، حقوقی را که اشخاص دارای حسن نیت در ظرف مدت انقضای حق و عودت آن از غیر کسب نموده اند، اخلال نمی نماید.

ماده ۱۸۹۶:

حق رهن رسمی با اتمام اجراءات پاک کردن به صورت نهائی منقضی می - گردد. گرچه ملکیت حایزی که عفار را پاک کرده بنا بر هر سببی که باشد، زایل گردد.

ماده ۱۸۹۷:

رهن یا فروش اجباری عفار از طریق مزایده علنی و به ودیعت گذاشتن ثمن نهائی آن یا به تأدیة ثمن مذکور به دائینی که از لحاظ درجه مستحق تأدیة حقوق خود از این ثمن می شوند، منقضی می گردد.

۴۹۴ ..... قانون مدنی / جلد سوم

ماده ۱۸۹۸:

داین رهن گیرنده، می‌تواند با وجود بقای دین، از رهن رسمی تنازل نماید.

ماده ۱۸۹۹:

بر رهن رسمی احکام مربوط به عدم انقضاء به اثر وفات رهن دهنده یا رهن گیرنده و بقای دین نزد ورثه تطبیق می‌گردد.

Thank you for reading

Find more e-books and articles on Ketabton - your multilingual digital library.

www.ketabton.com

Ketabton - Pashto, Farsi, Arabic & English